

**T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIMÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI**

**YENİ ERZİNCAN GAZETESİ IŞIĞINDA 1942-1951
YILLARI ARASI ERZİNCAN**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Esra ÇAKIR SANDIKÇI**

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Songül ALŞAN**

Mayıs 2023, Erzincan

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Esra ÇAKIR SANDIKÇI

T.C.

ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Ana Bilim Dalı : Tarih

Program Adı : Tezli Yüksek Lisans

Tez Başlığı : Yeni Erzincan Gazetesi Işığında 1942-1951 Yılları Arası
Erzincan

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş, b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Önsöz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 123 sayfalık kısmına ilişkin 16/05/2023 tarihinde **Turnitin** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı % 10'dur.

Filtrelemeye alıntılar ve kaynakça dâhil edilmiştir. Filtrelemede **yedi (7)** kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerine arz ederim. 16/05/2023

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Songül ALŞAN **Öğrenci:** Esra ÇAKIR SANDIKÇI

KILAVUZA UYGUNLUK

“Yeni Erzincan Gazetesi Işığında 1942-1951 Yılları Arası Erzincan” başlıklı Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Esra ÇAKIR SANDIKÇI

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Songül ALŞAN

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Dr. Öğr. Üyesi Songül ALŞAN danışmanlığında **Esra ÇAKIR SANDIKÇI** tarafından hazırlanan “**Yeni Erzincan Gazetesi Işığında 1942-1951 Yılları Arası Erzincan**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü **Tarih Anabilim** Dalı’nda **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

16/05/2023

JÜRİ

:

Danışman

: **Dr. Öğr. Üyesi Songül ALŞAN**

İmza

Üye

: **Doç. Dr. Yusuf Ziya KESKİN**

İmza

Üye

: **Doç. Dr. Sinan BAŞARAN**

İmza

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu’nun ..././2023 tarih ve ..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

..././2023

Prof. Dr. Necdet TOZLU

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Türkiye’de yerel gazete alanında çalışmalar son yıllarda artış göstermektedir. Yerel gazeteler, yöre haberleri dışında kanunlar, yönetmelikler, tayinler, vali veya belediye başkanlarının söylemleri, kolluk kuvvetlerinin haberleri ve dünya haberlerini de ele alarak halka duyurmayı hedeflemiştir. Erzincan yerel basın hayatına tek partili CHP iktidarı döneminde başlamıştır. 1942 yılında ilk yerel gazete olan Yeni Erzincan gazetesi çıkarılmıştır. 1950 yılından sonra Erzincan’da yerel basında artış görülmüştür.

İl özelinde ilk yerel gazete olan Yeni Erzincan gazetesi üzerine yapılan bu çalışma Erzincan’ın 1942-1951 yılları arasını kapsamaktadır. Gazete haberlerinden yola çıkarak dönem aralığında siyasi, sosyal, ekonomik tüm alanlarda yapılan ve yapılamayan bütün işlere değinilmiştir. Yapılan bu çalışma dönemin şartları dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

Tez sürecim boyunca her zaman desteğini gördüğüm danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Songül ALŞAN’a, Yüksek lisans tez savunma jürisinde yer alarak beni onurlandıran Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Anabilim Dalı öğretim üyesi Doç. Dr. Sinan BAŞARAN ve Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Anabilim Dalı öğretim üyesi Doç. Dr. Yusuf Ziya KESKİN’e çok teşekkür ederim. Ayrıca tüm bu süreçte desteğini esirgemeyen arkadaşım Hanife KÜÇÜKOSMAN ve eşim Mesut SANDIKÇI’ ya da teşekkür ederim.

Esra ÇAKIR SANDIKÇI

Erzincan, 2023

YENİ ERZİNCAN GAZETESİ İŞİĞINDA 1942-1951 YILLARI ARASI ERZİNCAN

Esra ÇAKIR SANDIKÇI

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi,

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Mayıs 2023,

Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Songül ALŞAN

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; 1942-1951 yıllarında Erzincan'da çıkmış ilk ve tek yerel gazeteyi inceleyerek Erzincan'ın yakın tarihine ışık tutmaktır. Bu bakımdan gazeteyi ekonomik, sosyal, siyasi, yönden ele alarak 1942-1951 yılları arasında Erzincan'daki gelişmeler incelenmiştir.

Çalışmanın giriş bölümünde Erzincan coğrafi yapısı ve siyasi tarihinden Cumhuriyet dönemine kadar kısaca bahsedilmiştir. Bununla birlikte yaşanan 1939 depremi anlatılıp, ardından basın hayatı ve Yeni Erzincan gazetesi hakkında da bilgiler verilmiştir.

Birinci bölümde gazete haberleri ışığında ekonomik ve sosyal alanda yapılan haberlere değinilmiştir. İkinci bölümde siyasal alanlar, üçüncü bölümde eğitim, sağlık ve spor alanları ile ilgili haberlere değinilmiştir.

Sonuç bölümünde ise mevcut bilgilere dayanılarak bir değerlendirme yapılmıştır. Tek Partili İktidar döneminde Erzincan'a yapılan ve yapılmak istenen yatırımlar, bu dönemde halledilemeyen sorunlar ve DP'nin iktidara gelmesiyle vilayette gelişen ve değişen durumlar hakkında sonuçları çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler; Erzincan, Yerel Gazete, Yeni Erzincan Gazetesi.

ERZİNCAN BETWEEN 1942-1951 IN THE LIGHT OF THE NEW ERZİNCAN NEWSPAPER

Esra ÇAKIR SANDIKÇI

Erzincan Binali Yıldırım University,

Graduate Of Social Sciences,

Master's Thesis, May 2023

Supervisor: Assoc. Prof. Songül ALŞAN

ABSTRACT

By researching the first and only local newspaper published in Erzincan between 1942 and 1951, the goal of this study is to shed light on the city's recent history. In this regard, the newspaper's economic, social, and political facets were taken into consideration as we looked at the events in Erzincan between 1942 and 1951.

The geographical makeup of Erzincan and its political history up to the republican period are briefly discussed in the study's introduction. Additionally, information about the press and the Yeni Erzincan newspaper was provided, as well as an explanation of the earthquake of 1939.

The first section of the essay discusses recent events in the economic and social spheres in the context of newspaper reports. The news in the political sectors is covered in the second section, while the news in the fields of education, health, and sports is covered in the third section.

Based on the evidence at hand, an assessment was formed in the conclusion section. Conclusions were reached regarding the investments made and sought in Erzincan, the issues that could not be rectified at this time, and the developments and changes in the province following the DP's seizure of power

Keywords; Erzincan, Local Newspaper, Yeni Erzincan Newspaper.

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

BCA	: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi
BOA	: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi
Bkz	: Bakınız
BMM	: Büyük Millet Meclisi
C	: Cilt
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
Çev	: Çeviren
ÇEK	: Çocuk Esirgeme Kurumu
Der	: Derleyen
DP	: Demokrat Parti
Dr	: Doktor
Ed	: Editör
Haz	: Hazırlayan
RG	: Resmi Gazete
s	: Sayfa
S	: Sayı
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TBMM ZC	: Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi
Yy	: Yüzyıl
PTT	: Posta, Telgraf, Telefon

İÇİNDEKİLER

YENİ ERZİNCAN GAZETESİ İŞİĞİNDA 1942-1951 YILLARI ARASI ERZİNCAN

BİLİMSSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI.....	ii
KILAVUZA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	iv
ÖN SÖZ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YENİ ERZİNCAN GAZETESİNDE EKONOMİK VE SOSYAL ALANLARLA İLGİLİ HABERLER

1.1.Ekonomi Alanı ile İlgili Haberler.....	8
1.1.1.Sanayi Kuruluşları ile İlgili Haberler.....	8
1.1.1.1.İplik Fabrikası	8
1.1.1.2. Girlevik Şelalesi Elektrik Santrali.....	12
1.1.1.3. Şeker Fabrikası.....	13
1.1.2. Ziraî Faaliyetler ile İlgili Haberler.....	14
1.1.2.1. Tarım.....	14
1.1.2.2. Hayvancılık	20
1.2 Sosyal Alanlar ile İlgili Haberler.....	22

1.2.1. İmar Çalışmaları ile İlgili Haberler.....	22
1.2.2. Altyapı ile İlgili Haberleri.....	39
1.2.2.1.Elektrik.....	39
1.2.2.2.Su	40
1.2.2.3.Yol.....	42
1.2.3. Sosyal Yardımlar le İlgili Haberler.....	45
1.2.4. Asayiş ile İlgili Haberler.....	50
1.2.4.1. Hırsızlık Suçları	50
1.2.4.2. Alkol ve Madde Kullanımı Suçları	56
1.2.4.3.Kavga ve Yaralama Suçları.....	57
1.2.4.4.Hakaret Suçları.....	63
1.2.4.5. Kız Kaçırma Suçları.....	65
1.2.4.6. İhmal Suçları	66
1.2.4.7. Diğer Suçlar	67

İKİNCİ BÖLÜM

YENİ ERZİNCAN GAZETESİNDE SİYASİ HABERLER

2.1. Yurtiçi ile İlgili Haberler	71
2.2 Yurtdışı Haberler	75
2.2.1. II. Dünya Savaşı ilgili Haberler	75
2.2.1.1. Almanya	76
2.2.1.2. Rusya.....	78
2.2.1.3. İsviçre	79
2.2.1.4. İngiltere	80
2.2.1.5. Amerika.....	81
2.2.1.6. Bulgaristan	82

2.2.1.7. İtalya.....	83
2.2.1.8. Japonya.....	83
2.2.1.9. Kuzey Afrika Ülke Haberleri	84
2.3. Erzincan’da CHP Dönemi ve DP Dönemi İle İlgili Haberleri	85
2.3.1. CHP Dönemi Haberleri.....	85
2.3.2. DP Dönemi Haberleri	87
2.4. Erzincan’a Devlet Adamlarının Ziyaret Haberleri	91

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YENİ ERZİNCAN GAZETESİNDE EĞİTİM, SAĞLIK SPOR ALANI İLGİLİ HABERLER

3.1. Eğitim Alanı ile İlgili Haberler.....	94
3.1.1. Eğitim.....	94
3.1.2. Halkevleri.....	103
3.2. Sağlık Alanı ile İlgili Haberler	106
3.2.1. Bulaşıcı Hastalıklar.....	108
3.2.1.1. Trahom Hastalığı.....	109
3.2.1.2. Sıtma Hastalığı.....	110
3.2.1.3. Çiçek, Kızamık ve Kabakulak Hastalığı	111
3.2.1.4. Veba Hastalığı.....	111
3.3. Spor Alanı ile İlgili Haberler.....	112
3.3.1. Futbol	112
3.3.2. Kır Koşusu	115
3.3.4. Güreş.....	116
3.3.5. Diğer Spor Dalları.....	117
3.4. Erzincan Valisi Hakkında Çıkan Haber Ve Gerçeği	117

SONUÇ	121
KAYNAKÇA.....	124
EKLER	128
ÖZ GEÇMİŞ	141

GİRİŞ

Erzincan, Doğu Anadolu'nun kuzeybatısında Yukarı Fırat Bölümünde yer alır. Matematik konum olarak 39° 02' - 40° 05' kuzey enlemleri 38° 16' - 40° 45' boylamları arasında yer almaktadır¹. Kuzeybatıda Otlukbeli Dağları, kuzeyde Esence Dağları, batıda Karadağ, güneyinde ise Munzur Dağları, kuzeydoğu bölümünde Mercan Dağları ile çevrilidir².

Şehrin adı tarih boyunca kaynaklarda farklı şekillerde geçmektedir. İlkçağlarda ; “Orasa, Orsa, Orse, Orsene, Urussa ve Urus” gibi isimlerle anılmıştır. Ermeni kaynaklarında “Erez, Erzng”, Bizans kaynaklarında “Arsinga, Aringami, Arsingan, Erzingan”, Arap kaynaklarında “Erzencan” olarak geçmektedir³. Grek ve Latin kaynaklarında “Eriza” ismi ile geçen Erzincan'ın “Armenia” bölgesinde olduğu belirtilmiştir. İslam kaynaklarında ise Mengücekli Beyliği'nin bölgeyi başkent yapmasıyla şehir bugünkü Erzincan adını almıştır. Marco Polo, W. Rubruck, İbn Battuta, R.G. de Clavijo ve Pegolotti gibi seyyahlar Erzincan ve Erizgan adlarını kitaplarında zikretmişlerdir⁴. Erzincan'a uğrayan seyyahlardan İbn Bibi⁵, İbn Battuta⁶, İspanyol Sefiri Ruy Gonzales De Clavijo⁷ seyahatnamelerinde şehir hakkında bilgi ve betimlemelere yer vermiştir.

İlk Çağ dönemlerinden itibaren Erzincan bölgesi Huriler, Hayaşalılar⁸, Urartular⁹, Medler, Persler¹⁰, Doğu Roma ve Bizans egemenliğine girmiştir. 1071'den sonra

---

¹ Vedat Karadeniz, M. Samet Altınbilek, “Erzincan İlinin Topografik Analizi ve İdari Sınırlar İlişkisi, Bazı Sorunlar”, (Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, XI-I, 2018), 283-304.

² Selçuk Hayli, “Erzincan Ovası'nın Beşeri ve İktisadi Coğrafyası”, (Doktora Tezi Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Elazığ, 1995),16.

³ Abdulkadir Gül, Âdem Başbüyük, *Bir Tarihi Coğrafya İncelemesi (Osmanlı'dan Cumhuriyete Erzincan Kazası)*, (Erzurum, Salkımsöğüt Yayınevi, 2011), 43.

⁴ Enver Konukçu, *Büyük Güçler ve Ermenilerin Kıskaçındaki Erzincan'ın Albayrağına Kavuşması*, (Ankara, Erzincan İli Kültür ve Eğitim Derneği- Erzincanlılar Kültür ve Sağlık Vakfı Yayını-I, 2001), 1.

⁵ İbn Bibi (El-Hüseyin B. Muhammed B. Ali El-Ca'feri Er-Rugadi), *El Evamirü'l-Ala'iyeyeFi'l-Umuri'l-Ala'iyeye (Selçuk Name) I*, çev. Mürsel Öztürk, (Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 1996), 355-356.

⁶ Ebu Abdullah Muhammed İBN Battuta Tanci, *İbn Battuta Seyahatnamesi*, Cilt I, çev. Sait Aykut, (İstanbul, YKY Yayınları, 2000), 418.

⁷ Ruy Gonzales de Clavijo, *Anadolu Orta Asya ve Timur, Timur Nezdine Gönderilen İspanyol Sefiri Clavijo'nun Seyahat ve Sefaret İzlenimleri*, çev. Ömer Rıza Doğrul, Sad. Kamil Doruk, (İstanbul, Ses Yayınları, 1993), 74-82.

⁸ Tahir Erdoğan Şahin, *Erzincan Tarihi I*, (Erzincan, 1985, C. I), 23-24.

⁹ Hüseyin Bulut, *Milli Mücadelede Erzincan*, (Erzincan, Erzincan Belediyesi Yayınları, 1997) 2.

¹⁰ Şahin, *Erzincan I*, 59-60.

Mengücekli Beyliği¹¹, 1228 yılında Anadolu Selçuklu Devleti¹² egemenliğinde kalan Erzincan, 1514 yılında yapılan Çaldıran Savaşı ile Yavuz Sultan Selim tarafından Osmanlı Devlet'i topraklarına katılmıştır¹³.

1856 yılına gelindiğinde Islahat Fermanını ile Osmanlıda yaşayan azınlıklara geniş yetkiler verilmiştir. Bununla birlikte Ermeniler kendilerine bir nizamname oluşturarak¹⁴ Erzurum'a bağlı Erzincan Sancağında “*Silahlılar Cemiyeti'ni*” kurmuşlardır¹⁵. Cemiyetin kurulmasından sonra Ermeniler Erzincan'da küçük çaplı olaylar çıkarmışlardır. 21 Ekim 1895'te Erzincan Merkezinde Buğday Meydanı denilen yerde kurulan geleneksel pazarda halk (gayrimüslim-Müslim) alışveriş yaparken silahlanan Ermeniler bir imam ve birkaç Müslümanı şehit etmiştir¹⁶. Erzincan'da bu şekilde başlayan Ermeni olayları 1913 yılında Ermeniler'in Erzincan'ı bir bomba deposu haline getirmeleriyle devam etmiştir¹⁷.

I. Dünya Savaşına giren Osmanlı Devleti birçok cephede savaşırken Doğu da ise Ruslarla mücadele etmiştir. Ruslar 11 Temmuz 1916'da Tercan'ı, ardından 20 Temmuz'da Kelkit'i alarak 25 Temmuz 1916 günü Erzincan'ı işgal etmişlerdir¹⁸. 18 Aralık 1917'de Osmanlı Devleti ve Rusya arasında “Erzincan Mütarekesi” imzalanmıştır¹⁹. Erzincan 13 Şubat 1918 günü düşman işgalinden kurtulmuştur.

Cumhuriyet döneminde Erzincan şehrinin sakin bir dönem geçirdiği görülmektedir. Dersim olayları Erzincan'a kadar yayılmasına rağmen Erzincan halkı Cumhuriyet kuvvetlerinin yanında yer almıştır²⁰.

---

¹¹ Konukçu, *Erzincan'ın Albayrağımıza*, 3-6.

¹² Hüseyin Bulut, *Milli Mücadelede Erzincan*, (Erzincan, Erzincan Belediyesi Yayınları, 1997), 4-6.

¹³ 1467 yılında Erzincan çevresine Akkoyunlu Devleti hâkim olmuştur. 11 Ağustos 1473 yılında Otlukbeli Savaşında Akkoyunlu Uzun Hasan Fatih Sultan Mehmed'e yenilmiş fakat Erzincan Akkoyunluların ticaret merkezi olarak kalmıştır. Bkz. Bulut, *Erzincan*, 9-10.

¹⁴ Esat Uras, *Tarihte Ermeniler ve Ermeni Meselesi*, 165-166.

¹⁵ Şahin, *Erzincan Tarihi II*, 200.

¹⁶ BOA, “*Erzincan'ın Pazar Mahallinde Ermeniler Tarafından Bir İmam İle İki Kişinin Daha Öldürülmesi Üzerine Kasaba'da Çıkan Karışıklıkta, Müslüman Ve Ermenilerden Elli Altmış Kadar Maktul ve Mecruh Düşdüğüne Dair*”, Y.A. Hus. H-03-05-1313,338/17.

¹⁷ Ayrıntılı bilgi için Bkz. BOA, H.27.03.1313, DH. MKT.00429.77.01

¹⁸ Fahri Taş, *Erzincan Mütarekesi ve Brest-Litovks*, T.C. Erzincan İli Merkez İlçe Köyler Birliği Yayın No:2, Ankara,1995, s.8-9.

¹⁹ Erzincan Mütarekesi ve maddeleri için Bk. Konukçu, *Erzincan'ın Albayrağ'ımıza*,119-125.

²⁰ Erzincan İl Yıllığı1967, (Ankara, Ayyıldız Matbaası,1968),86.

1915 yılında bağımsız bir sancak olan Erzincan, 1917 yılında Pülümür, Refahiye, Kuruçay ve Kemah kazalarından oluşan Erzurum'a bağlı bir sancak haline gelmiştir²¹. 1923 yılına kadar mutasarrıflar tarafından idare edilen Erzincan 1923 yılında vilayet olmuş ve vali ataması yapılmıştır²². 1930 yılında çıkan kararname ile Erzincan, Refahiye, Kemah, Kuruçay, Pülümür, Kiğı olmak üzere 6 kaza, 20 nahiye, 700 köyden oluşmuştur. 1939 yılında Erzincan'ın, Kemah, Refahiye, İliç, Eğin, Tercan olarak kazalarında değişiklikler yapılmış ve 18 nahiye 552 muhtarlık olan 739 köyden oluşmuştur²³. 1990 yılında Erzincan merkez ilçe ile beraber dokuz ilçeden (Refahiye, Kemah, Tercan, Kemaliye, İliç, Çayırılı, Cimin, Otlukbeli) oluşmuştur.

Erzincan ili Kuzey Anadolu Fay hattının üzerinde kurulmuş bir şehirdir. Erzincan'da 964-1939 yılları arasında 35'ten fazla şiddetli depremler tespit edilmiş ve şehir birçok kez yıkılmıştır.²⁴ Matheos eserinde 1045 yılında olan ve şehrin tamamen yıkılmasıyla sonuçlanan büyük bir depremden bahsetmiştir²⁵.

27 Aralık 1939 yılında saat 01:57 Erzincan Merkezli, büyüklüğü 7.9 olan bir deprem meydana gelmiştir. Depremdeki can kaybı 32.968 hasarlı bina 11.6720 olmuştur²⁶. Aynı gün saat 15:00 de TBMM'de yapılan toplantıda ilk olarak sözü alan Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekili Dr. Hulusi Alataş Erzincan'dan gelen telgrafi okunmuştur²⁷. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü ise Erzincan valisine çektiği telgrafta halkın yaralarını sarmak için hükûmetin çalışmalara başladığını belirterek kayıplar için baş sağlığı dileğinde bulunmuştur²⁸.

²¹ Gül, Başbüyük, *Bir Tarihi Coğrafya*, 50.

²² Erdem Yavuz, *Türk Siyasi Tarihinde Erzincan (1923-1960)*, (İstanbul: Arı Sanat Yayınevi, 2017), 37.

²³ Tahir Erdoğan Şahin, *Erzincan Tarihi 4*, (Ankara: Berkan Yayınevi, 2019), 11.

²⁴ Fikret Çuhadaroglu, *Deprem ve Erzincan: 13 Mart 1992 Erzincan Depreminin Öncesi Deprem Olayı ve Sonrası*, (İstanbul, Erzincan Valiliği Yayını, 1992), 36.

²⁵ Urfalı Mateos Vekayi-Namesi (952-1136) ve Papaz Grigor'un Zeyli (1136-116), çev. Hrant D. Andreasyan, notlar: Edouard Dulaurer, M. Halil Yinanç (Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2000), 81-82.

²⁶ Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü Bölgesel Deprem-Tsunami İzleme Ve Değerlendirme Merkezi, (Erişim Tarihi 18.03.2023), <http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/2/deprem-bilgileri/buyuk-depremler/> Bkz: BCA, 02.05.1940, 030.01.117.737.1 belge ek 1 de verilmiştir.

²⁷ T.B.M.M. Zabıt Ceridesi, On Sekizinci İnikad, 27-XII-1939, Çarşamba, 126-127; Ulus Gazetesi, 28 Aralık 1939.

²⁸ "Milli Şefimizin Felaket Karşısında Teesürleri", Ulus Gazetesi, 28 Aralık 1939, 1. <https://www.gastearsivi.com/gazete/ulus/1939-12-28/1> Erişim Tarihi (18.03.2023)

Osmanlı Devletine matbaa 1726 yılında İbrahim Müteferrika tarafından getirilmiş fakat gazete basımı sonra gerçekleşmiştir²⁹. Osmanlı Devletinde ilk gazete bugünkü resmî gazetenin alt yapısı olan “Takvim-i Vekayî” 11 Kasım 1831 yılında yayımlanmıştır. Gazetenin çıkış amacı, taşra ve merkez arasındaki iletişimi koparmamak, kanunları ve yapılan yenilikleri halka duyurmak olmuştur³⁰. 1840 yılında yarı resmi olan “Ceride-i Havadis Gazetesi”³¹ çıkarılmıştır. 1860 yılında ise ilk özel Türk gazetesi “Tercüman-ı Ahval” İbrahim Şinasi ve Agâh Efendi tarafından çıkarılmıştır³². 1860 yılında ilk vilayet gazetesi Türkçe-Arapça yayımlanan Beyrut’ta çıkartılan “Hadikat al Ahbar”, ikincisi ise Mithat Paşa Tuna valisiyken 1865’te Rusçuk’ta yayımlanan “Tuna Gazetesi”dir. Önemli bir diğer vilayet gazetesi de Trablusgarp’ta 1866’da çıkarılan “Trablusgarp Gazetesi” olmuştur. Yine 1866 yılında Erzurum vilayetinde çıkarılan “Envar-ı Şarkıyye (Doğunun Nurları)” isimli gazetedir³³.

I. Dünya savaşı döneminde ise basın yayın yoluyla propagandalar olurken, Milli Mücadele döneminde de Türkiye de Milli Mücadele taraftarlarınca ve karşıt taraflarca birçok gazete basılmıştır³⁴. I. Dünya Savaşı sonrası başlatılan Kurtuluş savaşı döneminde basın Osmanlı ve Anadolu Basını olarak ikiye ayrılmıştır. Osmanlı basını daha çok işgalci devletlerin denetimi altında olmuş fakat bazı yayımlarda Mustafa Kemal ve Kurtuluş Savaşı’nı destekleyen basına işgalci devletler tarafından ağır sansürler uygulanmıştır. Anadolu basınında özellikle Kurtuluşu destekleyen ve milli iradeyi kamuoyuna duyurmak için “İrade-i Milliye” ve “Hâkimiyet-i Milliye” gazeteleri çıkarılmış ve desteklenmiştir³⁵.

Cumhuriyetin ilk yıllarında basına verilen önem artmaya başlamış fakat Milli Mücadele karşıtı gazeteler çıkan “Tahrir-i Sükûn” yasası ile kapatılmıştır³⁶. 1931 yılında ilk basın yasası olan Matbuat Kanunu³⁷ çıkarılmıştır. II. Dünya Savaşı sırasında Anadolu

²⁹ Kemal Kapaklı, *Başlangıçtan Bugüne Urfa Basını*, Marmara İletişim 10/10, (2014), 244.

³⁰ Haluk Harun Duman, “*Osmanlı Döneminde Yerel Basın (1828-1922)*”, içinde Türkiye’de Yerel Basın, editör: Suat Gezgin, (İstanbul, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, 2007), 78.

³¹ Hıfzı Topuz, “*Türk Basın Tarihi*”, 18.

³² Haluk Harun Duman, “*Yerel Basın (1828-1922)*”, 79.

³³ Hıfzı Topuz, “*Türk Basın Tarihi*”, 31-32.

³⁴ Erdem Yavuz, “*Cumhuriyet Dönemi Erzurum Basını ve Basın-Siyaset İlişkisi (1960’a Kadar)*”, *The Journal of Academic Social Science Studies, International Journal of Social Science*, No:44, Spring II (2006), 108-109.

³⁵ Uğur Gündüz, “*Kurtuluş Savaşı’nda Yerel Basının Rolü*”, içinde Türkiye’de Yerel Basın, editör: Suat Gezgin, (İstanbul, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, 2007), 90-91.

³⁶ Erdem Yavuz, “*Erzurum Basını*”, 109.

³⁷ Bkz: Matbuat Kanunu, Kanun No:1881(1931), T.C. Resmi Gazete, 1867, 8 Ağustos 1931.

Ajansı dışındaki diğer gazete haberleri yasaklanmış ve geçici olarak gazeteler kapatılmıştır. Ulusal basın dışında il ve ilçelerde halkı bilgilendirmek, halkın ihtiyaçlarını dile getirmek üzere yerel basın bu dönemde devreye girmiştir³⁸.

Erzincan'da yerel basın 1940 yılında başlamıştır. Rumi tarihe göre 1842'de Leblebici Baba olarak bilinen Süleyman Bey tarafından bir dergi çıkarılmıştır. "Tuhfetülşah" isimli bilimsel bir dergi aylık olarak ve el yazması olarak çıkarılmıştır, fakat ne kadar bir süre çıkarıldığı tam olarak bilinmemektedir³⁹. Erzincan'ın ilk yerel gazetesi Yeni Erzincan gazetesidir. Gazete 1942 yılında çıkarılmaya başlanmıştır. Erzincan da yerel basının bu kadar geç çıkma sebepleri arasında işgaller ve depremler gösterilebilir⁴⁰. İl Özel İdare tarafından açılan Özel İdare Matbaasın da basılmaya başlanan gazete haftalık olarak çıkarılmış ve genellikle perşembe çıkarılan gazete 1952 yılına kadar yayın hayatına devam etmiştir⁴¹. Gazete'nin kurucusu Vali ve Belediye Başkanı Dr. Sükûti Tükel'dir.

Gazetenin ilk sayısında çıkış amacı şu şekilde ifade edilmiştir;

Hedefimiz: Yurt sarsılmaz varlığını İctimai Bünyenin sağlamlığından alır. İctimai Bünye ise ulusun içinde damarcıklar tarafından yapılan milli teşkillarla gıdalanır ve kuvvetlenir. Kızılay, Halkevi, Hava ve Çocuk Esirgeme Kurumları ve sevgili Yardım sevenler Cemiyeti büyük afetten sonra Yeni Erzincan'da çalışmalarına yeniden hız veren milli teşkillerdendir. Biz şahidelerimizi bu teşkillerin emirlerine amade bulundurmakla bu milli teşkillerin gayelerinin yapılmasına en bucaktaki köylere kadar girmesine hizmet edeceğiz. Bu teşkillerin gayeleri bütün Vilayet hakkının yüreklerinde ve fikirlerinde yer buldu mu, artık ictimai bünye sağlamlığını kazandı demektir. Bu gibi kazançlar yurdu çelikleştirir. Allaktan muvaffakiyet, Cumhuriyetten yardım! Yeni Erzincan⁴².

Yeni Erzincan gazetesi ilk basımı olan 1942 ve son basım tarihi 1951'e kadar her yıl Mart ayı içerisinde neler yaptıklarını ve yapacaklarını belirten yazılar yazmışlardır. 1942 yılından 1946 yılına kadar 2 sayfa şeklinde çıkarılmıştır. 1946 yılından sonra 1951 yılına kadar 4 sayfa olarak çıkarılmaya devam etmiştir. Gazetenin ilk sayfasında

³⁸ Erdem Yavuz, "Erzincan Basını", 110.

³⁹ Erzincan İl Yıllığı 1967, Akyıldız Matbaası, Ankara 1968, "Kültür Bölümü" içinde, "Basın Hayatı", 179-182.

⁴⁰ Erdem Yavuz, "Erzincan Basını", 110.

⁴¹ "Erzincan'da bugüne kadar çıkarılan gazete ve mecmualar" Erzincan İl Yıllığı 1967, 182.

⁴² "Niçin Çıkıyoruz?", Yeni Erzincan Gazetesi, 26 Mart 1942,1.

genellikle vilayet haberleri başlığı altına Erzincan ile ilgili haberler yer alırken, ajans haberleri başlığı altına yurtdışı haberlerine yer vermiştir. Gazetenin ilk bir yıl için senelik aboneliği 130 kuruş olarak belirlenmiş geçmiş nüshaları ise 10 kuruş fiyat belirlemesi yapılmıştır.

1950 yılından sonra hükûmet değişikliği sebebiyle Özel İdareye bağlı Vilayet Matbaası aslen Manisalı olan Sadullah Erim'e kiralanmıştır. Sadullah Erim Eyüp Bezirci ile Beraber ilk günlük yerel gazete olan Demokrat Erzincan gazetesini çıkarmıştır. Demokrat Erzincan gazetesi çıkmaya başladıktan sonra Erzincan yerel basının da bir canlanma görülmektedir. Demokrat Erzincan gazetesi ardından Halkın Sesi, 1953 yılında Öz Erzincan, 1954 yılında Kazankaya ve Yeşil Eğin gazeteleri çıkarılmış ve bütün gazetelerin birleştirilmesine kadar gazeteler yayın hayatlarına devam etmişlerdir. 1960 yılına gelince tüm yerel gazeteler Birlik Gazetesi adı altında birleştirilmiştir. Fakat bu durum 3 ay kadar devam etmiş daha sonra gazeteler ayrılarak, Öz Erzincan, Birlik, Yeşil Eğin ve Kazankaya tekrardan tek basılmaya başlanmıştır. 1965 yılına kadar süren bu ayrılma durumu tekrardan gazetelerin birleştirilip Öz Erzincan adıyla yayımlanmaya başlanmıştır⁴³.

Yeni Erzincan gazetesi ışığında 1942-1951 arası Erzincan isimli bu çalışmada, verilen yıllar arasında Erzincan'da yaşanan gelişmeler ele alınarak incelenmiştir. Şehrin ilk yerel gazetesi olan Yeni Erzincan'a göre şehrin sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel yönleri incelenmiştir. Böylelikle Erzincan'ın yakın tarihine katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Erzincan il özelinde literatür taramaları yapılmıştır, il gazetesi olarak çalışmaları, Erdem Yavuz, "Türk Siyasi Tarihinde Erzincan (1923-1960)" isimli kitabı, "1939 Depremi sonrası Erzincan Yenişehir Alanında yapılan Bir heykel: İnönü Anıtı", "Cumhuriyet Dönemi Erzincan Basını ve Basın-Siyaset İlişkisi (1960'a Kadar)", "Siyasi Mücadele Ekseninde Erzincan'da Faaliyet Gösteren Dernekler (1941-1960)", "1939 Erzincan Depremi ve Deprem Etkileri" isimli makaleler Yeni Erzincan Gazetesinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

---

⁴³ Şefik Aras, "Erzincan'da Basının Kısa Tarihçesi", (Erzincan, Mengüceli Aylık Kültür ve Araştırma Dergisi 1980), 7-8-9.

Ulusal tez merkezi, kütüphaneler, arşivler dokümantasyon merkezleri ayrıntılı kaynak taraması yapılmıştır, makaleler, dergiler ve ana kaynak olarak kullanılacak kitaplar ayrıntılı bir şekilde taranmıştır. Çalışmada ilk olarak Milli Kütüphane’ de gazete taraması yapılarak Yeni Erzincan gazetesi 1942-1951 yılları arası tüm arşivleri toplanmıştır. Gazete haberlerine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Tutanakları, Resmi Gazete de çıkan Kanunlar ve Cumhuriyet Arşiv Belgeleri ile haberleri karşılaştırılarak desteklenmiştir. Çalışma da kullanılmak için Belediye Yıllıkları için arama yapılmış fakat ulaşılamamıştır. Erzincan’ın deprem bölgesi olması sebebiyle burada 1993 yılından öncesi belediye yıllıklarının bulunmadığı Erzincan Belediyesi tarafından bizzat dile getirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

YENİ ERZİNCAN GAZETESİNDE EKONOMİK VE SOSYAL ALANLARLA İLGİLİ HABERLER

1.1.Ekonomi Alanı ile İlgili Haberler

1.1.1.Sanayi Kuruluşları ile İlgili Haberler

Erzincan'ın ekonomisinin büyük bir bölümü tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Meydana gelen 1939 depremi her alanı etkilediği gibi şehrin ekonomisini de olumsuz yönde etkilemiştir. Tarım alanları ve hayvanlarda büyük zararlar meydana gelmiştir.

Devlet, deprem sonrası şehrin ekonomisini kaldırmak için çeşitli teşvikler ve politikalar uygulamıştır. Tarım ve hayvancılık sektörlerinde çalışmalar başlatmış ve halk bu süreçte desteklenmiştir. Ayrıca sanayi bakımından gelişmemiş olan şehirde yine devlet desteği ile fabrikalar açılması ve desteklenme sürecine girilmiştir. Bunun için yapılan çalışmalar gazete aracılığı ile halka duyurulmuştur.

1.1.1.1.İplik Fabrikası

1948 yılında Erzincan'da 15.000 iğlik pamuk ipliği fabrikasını kurulacağına dair haber verilmiştir. Bu fabrikanın makineleri ise İngiltere'ye sipariş edilmiş olup bir buçuk yıl sonra işletmeye açılacağı öğrenilmiştir⁴⁴. 10.000 iğlik pamuk iplik Fabrikasının kurulması kesinleşmiştir. Dönemin milletvekili Sabit Sağıroğlu Erzincan Belediyesine

---

⁴⁴ “İlimizde pamuk ipliği fabrikası kurulacak”, Yeni Erzincan Gazetesi, 19 Ağustos 1948, s. 1.

fabrikanın kurumu ve denetimi için fen heyetinin geleceğini bildirmiştir⁴⁵. 1949 yılının Eylül ayı içerisinde heyetin Erzincan'da olacağı bildirmiştir⁴⁶.

Başbakan Şemseddin Günaltay 1949 yılında Erzincan şehrini ziyaret etmiştir. Başbakan depremde yıkılan eski yerleşim merkezi ve yeni yerleşim merkezini gezmiştir. İplik fabrikası için fabrikanın yanına dikilen pamuk tarlasını gören Başbakan bunun iyi düşünülmüş bir fikir olduğunu fabrika için hammaddenin sağlanması yolunda güzel bir atılım olduğunu söylemiştir⁴⁷. Bununla birlikte Girlevik şelalesi üzerinden elektrik üretiminin de destekleneceğini belirtmiştir⁴⁸.

Erzincan'da kurulacak olan iplik fabrikası için pamuğun Iğdır'dan getirilmesi önerilmiştir. Burada yetiştirilen pamuğun kalite olarak yüksek olması fabrika için ideal görülmüştür. Iğdır'da 200 tona yakın pamuk üretimi olduğu belirtilmiştir. Kurulacak İplik Fabrikasının elektriğinin Girlevik üzerine kurulacak santralden geleceği belirtilmiş, bu santralin şehir halkını ve çevre halkının ekonomik yönden kalkınmasına fayda sağlayacağı da ayrıca bildirilmiştir⁴⁹.

1949 yılı döneminin Erzincan Milletvekili Sabit Sağıroğlu Meclis'e Erzincan'da kurulacak olan İplik fabrikası için sözlü soru önergesi bulunmuştur:

Uzun senelerden beri çok acıklı felaketler ve sefaletler içinde çırpınan Erzincan halkının biraz yaralarının sarılması ve yüzünün gülmesi için Erzincan'da bir İplik Fabrikasının yapılmasına karar verilmiş ve vasıtamızla halka tebşir edilmiş olduğu halde şimdiye kadar işe başlanamamış ve bu hal uzun yılların elem ve ıstıraplarıyla bunalmış olan vatandaşlarımızı daha ziyade yeis ve nevmidiye düşürmekte bulunmuştur. Girlevik şelalesi gibi müstesna varlıklarıyla bu gibi müesseseta en elverişli bir saha olan güzel Erzincan'ımızda böyle bir fabrikanın kurulması, hem halkımızın elem ve ıstıraplarını kurulması, hem halkımızın elem ve ıstıraplarını tehvin edecek hem de çok geride kalan uzak illerimizin kalkınması yolundaki arzuyu bir hakikat haline getirmekte bir başlangıç olacaktır. Sayın

⁴⁵ Bkz: Yeni Erzincan Gazetesi, "Sayın Milletvekilimiz Sabit Sağıroğlunun Belediye Başkanlığına Çektiği Müjdeli Telgraf Sureti Aşağıdadır", 19 Ağustos 1948, s. 1.

⁴⁶ "İlimize Gelecek Fen Heyeti", Yeni Erzincan Gazetesi, 26 Ağustos 1948, s. 1.

⁴⁷ "Sayın Başkanımız Şemseddin Günaltay Şehrimizi Şereflendiriyor", Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Eylül 1949, 1.

⁴⁸ "Sayın Başkanımız Şemseddin Günaltay Şehrimizi Şereflendiriyor", Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Eylül 1949, 1.

⁴⁹ TBMM Tutanak Dergisi, Kırk Birinci Birleşim, 4.II. 1949 Cuma, 23.

*Ekonomi ve Ticaret Bakanımızın ilk Meclis içtimasında bu hususta bizi tenvir buyurmasını arz ve rica eyleriz.*⁵⁰

Bu soru önergesi Meclis'te okunduktan sonra Ekonomi ve Ticaret Bakanı söz alarak sözlerine şöyle devam etmiştir;

*İkinci Hasan Saka Kabinesi zamanında memleketin acil iplik ihtiyacının temini için Hükümet bazı tedbirler düşünmüş ve Ekonomi Bakanlığı ile Sümerbank müştereken tetkikatta bulunmuşlardır. Yaptıkları tetkikat neticesinde hem Şarkın ve bilhassa hudut halkının kalkınması ve kendilerine maişet temini, hem de Şarkın iplik ihtiyacının temini noktasından Erzincan'da 15 bin işlik bir fabrika kurulmasına karar verilmiştir. Bu karara amil olan sebeplerden birisi de Iğdır'da çıkan pamuğu istihlak edici bir yer olarak bu İplik Fabrikasını görmüşlerdir. Bu hususta Şarkın birçok yerleri araştırılmış ve mütahassıslar en münasip olarak Erzincan'ı görmüşlerdir. Hükümet burada İplik Fabrikasının kurulmasına karar verdikten sonra belediye ile de temasa geçmiş, arazi temini için de teşebbüslerde bulunmuştur. Biz Şemsettin Günaltay Kabinesi olarak da işe başladığımız zaman Erzincan İplik Fabrikasının kurulma kararını verilmiş bulduk. Biz daha evvel verilmiş bir kararda değişikliği mucip bir hal görmedik. Bir taraftan fabrikanın yerini tesbit için mevsimin gelmesi beklenmekte olduğu gibi, diğer taraftan Girlevik'ten elektrik enerjisi temini suretiyle ve fabrikanın bir an evvel kuvveden fiile çıkarılması hususunun temini Ekonomi Bakanlığı vazifesidir. Maruzatını bundan ibarettir.*⁵¹

Bunun üzerine Erzincan Milletvekili Sabit Sağıroğlu tekrardan söz alarak; kurulacak iplik fabrikasının Erzincan'ı kalkındıracağı söylemiştir. Ayrıca ham madde olan pamuğun şehirdeki boş arazilere ekilerek yetiştirilmesi hem arazilerin değerlendirilmesi hem de hammaddeye kolay ulaşımın sağlanması açısından daha faydalı olacağını belirtmiştir. Sağıroğlu, Tarım Bakanı ve hükûmetten fabrikanın kurulması için gerekli çalışmaların bir an evvel başlamasını rica etmiştir⁵².

⁵⁰ TBMM Tutanak Dergisi, Kırk Yedinci Birleşim, 18.II.1949 Cuma, s. 266.

⁵¹ TBMM Tutanak Dergisi, Kırk Yedinci Birleşim, 18.II.1949 Cuma, s. 266-267.

⁵² TBMM Tutanak Dergisi, Kırk Yedinci Birleşim, 18.II.1949 Cuma, s. 267.

Tarım Bakanı Cavid Oral ise bu tasarının Meclis'ten geçmesi halinde gerekli işlemlerin başlatılacağını belirtmiştir. Ayrıca bu durumun ülke ekonomisine de büyük bir fayda olacağını dile getirmiştir⁵³.

Sümerbank'ın girişimiyle açılacak olan iplik fabrikası 26 Ekim 1949'da ihaleye sunulmuştur. İhalenin satış bedeli olarak ise 3.550.000 lira belirlenmiştir. Fabrikanın kurulması Erzincan için önemli bir iş sahası oluşturmuş ve işsizlik gibi sorunları ortadan kaldırmaya yaramıştır. Hem Erzincan'daki hem de çevre illerden temin edilecek pamuğun işleneceği bildirilmiştir⁵⁴. Kurulacak olan bu fabrikanın ihalesi 21 Kasım 1949 tarihinde gazete de ilana verilmiştir⁵⁵. Erzincan Milletvekili Sabit Sağıroğlu Erzincan Valisine gönderdiği telgrafta İplik Fabrikası ile elektrik işinin kesin bir şekilde hallolduğunu ve 24-25 Aralık 1949 tarihlerinde temel atma töreni için Erzincan'a geleceğini belirtmiştir⁵⁶.

İplik Fabrikasının temel atma töreni için 25 Aralık 1949 Pazar günü Erzincan'a Başbakan Günaltay, Dışişleri Bakanı Sadak, İşletmeler Bakanı Münir Birsell, Bayındırlık Bakanı Şevket Adalan, Çalışma Bakanı Şemsettin Sirer, 3. Ordu Müfettişi Orgeneral Mahmut Berköz, Sivas Milletvekili Abdulmuttalip Öker, Giresun İsmail Sabuncu, Malatya Mahmut Nedim, Balıkesir Esat Altan, Malatya Mehmet Eti, Gaziantep Cemil Alevli, Tokat Reşit Önder, Erzincan Milletvekillerimiz, Sümerbank Genel Müdürü Cevat Adıgün, Etibank Genel Md. Ferit, Toprak Ofisi Genel Md. Necati Topcuoğlu, Anadolu ajansı Genel Md. Ziya Gevher Etili, Millî Emlak Genel Md. Celal Erçoklu, Devlet Demir Yolları Genel Md Galip Güran, Sivas Valisi Rebii Karatekin, Elazığ Valisi Hikmet Kümbetlioğlu gelmişlerdir. 3 saat boyunca fabrikanın kurulacak arazisi gezilmiştir. Daha sonra temel atma törenine geçilmiştir. Tüm konuklardan sırayla konuşma yapmaları rica edilmiştir ve sonunda iplik fabrikasının temeli atılmıştır⁵⁷. Erzincan ilinde kurulacak iplik fabrikası çalışmaları hızlı bir şekilde başlatılmıştır⁵⁸.

1951 yılında dönemin Erzincan Valisi Meclis'te Erzincan hakkında konuşulan konularla ilgili Yeni Erzincan gazetesine bir demeç vermiştir. Görüşülen konular

⁵³ TBMM Tutanak Dergisi, Kırk Yedinci Birleşim, 18.II.1949 Cuma,267.

⁵⁴ "İplik Fabrikası Kuruluyor", Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Ekim 1949, s. 1.

⁵⁵ Bkz: "İnşaat İlanı Sümerbank Genel Müdürlüğünden", Yeni Erzincan Gazetesi, 21 Kasım 1949, s. 3.

⁵⁶ "Müjde", Yeni Erzincan Gazetesi, 15 Aralık 1949, s. 1.

⁵⁷ "Temel Atma Töreni Münasebeti ile Erzincan'da görülmemiş bir Bayram", Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Aralık 1949,1-3.

⁵⁸ "Şehirde İnşaat", Yeni Erzincan Gazetesi, 30 Mart 1950.

arasında; Erzincan'ın siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel konuların olduğu özellikle de kurulacak olan İplik Fabrikası'nın yer aldığını söylemiştir. 1951 yılının sonlarına doğru bitirilmesi planlanan iplik fabrikası için çalışmaların artacağı ve il genelinde ekonomik kalkınmanın sağlanması gerekliliği hakkında konuşulmuştur. Bunun yanı sıra eskiden gelmiş olan dokuma sektörünün de gelişmiş olacağı bunun için birçok makine alımı yapılacağı bildirilmiştir⁵⁹.

1951 yılında Sümerbank tarafından yapılan iplik fabrikasının ilk kısmı tamamlanmıştır. Fakat projeye sonradan eklenen işçi kantini henüz yapım aşamasındadır, kantin de bittikten sonra İngiltere'den getirilmiş depoda muhafaza edilen aletlerin yerleştirilmiş olacağı söylenmiştir⁶⁰.

1.1.1.2. Girlevik Şelalesi Elektrik Santrali

6 Haziran 1947'de yapılan belediye kurul toplantısında Girlevik Şelalesi üzerine bir elektrik santrali kurulması kararı alınmıştır⁶¹. Ekim ayı belediye kurul toplantısında ise santralin İç İşleri Bakanlığı aracılığı ile Meclis'e taşınması gerekliliği üzerinde durulmuştur⁶².

1949 yılına gelindiğinde belediye kurul toplantısında Girlevik Şelalesi üzerinde kurulacak olan anonim şirket için belediye tarafından 300.000 lira yardım yapılması kararlaştırılmıştır⁶³. Kurulacak olan elektrik şirketi için Erzincan'a 3 mühendis gelmiş ve çalışmalar başlamıştır⁶⁴.

Erzincan Milletvekili Sabit Sağıroğlu kurulacak olan elektrik santrali için CHP Başkanlığına bir telgraf çekmiştir. Telgrafta elde edilecek elektrik için yardım listesine 2.500.000 lira konulduğunu yazmıştır⁶⁵. Bayındırlık Bakanı Şevket Adalan santral için ayrılan bütçeyi 1.000.000 liraya yükseltmiştir. Bu haber Milletvekili Sabit Sağıroğlu tarafından Erzincan Valiliğine ve Erzincan Belediyesine duyurulmuştur⁶⁶. Girlevik

⁵⁹ "Valimizin Gazetemize Beyanatı", Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Ocak 1951,1

⁶⁰ "İplik Fabrikası İnşaatı", Yeni Erzincan Gazetesi, 11 Ekim 1951,1.

⁶¹ Yeni Erzincan Gazetesi, 12 Haziran 1947

⁶² "Belediye toplantısı", Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Ekim 1947, s. 2.

⁶³ Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Şubat 1949.

⁶⁴ Yeni Erzincan Gazetesi, 20 Mayıs 1949.

⁶⁵ "Sayın Milletvekilimiz Sabit Sağıroğlunun Fabrika hakkındaki Telgrafı", Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Kasım 1949,1.

⁶⁶ "Elektrik Meselemiz", Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Aralık 1949, 1.

Şelalesi üzerinden elde edilecek elektrik üretiminin Bakanlar Kurulu tarafından ihaleye çıkarıldığı Milletvekili Sabit Sağıroğlu tarafından Erzincan halkına bildirilmiştir⁶⁷.

1951 yılına gelindiğinde yapılmakta olan elektrik santralinden şehre gelecek olan elektrik hattı için inşaatı üstlenen müteahhit ve yardımcılar demirleri yerleştirmeye başlamıştır⁶⁸. Elektrik santralının 1952 Mayıs ayına kadar bitirilmesi hedeflendiğinden yapımı hızlandırılmıştır. Bina ve suyuollarının inşaatının büyük çoğunluğu bitmiş ve lojmanlarının temeli atılmıştır. Hidroelektrik santralinden elde edilecek elektriğin 750 vatlık kısmı İplik Fabrikasına, 750 vatı da Fırat suyunun aktarılması ve şehir içi elektrik hattı için kullanılacağı söylenmiştir⁶⁹.

Girlevik Hidroelektrik Santralının birinci kısmının inşaatının bitirilmesinin eski müteahhitte devam edilmesine Bayındırlık Bakanlığı 2490 sayılı kanunun 19. maddesi gereği İcra Vekilleri Heyeti tarafından 24 Nisan 1953 tarihinde kararlaştırılmıştır⁷⁰. 1960 yılında Girlevik Hidroelektrik Santrali kurulmuş ve şehrin elektrik ihtiyacı buradan sağlanmıştır⁷¹.

1.1.1.3. Şeker Fabrikası

12 Ocak 1951 yılında Belediye binasında bir toplantı düzenlenmiş kurulacak olan Şeker Fabrikası hakkında konuşulmuştur⁷². Erzincan ili civarında kurulması kararlaştırılan bu fabrika için Gümüşhane ve Erzurum illerinin katılımıyla heyetler oluşturulup Ankara'ya gönderilme kararı alınmıştır⁷³. Erzurum ve Gümüşhane illeri heyetlerini seçmiş ve Ankara'ya göndermişlerdir. Erzincan ilinde de en kısa sürede heyetin seçilip Ankara'ya gönderileceği belirtilmiştir⁷⁴. 1956 yılında faaliyete geçen Şeker Fabrikası 24 saatte 1.200 ton şeker pancarı işleme potansiyeline sahip olmuş il ekonomisini birçok yönden desteklemiştir⁷⁵.

⁶⁷ "Girlevik Elektrik Tesisatı Münakasaya Çıkarıldı", Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Mart 1950.

⁶⁸ "Girlevik Şelalesinden Şehre Gelecek Elektrik Hattı", Yeni Erzincan Gazetesi, 12 Nisan 1951,1.

⁶⁹ "Erzincan Hidro-Elektrik Santrali İnşaatı", Yeni Erzincan Gazetesi, 16 Ağustos 1951,1.

⁷⁰ BCA, "Erzincan Girlevik Hidroelektik Santrali İlave İnşaatının Eski Müteahhidne Pazarlıkla Yapılması", 24.04.1953, 30.18.1.2 / 132.31.7

⁷¹ Erzincan 1973 İl Yıllığı, "Enerji Durumu",164.

⁷² "Hayırlı Bir Teşebbüs", Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Ocak 1951,1.

⁷³ "İlimiz Çevresinde Kurulması İstenen Şeker Fabrikası İçin Çalışmalar", Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Şubat 1951,1.

⁷⁴ "Şeker Fabrikası İnşaatını Takip Edecek Heyet", Yeni Erzincan Gazetesi, 15 Şubat 1951,1.

⁷⁵ Erzincan 1973 İl Yıllığı, 166.

1.1.2. Zirai Faaliyetler ile İlgili Haberler

1.1.2.1. Tarım

Erzincan şehrinin en önemli ekonomik kaynaklarından biri de tarımdır. Eski dönemlerde bile Erzincan şehri anlatılırken tarım bakımından oldukça zengin olduğu, çok miktarda tahıl ve meyvelerin yetiştirildiğinden özellikle üzüm ve pamuk üretimden bahsedilmiştir. Seyyahlar ve tarihçiler Erzincan ovasının toprak zenginliğini kitaplarında anlatmışlardır⁷⁶.

1939 yılında büyük bölümü yıkılan Erzincan'da 1940 yılı ve sonrası için bayındırlık faaliyetleri devam ederken ticari hayatta yeniden canlandırılmaya çalışılmıştır. Özellikle ekonomisi tarıma dayalı olan Erzincan'da⁷⁷ 1942 yılında köylünün tohum ihtiyacı karşılanmaya çalışılmıştır. Bir önceki yıla nazaran toprak ekimi %50 oranda fazlalaşmıştır. Köylüye 100 tonluk buğday tohumu verilmiştir. Ayrıca köylünün patates, mısır ekimi yapabilmesi için tohum ihtiyacını karşılamak üzere Ziraat Bankası 22.500 liralık kredi desteği vermiştir. Halka meyve fidanları da verilmiş ve dağıtılmıştır⁷⁸. Aynı yıl içinde patates tohumu almak üzere Ziraat Bankasına başvurulmuştur. Yaz ekimi için de Erzincan'da köylülere buğday ve arpa tohumu dağıtımı yapılmış böylece köylüler tarlalarını ekime başlamıştır⁷⁹. Meyve bahçelerinde oluşan tırtıllar ve haşereler için gerekli donanım ve ilaç gönderileceği belediye tarafından belirtilmiştir. İlaçlama yapılmayan bağ, bahçe ve ağaçların şikâyetlerinin sorumluluğunun belediye tarafından alınmayacağı belirtilmiştir⁸⁰.

1944 yılında Erzincan merkez ve Cimin ilçesinde 24.000 tane dikilmek üzere ağaç fidanı pazarlığı yapılmıştır. Çiftçi için ise 80 ton arpa tohumu da hazırda bulundurulmuştur. Bahar aylarında hava şartlarındaki soğuktan dolayı kaysı ağaçlarında donma olduğu belirtilmiştir⁸¹.

Erzincan Milletvekili Abdullah Fırat 25 Aralık 1946 tarihinde yapılan Meclis toplantısında söz almış Erzincan ile ilgili sulama meselesini dile getirmiştir. Bu meseleyi

---

⁷⁶ Selçuk Hayli, “*Erzincan Ovasının Beşeri ve İktisadi Coğrafyası*”, Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (1995), 208.

⁷⁷ Erzincan il yıllığı 1973, 155.

⁷⁸ “*Ziraat ve Veteriner işleri ve Fidanlık*”, Yeni Erzincan Gazetesi, 26 Mart 1942, 3-4.

⁷⁹ “*Buğday ve Arpa Tohumu*”, Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Nisan 1942,1.

⁸⁰ “*Çiftçi ve Meyve Bahçeleri Sahipleri*”, Yeni Erzincan Gazetesi, 16 Mayıs 1946,1.

⁸¹ “*Zirai Haberler*”, Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Nisan 1944, 1.

şu şekilde izah etmiştir; Erzincan Ovası 10 sene evvel hükûmet tarafından verilen bir talimatla toplamda 24.000 dekar bataklığın 14.270 dekarı tamamen kurtulmuştur. Geriye kalan 5.938 dekarın 3.884 dekarı olduğu gibi kalmıştır çünkü yetiştirilememiştir. Bu bataklığın büyük bir kısmı Girlevik Şelalesi tarafında yer almaktadır. Bataklığın bazı yerlerinde kanallar da açılmıştır. Fakat zamanla yapılanlar bozulmaya başlanmıştır. Özellikle 8-9 sene sonra kanallar dolmuş kurutulan bataklıklar tekrardan aynı hale gelmiştir. Yapılan setlerde çökmüştür. Yapılan kurutma çalışmalarının bir kısmı boşa gitmiştir. Erzincan'da ki diğer önemli bir yer olan Vaskirt deresidir ki bu derede 60.000 dönümlük bir araziye kapsamaktadır. Bu derenin de dağ yamaçlarından gelen kumlar çakıllar ve sel suları sonucu taşmalar meydana gelmiştir. Bu dere yatağının yapımında da hükûmet zamanında 1.043.000 lira harcamıştır. Harcamaların sel sularının getirdiği zarar neticesinde bir kısmı da boşa gitmiştir. Bu yüzdendir ki Fransızların yaptığı gibi bu derenin kenarlarında ağaçlandırma çalışmalarının yapılması bu durumun bir nevi önüne geçilebileceğini düşündürmüştür⁸².

1947 yılında Kemaliye, Kemah ve Cimin ilçelerinde yetiştirilen üzümlerde külleme hastalığı meydana gelmiştir. Bu hastalık kükürtleme yapılarak önlenmiştir⁸³. Aynı yıl kuraklık tehlikesiyle karşı karşıya kalan araziler haziran ayında yağmurun yağmasıyla bu tehlikeden kurtulmuştur⁸⁴. 1948 yılında Meclis toplantısında söz alan Erzincan Milletvekili Behçet Kemal Çağlar, Fırat mecrasının ıslah işine başlandığını söylemiştir. Islah işlemleri ovanın orta kısmında yapılmıştır. Ancak Fırat nehrinin taşması sadece bu orta kısmı değil 40.000 dönümlük araziye etkilemektedir. Bunun içinde köylerde bulunmaktadır. Ayrıca Nürghah bataklığı diye adlandırılan bataklığında aynı durumda olduğu belirtilmiştir. Vaskirt Deresinin kaynak kısmının ıslahı tamamlanırken gidiş yönündeki ıslah kısımlarının yapılmadığını bu da oluşacak bir selde yapılan setlerin tekrar yıkılacağını belirtmiştir. 165.000.000 liralık proje içinde Vaskirt ve Fırat ıslahının devam etmesi gerekliliğini dile getirmiş ve Bayındırlık Bakanlığından rica da bulunmuştur⁸⁵.

---

⁸² TBMM Tutanak Dergisi, Yirmi üçüncü Birleşim, 25. XII.1946 Çarşamba,495-496.

⁸³ “Bağ Sahiplerinin Dikkatine”, Yeni Erzincan Gazetesi, 20 Şubat 1947, s. 3.

⁸⁴ “Bereketli Yağmurlar”, Yeni Erzincan Gazetesi, 5 Haziran 1947,1.

⁸⁵ TBMM Tutanak Dergisi, Seksen Beşinci Birleşim, 8. VII. 1948 Perşembe,1046.

1948 yılında zirai tarımı etkileyen tırtıl istilasına karşı merkez ilçesine bağlı köylerde tırtıllarla mücadeleye başlanmıştır⁸⁶. Tırtıl istilasını dışında ovanın su sorunu da halkı muzdarip etmiştir. Çiftçi yağmur yağarken bile toprağını suladığını belirtilmiştir. Bu sorunu çözümü için Erzincan ovasının sulamasının ilk olarak Sansa boğazından başlayıp Fırat üzerinden regülatör yardımıyla tüm ovaya dağıtılması önerilmiştir. Ancak bu durumda mümkün olmadığı çünkü Erzincan ovasında yeterince su köprüsünün bulunmadığı iktisadi bakımdan bu durumun zor olduğu belirtilmiştir⁸⁷. Gazetenin 1948 yılında duyurduğu haberlerden biri de kurulan tohum evinde temizleme çalışmalarının başlamasıdır⁸⁸.

4753 sayılı kanuna göre Tercan ilçesinde toprak dağıtılmasına başlanacağı ve bu amaçla bir komisyon kurularak memurların tayin edileceği öğrenilmiştir⁸⁹. 1948 yılının Nisan ayında Tercan'da kurulmuş olan bu komisyonun memurları atanmış olup gerekli hazırlıkların tamamlanması üzerine toprak dağıtımına başlanacağı belirtilmiştir⁹⁰. Bu kurul ayrıca çiftçi kütüklerini tutmaya da başlayacaktır⁹¹.

1949'da çiftçi halkı sevindirecek haberler içinde tohum dağıtımının olacağı söylenmiştir. 1.700 ton tohumdan, 1.185'i halka dağıtılmış geri kalanlarında dağıtılacağı belirtilmiştir⁹². 2.000 ton daha buğday tohumunun köylüye dağıtımı devam ederken geriye sadece 262 ton kalmıştır. Köylü vaktinde dağıtılan tohumun 1948 yılına oranla fazla olmasından da gayet memnun olmuştur⁹³. 1949 yılında Vali Ahmet Koçak Kemaliye ve civar köylere gezi yapmıştır. 5254 sayılı kanuna göre Kemaliye'ye verilen 85 ton tohum ve kredi karşılığı olarak verilen 50 ton tohumu ihtiyaç sahibi çiftçilere dağıtmıştır. Kemah ve Ilıç ilçelerindeki halkın ihtiyaçlarını dinlemiş, ziraat ve ofis müdürlükleriyle görüşmüştür⁹⁴. 400 tonluk buğday stoku Kemah ilçesinde çelik kaplarda toprak mahsullerinde stoklanmıştır⁹⁵. 1950 yıllarının başında Erzincan, Kemah ve Tercan ambarlarında hasat zamanına kadar halka yetecek miktarda buğday stokunun varlığını

⁸⁶ "Tırtıl Mücadelesine Başlandı", Yeni Erzincan Gazetesi, 10 Haziran 1948,1.

⁸⁷ "Erzincan Ovasının Su Konuları", Yeni Erzincan Gazetesi, 19 Şubat 1948,2.

⁸⁸ "Tarım Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Mart 1948,1.

⁸⁹ "Tercan'da Toprak Dağıtımı", Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Mart 1948, 1.

⁹⁰ "Toprak Dağıtım Komisyonu", Yeni Erzincan Gazetesi, 15 Nisan 1948, 1.

⁹¹ "Erzincan Valiliğinden", Yeni Erzincan Gazetesi, 15 Nisan 1948,1.

⁹² "İlimiz Köylerine Tohumluk Dağıtımı", Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Ekim 1949,1.

⁹³ "Köylüye Tohumluk Buğday Dağıtımı", Yeni Erzincan Gazetesi, 20 Ekim 1949,1.

⁹⁴ "Valimizin Kemaliye ve Civarındaki Tetkikleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 27 Ekim 1949,1.

⁹⁵ "Kemah, Ilıç ve Kemaliye'nin Buğdayları Kemah'ta Stok Edilecek", Yeni Erzincan Gazetesi, 24 Kasım 1949, 1.

duyurmuştur. İhtiyaç sahibi vatandaşların beher kilosunun 30 kuruş 2 santim üzerinden verileceği bildirilmiştir⁹⁶.

Erzincan'a bağlı 56 köyden, 53 köy heyeti ve muhtarlarıyla beraber toplantı yapılmıştır. Toplantıda şu şekilde kararlar alınmıştır; tarım alet ve makinelerinin nerelere verileceği konusu, yiyecek buğday ve tohumluk meseleleri görüşülüp karara bağlanmıştır. Ayrıca köylülerin müsait zamanlarında köy yollarında çalışmaları ve makinalara da yardım edilmesi gerektiği kararlaştırılmıştır⁹⁷.

1950 yılında Vali Ahmet Koçak Kemah ve Ilıç ilçelerine gezilerde bulunmuştur. İlçelerin ihtiyaçları gözden geçirilip birtakım konular üzerinde önemle durulmuştur. Bu konular şöyledir; Tercan ve Erzincan ambarlarında mevcut halde bulunan bahar tohumlarının dağıtılması gerekliliğini belirtilmiştir. Ayrıca tohumlarının yetersiz kalması durumunda mart ayı içerisinde yetiştirilmesi emrini vermiştir. Bunun yanında seçmen kütüklerinin tanzimi hakkında da düzenleme getirilmesini bildirmiştir. Bir diğer konu da ilçelerde meydana gelen su sorunu olmuştur. Bu sorun su taşması sonucu meydana gelmektedir. Bu baskınlar sonucunda ilçelerde içme suları, köy yolları ve arazilere gelen zararlara karşı önlem alınmasına ehemmiyet vermiştir. Bunun akabinde Tercan, Kemah ve Kemaliye ilçelerinde Ziraat Bankası tarafından yaptırılacak binaların mevkileri de görülmüştür⁹⁸.

Yine 1950 yılında Erzincan iline ilkbahar mevsimi için 400 ton tohumluk tahsis edildiği bildirilmiştir. Merkeze ayrılan bu tohumlardan 130 tonun yarısı köylere dağıtılmış olup diğer yarısının da aybaşına kadar dağıtılması planlanmıştır⁹⁹. Yine bu dönemde Ziraat Müdürlüğü tarafından pamuk tohumu dağıtılmıştır. Şehrin 14 ilçe ve köyllerine dağıtılan bu tohumların miktarı 3.500 kilo olup Akalo Pamuğu türüdür¹⁰⁰. Bu işe gösterilen rağbetten dolayı 500 kilo tohuma daha ihtiyaç duyulmuştur. Ziraat Müdürlüğü 500 kiloluk tohum getirerek isteyen köylüye dağıtmıştır¹⁰¹.

Ziraat Bankasının desteğiyle yardım gören çiftçilerin aldığı diğer yardımlar şöyle belirtilmektedir. Bunlardan bir tanesi çevirme kredisidir, bu krediye göre buğday, arpa,

⁹⁶ “Erzincan Valiliğinden”, Yeni Erzincan Gazetesi, 2 Şubat 1950, 1.

⁹⁷ “İl merkez bucak meclis toplandı”, Yeni Erzincan Gazetesi, 15 Aralık 1949, s.1.

⁹⁸ “Valimizin Tetkik Gezileri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Mart 1950.

⁹⁹ “Tohumluk”, Yeni Erzincan Gazetesi, 30 Mart 1950.

¹⁰⁰ “Köylümüze Pamuk Tohumu Dağıtıldı”, Yeni Erzincan Gazetesi, 20 Nisan 1950.

¹⁰¹ “Pamuk Tohumu”, Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Mayıs 1950.

fasulye gibi ürünlerin tohumlarının serbest piyasada %6 gecikmeli faiz ile alınması olarak belirlenmiştir. İkincisi donatma kredisidir, bu kredi nadasa bırakılmış arazilerin değerlendirilmesi ve bununla birlikte hayvanlardan elde edilen gücün yerine makine kullanımına olanak sağlamak olmuştur. Bu yüzden alınan kredinin süresi 5 yıl olup %7.5 faiz kullanımı sağlanmıştır. Üçüncüsü verimleştirme ve iyileştirme kredisidir, arazilerin gübreleme yöntemiyle verimliliğinin artacağı düşünülmektedir. Buna göre tarım alanlarının gübrenmesi için gübre ve sulama kanallarının açılması gerekliliği belirtilmiştir. Bunu sağlamak için hizmete sunulan bu kredi bir yıllığına olup %7.5 faiz ile halkın kullanımına uygun görülmüştür. Dördüncüsü tesis ve edindirme kredisidir, uygun tarım arazisi olup verimli meyve fidanları yetiştirmek isteyenler içindir. Bu kredinin amacı yeri müsait olan kişilerin alanlarını meyve bahçesine çevirmek isteyebilirler, ancak bunun için büyük masraflar gerekliliği belirtilmiştir. Nitekim parası olmayan çiftçilerin bankadan %3 faizle 5 sene geri ödemesi mümkün olan bu kredi sunulmuştur. Ancak halka sunulan bu krediler hükûmet tarafından reddedilmiştir¹⁰².

Erzincan'ın tarım çalışmaları için 1950 yılı içinde Tarım Bakanlığı tarafından 3 adet olmak üzere karşı ödemesi olmaksızın pamuk çapa makinesi gönderilmiştir. Bunun yanında 1 adette pamuk tohum aracı verilmiştir. Bakanlık tarafından gönderilen bu araçların halka örnek olması için gönderildiği bildirilmiştir. Örnek araçların diğer tarım ürünlerinde kullanılarak büyük bir kolaylık sağlayacağı düşünülmüştür¹⁰³. Aynı yıl mart ayları içerisinde Tercan ve Ilıç ilçelerinde tohum dağıtımı başlatılmıştır. Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından halkın yemeklik ihtiyacının karşılanması için mevcut 1 tonluk buğday stokunun bulunduğu bildirilmiştir. Ayrıca Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından halkın elinde bulunan fasulyenin satın alınabileceği bildirilmiştir¹⁰⁴.

Tarlalardaki tahıl ürünlerine zarar veren tarla fareleri için Ziraat Müdürlüğü mücadeleye başlamıştır. Özellikle Başköy ve bağlı köylerde bu yönde çalışmalar başlatılmıştır. Tercan ilçesine de üç bisikletli memur gönderilerek tarlalarda fare taraması yapılmıştır. Ziraat Müdürlüğüne bağlı bulunan 40 köyde de ağaçlarda meydana gelen tırtıl sorununa karşı ilaçlama devam etmiştir¹⁰⁵.

¹⁰² “Çiftçilerimize Haberler”, Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Kasım 1950,2, 3.

¹⁰³ “İlimiz Emrine Verilen Tarım Aletleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 16 Şubat 1950.

¹⁰⁴ “Tohumluk Dağıtılmaya Başlandı”, Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Mart 1950.

¹⁰⁵ “Tarla Fareleri ile Mücadele”, Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Haziran 1950,2.

1950 yılı için çiftçi tohumluk sıkıntısı çekmemiştir. Ancak elde olan tohumların bozuk, verimsiz, kurağa ve soğuğa dayanıksız olmalarından dolayı valilik Tarım Bakanlığı ıslah istasyonlarından ıslah edilmiş tohumlardan birer miktar getirmiştir. Bunu da iki şekilde tedarik etmeleri mümkün olmuştur. Birincisi ziraat bankasından kefaret yoluyla, ikincisi ise Erzincan deneme tarlası şefliğinden peşin parayla mümkün olmuştur. Para bulamayan köylü ihtiyar heyetinin aracılığıyla valiliğe başvurarak Ziraat Müdürlüğünden kendilerine verilecek tohumlar için bankaya para yatırarak tohumları almışlardır. 1949 yılında ekilen buğday tohumlarında şiddetli kıştan dolayı donmalar meydana gelmiştir. 1948 yılında kötü bir tarlaya deneme tarlası olarak buğday ekilmiştir. Ancak bir defa bahar ayında sulanabilmiştir. Ama bu buğday ne kuraklıktan ne de soğuktan zarar görmüştür. Ve bir dönümden de 200 kilo alınmıştır. Deneme tarlasının elindeki toplam buğday böylelikle 3.000 kilo kadar olmuştur. Ziraat arpasından 70.000 kilo elde edilmiştir. Bu da bakanlıkça başka yerlere gönderilmiştir. Fakat bunun yerine Erzincan çiftçisine dağıtılması halinde köylülerimizin büyük bir geçim ve kar sağlayacağı belirtilmiştir¹⁰⁶.

Her yıl Hah fidanlığından belirli bedel karşılığında çeşitli meyve fidanları verilirken bu durum 1951 yılında da devam etmiştir. Fidanlık için bahçelerinin dönümü, istedikleri meyve çeşidini, istedikleri miktarlarla beraber bir dilekçe ile valiliğe başvurmaları gerekliliği belirtilmiştir¹⁰⁷.

Erzincan'ın zirai yönden kalkınmasını sağlamak üzere hükûmet tarafından girişimler yapılmıştır. 1951 yılında özellikle tarım aletleri; traktör, çift atlı araba, arı kovanları, ziraat aletlerinin taksitli ve uygun fiyata köylüye satımını kolaylaştırmak adına merkezde bir zirai aletler satış noktası oluşturulmuştur¹⁰⁸. 1951 yılının başlarında sipariş edilen traktörler bahar ayları içinde Erzincan'a gelmiştir. Traktörlerin satışı ise 8.700 lira olarak belirlenmiştir¹⁰⁹.

İl genelinde 50-60.000 dönüm, bataklık olan arazilerin kurutulması ve toprak kanunlarınca dağıtmaya hazır 270.000 dönüm arazi toprağın varlığı belirtilmiş olup, bu arazilerin kamulaştırılarak dağıtılması işi için herhangi bir netlik durumunun henüz

¹⁰⁶ “Çiftçilerimize Haberler”, Yeni Erzincan Gazetesi, 19 Ekim 1950,1.

¹⁰⁷ “Ziraat Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Ocak 1951,1.

¹⁰⁸ “Türkiye Zirai Donatım Kurumu Erzincan Satış Mağazası Açıldı”, Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Mart 1951,1.

¹⁰⁹ “Traktör Satışları”, Yeni Erzincan Gazetesi, 17 Mayıs 1951,1.

bulunmadığı belirtilmiştir. 1951 yılı içinde de Yardımcı Toprak Komisyonu kurulması kararlaştırılmıştır¹¹⁰.

1951 yılı içinde Fırat nehrinin ıslahı için hükûmet tarafından 2.500.000 lira bütçe ayrılmıştır. İlk olarak küçük Fırat kolu büyük Fırat koluyla birleştirilerek kenarlarına setler inşa edilecektir¹¹¹. Fırat nehrinin ıslahıyla Erzincan ovasının tarıma uygun hale getirilmesi gereklidir. Erzincan ovası iklim gereğince çok yağmur almadığı için Fırat nehri ıslah edilip geri kalan dere ve akarsuların da ıslah edilerek tarım için uygun bir duruma getirilmiş olacaktır. Bu ıslah işi için 1.283.000 liralık ıslah ve setlemelerin yapılması için 4 Eylül 1951 yılında Ankara’da bir ihale gerçekleştirilecektir¹¹².

1951 yılında tarım için hasat zamanı gelmiş buğday alımlarında Bakanlar Kurulunca fiyatlara zam getirilmiştir. 1950 yılında alınan buğdayın kilo fiyatı 27. 80 lira iken 1951 yılında ise kilo fiyatı 28.80 olarak belirlenmiştir. Arpa fiyatı da 17.30’a yükseltilmiştir¹¹³.

Arazilerin kamulaştırılmasında geniş ve dar topraklı bölgelerin tespiti için gereken incelemeler valinin başkanlığında Tarım Bakanlığı komisyonunun göndereceği uzman tarafından yapılmıştır. Kamulaştırma hükümleri arasında şu gibi şartlar bulunmaktadır. Bunlar: köy, kasaba ve şehir ortak malı olan arazilerin ihtiyaç fazlasını, sahibi olmayan arazileri, devletçe kurutulan sahipsiz bataklıklardan kazanılmış arazileri, göllerin doldurulması ve kurutulması sonucu elde edilmiş arazileri, gerçek kişilerle özel hukuk tüzel kişilerine ait arazinin 5.000 dönümünden fazla parçalarını içine alınmıştır¹¹⁴.

1.1.2.2. Hayvancılık

1939 depremi ile birlikte 4.214 öküz, 105.160 sığır ve manda, 177.580 koyun ve keçi, 1.177 at ve eşek olarak 49.451 baş hayvan telef olmuştur. Zayıyatın karşılanması için 3.475 baş öküz verilerek bunların 2.321 tanesi merkez kaza ve köylerine, 1.009 tanesi

---

¹¹⁰ “İlimiz Dâhilinde Bu Yıl 270 Bin Dönüm Toprak Tevzi Edilecek”, Yeni Erzincan Gazetesi, 30 Mart 1951,1.

¹¹¹ “Fırat’ın Bu Yıl Islahına Başlanacak”, Yeni Erzincan Gazetesi, 19 Nisan 1951,1.

¹¹² “Fırat’ın Islahı ve Ovanın sulanması”, Yeni Erzincan Gazetesi, 16 Ağustos 1951,1.

¹¹³ “Buğday Alım Fiyatlarına Zam Yapıldı”, Yeni Erzincan Gazetesi, 21 Haziran 1951,1.

¹¹⁴ “Kamulaştırmaya İlişkin Bölümler”, Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Kasım 1947,4.

Refahiye 72 tanesi Tercan, 73 tanesi Kemah ve 5 tanesi de İliç kazasına verilmiştir¹¹⁵.1942 yılında köylüye 3.476 adet öküz verilmiştir¹¹⁶.

Kemaliye’de keçilerde çıkan uyuz için Tercan İlçe Hayvan Sağlık Müdürlüğü’ne bildirilmiştir. Vali Sivas’tan 2 tane 3 yaşlarında safkan Arap atı getirtmiştir. Erzurum’un Ilıca ilçesinden de 5 adet at getirilip 2’sinin merkezde kalması diğer 2’sininde Refahiye ve birinin de Tercan’a gönderilerek buradaki at neslinin ıslah edileceği belirtilmiştir¹¹⁷.

1947 yılında hayvan hırsızlığı halkın büyük oranda önem verdiği bir konu olmuştur. Bu konun idare, kolluk, adliye makamlarını ve halkı esaslı bir şekilde ilgilendirdiği belirtilmiştir. Zira hayvan hırsızlığı ülkemizin birçok bölgelerinde şiddetle artmakta olup kolluk makamlarını son derece meşgul etmiştir. Bu durumu ortadan kaldıracak yol kanunların sert bir şekilde uygulanması olmuştur¹¹⁸.

Veterinerlerin kazalarda ve köylerde meydana gelen bulaşıcı ve geçici hastalıklarla mücadelesi de belediye bütçesine eklenmiştir. Bu amaçla Sultan su harasından Tarım Bakanlığının teşvikiyle Refahiye ve Tercan ilçesinde hayvan ıslahı yapılmıştır. Hayvanların ıslahı için 1947 yılı bütçesinde gerekli ödenek verilmiş ve düzenleme yapılmıştır¹¹⁹. Sığır ırkının ıslahı için 37 baş boğa getirilmiştir. Bunların 4 tanesi merkeze, 9 tanesi Tercan’a ve 24 tanesi İliç ilçesine gönderilmiştir.¹²⁰

1951 yılında Vali Sait Ballıoğlu Ankara ziyaretinden döndükten sonra Erzincan’da iş sahası için kooperatifleri geliştirmiştir. İlk iş olarak 200 kadar dokuma tezgâhı bunların 20’si halı tezgâhı olmak üzere temin edilmiştir. İkinci iş olarak da arıcılık kooperatifinin kurulmasını sağlamıştır. Bununla birlikte tesisler kurulmuştur. Üçüncü olarak da hayvancılık kooperatifini getirmiştir. Akabinde Tokat Turhal cinsi ineklerle küçük bir mandıra tesisi kurmuştur. Dördüncüsü merkezde bataklıkların kurutularak verimli toprak haline getirilme çalışması olup bu çalışmalar başlatılmıştır. Beşincisi ise Erzincan’da zirai bir donatım açarak sulama işlerinin ilerletilmesi sağlanmıştır¹²¹.

¹¹⁵ “Ziraat ve Veteriner İşleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 2 Nisan 1942,2.

¹¹⁶ “Ziraat ve Veteriner İşleri” ve “Fidanlık”, Yeni Erzincan Gazetesi, 26 Mart 1942, 3-4.

¹¹⁷ “Veteriner Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 16 Mayıs 1946, 1.

¹¹⁸ Bkz. “Hayvan Hırsızlığı”, Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Nisan 1949,1, 2.

¹¹⁹ “İl Genel Meclisinin Açılışında Sayın Valimizin Recai Türelî Tarafından Okunan İzahname (Veteriner kısmı)”, Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Ekim 1947,2.

¹²⁰ “İlimizin Sığırlarının Islahı”, Yeni Erzincan Gazetesi, 29 Temmuz 1948,1.

¹²¹ “Erzincan’ı kalkındıracak yegâne yol (Kooperatifçilik)”, Yeni Erzincan Gazetesi, 14 Aralık 1950, s. 1.

1.2 Sosyal Alanlar ile İlgili Haberler

Yeni Erzincan gazetesinde Erzincan'da meydana gelen doğal afet sonrası imar politikaları, şehrin gelişimi, çeşitli asayiş olayları ve yardım derneklerinin faaliyetleri gibi sosyal hayata dair haberlere yer verilmiştir. Devletin yaptığı yardımları ve destekleri halka duyurmakta gazetenin rolü oldukça büyük olmuştur. Halka yönelik bir gazete olması yönünden büyük önem arz etmiştir.

1.2.1. İmar Çalışmaları ile İlgili Haberler

Deprem sonrası Erzincan iline Kızılay tarafından halka yapılan barakalar¹²² dışında Vali hükûmetten birkaç istekte bulunmuştur. Yapılacak barakaların durumu, hayvanların durumu, dağıtılacak ve dağıtılan gerekli malzemeler, vali tarafından dile getirilmiştir. Vali Hilmi Balcı 2 Mayıs 1940 yılında il ihtiyaç ve dileklerini şu şekilde belirtmiştir;

1. Erzincan'ın parasal durumu

1939 depremi sonrası kışın geçmesi karların da erimesiyle Erzincan da bulunan köprüler ve yolların bazı kısımları tahrip olmuştur. Yolları tamir edebilecek bir mali durum Erzincan'da bulunmamaktadır. Deprem neticesinde birçok okul yıkılmış ve birkaçında da hasarlar oluşmuştur. Erzincan merkezinde, Kemah ve Refahiye ilçelerinde 250 tane okul yapılması ve köylerinde okul ihtiyaçlarının karşılanması temel olan bir durumdur. Ziraat depoları da yıkılmıştır. Tüm işlerin yapılması için 347.379 lira yardıma ihtiyaç vardır. Erzincan şehrinin valilik ve belediye olarak bunu karşılayabilecek bir durumu olmadığı için hükûmetten bu miktar yardım olarak talep edilmiştir.

2. Belediye'nin durumu

Belediyenin durumu deprem sonrası oldukça kötü durumdadır. Memurların maaşı bile ödenemediği ve şehrin yeniden inşası için 1940 yılı içinde 50.000 liralık yardım yapılmasını ve 1-2 bin liralıkta bir motorlu araç rica edilmiştir.

3. Halkın durumu

Deprem sonrası 1.774 nüfus çevre illere gönderilmiştir. Baharın gelişi ile geri gelen halk Kızılay'ın dağıttığı çadırlara yerleştirilmiştir. Çiftçilerde köylerine

---

¹²² Bkz: BCA, "Erzincan İlinin Durumu Ve İhtiyaçları İle İlgili Bilgiler İle Vilayet Merkezi İnşaat Planı", 02.05.1940, 30.1.0.0/117.737.1, 11; bu belge Ek 2'de mevcuttur.

yerleştirilmiştir. Depremle birlikte 15.000 büyükbaş hayvanda kaybedilmiştir. Hükûmet tarafından 2.000 büyükbaş hayvan gönderilmiştir. Gönderilen bu hayvanlar çiftçilere dağıtılmıştır. Muhtaç çiftçilere Kızılay tarafından 311.258 kilo tohum verilmiştir. İşsiz kalanlar için yeni işler sağlanması gerekliliği belirtilmiştir.

4. Halka iş açma için

Deprem felaketi sonrası eriyen kar suları ile beraber Erzincan Ovasının 4/1'i sular altında kalmıştır. Su altında kalan kısım genellikle halkın tarım yaptığı kısmı kapsamaktaydı. Bu setlerin yapılması ve sürekli taşan Fırat havzasının yapılması da hükûmetten istenmektedir.

5. Emniyet teşkilatı için

İl genelinde 15 kişinin kaldığı emniyet mensuplarının arttırılması gerekliliği de bildirilmiştir¹²³.

Yıkılan Erzincan'ı tekrar inşa etme çalışmaları başlamıştır. Bunun içinde 11 Mayıs 1940 yılında Jeolojisi Heyeti oluşturularak Erzincan alanı incelenmeye başlanmış ve rapor oluşturulmuştur. Yeni kurulacak şehrin Kemah Boğazı ve Hah köyü arasında olması gerekliliği konusunda heyet bir karar vermiştir. Buranın yer tabakasının daha sağlam olmasından, içme suyuna yakınlığından dolayı yeni şehir yerleşim yerinin buraya kurulmasının gerekliliği rapor da bildirilmiştir. Nafia Vekâleti bu raporu incelemiştir. Fakat bu bölgenin depremde %50-70 arasında zarar gördüğünü ve eski şehirden uzak olması sebebiyle bunun yerine şehrin eski Erzincan merkezine 5.5 km uzaklıkta Trabzon yolu üzerine kurulmasının daha iyi olacağı kararlaştırılmıştır. Bu durum İcra Vekilleri Heyetince 22 Haziran'da görüşülerek kabul edilmiştir¹²⁴. Bayındırlık Bakanlığı yapı işleri Erzincan'da yapılacak evlerin sermayesini bol tutmuş ve yapılacak binalarla ilgili gerekli bilgileri almıştır. Bununla birlikte yıkılan Belediye binası için Bayındırlık Bakanlığı tarafından bir bina projesi sunulmuştur¹²⁵. Projelerin ardından işlemler başlamıştır. Böylece Yapı Kooperatifi yeni şehir kurma konusunda girişimlere başlamıştır¹²⁶.

¹²³ BCA, "Erzincan ilinin durumu ve ihtiyaçları ile ilgili bilgiler ile vilayet merkez inşaat planı", 30.1.0.0/117.737.1.

¹²⁴ BCA, "Yeni Erzincan şehrinin kurulacağı saha tarih", 22.06.1940, 30.18.1.2/91.60.16

¹²⁵ "Belediyeler Harita ve İmar Planı", Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Nisan 1942.

¹²⁶ Yeni Erzincan Gazetesi, 2 Mayıs 1942.

Vali Orhan Güvenç'in Ankara ile yaptığı teşebbüsler sayesinde hükûmet konağı, belediye binası, posta telgraf binası, cezaevi, öğretmen evi ve yolların inşaat çalışmaları devam etmiştir. Bunun yanı sıra Ziraat Bankası ile memur ev ve ofisleri, lojmanlar ve bir de polis karakolunun inşaatı başlamıştır¹²⁷.

Depremden sonra 1940'dan 1946 yılına kadar Erzincan'da hükûmet konağı, okul, karakol, belediye, idari binalar ve halka yardım için 23.600.000 lira devlet bütçesinden harcama yapılmıştır. Geri kalan ilk ihtiyaçlar için 5.600.000 ve diğerleri için de 10.500.000 lira gerekliliği belirtilmiştir. Toplamda 16.100.000 lira ihtiyaç için gereklidir. Fakat 1947 yılındaki bütçe planlarında 1946 yılından 1.750.000 lira eksik olmakla beraber 3.325.000 lira bir ek ödenek yapılması düşünülmüştür. Bunun dışında Erzincan'da ev ihtiyacı da gündemdeki konular arasında olmuştur. 100 kadar memurun ev ihtiyacı karşılanmak istense de bütçe yetersizliği nedeniyle ödemenin hemen yapılamayacağı 1947 yılında uygulamaya konulacağı öğrenilmiştir¹²⁸.

30 Aralık 1946 yılındaki Meclis toplantısında Erzincan Milletvekili Abdülhak Fırat söz alarak Erzincan'da deprem sonrası camilerin de büyük zarar gördüğünü çoğunun yıkıldığını belirtmiştir. Yeni yapılan şehir planı içinde camilerinde varlığı olmasına rağmen henüz yapılmadığını bunların ne zaman ve ne şekilde yapılacağını sormuştur. Bunun üzerine Meclis Başkan Yardımcısı bu işin Evkaf işlerine devredildiğini söyleyerek bunu Meclis üyelerine onaylatmıştır¹²⁹. Yıkılan camilerin yerine şehrin en güzel caddelerinde bir cami inşaatı başlamış ve yapımı bitmiştir. Caminin Cuma günü açılışı yapılacağı bildirilmiştir¹³⁰. Ayrıca Erzincan'da kurulacak yeni şehir için halkın yaşamına uygun 5 örnek ev yapımına başlanmıştır¹³¹.

1947 yılında Meclis'te milletvekili maaşlarına zam yapılması için kanunun çıkarılmıştır. Bu kanun Erzincan Milletvekili Behçet Kemal Çağlar tarafından pek olumlu karşılanmamış ve yapılan zam miktarına dokunmadan aldığı parayı Erzincan'da ki Kızılay pavyonlarına yardım olması için Kızılay Derneğine bağışlayacağını bildirmiştir¹³². Erzincan valiliğine Milletvekili Behçet Kemal Çağlar'dan gelen telefon

¹²⁷ "İlimizde Bayındırlık Faaliyet", Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Ağustos 1942.

¹²⁸ TBMM Tutanak Dergisi, On Sekizinci Birleşim, 18. XII. 1946 Çarşamba, 199.

¹²⁹ TBMM Tutanak Dergisi, Yirmi Yedinci Birleşim, 30. XII. 1946 Pazartesi, 821-822.

¹³⁰ "Yeni Cami", Yeni Erzincan Gazetesi, 7 Mayıs 1942, 2.

¹³¹ "Belediye Beş Örnek Ev Yaptırıyor", Yeni Erzincan Gazetesi, 2 Ekim 1947, 1.

¹³² TBMM Tutanak Dergisi, Yirminci Birleşim, 22. XII. 1947 Pazartesi, 154-155.

üzerine deprem nedeni ile evsiz kalanlara ev yapılması için hazırlanan tasarı Başbakanlığa sunulmuştur. Ayrıca Erzincan'da hükûmet konağı yanında 8 binanın yapılması Bayındırlık Bakanlığı onayından geçmiştir¹³³.

Kurulması düşünülen yeni Erzincan şehri için Bayındırlık Bakanlığı tarafından yapılacak yardım hakkında Erzincan şehrine gelen bildiri aynen şu şekildedir;

SURET

1. 1939 yılında vukua gelen yersarsıntısı neticesinde, harabolan Erzincan Şehri için yaptırılan tetkikat sonunda, şehrin demiryolunun diğer tarafında kain yeni mahallinde inşası takarrur etmiş ve arazinin haritası alınarak Bakanlığımızca imar planı da hazırlanmış ve bu yeni mahalde de Hükümet Konağı, okullar, Hastane, Cezaevi, Belediye binaları vesaire gibi çeşitli Devlet yapıları yaptırılmış olunmaktadır.

Bütün bunlara rağmen, bugüne kadar Kızılay veya Belediye ödenekleri ile yapılan birkaç bina ile bir iki yeni özel yapıdan başka yeni şehirde halk tarafından meskan inşa edilmemiş bulunmaktadır.

Bu durum, Erzincan halkının, yersarsıntısını müteakip yaptırılmış olan muvakkat baraka ve pavyonlardan sıkıntı içerisinde bu güne kadar oturmalarını zaruri kılmıştır.

Halkın en kısa zamanda yeni şehre taşınarak orada kendilerine dağıtılmış olan arsalar üzerinde yeni ve esaslı meskenlerini inşa ederek bu sıkıntılı durumdan biran evvel kurtulmaları için, bugüne kadar bu işi Hükümetten bekleyerek kendi meskenlerinin de Hükümet eli ile yapılmasını derpiş etmiş olmaları düşüncesi ve kanaatı kendilerinin herhangi bir faaliyette bulunmalarına mani olmuştur.

Hâlbuki aynı şekilde yeri değiştirilmiş olan Erbaa şehri bugün yeni yerinde tamamı ile yeni baştan modern ve güzel bir kasaba olarak kurulmuş ve halk ta yerleşmiş bulunmaktadır.

Erzincan'ın da bir taraftan Hükümetçe bugüne kadar yapılan yardımlara ilaveten, Erbaa'da halka yapılan yardımlar gibi yardımlar yapılarak ve diğer taraftan bir başka mektubumuzda bildirdiğimiz şekilde, Türkiye Emlak Kredi

---

¹³³ “Erzincanlıların Şükran Duyguları”, Yeni Erzincan Gazetesi, 10 Nisan 1947, 1.

Bankasınca gerekli krediler sağlanarak yeni şehir yerinde biran evvel kurulmasını sağlamak lazımdır.

Hükümetçe, bugünün malum olan müşkül şartları karşısında bu yardımlar dışında daha büyük ve daha geniş yardımlar yapılmasına imkânolmıyacağından halkın daha uzun zaman intizarda kalması da doğru görülmemektedir.

Hükümetçe yapılabilecek yardımlar aşağıda sıralanmış bulunmaktadır.

1. 4623 sayılı kanunun 17 ve 19 uncu maddelerinde¹³⁴ bildirildiği şekilde, eski şehirdeki ikametgahına mukabil yenişehirde verilen arsasında ev inşaatına başladığı ve yardıma muhtaç bulunduğu il ve belediyenin müşterek tastiklerle bildirilmek şartı ile felaketzede halktan ev yaptıracakların kasaba içindeki malzeme ve toprak nakliyat hizmetlerini ifa etmek üzere Bakanlığımızca şimdilik bu işe iki kamyon tahsis edilecek ve ileride icap ederse bu adet daha da çoğaltılacaktır.

2. Keza, Erbaa ve diğer felaketzedelere yapıldığı gibi yukarıdaki şartlara göre ev yaptıracaklara en çok üçyüz liraya kadar nakdi yardım yapılacak ve inşaata gerekli çivide verilecektir.

3. Aynı zamanda şehirde on evden yukarı inşaat başladığı takdirde bunlara teknik yardımda bunlara teknik yardımda bulunmak üzere iş başına bir mimar da gönderilecektir.

Bu hususta halkın tenvir edilerek mesken inşasına başlaması hususunun teşvik olunmasını ve önümüzdeki yıl bütçe hazırlığında nazarı itibare alınmak üzere bu şartlar altında kaç kişinin ev inşaatına başlamak arzu ve kararında olduklarının incelenerek sonuncundan Bakanlığımıza bilgi verilmesini önemle rica ederim.

Bayındırlık Bakanı

¹³⁴ 4623 Yersarsıntısından Evvel ve Sonra Alınacak Tedbirler Hakkında Kanun (1944), T.C. Resmi Gazete, 5763, 22 Temmuz 1944. 17. Madde: Yersarsıntısı dolayısıyla gerek yerleri değiştirilecek şehir, kasaba ve köylerin yeniden tesisi ve gerek mevcut şehir ve kasaba ve köylerin tevsili ve yersiz kalanlara yer temini için, İcra Vekilleri Heyetince amme menfaati namına istimlak kararı verilen binalı binasız sahaları değer pahası peşin verilmek suretiyle, bu şehir ve kasabalar belediyeleri ve bu köyler ihtiyar meclisleri istimlake ve müstehiklerine paralı parasız tevzie salahiyetlidir.

19. madde: İstimlak suretiyle belediyenin tasarrufuna intikal etmiş olan bu yerler yeni şehir veya kasabanın imar planlarına göre parsellere ayrılır. Bu şehir planına göre tiplendirilen arsalar tapu veya vergi kayıtlarına ve şehir ve kasabanın eski yerinde yer sarsıntısından zarar görenlerin inşasını kabul ve taahhüt ettikleri bina tiplerine dair verecekleri beyannamelere göre gruplara ayrılarak tasnif edilmek ve aralarında kura çekilmek suretiyle bedelsiz olarak tevzi edilir. Bundan başka eski şehir veya kasabada bir veya müteaddit bina veya arsaları bulunanlara da bu gayrimenkullerin cins ve nevilerine göre ve her parçasına mukabil bedelsiz ayrıca birer arsa daha verilir.

*Mevcut imkânsızlıklara rağmen Erzincanı yakın bir gelecekte mamur bir şehir olarak kurulmuş görmek idare mekanizmasının başında bulunanların en iyi düşünceleri olduğu gibi bütün yurtdaşlarında candan temennisidir. Bu iyi emelin hakikat olması, bilhasın Erzincan halkının zelzelenin maneviyat ve çalışma şevkini kıran kötü tesirinden sıyrılarak modern bir şehir kurmak hususundaki azmini bil fiil göstermesile kabildir. Bu işe hükümetin el uzatarak nakti yardımda bulunması ve çivi vermesini halkımızın çalışma arzusuna hız vereceğini umarak seviniyoruz. Yeni Erzincan çalışkan insanların eseri olacaktır.*¹³⁵

Resmi daireler için yeni bir hükümet konağı inşa edilmiştir. Kızılay tarafından yapılan geçici binadan yeni hükümet konağına geçileceği duyurulmuştur¹³⁶. 10 Haziran 1948 yılı belediye kurulu toplantısında yapılacak yeni şehrin temellerinin atılacağı arazi bu toplantı da tespit edilmiştir¹³⁷.

Yeniden yapılandırmaya giren Erzincan için yeni şehir planlamaları Meclis'te büyük bir ses getirmiş ve depremin üzerinden uzun bir müddet geçmesine rağmen evsiz kalan halk için yapılacaklar daha da hızlandırılmıştır. Bu durum için Mesken Kanunu adında bir kanun çıkarılması adına raporlar düzenlenmiş ve düzenlenen bu raporlar Meclis'e getirtilmiştir. Kanun çıkmadan önce Meclis'te milletvekilleri Erzincan'ın deprem üzerinden geçen 9 yıla rağmen hala planlamaların yapılmaması üzerine görüşlerini bildirmiştir. Erzincan Milletvekili Behçet Kemal Çağlar bu kanun tasarı üzerine mutluluğunu bildirmiş ve gecikmeli de olsa yapılacak meskenlerin halkın ihtiyacını karşılayacağından dolayı sevinç duyduğunu belirtmiştir. Ardından söz alan Eskişehir Milletvekili Kemal Zeytinoğlu, deprem olayının üzerinden 9 sene geçmesine rağmen Erzincan'da neden bu düzenin oturmadığını sormuştur¹³⁸.

Kemal Zeytinoğlu bir konuşmasında;

Erzincan'a şimdiye kadar yapılan bütün yardım 5 milyon 402 000 liradan ibarettir. Bunun 2.475.000 lirası Genel Bütçeden, 2 milyon lirası hususi bir kanunla Erzincan Belediyesine ikraz olarak verilmiştir. Bu tarihte Kızılaya nakti teberrüler yapmak hususunda Türk Milletinin birbiriyle adeta yarış edercesine

¹³⁵ "Erzincanlılara Müjde", Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Ağustos 1947, 1.

¹³⁶ "Resmi daireler Yeni Hükümet Konağına Taşındı", Yeni Erzincan Gazetesi 9 Ocak 1947,1.

¹³⁷ "Belediye kurulu toplantısı", Yeni Erzincan Gazetesi, 17 Haziran 1948, 2.

¹³⁸ TBMM Tutanak Dergisi, Seksen Üçüncü Birleşim, 6. VII.1948 Salı, 848.

gösterdiği yüksek alaka hepimizin malumudur. Fakat aynı teberrüler dışında yapılan 2 milyon liralık nakti bağışlardan Erzincan'a ancak 925.000 lira sarfedilmiştir. Bu arada günlerce dedikodu mezuu olan kereste meselesi vardır. Siz çok iyi hatırlarsınız ki, Romanya Hükümeti kereste teberruunda bulunmuş ayrıca kereste de satmıştır. Bu kerestelerin mühim bir kısmı formalite kalıplarından kurtularak Erzincan'a ulaştırılmamış ve istasyonlarda çürümeye terk edilmiştir. Evsiz barksız kalmış Erzincanlı ailelerin malzeme ihtiyacıyla çırpındığı feryat ettiği bir sırada gösterilen bu yardım alaka ve beceriksizliğe teessüf etmemek elde değildir. Miktarı yukarıda arzettiğim ödeneklerle amme hizmeti gören binalar ve tesislerin bir kısmı yapılmış fakat halkın ikameti için yer tahsisi düşünülmemiştir. Bunun mukabil ise inşaattaki lüks hastalığı bu felaket muntikasına sirayet ettirilerek bir milyon küsur milyon sarfiyle ihtiyacın üstünde Hükümet konağı ve en sonraki iş olan meydan ve anıt gibi inşaata füzuli paralar sarfedilmiştir. Halen 1632 aile muvakkat barakalarda 1000 küsur aile de Kızılayın pavyonlarında tamamen gayrisihhi, gayerimedeni ve gayriahlaki bir vaziyette oturmaktadırlar; tasarısındaki 6 milyon lira ile bu ihtiyacın ancak bir kısmı karşılanabilecektir. Şöyleki yeni Erzincan'da arsası olmadığı gibi herhangi bir taksiti ödeyecek kudrette de bulunmayan bin küsur ailenin durmu ne olacaktır? Belki barakaların islahı ve bir kısmının temlikî düşünülebilirse de yine 7-8 yüz aile açıkta kalmaktadır. Bundan başka Erzincan köylerinin vaziyeti nasıldır, kasabanın hali böyle olduktan sonra köylerinde büsbütün feci bir durumun devam ettiğini kabul zorundayız. Binaenaleyh gerek bu hususlarda gerekse Kızılay'ın sarfiyatı ve kereste meseleleri üzerinde Hükümetin izahat vermesini rica ederim¹³⁹.

Kemal Beyin ardından söz alan Erzincan Milletvekili Behçet Kemal Çağlar, eski Erzincan'da ev sahibi olan halkın, yeni şehirde kendilerine 20 yıl boyunca faizsiz taksitlerle ev sahibi olabileceklerini belirtmiştir. Bu durum bir kısım halkın ihtiyacını gidereceğini söylemiştir. Çağlar, Erzincan'ın içinde bulunduğu durumun parti propagandaları olarak kullanılmaması konusunda da ricada bulunmuştur¹⁴⁰.

Meclis'te konuşmalar devam ederken Kütahya Milletvekili Ahmet Tahtakılıç söz alarak Erzincan'da ki durum üzerine değerlendirmesini yapmıştır. Yapılacak olan evlerin yapı malzemesi üzerinde durmuştur. Ülkenin içinde bulunduğu mali imkânlar

¹³⁹ TBMM Tutanak Dergisi, Seksen Üçüncü Birleşim, 6. VII.1948 Salı, s.848-849.

¹⁴⁰ TBMM Tutanak Dergisi, Seksen Üçüncü Birleşim, 6. VII.1948 Salı, s.849.

Erzincan’da betonarme evlerin yapımına yetmeyeceğini belirtmiştir. Bunun için halka banka kredileri açarak kendi evlerini yapma imkânı sunulmasının daha uygun olduğunu dile getirmiştir¹⁴¹. Tahtakılıç, bu iş için Bayındırlık Bakanlığında da bilgi istemiştir. Bunun üzerine Bayındırlık Bakanı Nihat Erim söz alarak, Erzincan’da yapılacak olan evlerin depreme dayanaklı olması için betondan ziyade ahşap olması kararını verdiklerini dile getirmiştir. Ahşap evlerin daha ucuz olacağını belirtmiştir. Ahşap evlerin teminini de Avusturya’ya satılacak tütün karşılığında olacağını söylemiştir. Evlerin iki odalı, üç odalı ve dört odalı olmak üzere üç şekilde yapılacağını bildirmiştir. Yapılan evler daha sonra Emlak Bankasına devredilerek uzun vadeli bir kredi ile vatandaşlara ödeteleceğini dile getirmiştir¹⁴².

Meclis’te konuşmalar yapıp raporlar sunulduktan sonra milletvekillerine kanun sunulmuştur. Milletvekillerine sunulan Erzincan Mesken Kanunu maddeleri şu şekildedir;

MADDE 1. Eski Erzincan belediye hudutları içinde; kendileri veya murisleri adlarına tapuda kayıtlı meskenleri zelzelede yıkılanlara satılmak üzere ev yaptırılması için yıllık ödeme (2. 000.000) lirayı geçmemek şartıyla (6.000.000) liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişmeye Bayındırlık Bakanlığı ve faizleriyle birlikte bu miktarları geçmemek üzere bono çıkarmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Varislerin taaddüdü halinde bunlar için yaptırılacak ev birden fazla olamaz.

Yüklenme bedelleri Bütçe Kanunlarına bağlı (A) işaretli cetvellerin Bayındırlık Bakanlığı kısımlarında zelzele bölgelerine yapılacak yardımlar tertiplerindeki ödeneklerden karşılanır.

MADDE 2. Birinci madde hükümleri dairesinde yaptırılacak evlerin tipleri, adedi, satın alma hakkını haiz olanlardan talipler arasında gözetilecek sıra esasları Bakanlar Kurulunca tesbit olunur.

MADDE 3. İnşası tamamlanan evler Hazinece Türkiye Emlak Kredi Bankasına temlik ve maliyet bedelleri adı geçen Banka sermayesi mansup olunur.

¹⁴¹ TBMM Tutanak Dergisi, Seksen Üçüncü Birleşim, 6. VII.1948 Salı, s.851.

¹⁴² TBMM Tutanak Dergisi, Seksen Üçüncü Birleşim, 6. VII.1948 Salı, s. 851-852.

MADDE 4. Bu evler adı geçen Bankaca ikinci madde gereğince taayyün eden esaslar dahilinde taliplerine bedeli faizsiz olarak 20 yılda, 20 eşit taksitte tahsil edilmek üzere satılır.

İlk taksit vadesi satış tarihinden bir yıl sonradır. Herhangi bir taksitin zamanında ödenmemesi kesbeder ve yıllık % 5 faize tabi olur.

Bankanın bu evlerden mütevellit alacağı kendi kanunundaki usullere göre takip ve tahsil olunur.

MADDE 5. Maliye Bakanlığı ile Türkiye Emlak Kredi Bankası arasında kararlaştırılacak esaslara göre tesbit olunacak tahsil giderleri ile, herhangi bir sebeple tahsiline imkân kalmıyan satış bedelleri, her yıl adı geçen Bankaya birinci maddede gösterilen tertilerdeki ödeneklerden tesviye olunur.

MADDE 6. Bu kanunda yazılı maksatlar için Hükümetçe hariçten getirilecek hazır evlerden ve malzemesinden Gümrük Resmi ile Gümrüklerden alınan sair vergi ve resimler alınmaz.

Bu kanuna göre yapılacak evlerin ilk sahiplerine tescillerinde Tapu Harcı ve Damga Resmi alınmaz.

MADDE 7. Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 8. Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür¹⁴³.

Böylece Erzincan'da yaptırılacak meskenler hakkındaki kanun tasarısı 243 milletvekilinin oylamasına sunulmuştur. Kanun milletvekillerinin tam oyuyla kabul edilmiştir. Kanun kabul edildikten sonra gerekli çalışmalar Erzincan üzerinde başlamıştır. Bir diğer meclis toplantısında kabul gören bu kanunla ilgili olarak Kütahya Milletvekili bu evlerin ne kadarının yapıldığını dair Bayındırlık Bakanı Nihat Erim'e soru sormuştur. Nihat Erim de şu şekilde cevaplamıştır;

Efendim, Erzincan'da Hükümet tarafından yaptırılacak evlerin Tahsisat Kanunu 6 Temmuz 1946 tarihinde Yüksek Meclisçe kabul edilmiştir. Bu kanun çıkar çıkmaz evvelce yapılmış olan bir teklif üzerinde durarak Avusturyalı bir takma ev inşaat şirketiyle anlaştık ve Tütün mukabilinde vereceği evlerin mukavelesini 14 Temmuz'da parafe ettik. Parafe ettik diyorum çünkü bugünkü Avusturya Hükümetinin nizamları bu türlü alışverişlerin Avusturya Hükümeti tarafından

¹⁴³ TBMM Tutanak Dergisi, Seksen Üçüncü Birleşim, 6. VII.1948 Salı, S.853-854

tasdikini icap ettirmektedir. Bizim o zamanki tesbitettiğimiz hükümlere nazaran mukavelenin imzasından iki ay sonra evlerin teslimine başlanacak ve üç partide evler teslim edilecek, en geç Eylül sonunda evlerin hepsi Türkiye'ye gelmiş olacaktı. Fakat Avusturya Hükümeti bu mukavelenin bazı hükümlerini kendilerinin bilhassa tütün alışverişi bakımından fazlaca aleyhlerinde görmüş, mukaveleyi tasdik ettirmeye meyletmıştır. Bu ihtilaf üzerinde aramızdaki müzakereler neticesinde Avusturya Hükümeti mukaveleyi tasdik etmiştir. Bu tasdik ancak 15 Eylül tarihinde elde edilebilmiştir. Diğer taraftan Erzincan'da bu evlerden istifade etmek isteyen vatandaşlara müracaat edildiğinde bunların, evlerin tipleri üzerindeki tereddütleri ve arsaların seçilmesi gibi muamelelerin o vatandaşlar arasında tespit hususu da, bize Erzincan Belediyesi tarafından evvelce bildirilen tarihten ancak bir buçuk ay sonra yapılarak bize bildirilebilmiştir. Hulasa bu iki sebep yüzünden mevsim bir buçuk ay ilerlemiş ve Bayındırlık Bakanlığınca yapılabilecek işlere başlama tarihi de bu sebepten bir buçuk ay geri kalmıştır. Bugünkü durum şudur: 720 evin teme inşaatı yerli bir mütaahhide ihale edilmiş ve bu inşaat başlanmıştır. 15 Kasım tarihinde 220 evin temel inşaatı tamamlanmış olacaktır. Mütebakisi de Şubata kadar tamamlanacaktır. Keza Avusturya İnşaat Şirketi ile yapılan mukavelede de, iki aylık bir gecikme dolayısıyla kendileri ile mutabık kalınarak, 15 Kasıma kadar ilk parti 245 evin teslimi şartı konmuştur. Bundan maksadımız mümkün mertebe kara kış bastırmadan evvel hiç olmazsa 220-240 evi oturulabilir bir hale getirmektir. Onun için temmuz ayında yetkiyi aldığımız zaman Avusturya Şirketi ile mukaveleye giriştiğimiz ve tespit ettiğimiz hükümler işlese ve bizim elimizde olmayan bu gecikme olmasa idi bütün bu iş kış mevsiminden evvel ikmal edilmiş ve bu aileler de evlerine yerleşmiş olacaktı. Ne çare ki, giderilmesi bizim elimizde olmayan sebepler araya bu bir buçuk aylık fasılayı sokmuştur¹⁴⁴.

5243 sayılı kanun¹⁴⁵ gereğince Erzincan da yapılacak meskenler için 1948 yılı bütçesine 200.000 lira ayrılmıştır. Bu bütçe Bayındırlık Bakanlığının verdiği talimatlarca

¹⁴⁴ TBMM Tutanak Dergisi, Beşinci Birleşim, 12.XI.1948 Cuma, s.101-102.

¹⁴⁵ Bkz: 5243 Erzincan'da yaptırılacak Meskenler Hakkında Kanun (1948), T.C. Resmi Gazete, 6955, 12 Temmuz 1948, s.14373. Bkz: bu kanun Ek 3'te mevcuttur.

Kızılay Derneği Genel Merkezi tarafından gerekli görülen mesken işleri için harcanmak üzere çıkarılan kanun kabul edilmiştir¹⁴⁶.

Yaptırılacak evlerin malzemeleri karşılığında Avusturya'ya tütün satılacaktır. Bunun için de aracı olmaksızın direk firmayla yasal bir sözleşme yapılması gerekliliği görüşülmüştür. Maddeleri;(22 Temmuz 1948)

1. *“Firmaca F.O.B Trisyeste teslim edilmek,*
2. *Yükleme miktarını %20 nisbetinde arttırıp eksiltmek hususunda Bayındırlık Bakanlığı muhayyer olmak,*
3. *Malzeme Triyeste’de vapurda teslim alındıkça, mukabilinde firmaya C.İ.P. Triyeste Türk tütünü sevk edilmek,*
4. *Alınacak malzemenin bedelile mukabilinde verilecek Türk tütünlerinin değeri, U.S.A. dolarının sözleşmenin bağutlandığı tarihte Cumhuriyet Merkez Bankasınca tatbik edilen alık kuru üzerinden hesaplanmak,*
5. *Verilecek tütünlerin cinsi, kalitesi, her kaliteden ne miktar alınacağı, menşeleri ve fiyatları Avusturya Rejisi namına hareket eden İstanbul’da Austro Türk Ltd. Ortaklığı temsilcisi ile Tekel İdaresi, Türk Tütün Limitet ve Yerli Ürünler Türk Anonim Ortaklıkları arasında serbestçe kararlaştırılmak,*
6. *İş yerinde Bakanlıkça çalıştırılmak üzere Avusturya’dan getirtilecek bir uzman yol giderlerinden başka olarak verilecek ücret Türkiye’de çalışan Avrupalı emsaline göre taraflarca müştereken tesbit edildikten sonra Türk parası olarak İstanbul’da Austr. Türk Ltd.Ortaklığına ödemek,*
7. *Firmadan hiçbir garanti aranmamak,*
8. *İhaleye ve sözleşmenin bağutlanmasına ait bütün resim ve giderler bakanlığa ait olmak¹⁴⁷ şeklidedir.*

Erzincan’da yapılacak meskenler üzerine Meclis’te konuşmalar devam etmiştir. Erzincan Milletvekili Abdülhak Fırat yapılacak konutların ne zaman biteceğini kış şartları

¹⁴⁶ BCA, “Erzincan’da yaptırılacak meskenler ve her türlü giderleri karşılığı için Bayındırlık Bakanlığı 1948 yılı bütçesine konan 200 000 liranın bu hizmetlere harcanmak üzere Türkiye Kızılay Derneği’ne verilmesi”, 16.12.1948, 30.18.1.2 / 118.80.19

¹⁴⁷ BCA, “Erzincan’da yaptırılacak evler için tütün karşılığında alınacak hazır ev malzemesinin pazarlıkla sağlanması”, 22.07.1948,30.18.1.2 /117.51.10.

bastırmadan halkın bu evlere kavuşup kavuşmayacağı, Avusturya'dan alınan malzemelerin durumu hakkında Meclis'e soru yöneltmiştir¹⁴⁸.

Bayındırlık Bakanlığı tarafından Erzincan'a yapılacak evler için 1949 yılında bütçesinden giderler belirlenmiştir. Bu bütçe belirlemeleri Meclis Tutanaklarında 642. bölümünde geçmektedir. Buna göre;

1. Madde deprem öncesi ve sonrası alınacak önlemlerle hakkındaki 4623 sayılı kanun gereğince; 1949 yılında hükûmetten istenen tutar 425.000 lirayken komisyon kararıyla 325.000 lira ödenek kabul edilmiştir.

2. Madde depremde yıkılan ve zarar gören binaların yapımı için özel idareye ve belediyeye 1948 yılında 1.000.000 lira ödenirken, 1949 yılında hükûmetten istenen ödenek 500.000 lira ve komisyon tarafından onaylanan tutar da 500.000 lira olmuştur.

3. Madde doğal afetlerden zarar gören bölgeler için 1948 yılında 118.935 lira ödenirken 1949 yılı bütçesinden hükûmetten 118.935 lira istenirken 1949 bütçe komisyonu tarafından 218.935 lira ödenek verilmiştir. 5243 sayılı kanunla Erzincan'da yapılacak evlerin her türlü giderler için 2.000.000 lira hükûmetten istenen tutar olarak belirlenmiştir¹⁴⁹. 218.935 lira Maliye ve Bayındırlık Bakanlığının talimatları üzerine Türk Kızılay Derneğine devredilerek yardımlara iletilmesi kararı verilmiştir. 2.000.000 liranın da Erzincan'da yapılacak kurma evler inşaatı ve müteahhitlerin hakları ile ilgi işlerde kullanılması doğrultusunda genel bütçeden harcanması konusunda karar Bakanlar Kurulu tarafından 25 Mart 1949 yılında kararlaştırılmıştır¹⁵⁰. Toplamda komisyon tarafından 1.043.395 lira bir ödenek verilmiştir.

Avusturya'dan getirilecek kurma evlerin İskenderun Erzincan demiryolu hattıyla nakliyesi için malzemelerin ağırlığı üzerinden hesaplama yapıp taşıma ücreti belirlenmiştir. Bu ücret Bakanlar Kurulunca onaylanmıştır¹⁵¹. Bunun üzerine Erzincan için sipariş verilen 600 evin 459 tanesi gelmiş ve geriye kalan 141 tanesinin de 1 Nisan'da geleceği bildirildi. Gelen evlerin inşası ve kurma işi 1949 yılının sonuna doğru biteceği

¹⁴⁸ TBMM Tutanak Dergisi, Elli Üçüncü Birleşim, 26.II.1949 Cumartesi, S.725-726.

¹⁴⁹ TBMM Tutanak Dergisi, Kırk Sekizinci Birleşim, 21. II. 1949 Pazartesi, s. 234.

¹⁵⁰ BCA, "Erzincan'da Yaptırılacak meşkler ve her türlü giderleri karşılığı için Bayındırlık Bakanlığı 1948 yılı bütçesine konan 200.000 liranın bu hizmetlere harcanmak üzere Türkiye Kızılay Derneği'ne verilmesi", 16.12.1948, 30.18.1.2/ 118.80.13.

¹⁵¹ BCA, "Erzincan'da kurulmak üzere Amerika'dan satın alınan hazır evlerin, İskenderun-Erzincan arası demiryolu nakliye ücretinin ton-kilometrelik ücret tarifesinin tesbiti" 05.05.1949, 30.18.1.2/ 119.36.18.

ve halka teslim edileceği bildirilmiştir¹⁵². Getirilecek kurma evlerin montajlama işleri de Avusturyalı Franz Frauscher ile Günther Dobrucki'ye verilmiş 31 Aralık'a kadar çalıştırılmaları Bakanlar Kurulu tarafından onaylanmıştır¹⁵³.

Bayındırlık Bakanı Şevket Adalan Erzincan şehrine gelmiştir. Şehirde yapılan ve yapılması gerekenleri inceleyerek Yeni Erzincan Gazetesi ile bir röportaj yapmıştır. Yapılan röportajda Bakan Erzincan'da yapılan 600 evin ekim ayı içerisinde biteceğini bildirmiştir. Ayrıca Belediye otel gazinosunun bitmesi için gerekli bütçenin ayrıldığını da söylemiştir. Ve Erzincan'da yapılacak diğer işlerden bahsetmiştir. Özellikle yeni yapılan evler için şehir içi bir yol yapılması gerekliliğini bildirmiştir¹⁵⁴.

20 Mart 1949 tarihinde Ticaret Bakanlığına Erzincan Şehri Yapı Kooperatifi kurulması üzerine bir yazı gönderilmiştir. Bu kooperatif satın alacağı yerlerde ortaklarıyla beraber bir ev yaptırmak ve ihtiyaçları karşılamak üzere merkezi Erzincan'da ve 30 yıl bir süreyi kapsayacak en az da 3.500 Türk Lirası sermaye ile kurulacağı belirtilmiştir. Bu öneri Bakanlar Kurulu tarafından görüşülüp 11 Nisan'da kabul edilmiştir¹⁵⁵. Erzincan Ticaret ve Sanayi Odasından; Ticaret Bakanlığından alınan 4355 sayılı kanuna göre il merkezine kayıtlı sanatkâr esnaf ve küçük esnafların, belirli kanun gereği seçimle üst düzey müdürlerinin seçilmesi kararlaştırılmıştır¹⁵⁶.

Erzincan belediyesi tarafından halkın çektiği ev sorununa müteakiben ev yapımına başlanmıştır¹⁵⁷. Yapılan bu evler halk tarafından çok rağbet görmüştür. Nitekim bu evlerin Erzincan şehrine elzem derecede ehemmiyet verilmesine sebep olmuştur. Zira bu evler sayesinde Erzincan şehrinden göç edeceklerin ve göç edenlerin şehre geri dönme planlarını kuvvetlendirmiştir¹⁵⁸.

Belediye Başkanı Naci Gürkan, Vali Recai Türeli ile 25 Şubat 1949 da Ankara'ya gitmişlerdir. Başbakan Şemseddin Güneltay'ın yönergesi ile İçişleri Bakanlığından Rauf

---

¹⁵² TBMM Tutanak Dergisi, Elli Üçüncü Birleşim, 26. II. 1949, Cumartesi s.733.

¹⁵³ BCA, "Avusturyalı Franz Frauscher ile Günther Dobrucki'nin Erzincan'da kurulacak prefabrik evlerin montajında çalıştırılmasına izin verilmesi", 24.03.1949,30.18.1.2/119.23.8.

¹⁵⁴ "Bayındırlık Bakanı Şevket Adalan'ın Gazetemize Demeci 600 Ev ve Ekim Basında Bitirilecek. Belediye Otel ve Gazinosu Bu Yıl Tamamlanacak. Deresi Islah Edilecek", Yeni Erzincan Gazetesi 26 Mayıs 1949, 1.

¹⁵⁵ BCA, "Erzincan Şehri Yapı Kooperatifi'nin kurulmasına izin verilmesi", 11.04.1946, 30.18.1.2 / 110.26.13

¹⁵⁶ "Erzincan Ticaret ve Sanayi Odası", Yeni Erzincan Gazetesi 9 Ocak 1947.

¹⁵⁷ "Evler Yapılmaya Başlandı.", Yeni Erzincan Gazetesi 28 Nisan 1949, 1.

¹⁵⁸ "İl Haberleri: Yeni Evler", Yeni Erzincan Gazetesi,5 Mayıs 1949, 1.

Bayındır ve Dilaver Argun’la birlikte bir komisyon heyeti kurularak Erzincan’ın bulunduğu bugünkü durum üzerine ve yapılması gerekenler konuşularak rapor edilmiştir. Bu rapora göre; 1939 depremi ardından kurulmuş olan Yeni Erzincan için yapılan ve henüz tamamlanmamış olan hükûmet konağı, postahane, hastane, ilkokul, ortaokul, mezarlık bulunmaktadır. Depremden sonra şehir olarak iskelet görünümü devam etmiş fakat herhangi bir sonuca henüz ulaşamamıştır. Halk ise deprem sonrası acele bir şekilde bir çeşit barakalarda oturmuşlardır¹⁵⁹. Hazırlanan raporda yapılacaklar ve bütçeler de listelenmiştir. Bunlar; şehir içme suyu projeleri için 1.000.000 lira, Girlevik Şelalesinden elde edilecek elektrik projesi için 1.500.000 lira, şehir kanalizasyonu projesi için 2.500.000 lira ödeneğin gerekli olduğu vurgulanmıştır. 5243 sayılı kanunla Erzincan halkına 600 ev yapılması için Bayındırlık Bakanlığınca Avusturya ile anlaşma yapılmıştır. 3908 sayılı kanun gereğince de vatandaşlara verilen arsadan kendi yaptıkları imarlar için devletten ve Millî Bankalar tarafından kredi imkânı verilmesi, proje ve planlarda kolaylıklar sağlanmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Memurların ikamet yeri tahsili, barakalarda öğrenim gören çocuklar için okul inşaatı ve sosyal kalkınmayı sağlayacak kültürel aktiviteler için proje yapımı kararlaştırılmıştır¹⁶⁰. İmar planlarının uygulanması için öncelikle halkın inandırılması gerekliliği üzerinde durulmuştur. Kültürel faaliyetler içinde yıkılmış olan halkevinin de yeniden inşa edilmesi, camilerin onarılması gerekliliği raporda geçen başlıca konulardır¹⁶¹.

Depremden sonra evsiz kalanlar için Kızılay tarafından inşa edilen pavyonlar olarak geçen evlerdir. Bu pavyonların ihalesinin vali başkanlığında yapılacağı bildirilmiştir. Aralık ayı içerisinde bitmesi planlanan evlerde 160 ailenin barınabileceği belirtilmiştir¹⁶².

Erzincan şehrinin yeniden imar ve yapılandırılması için Vali Ahmet Koçak halkevinde ve belediye salonunda 2 toplantı yapmıştır. Belediye salonunda yapılan toplantıya Milletvekili Rauf Bayındır’da katılmıştır. Bu toplantılarda Erzincan’ın yeni yapılanmaları hakkında görüşmeler yapılmış ve kararlar alınmıştır¹⁶³. Bayındırlık

¹⁵⁹ “Belediye Başkanın Ev Buhranı Üzerine Demeci”, Yeni Erzincan Gazetesi 9 Haziran 1949, 1.

¹⁶⁰ “Erzincan Şehri Üzerine Hazırlanan Rapor”, Yeni Erzincan Gazetesi 14 Temmuz 1949, 2.

¹⁶¹ “Erzincan Şehri Üzerine Hazırlanan Rapor”, Yeni Erzincan Gazetesi, 21 Temmuz 1949, 2.

¹⁶² “İlimizde yeniden 40 Pavyon Yapılıyor”, Yeni Erzincan Gazetesi 1 Eylül 1949, 1.

¹⁶³ “Erzincan’ın İmar ve İhyası”, Yeni Erzincan Gazetesi, 24 Kasım 1949, s. 1.

Bakanlığınca yaptırılan 160 pavyonun yapımı tamamlanmıştır. İhtiyaç sahiplerine dağıtılacaktır¹⁶⁴.

Belediye Başkanı 1950 yılının Mart ayı içerisinde Ankara'ya gitmiştir. Ankara dönüşü verdiği müjdeli haberlerden biri de temeli atılacak 70 ev için Avusturyalı şirketle temaların başladığıdır¹⁶⁵. Bakanlar Kurulu, Bayındırlık ve Maliye Bakanlığı'nın Erzincan'da 70 konutun yapımında kullanılacak malzeme görüşmelerine ilişkin çalışmalarını incelenmiştir. Yapılacak 70 evin malzemesinin çeşitleri arada komisyoncu ve aracı olmadan direk sözleşme yapılması, yapılan sözleşmelerde CİF (mal bedeli, sigorta) İskenderun Limanından teslim alınması ve tesliminden sonra Ankara'dan malın bedelinin Türk Lirası olarak ödenmesi, ardından malzemelerin Erzincan'a getirilerek kurulması kararlaştırılmıştır¹⁶⁶.

Öğrenildiği üzere 600 evin geçici kabulüne ait raporlar gelmiştir. Bunların bir kısmı 15 Haziran'a bir kısmı da 15 Temmuz'a kadar teslim edilecektir. Eksikler tamamlandıktan sonra evlerin kesin kabulünü yapmak üzere kasım ayı içinde bir heyet gelecektir¹⁶⁷.

Erzincan'da yapılacak olan 67 evin fiyat yüksekliği ve dağıtılması üzerine halk tarafından imzalanarak Cumhurbaşkanlığı, BMM Bakanlığı, Başbakanlık, İç işleri, Maliye ve bayındırlık bakanlığına bir dilekçe gönderilmiştir. Bu dilekçe göre: Tütün karşılığında Avusturya'dan alınan malzemeler ile Erzincan'da kurulacak olan 670 evin dağıtımı büyük depremde 11 sene geçmesine rağmen hale işleme konulmamıştır. Halk normal hayata henüz kavuşamamış olup bazılarının ise hala barınacak bir evi bulunmamaktadır. Yeni modern bir şehir kurulacak diye yıkılan evler arsaların alınamaması üzerine yok pahasına elden gitmiştir. Erzincan halkının imzaladığı bu dilekçe büyük makamlara iletilmiştir. Nitekim Erzincan'ın bugünkü durumunu Cumhurbaşkanı Celal Bayar ve Başbakan Adnan Menderes incelemişlerdir. Bu incelemelerden sonra Erzincan'da kurma evlerinin inşası başlamıştır. Erzincan halkı bu kurma evlere talip olmuştur. Bununla birlikte bu evlerin inşaatı bitmiştir. Biten bu evlerin satış fiyatları belirlenmiştir. Bu fiyatlar Bayındırlık Bakanlığının bildirdiğine göre 4 odalı

¹⁶⁴ "Yeni Pavyonlar", Yeni Erzincan Gazetesi 8 Aralık 1949, s. 1.

¹⁶⁵ "Belediye Başkanımız Ankara'dan döndü", Yeni Erzincan Gazetesi 30 Mart 1950, 1.

¹⁶⁶ BCA, "Erzincan'da yaptırılacak 70 eve ait malzemenin yazarlıkla temini", 24.08.1949, 030 18.01.02.120.64.14.

¹⁶⁷ "Yeni Evlerin Geçici Kabulü", Yeni Erzincan Gazetesi, 27 Nisan 1950, s. 1.

evler 11.475 lira, 3 odalı evler 8.025 lira, 2 odalı evler 7.020 lira ile değerlendirilirken Emlak Kredi Bankasının sigorta bedeline zam verilmiştir. Buna göre 4 odalı evlerin bedeli 12.622 lira, 3 odalı evlerin bedeli 8.828 lira, 2 odalı evlerin bedeli ise 7.799 lira olmuştur. Bu durumda halk ev sahibi olacağı umudu ile ufak tefek bağ ve bahçelerini satmıştır. Ancak aylık 30-40 liraya geçimini sağlayan halk 10.000 lirayı aşan taaddüt bedelini ödeme imkânı bulamamıştır. Celal Bayar'ın Erzincan'da ki bir konuşmasında “Bir aşiret reisi bile kendine tabi olanlara yurt yuva temin ederken bir devlet felaketzede vatandaşların 10 sene nasıl yurtsuz yuvasız bırakır” demiştir. Erzincan halkı 10.000 lirayı aşan bu borç altına girememiştir. Evlerin fiyatları ve inşaat malzemeleri çok yüksektir. Buna göre bu evlerin taksitleri 33 yılı bulmaktadır. Bu durum evlerin ömürlerinden daha uzun olmuştur. Taksitlerin ödenemediği durumda %5'lik faiz uygulanacağından halkın evinde kalan bağ, bahçe ve tarlaları ödeme için elden çıkarması gerekecektir. Erzincan depreminde yapılan yardım 17.000.000 lira olmuştur. 1940 yılında ki 17.000.000 lira 1950 yılında 1000.000 liraya denk gelmektedir. 1939 depreminden 1950 yılına kadar Erzincan'a yapılan yardımlarla 670 kurma ev hariç resmi inşaatlar şeref meydanları, mezarlıklar, parklar ve stadyumlara 5.500.000 lira 5243 sayılı kanuna göre harcanıldığı öğrenilmiştir. Depremzede halk 11 sene geçmesine rağmen hala yardıma muhtaç durumdadır. 10.150 liraya satılan evleri alacak durumda değildir. Yazılan bu dilekçeye imza atan halk dilekçenin büyük makamlar tarafından dikkate alınmasını temenni etmişlerdir¹⁶⁸.

Cumhurbaşkanı Celal Bayar ve Başbakan Adnan Menderes Erzincan'ı ziyaret etmişlerdir. Bu ziyaret ile birlikte Erzincan'ın kalkınması için sosyal, siyasal, ekonomik ve mali durumlarla ilgili bilgiler almışlardır. Başbakan Adnan Menderes köylüye arazi verilmesi işlerinin hızlandırılması gerektiğinin bildirmiştir. Cumhurbaşkanı Celal Bayar ise Erzincan valisi ile görüşerek Kızılay'ın fakir halka yemek olarak ne verdiklerini sormuştur. Vali cevap olarak çorba deyince Cumhurbaşkanı bu işiye yoluna koymaya çalışacağını söylemiştir. Pavyonların sahiplerine dağıtılması işinin en kısa zamanda komisyon tarafından bitirileceği ve yerleşmelerin başlayacağı belirtilmiştir. Yapılan pavyonlar yeterli gelmediği takdirde yeni 50 pavyon yapılması gerektiği Başbakan Adnan

---

¹⁶⁸ “Yeni Evler İçin Yüksek Makamlara Yapılan Müracaat”, Yeni Erzincan Gazetesi, 29 Haziran 1950, s. 2- 3.

Menderes tarafından zikredilmiştir. Ayrıca şehrin gelişimi için bir şeker fabrikası açılması ve iş hacminin genişletilmesinden bahsedilmiştir¹⁶⁹.

İl genelinde 100 ailenin barınması için yapılacak pavyonlara 200.000 liranın ayrıldığı belirtilmiştir. Bu pavyonların mevki olarak da İplik Fabrikasının karşısı olarak belirlenmiştir. Bunun için de İl Bayındırlık Müdürlüğü projelerini yüksek mevkilere sunmuştur¹⁷⁰. Sunulan bu proje onaylanmıştır. Gerekli ödeneklerin yollandığı ve ihalesinin yakın zamanda yapılması planlanmıştır¹⁷¹.

1951 yılında inşaat faaliyetleri hız kazanmıştır. 1950 yılında planlanan ve yapılan yeni Erzincan şehrinde 59 yeni bina yapılmıştır. Önceden yapılan 17 binanın da tamir işi yapılmıştır. Eski şehir olarak adlandırılan Erzincan'ın eski yerleşim yerinde de 8 yeni inşaat ile 98 evinde tamir yapılmıştır.

1951 yılında yeni şehir olan yerde 77 yeni bina inşaatı 6 tamir yapılmış, eski yerleşim yerinde de 2 yeni bina yapımı ve 27 evin tamiri yapılmıştır. Yine yapımı biten ve ruhsatı verilen inşaatlar arasında Terzibaba kabristanının duvarları, hamam, mezbaha, itfaiye garajı, belediye otel ve gazinosu inşaatı yapılmıştır¹⁷².

Tasarlan Yeni Erzincan Projesi içinde olan Hamamın temel atma töreni gerçeklemiştir. Temel atma törenine vali de katılmıştır. İnşaatın yapımını üstlenen Yusuf Orçum Eski Türk Mimarisi benzeri bir yapı olacağını fakat deprem bölgesi olduğu için temellerinin de depreme dayanıklı olacağını belirtmiştir¹⁷³.

Yeni yapılan Erzincan şehri dışında yasak olduğu halde bu yasağa uymayarak bazı halkın inşaat yaptıkları görülmüştür. Bu inşaatlar belediyece hemen yıkılması kararlaştırılmıştır¹⁷⁴.

Ankara'dan 30 Mart 1950 yılında Belediye Başkanı Naci Gürkan inşaatı yarım kalan tekeli binası ve lojmanlarının yapılması için 400.000 lira ödenek verildiğini belirtmiştir¹⁷⁵. Yapılacak tekeli binasının inşaatı için gerekli ödeneğin 1950 yılının

¹⁶⁹ "Devlet Başkanımız ziyaretlerinin hayırlı mücadeleleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 5 Ekim 1950, s. 1.

¹⁷⁰ "Yüz Ailelik Pavyonun İnşasına Yakında Başlanacak", Yeni Erzincan Gazetesi, 19 Nisan 1951, s. 1.

¹⁷¹ "Pavyon İnşaatı", Yeni Erzincan Gazetesi, 12 Temmuz 1951, s. 1.

¹⁷² "Şehirdeki İnşaat Faaliyetleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Haziran 1951, s. 1.

¹⁷³ "Yeni Şehirde İnşa Edilecek Hamamın Temeli Atıldı", Yeni Erzincan Gazetesi, 12 Nisan 1951, s. 1.

¹⁷⁴ "Erzincan Belediye Başkanlığında", Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Mayıs 1950, s. 4

¹⁷⁵ "Belediye Başkanımız Ankara'dan döndü", Yeni Erzincan Gazetesi 30 Mart 1950.

yarısını geçmemesi üzerine 1951 yılı bütçesine yayılmaması gerekliliği 2 Mart 1951 yılında Bakanlar kurulunca onaylanmıştır¹⁷⁶.

Erzincan iline bağlı Iliç ilçesine yapılacak hükûmet konağının 140.000 liraya mal olacağı hesaplanmıştır. Gerekli maliyetin karşılanması için ihalesinin vilayetçe yapılması kararlaştırılmıştır. Tercan ilçesine hükûmet binasının ise planları Bakanlık tarafından gönderilmiştir. Arazi ölçümü ve ihalesinin yapılması için Bakanlıktan ödenek istenmiştir¹⁷⁷.

1.2.2. Altyapı ile İlgili Haberleri

1.2.2.1.Elektrik

Erzincan şehrinde elektrik ile ilgili çalışmalar deprem sonrası dönemlerde başlamıştır. 17 Ocak 1946 tarihinde yapılan Belediye Meclis toplantısında şehir elektrik tesisatının İller Bankası tarafından yapılması için teklif yapıp Bakanlığa sunulması kararlaştırılmıştır¹⁷⁸. Belediye tarafından İller Bankasından 224.000 liralık borcun ödenmesi ile 60'şar beygirlik ve 750'şer devirli 120 beygir gücünde olan iki dizel motorun ihalesi yapılmıştır. Buna göre bu motorların Erzincan iline kurulması ve dağıtım tesisinin müteahhit tarafından yapılmasından sonra şehrin elektriğe 1948 yılının başlarına kadar kavuşmuş olacağı bildirilmiştir¹⁷⁹. Bu motorlardan bir tanesi 14 Aralık 1947 günü Erzincan'a getirilmiştir. İkinci motorun ise gümrükten çıkarılmak üzere olduğu ve bir ay içinde getirileceği belirtilmiştir¹⁸⁰. İl belediyesi tarafından yapılan 1948 Şubat ayı toplantısının yapılan dördüncü oturumun elektrik gelir ve gider bütçesi incelenmiş olup bölüm maddeleri oy birliği ile kabul edilmiştir¹⁸¹.

Erzincan'a bağlı Kemaliye ilçesinde bulunan Kadıgözü suyundan elektrik üretmek ve işletmek için Kemaliye Elektrik Türk Anonim Ortaklığına verilmesi Bakanlar Kurulu tarafından 17 Mart 1950 yılında incelenerek kabul edilmiştir¹⁸².

¹⁷⁶ BCA, "Erzincan Tekel İdaresi Binası İnşaatının Tamamlanması için 1951 yılına geçici yüklenmelere girişilmesine izin verilmesi", 02.03.1951,30.18.1.2 / 125.17.5.

¹⁷⁷ "Iliç ve Tercan hükümet konakları", Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Nisan 1950.

¹⁷⁸ "Belediye Meclisinin Olağanüstü Toplantısı", Yeni Erzincan Gazetesi, 24 Ocak 1946,1.

¹⁷⁹ "Şehir halkına müjde", Yeni Erzincan Gazetesi, 27 Kasım 1947,1.

¹⁸⁰ "Elektrik motoru geldi", Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Aralık 1947,1.

¹⁸¹ "Belediye kurul toplantısı", Yeni Erzincan Gazetesi, 19 Şubat 1948,1.

¹⁸² BCA, "Erzincan ili Kemaliye kasabasından akan Kadıgözü suyundan elektrik üretimi ve dağıtımıyla işletmesi imtiyazının Kemaliye Elektrik Türk Anonim Ortaklığına Verilmesi", 17.03.1950, 30.18.1.2 / 122.24.10.

1.2.2.2.Su

Erzincan'ın içme suyu sorununu çözebilmek için 1943 yılında Vali Sükûtu Tükel çalışmalara başlamıştır. Vali ilk olarak malzemeleri Almanya'dan getirtmek için Berlin Büyük Elçiliği görevinden bulunan Saffet Arıkan'a, Milletvekili Abdülhak Fırat aracılığı ile iletmiştir. Bunun üzerine konu ile ilgili çalışmaların olacağı Abdülhak Fırat tarafından bildirilmiştir¹⁸³.

Bayındırlık Bakanlığı Erzincan Su İşleri Müdürlüğü tarafından Erzincan şehrinin su ile ilgili sorunları giderilmeye çalışılmıştır. İlk olarak şubenin birtakım ihtiyaçlarını karşılama yoluna gidilmiştir. Bu ihtiyaçlar arasında ekskavatör hizmet aracı gelmiştir. Gerekli görülen bu araçların giderilmesi için ise açık eksiltme yolu ile satın alınması kararlaştırılmıştır¹⁸⁴. Şubenin ekskavatör ihtiyacı için seyyar baraka (vagon) açık eksiltme yolu ile karşılanacağı ve geçici bedeli 109 lira 15 kuruş olarak belirlenmiştir¹⁸⁵. Ayrıca şubenin ekskavatör ve makinaları için bir adet motorlu elektrik kaynak makinasının temini için açık eksiltme ile satın alınacağı kararlaştırılmıştır¹⁸⁶.

Erzincan'da yeni kurulacak şehirde Su İşleri 12. Şube Müdürlüğü binalarının inşaatı eksiltme yolu ile yapılacağı bildirilmiştir. Bu binaların tahmin edilen bedeli ise 12.470.570 lira olduğu açıklanmıştır¹⁸⁷. 1948 yılında ise merkez cezaevinin harici su işlerinin temini açık eksiltme yolu ile yapılacağı söylenmiştir¹⁸⁸.

İl merkezi binasının su tesisatı için 5116 sayılı kanun gereğince İç işleri Bakanlığı fonundan 400.000 lira verilmiştir. Ancak bu paranın 200.000 lirası 25 yıllığına faizsiz ve eşit taksitlere bölünerek Belediyeye ödünç verilmiştir¹⁸⁹. Bayındırlık emrinde ki 400.000 liradan 200.000 lirası için istikraz matbaası 3 Temmuz 1948 tarihinde Belediyenin olağanüstü toplantısında gerçekleştirilmiştir¹⁹⁰. Belediye Başkanı Naci Gürkan'ın

---

¹⁸³ Yeni Erzincan Gazetesi, 7 Ocak 1943.

¹⁸⁴ "Bayındırlık Bakanlığı Erzincan Su İşleri 12. Şube Müdürlüğünden", Yeni Erzincan Gazetesi, 30 Ocak 1947,4.

¹⁸⁵ "Bayındırlık Bakanlığı Erzincan Su İşleri 12. Şube Müdürlüğünden", Yeni Erzincan Gazetesi, 2 Şubat 1947,3.

¹⁸⁶ "Bayındırlık Bakanlığı Erzincan Su İşleri 12. Şube müdürlüğü", Yeni Erzincan Gazetesi, 12 Aralık 1947,2.

¹⁸⁷ "Bayındırlık Bakanlığı Su İşleri Reisliği 12. İkinci Şube Müdürlüğünden", Yeni Erzincan Gazetesi 29 Mayıs 1947,2.

¹⁸⁸ "Erzincan ilinden", Yeni Erzincan Gazetesi, 6 Mayıs 1948, 2.

¹⁸⁹ "İl Merkez belediyesine verilen ödenek", Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Temmuz 1948,1.

¹⁹⁰ "Belediye Başkanlığından", Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Temmuz 1948,3.

başkanlığında yapılan olağanüstü toplantıda 5116 sayılı kanuna göre bakanlık emrindeki fondan Belediye'ye verilen 400.000 liranın 2.000.000 lirasından istikraz matbaası düzenlenmiştir¹⁹¹.

1949 yılında Belediye Başkanı Naci Gürkan Erzincan için içme suyu yapımı hakkında açıklama yapmıştır. 1942 yılında yeni şehir için tasarlanan içme suyu projesi Bayındırlık ve Sağlık Bakanlığınca onaylanmıştı fakat her hangi bir şekilde bu durum bir türlü sonuçlanamamıştır. Belediye Başkanı Naci Bey bunun yapımı üzerinde durmuştur. Yapım için gerekli 60'lık boru bulunmaması bunun yerine 75'lik boru kullanılması mecburiyeti için İçişleri Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığınca onaylatılarak yeni bir proje hazırlanmış ve bunun içinde bir mühendis getirilmiştir. Bu proje için İçişleri Bakanlığından 7 Nisan 1949'da Erzincan'a 716.000 lira para tahsis edildiği bildirilmiş ve ihaleye çıkarıldığı açıklanmıştır. Ankara'da İller Bankası ile yapılan görüşmelerde banka tarafından 8-10 kasabanın içme suyunun ihaleye çıkarılması önerilmiştir. Gelen bu öneri üzerine İller Bankasına başvurulmuştur. İller Bankası'nda fon yardımıyla bulunamayacağını bu durumun gazetelere ilan verilerek ihaleye çıkarılmasını istemiştir. Daha sonra bu ilan gazetelerden kaldırılarak ve Erzincan içme suyu durumu Bayındırlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığınca bırakılmıştır. Daha önce ödenen ödeneklerin geri alınmaması ve bu durumun sonlanması için takip edilmeye başlandığı Belediye Başkanı tarafından bildirilmiştir¹⁹². Vali Ahmet Koçak Erzincan içme suyu çalışmaları için Gümüşhane'ye gidip Bayındırlık ve İçişleri Bakanlıklarıyla görüşmüştür. İçişleri Bakanı, Vali'ye İller Bankası Genel Müdürünü göndereceğini bu çalışma için yapılması gerekenleri ve ne kadar fon sağlayacaklarını tespit edileceğini söylemiştir. Bu şekilde içme suyunun bu yıl içerisinde Erzincan şehrine gelmesi için çalışmalar başlatılmıştır¹⁹³.

İl merkezine bağlı 56 köyden 53 köyün heyeti ve muhtarlarıyla beraber toplantı yapılmıştır. Toplantıda şu şekilde kararlar alınmıştır; köy içme sularının ve kaynak sularının kapalı yollardan getirme çabaları görüşülüp karara bağlanmıştır¹⁹⁴.

¹⁹¹ "Belediye başkanlığından", Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Temmuz 1948,2.

¹⁹² Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Ağustos 1949.

¹⁹³ "Valimiz İçişleri ve Bayındırlık Bakanları ile yaptığı temaslar", Yeni Erzincan Gazetesi, 15 Eylül 1949, s.1.

¹⁹⁴ "İl merkez bucak meclis toplandı", Yeni Erzincan Gazetesi, 15 Aralık 1949, s.1.

Çözülemeyen mevcut su sorununa karşı İller Bankası tarafından destek verilmiştir. İller Bankasınca 1950 yılının bahar aylarında içme suyu çalışmalarına başlanacağı Ankara’da Erzincan Milletvekili Sabit Sağıroğlu tarafından nakledildiği zikredilmiştir¹⁹⁵. Su çalışmaları için gönüllülerin yardımı ile su sorunu bulunan köylere su getirilmesi gerekliliği belirtilmiştir¹⁹⁶. Su sorununa bağlı olarak ihale yapılacağı Milletvekili Sabit Sağıroğlu tarafından bildirilmiştir. İhalenin dâhil olduğu ilçeler arasında Kemah, Ilıç, Refahiye ve Cimin (Üzümlü) ilçeleri yer almaktadır¹⁹⁷.

1950 yılının mart ayı içerisinde Belediye Başkanı Naci Gürkan şehir sorunları için gittiği Ankara’dan döndükten sonra şehrin içme suyunun İller Bankası tarafından ihale edildiğini ve tesisatın yapımına kısa sürede başlanacağını bildirmiştir.¹⁹⁸

19 Mayıs 1950 Cuma günü köylerdeki halkın su ihtiyaçlarını tespit etmek için Vali Ahmet Koçak Kuritilek, Vaskirt ve Calahurur köylerine gitmiştir. Bayındırlık Bakanlığı ve Vilayet İl Özel İdare bütçesinin köylerin su meselelerinde tahsil ettikleri ödeneğin en verimli şekilde kullanılması için vali tarafından incelemeler yapılmıştır¹⁹⁹.

Bayındırlık faaliyetleri içinde ilk sırada köylerdeki içme suları yer almıştır. Bunun için 50.000 liralık ödenek gelmiştir²⁰⁰. Köy içme sularının yapımı hızla devam ederken Yalnızbağ, Nörkah, Haşhaşı, Küpesi ve Mıgısı köylerine içme suyu getirilmiş, en kısa sürede açılacağı duyurulmuştur²⁰¹. Yalnızbağ ve Haşhaşı köyleri de 1951 yılında içme sularına kavuşmuştur.²⁰²

Erzincan’da 400 tonluk su kulesi inşaatının yapılması planlanmıştır. Bu inşaatın bedeli ise 59.802 lira olup geçici teminatı ise 4.240 lira 10 kuruştur. İhalenin Erzincan Satın Alma Komisyonu tarafından yapılması planlanmıştır²⁰³.

1.2.2.3.Yol

1942 yılında Erzincan ve Kemah yolu yoğun kış şartları sebebiyle ve heyelan sonucunda kapanmıştır. Bu yolun yapımı çok masraflı olduğu için gecikmiş olup durum

¹⁹⁵ “Erzincan bu yıl içme suyuna kavuşuyor”, Yeni Erzincan Gazetesi, 16 Şubat 1950.

¹⁹⁶ “İl sağlık kurulunun önemli kararları”, Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Şubat 1950.

¹⁹⁷ “Sayın Milletvekilimiz Sabit Sağıroğlu Bildiriyor”, Yeni Erzincan Gazetesi, 2 Mart 1950.

¹⁹⁸ “Belediye Başkanımız Ankara’dan döndü”, Yeni Erzincan Gazetesi, 30 Mart 1950.

¹⁹⁹ “Valimizin tetkikleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Mayıs 1950, s. 1.

²⁰⁰ “Köy İçme Suları”, Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Ağustos 1951, s.1.

²⁰¹ “Beş Köyümüz İçme Suyuna Kavuşuyor”, Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Eylül 1951, s.1.

²⁰² “Yalnızbağ ve Haşhaşı Köyleri İçme Sularına Kavuştular”, Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Kasım 1951, s.1.

²⁰³ “Erzincan Satın Alma Komisyonu başkanlığından”, Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Kasım 1950, s. 3.

Bayındırlık Bakanlığına bildirilmiştir. Bakanlıktan gelen emir ve 10.000 liralık bir bütçeyle yol yapımı başlamıştır²⁰⁴. Bayındırlık Bakanlığı Kemah ve Refahiye yolunu tamir ederek ulaşımına açmıştır²⁰⁵. Pülümür yolu üzerinde bulunan Fırat Köprüsünün de tamiri yapılmıştır²⁰⁶.

Erzincan'a bağlı Hah ve etraf köylerini anayol üzerinden birbirine bağlayan Çardaklı Deresi mevsiminde taşıp yolları kapattığı için dere üzerine Çardaklı köprüsü yapılması kararlaştırılmıştır. Yapılacak köprü için kerestelerin köylülerden karşılanması şartıyla müfettişlik eşliğinde 5.000 lira yardım yapılacağı bildirilmiştir. Köprünün 1946 ilkbahar mevsiminde yapılmış olacağı söylenmiştir²⁰⁷.

Erzincan Hah fidanlık yolunda yapılan çalışmalar bir netice vermediği için yolun güzergâhının değiştirilmesine karar verilmiştir. Bu güzergâh Sivas yolunun 3.800 metre şosesinden istifade etmiş, Ulalar, Mitini köylerini ve aynı zamanda Esesi bucağını ana yola bağlamış ve Çardaklı deresini Sivas yolu üzerindeki su işleri köprüsünden geçmektedir. Bu yolun sürekli sele maruz kalmaması için yüksek ve kumsal bir araziden geçişi yapılarak yaz kış açık tutulması sağlanmıştır²⁰⁸. Erzincan-Fidanlık yolu tamamlanıp, gidiş ve gelişlere açılmıştır. Erzincan-Cencige-Pülümür yolundan Mollaköy'üne kadar kısmen yollar tamir edilmiştir²⁰⁹.

Olağanüstü gider bütçesinden yollar için 1.164 lira 70 kuruş ayrılmıştır. Bunun birinci sınıf yollar için 357 lira 70 kuruş harcanmıştır. Geriye kalan 814 lira ile ikinci sınıf yollar yapılmıştır²¹⁰.

1948 yılında Erzincan-Cencige-Pülümür yolundan Mollaköy'üne kadar kısmen yolların tamiri tamamlanmıştır. Erzincan-Kelkit yolu üzerinde bir kilometrelik kısmın genişletilmesi yapılmış olup menfezin inşasına başlanmıştır. Erzincan-Kemah yolunun 25'inci kilometresinde 116 metre uzunluğunda bir istinat duvarı yapılmıştır. Bir diğer

²⁰⁴ "Erzincan Kemah Yolu", Yeni Erzincan Gazetesi, 6 Nisan 1942, 1.

²⁰⁵ "Nafia İşleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 21 Mayıs 1942, 2.

²⁰⁶ "Nafia İşleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 2 Mart 1944, 1.

²⁰⁷ "Çardaklı Köprüsü Yapılıyor", Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Ocak 1946, 1.

²⁰⁸ "Erzincan hah fidanlığı yolu", Yeni Erzincan Gazetesi, 24 Haziran 1948, s. 1.

²⁰⁹ "İlimizde Yol Yapımı", Yeni Erzincan Gazetesi, 12 Ağustos 1948, 1.

²¹⁰ "Olağanüstü gider bütçesi", Yeni Erzincan Gazetesi, 27 Kasım 1947, 2.

tamiri tamamlanan yol ise Kemah-Refahiye yolu olmuştur. Bununla birlikte bu güzergâhın başlangıcından Sultanmelik köprüsü boyanarak kuyuları temizlenmiştir²¹¹.

Erzincan-Kelkit yolunun düzleme ve genişletilmesi ile 2 metre açıklığında yapılacak beton menfez bitirilmiş olup imalası yapılmıştır. Erzincan-Kemah yolunun 25'inci kilometresinde 3 metre açıklığındaki beton arma menfezin inşası başlanmış olup sözleşmesi gereğince 15 Temmuz'da tamamlanmıştır²¹².

1948 yılında başlanan Erzincan-Erzurum yolunun 50'inci kilometresinin inşasına başlanmış olan bu yolda 80 metre açıklığında ve üç gözlü demir köprüünün inşaatı bitirilmiştir. Fırat ırmağının üzerinde bulunan ve her gözü 26 metre açıklığında olan bu köprüünün demir malzemesi Karabük fabrikasından temin edilmiştir. Köprüünün kurulması ise Türk mühendisleri ve işçileri tarafından yapılmıştır²¹³.

Erzincan'ın Tercan ilçesine 1950 yılında bir köprü yapılması planlanmıştır. Bu köprü "Tercan'da Köprü Yaptırma Derneği" yardımıyla yapılması kararlaştırılmıştır. Yapılacak bu köprü ile Tercan merkezine bağlı 40'dan fazla köy yolunun ulaşımı Tuzla Çayır'ı üzerine yaptırılacak bu köprü ile sağlanması amaçlanmıştır²¹⁴.

1950 yılında Vali Ahmet Koçak Esesi köyüne bağlı çardaklı mevkiinde meydana gelen sel baskını sonrası oluşan hasarları görmüş ve hasar kaydını yaptırmıştır. Ayrıca selden etkilenen üç köyü ile Kiğ köyü çayının duvarlarını imar ettirmek için bakanlıktan yardım ödeneği talep edilmiştir. Bunun yanı sıra Fırat suyu ve diğer suların birleşimiyle oluşan hasarların da tespiti yapılmıştır. Bu su taşkınlarının engellenmesi için devlet tarafından 1.800.000 lira ödenek ayrılmıştır²¹⁵.

Erzincan'ın Refahiye ilçesinin makine ve insan gücü ile çalışılan yolu 10 Nisan 1950'de açılmıştır²¹⁶. Erzincan'ın köy, bucak ve ilçeler arasındaki tali yolların onarımı için Bayındırlık Bakanlığı tarafından il bütçesine 90.000 lira yardımda bulunulmuştur²¹⁷. Bayındırlık Bakanlığı tarafından 90.000 lira yardım yapıldığı yazılmıştır. Sonradan

²¹¹ "İlimizde Yol Faaliyeti", Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Temmuz 1948,1.

²¹² "İlimizde Yol Yapımı", Yeni Erzincan Gazetesi, 12 Ağustos 1948,1.

²¹³ "Sansa Köprüsünün İnşası İkmal Edildi", Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Temmuz 1948,1.

²¹⁴ "Tercan'da Köprü Yaptırma Derneği Tüzüğü", Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Mart 1950.

²¹⁵ "Valimizin tetkikleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 30 Mart 1950.

²¹⁶ "Refahiye Yolu Açılmıştır", Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Nisan 1950.

²¹⁷ "90 bin lira geldi", Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Nisan 1950.

öğrenildiğine göre bu rakamın 90.000 değil 103.000 olduğu belirtilmiştir²¹⁸. 1950 yılında Bayındırlık Bakanlığı tarafından yapılan 103.000 liranın 13.000 lirası köylerin içme suyu işlerine, 40.000 lirası il ve köy yollarına, 50.000 lirası da köprülere harcanacağı duyurulmuştur. İl bütçesine ayrılan 7.000 lira ile beraber 1950 yılı içinde halkın içme suyuna 20.000 lira harcanması kararlaştırılmıştır. İçme suyu işleri içinde ilk başta 27 köyün aciliyeti olduğu belirlenmiştir. Vali Ahmet Koçak bir su işleri mühendisiyle gezerek projeleri hazırlayacakları duyurulmuştur²¹⁹.

1951 yılında ise şehir içi yollarının yapımı için hükûmet 132.000 lira alınarak yolların yapımı başlamıştır. Bu yollardan 100.000 liralık tutarın 5.580 metresi ihaleye çıkarılmış ve inşası bitmek üzere olduğu duyurulmuştur. Diğer 32.000 liralık 1.900 metre olanın inşası ise 1951 yılının Ekim ayında başlamış ve o da neredeyse bitmiş durumda olduğu bildirilmiştir. Bunların dışında şehrin merkezinde bulunan Trabzon Caddesi, Ordu evinin ön kısmı ve işlek kısımlara parkeler döşenmeye başlanmıştır²²⁰.

1.2.3. Sosyal Yardımlar le İlgili Haberler

Yardım kurumlarının kuruluşu Erzincan ve ilçelerinde 1940 sonrası görülmektedir. Yardım kurumları ve dernekler 1944 yılında faaliyete geçmiştir²²¹.

Erzincan'da deprem sonrası öksüz ve yetim kalan çocuklar Kızılay Himayesi altına alınmıştır. Deprem sonrası 100 çocuğun durumu da Maarif Vekâletine bildirilmiştir. Bu çocuklar için 20.000 lira ihtiyacın olduğu belirlenmiştir. Kızılay himayesinde bulunan 168 çocuğun eğitim ve bakımı ile beraber 100 çocuğun ihtiyaçlarının toplamda 40.000-50.000 lira olduğu belirlenmiş ve bunun için de hükûmete bir yazıyla bildirilmiştir. 100 çocuğun himayesinin istenmesi 4 Eylül 1941 yılında istenmiştir²²². 1948 yılında Kızılay Şube Başkanlığı tarafından fakir halk için aşevi yapılması adına bir girişimde bulunulmuştur. Bu girişim için Kızılay Şube Başkanlığı Erzincanlı Milletvekillerine durumu bildirmiştir. Bunun üzerine 15.000 liralık bir bütçe gönderilerek aşevinin yapımına yardım ve katkı sağlanmıştır²²³. 15.000 liralık yardım

²¹⁸ “90 bin lira değil 103 bin lira”, Yeni Erzincan Gazetesi, 27 Nisan 1950, s. 1.

²¹⁹ “90 bin lira değil 103 bin lira”, Yeni Erzincan Gazetesi, 27 Nisan 1950, s. 1.

²²⁰ “Şehir İçi Yolların Yapımı”, Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Ekim 1951,1.

²²¹ BCA, “Erzincan’daki cemiyetlerin listesi”, 05.09.1944,490.1.0.0 /596.59.4. Bkz: Bu belge Ek 4’te mevcuttur.

²²² BCA, “Erzincan’daki Depremde Ana ve Babalarını Kaybeden 100 Kadar Sahipsiz Çocuğun, Kızılay Derneği’nin Himayesi Altına Alınması”, 16.09.1941, 30.10.0.0/179.235.5.

²²³ “Kızılay Şubesi Başkanlığından”, Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Ocak 1949,1.

sonucunda Erzincan’da 760 kişi aşevinden faydalanmıştır. Bu 760 kişinin hazirana kadar aşevinden faydalanabilmeleri için milletvekillerinden tekrardan destek istenmiştir²²⁴. Aşevi için yardım alanların 1949 yılının Mayıs ayına kadar 15.000 liranın yetmemesi üzerine Kızılay Başkanlığı tekrardan yardım talebinde bulunmuştur. Bu yardım talebine karşılık Erzincanlı Milletvekili Sabri Sağıroğlu tarafından 2.500 lira daha gönderilmiştir. Kızılay Başkanı kendisine teşekkür telgrafını çekilmiştir²²⁵. Erzincan ilinde Kızılay tarafından muhtaç halka yapılacak olan odun ve aş ocağı yardımı için ödenek göndermiştir. Gönderilen 20.000 liradan başka 500 kürklü manto, 200 atkı, 75 kürk ceket, 20 diz örtüsü yardımında bulunulmuştur²²⁶.

1950 yılında Cumhurbaşkanı Celal Bayar ve Başbakan Adnan Menderes’in Erzincan’ı ziyareti sırasında pavyonları gezerken fakir halkın durumları görülmüştür. Bunun akabinde Ankara’ya döner dönmez aş evinin bir an önce faaliyete geçmesi için 20.000 lira ödenek gönderilmesini sağlamıştır. Böylece fakir halkın iyi gıdalar ile beslenmesini sağlamak istenmiştir²²⁷. Aynı yılda meydana gelen aşırı soğuklardan dolayı valilik, belediye ve Kızılay tarafından fakir halka yardımda bulunulmuştur. Kızılay tarafından odun, sıcak yemek ve ekmek verilmek üzere ilkinde 5.000 ikinci kez olmak üzere 15.000 lira para yardımında bulunulmuştur. Toplam 20.000 lira olan bu meblağa ile 290 aile sıcak yemek ve ekmek yardımı alabilecektir²²⁸. Kışın şiddeti tren seferlerini dahi etkilemiştir²²⁹. Erzincan belediyesinin aldığı tedbirler neticesinde yaşanan odun sıkıntısı çözülmüştür. Belediye Pülümür’den getirtilen odunları halkın hizmetine sunmuştur. Bu odunların tonu 48 liradan dağıtılmaya başlatılmıştır²³⁰.

Yardımseverler Derneği ilk olarak Ankara’da 1928 yılında bir kuruluş olarak meydana gelmiştir. Yardımseverler Derneği 1939 depremi sonrası 1941 yılında Erzincan’da şube açmıştır. Derneğin başkanı dönemin valisi aynı zamanda Belediye Başkanı olan Sükûti Tükel’in eşi Piraye Hanım olmuştur. Bu dernek yardıma muhtaç çocuk, kadın ve halkın ihtiyaçlarını karşılamaktaydı²³¹. 1943 yılına gelindiğinde

²²⁴ “İlimizde Kurul Faaliyetleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 10 Şubat 1949,1.

²²⁵ “Kızılay Aşevi İçin Tekrar 2500 Lira Geldi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 17 Mart 1949,1.

²²⁶ “Kızılay Genel Merkezinin Erzincan’a Yardımları”, Yeni Erzincan Gazetesi, 6 Nisan 1950,1.

²²⁷ “Kızılay Aş Evi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 19 Ekim 1950, 1.

²²⁸ “Kızılay’ın İlimiz Yoksullarına Yeni Bir Yardımı”, Yeni Erzincan Gazetesi, 2 Şubat 1950,1.

²²⁹ “Kışın Şiddeti Devam Ediyor”, Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Şubat 1950,1.

²³⁰ “Odun Geldi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 7 Aralık 1950,1.

²³¹ Erdem Yavuz, “Siyasi Mücadele Ekseninde Erzincan’da Faaliyet Gösteren Dernekler (1941-1960)”, Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, IX-II:105-124 (2016), s.111.

Yardımsever dernek üyeleri ve vatandaşlardan yardım için para toplanmıştır. Toplanan paralar yardım sahiplerine ulaştırmıştır²³². 25 Ocak 1947 tarihinde Halk evinde Yardımseverler Derneği toplanarak bütçe görüşmeleri yapmıştır²³³. Erzincan merkez okullarındaki fakir ve kimsesiz çocukları 23 Nisan Çocuk Bayramında sevindirmek üzere Bayan Türelî bir yardım başlatmış başlatılan yardıma, Yardımseverler Derneği Kızılay ve Çocuk Esirgeme Kurumu da destek vermiştir²³⁴.

9 Şubat 1950 tarihine gelindiğinde Yardımseverler Derneği tekrar bir toplantı düzenleyerek yapılan yardımlar ve yapılacak olanlar hakkında konuşulmuştur. Ve derneğin yardım ve bağışlardan gelen 114 lira, daire ve müesseselerden 125 lira, rozet satışından 54 lira, eşya piyangosundan 5.504 lira 40 kuruş, konser hâsılatından ve 1 lirası geri alınan paralardan 1.409 lira 66 kuruşu 1948 yılından devreden cari açıktan elde edilen 709 lira 56 kuruş toplanmıştır. Toplanan bu paralar ile 1949 yılı içinde 4.682 fakire 120 lira destekte bulunulmuştur. Bunun akabinde eşya piyangosunun satımından gelen gelir ile yoksul öğrencilerin ihtiyaçları karşılanmıştır. Bu ihtiyaçlar arasında öğrencilerin giyim masrafları gelmektedir. Erzincan'ın bazı ilçelerini kapsayan bu yardımlar şöyledir: Refahiye'ye 400 lira, Kemaliye'ye 250 lira, Ilıç ve Tercan ilçelerine 1.150 lira olmak üzere belediyelerine nakit para yardımı olarak gönderilmiştir. Erzincan merkezinde bulunan okullara da yardımda bulunulmuştur. Burada ki okullardan Cumhuriyet İlkokulunda okuyan 140 öğrenciye, Kurtuluş okulunda bulunan 75 öğrenciye, İnönü okulundan 34 öğrenci olmak üzere toplamda 249 fakir öğrenciye yardımda bulunulmuştur. Bu yardım öğrencilerin önlük ihtiyacını karşılamaya yöneliktir. Sanat okulunda bulunan 50 öğrenciye iş tulumu yardımı da yapılmıştır. Her alanda yapılmaya çalışılan bu yardımlar arasında doğumları gerçekleşen ve ihtiyacı olan 4 fakire de kundak yapıldığı belirtilmiştir. Netice de Yardım Derneğinin Erzincan halkına 1950 yılı içinde yaptığı yardımların tutarı 4.682 lira 65 kuruş olarak hesaplanmıştır²³⁵.

Erzincan merkeze bağlı 136 köy muhtar ve üyeleri bucaklardaki müdürlerinin de katılımıyla köy birliği kurulmuştur. Yapılan toplantıya Vali Recai Türelî de katılmıştır. Toplantıda köy birliğinin ne amaçla kurulduğu nasıl işlem yapacağı vali tarafından

---

²³² Yavuz, “Erzincan’da Faaliyet Gösteren Dernekler (1941-1960)”, 112; Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Şubat 1943.

²³³ “Yardımseverler Derneği Kongresi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 30 Ocak 1947,2.

²³⁴ “Yoksul Çocuklara Yardım”, Yeni Erzincan Gazetesi, 10 Nisan 1947,1.

²³⁵ “Yardım Derneği”, Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Şubat 1950, 2.

anlatılmış ve köy birliğinin tüzüğü okunup genel kurulca seçimler yapılmıştır. Yapılan bu seçimlerde köy birliğinin başkanı Ürek köy kurulu üyesi M. Ali Akyalçın seçilmiştir. Bu birlik genel olarak köylerin yardımlaşmasını ve okulların ihtiyaçlarını karşılamada iyi bir kuruluş olmuştur.²³⁶

Çocuk Esirgeme Kurumunun kuruluşu 1921 yılına dayanmakta olsa da Erzincan da kuruluşu ve faaliyete geçişi 1942 yılını bulmaktadır. 23 Nisan 1942 tarihinde Çocuk Esirgeme Kurumu çocukların oyuncaklarını tamir ederek çocukları sevindirmiştir ve daha önceden de hasta çocukları iyileştirmek üzere Ankara'ya gönderen kurum faaliyetlerine hızla devam etmiştir²³⁷. 17 Şubat 1944 yılında toplantı düzenleyen Çocuk Esirgeme Kurumu çocuk yuvası yapılması konusunda bir görüş öne sürmüştür. Bu görüş memnuniyetle karşılanmış ve biran önce faaliyete geçmesi konusunda çalışmalar başlanmıştır²³⁸. Çocuk Esirgeme Kurumu 28 Kasım 1949 yılında halkevinde bir kongre düzenlemiştir. Kongreye Çocuk Esirgeme Kurumu Müdürü ve üyeleri, vali, belediye başkanı ve Milletvekili Rauf Bayındır da katılmıştır. Kurumun başkan seçimi yapılmış davetlilerden kuruma kaydı olmayanların kaydı yapılmıştır. Geçen yıllarda yapılan yardımlardan da bu kongrede bahsedilmiştir²³⁹.

Çocuk Esirgeme Kurumunu vali, general ve belediye başkanını ziyaret etmiştir. Vali Ahmet Koçak yardımlarıyla beraber kuruma para yardımı yapacağını, General Sabri Gökart çocuk filmlerini Ordu evinde kendi makinalarıyla çocuklara göstereceklerini, Belediye Başkanı Naci Gürkan ise çarşamba ve cumartesi günleri öğleden sonra çocuklara gösterilecek sinema için şehre elektrik cereyanı temin edeceğini bildirmişlerdir²⁴⁰.

Erzincan'da 1951 yılında Öğretmenler Birliği adında bir dernek kurulmuştur. Bu dernek kendilerine bir ana tüzük oluşturmıştır. Bu birliğin siyasi bir kaygısı yoktur. Kuruluş yeri olarak Erzincan gösterilmiş ve amaçları; öğretmenlerin arasında dayanışma ve yardımlaşmayı sağlamak, halka ve öğrencilere yönelik kurslar ve dershaneler açmak, halkı ve öğretmenleri ilgilendiren konular üzerinde seminerler ve konferanslar vermek, öğretmen kütüphaneleri kurmak, kültürel açıdan gelişimi sağlamak olarak

²³⁶ "İl Haberleri: Milli Eğitimin Köy İçin Kurduğu Teşekkül", Yeni Erzincan Gazetesi, 17 Nisan 1947,1.

²³⁷ "Çocuk Esirgeme Cemiyeti", Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Nisan 1942,1.

²³⁸ "Çocuk Esirgeme Kurumunun Yıllık Toplantısı", Yeni Erzincan Gazetesi, 24 Şubat 1944,1.

²³⁹ "Şehir Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Aralık 1949, 1.

²⁴⁰ "Çocuk Esirgeme Kurumunun Ziyaretleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 15 Aralık 1949,2.

belirlenmiştir²⁴¹. Birlik ilk kongresini 2 Şubat 1951 yılında vali ve köy öğretmenlerinin katılımıyla belediye binasında gerçekleştirmiştir²⁴². Kurulan Öğretmenler Birliği için belediye tarafından bir arsa verilmesine İl Meclisi toplantısında karar verilmiştir²⁴³. Öğretmenler Yardımlaşma Birliği kurulduktan sonra bu yardımlaşma derneğinin toplanması için bir arsa verilmiş ve buraya bir bina yapımı başlamıştır²⁴⁴.

Milli Eğitim Bakanlığının aldığı karara göre bütün eğitim kurumları üyelerinin bulunduğu Milli Eğitim Danışma Kurulu oluşturulacaktır. Erzincan ili de bu kurulu oluşturmak için 12 Ekim 1951 günü il genelindeki tüm öğretmenler, Öğretmenler Yardımlaşma Derneği ve idari kişilerin katılımıyla gerçekleştirmiştir. Bu kurulda tüm derecedeki eğitim kurumlarında her alanda yardımlaşmak, çeşitli eğitim alanlarında verimi arttırmak ve bu durumlar hakkında yüksek mevkileri haberdar etmek amaçlanmıştır²⁴⁵. Milli Eğitim Danışma Kurulu ilk toplantısını yaparak çalışmalarına hızla başlamıştır²⁴⁶.

Öğretmenler Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği haricinde il genelinde büyük bir dernek daha kurulmuştur. Bu da Memur ve Hizmetlilerin Yardımlaşma ve Dayanışma Derneğidir²⁴⁷. İl genelinde Terzilerde bir dernek kurmuştur²⁴⁸.

Yeni şehir için eski Türk Mimari tarzında camiler yapmak üzere bir dernek kurmuştur²⁴⁹. Bu dernek 28 Eylül 1951 yılında Vali İsmail Hakkı Baykal ile Ticaret Odasında bir görüşme yapmıştır. 29 Eylül 1951 yılında ise ilk kongresini şehir sinemasında yapmış ve geçici dernek başkanı, Belediye Başkanı Nusret Bayındır'la görüşerek faaliyetleri ve yapılacaklar hakkında görüşmüştür. Yeni idare kurulu seçilmiş ve seçim çıkışı sonunda üyelerden toplam 6.820 lira para toplanmıştır²⁵⁰. Aynı yıllarda

---

²⁴¹ “Erzincan Öğretmenler (Yardımlaşma) Birliği Ana Tüzüğü”, Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Şubat 1951,3.

²⁴² “Şehrimizde Öğretmenler Birliği Kongresi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Şubat 1951,2.

²⁴³ “Öğretmenler Yardımlaşma Birliğine Merkez Binası Yapmak Üzere Arsa Verildi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Şubat 1951,1.

²⁴⁴ “Öğretmenler Yardımlaşma Birliğine Merkez Binası Yapmak Üzere Arsa Verildi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Şubat 1951,1.

²⁴⁵ “Milli Eğitim Danışma Kurulu Teşkil Edilmiştir”, Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Ekim 1951,1.

²⁴⁶ “Milli Eğitim Danışma Kurulu”, Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Ekim 1951,1.

²⁴⁷ “İlimizde Memur ve Müstahdemler Yardımlaşma Derneği Kurdular”, Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Mart 1951,1.

²⁴⁸ “İlimiz Terzileride Bir Cemiyet Kurdular”, Yeni Erzincan Gazetesi, 15 Mart 1951,1.

²⁴⁹ “Yeni Şehirde Bir Cami Yaptırmak ve Yaşatmak Gayesiyle Bir Dernek Kuruldu”, Yeni Erzincan Gazetesi, 12 Nisan 1951, 1.

²⁵⁰ “Yeni Şehirde Bir Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği İlk Kongresi Yapıldı”, Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Ekim 1951,1.

Tercan'da Mamahatun Cami'sini onarmak üzere bir dernek kurulmuştur. Bu dernek yapılacakları bir tüzük şeklinde hazırlamış ve sunmuştur. Derneğin gelir kaynağı olarak hükûmet, vakıflar, belediyeler ve şahıslar tarafından yapılacağı belirtilmiştir²⁵¹.

Bulgaristan da olan tehcirle beraber 32 kişi Erzincan'a gelmiştir. Şehir halkı gelen Bulgaristan muhacirlerini sevgi ve şefkatle karşılamış ve gerekli ihtiyaçları hemen karşılanmıştır. Gelen muhacirler Cencige bucağına yerleştirilmiştir²⁵². İl merkez köyüne bağlı Mıgısı köyünde 6 aile buraya yerleştirilmiş ve 145 dönümlük arazi tapuları da kendilerine verilmiştir²⁵³. Geri kalan göçmen aileler de Tercan ilçesine bağlı Pekerç, Hovik ve Piriz köylerine yerleştirilmiştir. Yerleştirilen aileler için yapılacak evlerin kış mevsimi gelmeden bitirilmesi planlanmıştır. Ayrıca Pekerç'te bulunan 15 aileye 625 dönüm arazi, 750 metre kare arsa, Hovik köyüne yerleştirilen 9 aile içinde 300 metre kare arsa, Piriz köyüne yerleştirilen 12 aileye de 300 metrekare ev arsası verilmiştir²⁵⁴.

1.2.4. Asayiş ile İlgili Haberler

1.2.4.1. Hırsızlık Suçları

Gıda maddelerinin tedarik ve taşınmalarında demiryolları kullanılmaktaydı tedarik ve taşıma durumunda birçok zorluklarla karşılaşmıştır. Karşılaşılan zorlukların başında hırsızlık gelmektedir. Yapılan bu hırsızlıklarda eğer demir yolu mensuplarından biri olursa ağır cezalar verilmesi kararlaştırılmıştır. Eskişehir de yaşanan hırsızlık olayında istasyonda görev yapan mensuplar ve erlerden yakalananlar olduğu belirtilmiştir. Bu hususta Erzincan şehrinin de tedbirli olup zabıtların denetiminde olması gerekliliği belirtilmiştir²⁵⁵.

8 Ocak 1943 tarihinde Trabzon caddesinde müteahhit Süleyman Özbek ve ortağı Dursun Malatyalı oğlunun mağazalarına bir hırsız girmiştir. Gece bekçisi Yusuf Ceylan mağazadan birinin çıkmak üzere olduğunu fark edince hırsız bekçiyi yaralamıştır.

---

²⁵¹ "Tercan'da Mamahatun Cami'i Onarma ve Yaşatma Derneği Esas Tüzüğüdür", Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Haziran 1951,3.

²⁵² "Bulgaristan Göçmenlerinden Şehrimize Gelenler", Yeni Erzincan Gazetesi, Yeni Erzincan Gazetesi, 12 Temmuz 1951,1.

²⁵³ "Mıgısı Köyünde 81 Çiftçi ve Altı Göçmen Ailesine Arazi Tevzii Tamamlandı", Yeni Erzincan Gazetesi, 6 Eylül 1951,1.

²⁵⁴ "İlimize İskân Edilmiş Olan Göçmen Evlerinin Yapımı Başlıyor", Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Eylül 1951,1.

²⁵⁵ "Münakalat Vekâletinden Vilayetimize Gönderilen Tamim Sureti", Yeni Erzincan Gazetesi, 7 Ocak 1943,2.

Karakilise Köyünden olan 339 doğumlu Mehmet Mataracı mağazadan iki teneke kavurma ve birkaç şeylerde çalmaya hazırlanırken yakalanmış sonrasında tutuklanarak adliyeye sevki gerçekleştirilmiştir²⁵⁶. Mehmet Mataracı'nın adliye duruşması yapılarak altı ay on yedi gün hapse mahkûm edildiği bildirilmiştir²⁵⁷.

Ziraat Bankası Kâtibi B. Zeki'nin ayakkabılarını çalan Kadir Kaya tutuklanarak iki ay cezaya çarptırılmıştır²⁵⁸.

Halkevi enkazından beton demiri çalan Yaşar Cenç, Sabrı Kaya, Mustafa Parlak isimli çocukları Müteahhit Hasan Türkoğluna ait araba ve demirlerini çaldığı için yakalanan Yakup Baydar ile kardeşi İsmail adliyeye sevk edilmiştir²⁵⁹.

Aslen İstanbullu olan sürgün olarak Erzincan'da bulunan Vartan oğlu Hemayak ile Konduracı Kazım birbirlerini dövmüştür. Hemayak İdris oğlu İlyas'ın 15 lirasını da dolandırmıştır. On üçüncü sokakta oturan Mustafa oğlu Şefik Aktürk'ün evde olmadığı sırada komşusu Mehmet oğlu Mustafa Top tarafından evi açılarak hırsızlık yapılmasına müsaade edildiği için tutuklanarak adliyeye sevk edilmişlerdir²⁶⁰.

Rençber mahallesinden olan Harun kızı 35 yaşlarında Ayşe Baltacı, Mehmet kızı 25 yaşındaki Esmâ Gümüş isimli kadınlar Mehmet Güven'in 35 lira parasını ve bakkal Ömer oğlu Mehmet'in 6 kilo şekerini çaldıklarından dolayı adliyeye verilmişlerdir.²⁶¹

Erzincan merkez köylerinden Hıdır Köyünde Hamit Bingöl ile Firdevs oğullarından çalınan 11 koyunun Kelkit kazasının Sadek köyünde bir şahıs tarafından götürüldüğü anlaşılmış ve tatbikat neticesinde koyunlarla birlikte fail elde edilerek adliyeye sevk edilmiştir²⁶². Gümüşhaneli olan Cemal oğlu Şerif Koçman, Arif oğlu Mehmet Yarasın dükkânından eşya aldığı sırada dükkândan 185 lira çaldığından adliyeye verilmiştir²⁶³.

---

²⁵⁶ “Bir Hırsız Tutuklandı”, Yeni Erzincan Gazetesi, 14 Ocak 1943,1.

²⁵⁷ “Hırsızlık Vakaları”, Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Ocak 1943,1.

²⁵⁸ “Hırsızlık Vakaları”, Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Ocak 1943,1.

²⁵⁹ “Hırsızlık Vakaları”, Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Ocak 1943,1.

²⁶⁰ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Nisan 1944,1.

²⁶¹ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 20 Nisan 1944,1.

²⁶² “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 27 Nisan 1944,1.

²⁶³ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 11 Mayıs 1944,1.

Aslen Pülümürlü olan İsmail oğlu Hüseyin Çelebi 3 ay öncesi vilayet mektup kaleminin raf ve bölmelerinden artan 32 parça tahtayı çaldığı için suçlu adliyeye sevk edilmiştir²⁶⁴.

Tercan kazasının Pekeriç köyünden Ahmet oğlu Hasan Bayburt, Aziz oğlu İbrahim Kara ile birlikte Rağıp oğlu Kamil Aytekin'in 103 lira parasını çaldıklarından suçlular adliyeye verilmiştir²⁶⁵.

9 Haziran 1944 günü Erzincan Brastik köyünden İsmail oğlu Yusuf Erkılıç ve Karaağaç mahallesinden Mustafa oğlu Sabrı Kırgeçin teşviki ile aslen Trabzonlu olan Musata Aydın gece saat 23 sıralarında Halkevinin penceresinden içeriye girerek 3 adet sahne perdesi iki çift potin, bir yazı makinesi çaldığından adliyeye sevki gerçekleştirilmiştir²⁶⁶.

8 Haziran 1944 günü Refahiye kazasının Tepe köylerinden Hüseyin oğlu İsmail Polat ile aynı köyden Güzel oğlu Mehmet Kürekçi Trabzon şosası üzerinde bulunan köprünün korkuluk demir parmaklıklarını götürürken yakalanarak adliyeye sevkleri gerçekleşmiştir²⁶⁷.

14 Ağustos 1944 günü Fatma Lepen adlı kadının öldürülerek altınları alınmıştır. Kadının kimsesiz olmasından dolayı olayı gören kimsede olmadığı için gizli kalmıştır. Bu vakayı ele alan Emniyet teşkilatı 24 saat içinde Nörkah köyünde oturan Eyyüp oğlu İbrahim'in suçlu olduğunu bulmuş ve maktulün altınları, gramofon makinesi ve birtakım plakları da aldığı ortaya çıkmıştır²⁶⁸.

6 Eylül 1944 günü belediye bahçesinden çalınan üç adet şemsiye bezi arama neticesinde önceden belediye de amelelik yapan Cimin nahiyesine bağlı Keleriç köyü halkından Bilal oğlu Osman Zeytunun evinde bulunmuş ve faili ile beraber adliyeye teslim edilmiştir²⁶⁹.

Refahiye kazasının Zevker nahiyesine bağlı Çukurçimen köyünden Aziz oğlu Hamdi Şahin'in tosunu ahırdan kimliği belirlenemeyen şahıs tarafından çalınıp köyün bir

²⁶⁴ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Mayıs 1944,1.

²⁶⁵ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Mayıs 1944,1.

²⁶⁶ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi,15 Haziran 1944,1.

²⁶⁷ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Haziran 1944,1.

²⁶⁸ "Katil Yakalandı", Yeni Erzincan Gazetesi, 17 Ağustos 1944,1.

²⁶⁹ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 14 Eylül 1944,1.

kilometre ötesinde kesilip derisi yüzülmüş şekilde bulunmuş ve soruşturma başlatılmıştır. Tercan kazasının Kulluca köyünden Ahmet oğlu Yemen'e ait iki baş ineğinin meçhul şahıs tarafından ahırından çalındığından gerekli soruşturmalar başlatılmıştır²⁷⁰.

Erzincan'ın Balıbey köyünden Yusuf Akkuş'un 200 lira değerindeki bulgur kazanını aynı köyden Vahit oğlu Halit çaldığı gerekçesiyle adliyeye sevk edilmiştir. Refahiye kazasının Zevker nahiyesine bağlı Tazıpınar köyünden Hasan oğlu Haydar Bulut'un ahırından bir baş öküzün kimliği belirsiz kişi tarafından çalınarak Karapınar köyü mevkiine götürülüp kesilerek derisi soyulmuş bir şekilde bulunmuş hırsızın bulunması için soruşturmalar başlatılmıştır. Refahiye kazasının Zevker nahiyesine bağlı Perçem köyünden Şaban kızı Aziz karısı Saadet Kılavuzun ahır kimliği belirsiz kişiler tarafından delinerek 3 keçisi ile bir koyunu çalınarak 100 metre mesafede kesilmiş olarak bulunmuş ve tahkikat başlatılmıştır²⁷¹.

Tercan istasyonundaki ofis buğdaylarından 140 kilosunu ofis ambarında bekçilik yapan Kamer oğlu İsmail Seven tarafından çalındığından adliyeye sevki gerçekleştirilmiştir. Tercan kazasının Kağınna köyü muhtarı Esmani Akpınar'ın 10 adet boş çuvalını Vardik köyünden Şükrü oğlu Ahmet Doğan çaldığından tahkikat başlatılmıştır. Kemaliye kazasının Dilli köyünden Hüseyin oğlu Süleyman Kaya'yı aynı köyden İsmail oğlu Ali Solkaya, Diyap Solkaya ve Hasan Solkaya aralarında bir miras ve hayvan çalma olayı yüzünden tabanca ile sol kolundan hafif bir şekilde yaralamıştır. Suçlular yakalanarak adliyeye sevk edilmiştir²⁷².

Kemaliye kazasının Buğday meydanında Emin oğlu Mehmet Çoskun'un dükkânından Ahmet oğlu Recep Karakan iki top kumaş, 50 lira değerinde erkek ceketi ve 10 lira değerinde bir pardösü çaldığı gerekçesiyle tutuklanarak adliyeye sevk edilmiştir²⁷³.

Tercan kazasının Elaldı köyünden Ahmet oğlu İsmail ile Haç köyünden Aziz oğlu Fazlı, Elaldı köyünden Mehmet oğlu Hüseyin'in ahırından öküz çalarken suçüstü yakalanmış adliyeye sevk edilmiştir²⁷⁴.

²⁷⁰ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Kasım 1944,1.

²⁷¹ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 16 Kasım 1944,1.

²⁷² "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 21 Aralık 1944,1.

²⁷³ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Aralık 1944,1.

²⁷⁴ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Ocak 1945,1.

Refahiye kazasının Alakilise nahiyesi merkez köyünden İhsan kızı Samiye'yi Tuzla köyünden Sabrı Yıldırım, Cafer ve Badik köyünden Şükrü isimdeki zanlılar ahır kilidini kırarak pencere çerçevelerini sökmek suretiyle eve girip kaçırmak istedikleri sırada köylüler tarafından yakalanarak adliyeye verilmişlerdir²⁷⁵.

Kızılay pavyonlarında oturan Yasin oğlu Tahsin Geçer, kardeşi Ramiz Geçer, Mevlüt oğlu Hasret İsrav ve Halit oğlu Mehmet Salih isimli çocuklar kömür çalarken yakalanmış ve Cumhuriyet Savcılığına verilmişlerdir²⁷⁶.

19 Ocak 1947 gecesi Pülümür belediyesine ait kamyonun elektrik feneri ile küçük fener camının çalındığı bildirilmiştir. Yapılan incelemeler sonucuna şoför Şakir tarafından yapıldığı anlaşılmış, sanık yakalanarak eşyalarla birlikte Cumhuriyet savcılığına teslim edilmiştir²⁷⁷.

5 Mart 1947 günü İstasyon deposunda ateşçilik yapan Osman Ecdar depodan bir torba kömürü çalarken suçüstü yakalanarak tutanak tutulmuş ve Cumhuriyet Savcılığına verilmiştir. Cenciğe Bucağına bağlı Mıgısı köyünden Refik Yiğit'n dükkânından 6 kilo şeker, 6 kilo yağ, 20 kilo fındık ile 20 lira parasının çalındığı belirtilmiştir. Hırsızlığı aynı köyden Cemal Çelik ve oğullarından şüphelenilmiş ve incelemeler başlatılmıştır²⁷⁸.

Rençberler mahallesinde oturan İhsan kızı Lütfiye Memiş'in evinden kimliği belirsiz kişiler tarafından parası ve beyaz eşyaların çalındığını bildirmiş ve soruşturma başlamıştır²⁷⁹.

1 Temmuz 1947 günü çarşıda eskici dükkânı bulunan Alaattin dükkânını kapatıp evine gitmiş ardından 16 yaşındaki zanlı dükkânın kapısını kırmak üzereyken suçüstü yapılmış ve Cumhuriyet savcılığına verilmiştir²⁸⁰.

9 Şubat 1949 günü Tercan kazasının Ramazan Baydurun ceketinin cebinden çırağı Kemal Kamber 40 lirasını çaldığından yakalanarak adalete teslim edilmiştir. 10 Şubat

---

²⁷⁵ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Şubat 1945,1.

²⁷⁶ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Şubat 1945,1.

²⁷⁷ "Emniyet Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 30 Ocak 1947,2.

²⁷⁸ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Mart 1947,1.

²⁷⁹ "Emniyet Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Mayıs 1947,1.

²⁸⁰ "Emniyet Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 10 Temmuz 1947,1.

1949 tarihinde Tanyeri İstasyonunda kahvecilik yapan Rıza Gülerin 169 lirasını ve mallarını çalan Pintike köyünden Davut ile Dere köyünden Nuri trenle kaçırmıştır²⁸¹.

17 Şubat 1949 Arabacılar mahallesinde oturan Hakkı Akpır'ın hırsızlık eşya sakladığı şüphesiyle evinde arama yapılmış fakat hırsızlık bir şey çıkmamıştır. Sadece bir beylik tabancası ve 2 adet portatif çadır çıkmış olup sanık adliyeye teslim edilmiştir. 22 Şubat 1949 günü Kelkit Kazasının Yenice köyünden Yasin Koç, Hah köyünden Mehmet Polat'ın cebinden yankesicilik suretiyle 10 lira 55 kuruşunu çaldığından sorgulanmış Yasin Koç serbest bırakılmıştır²⁸².

6 Mart 1949 tarihinde Hava Emiri Subayı Yüzbaşı Hakkı Morgül'ün evinden 1240 lira 50 kuruş değerinde 126 parça giyim ve ev eşyası çalındığı bildirilmiş çalan kişiler Zeycan Uygun ve İbrahim olduğu belirlenmiş İbrahim yaşı dolayısıyla serbest bırakılırken Zeycan tutuklanmıştır²⁸³.

9 Mart 1949 günü Kemah'ın Marik köyünden Niyazi Gür, Haskız Tokgöz'ün evine girmiştir ve yakalanan Niyazi Gür adliyeye teslim edilmiştir²⁸⁴.

28 Mart 1949 günü Ganibey çiftliğinden Dursun Kemahlının cebinden 270 lira, Mıgısı köyünden Hasan Sarı'nın cebinden ise 470 lira çalan Abdullah oğlu Ali Yün yakalanarak tutuklanmıştır²⁸⁵.

22 Mayıs 1949 gecesi Binali Mat'ın ardiyesinden Ahmet Kaloğlu'na ait tuhafiye dükkânına giren Yaşar Sürme adındaki bir şahıs gece bekçisi tarafından yakalanmıştır. Yapılan soruşturma sırasında Yaşar Sürme arkadaşının dükkânda kendisini unuttuğunu söylemiş ve gece bekçisinin silahıyla da arkadaşını yaralamış ve iki şahıs tutuklanmıştır²⁸⁶.

Rençberler mahallesinde bakkal dükkânı bulunan Tahir Cankurt'un dükkânına kimliği belirsiz bir hırsız girip 50 lira değerinde sigara ve şeker çaldığı zabıtaya bildirilmiş yapılan incelemeler sonucunda hırsızın Güzel Kaya olduğu ve Mıhar köyünde kaldığı belirlenmiştir. Polis ve jandarma işbirliği içinde soğuk kış şartlarına rağmen 40 km yol

²⁸¹ “Polis ve Jandarma Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 24 Şubat 1949,1.

²⁸² “Polis ve Jandarma Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Mart 1949,1.

²⁸³ “Polis ve Jandarma Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 17 Mart 1949,1-2.

²⁸⁴ “Polis ve Jandarma Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 24 Mart 1949,1.

²⁸⁵ “Polis ve Jandarma Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 7 Nisan 1949,1.

²⁸⁶ “Polis ve Jandarma Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Haziran 1949,1.

yürüyerek zanlıyı yakalamışlardır. Zanlı 2 ay öncede Hüsamettin Aydoğan'ın dükkânında hırsızlık yaptığı anlaşılmıştır²⁸⁷.

Belediyeye ait mezbahanın pencere tahtalarını söken Cimin bucağının Çay mahallesinden Hamit yer bekçisinin de paltosunu ve ayakkabısını çaldığından yakalanarak adalete teslim edilmiştir²⁸⁸.

1.2.4.2. Alkol ve Madde Kullanımı Suçları

Esrarkeşlikten suçundan dolayı Tursun oğlu Hakkı Özgür bir sene boyunca 200 lira para cezası ve iki sene boyunca hapis cezasına çarptırılmıştır. Aynı suçtan dolayı İsmail oğlu Sefer dört ay on gün hapis ve 272 lira 10 kuruş para cezasına çarptırırken iki sene boyunca da Eleşkirt kazasına sürgün edilmiştir²⁸⁹.

298 numaralı pavyonlarda ikamet eden Mehmet oğlu Refik Satır, Halit oğlu Mehmet Kaya ile beraber sarhoş olup mahalle bekçisi olan Yusuf Erkılıç'a hakaret ettiği gerekçesiyle haklarında takibat başlatılmıştır²⁹⁰.

Mustafa oğlu Bekir Derdiyok sarhoş olarak yaptığı taşkınlıklardan dolayı yakalanmıştır²⁹¹.

Tercan kazasında bakkallık yapan İlyas oğlu Ali Rıza'nın 53 lira parasını çalan Mehmet oğlu Şevket Mumcu Dursun oğlu Ahmet Özcan sarhoş olarak çıkarttıkları taşkınlardan dolayı adliyeye sevk edilmiştir²⁹².

9 Haziran 1944 günü yapılan bir şikayet doğrultusunda Dursun oğlu Yaşar'ın evinde yapılan arama sonucunda bir kilo esrar yakalanmıştır suçlu adliyeye sevk edilmiştir²⁹³.

Erzincan'ın Horan köyünden Dursun oğlu Salih Özcan, Süleyman oğlu Nurettin Soy ve Tevhit oğlu Kadir Sarıgül sarhoş bir şekilde Trabzon caddesinden geçerken nara attıklarından dolayı yakalanarak adliyeye sevk edilmişlerdir²⁹⁴.

---

²⁸⁷ “Polis ve Jandarma”, Yeni Erzincan Gazetesi, 26 Ocak 1950,3.

²⁸⁸ “Zabıtada”, Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Mart 1950,1.

²⁸⁹ “Vilayet Haberleri, Adliye”, Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Mart 1944,1.

²⁹⁰ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 20 Nisan 1944,1.

²⁹¹ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Mayıs 1944,1.

²⁹² “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Mayıs 1944,1.

²⁹³ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi,15 Haziran 1944,1.

²⁹⁴ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Kasım 1944,1.

Yapılan önlemler neticesinde sarhoşlar, sabıkalılarla gitgide azalmalar görülmüştür. Fuhuş yapan kadınlara da yapılan önlemler mevcut olup serbest halde yapılan fuhuş yasaklanmış ruhsatlı olanlar genelevlere gönderilmiştir²⁹⁵.

1 Şubat 1949 günü akşamı Ali Akyüz otelinde kumar oynattığı gerekçesiyle oteli kapatılmış ve evrakları adliyeye verilmiştir²⁹⁶.

6 Mart 1949 gecesi Kızılay pavyonlarında oturan Ali Gümüşel sarhoş bir halde geneleve giderek Rabia Altundoğan'a bıçak çekmiş devriye memuru Mehmet Bayraktar ve Halim Yorgancı bu işi engellemeye çalışırken Ali Gümüşel'in kardeşi Haydar müdahale ettiğinden adliyeye sevk edilmişlerdir²⁹⁷.

18 Mart 1949 günü Vağver köyünde ikamet eden Hanım Tercan isimli kadının esrar ticareti yaptığı gerekçesiyle takip altına alınmış tam ticaret yaparken suçüstü bir şekilde yakalanmıştır. Evinde arama yapılan kadının 350 gram esrar bulunmuştur. Kocası da bu iş içinde olduğu anlaşılan Hanım Tercan ve eşi İbrahim Tercan tutuklanarak adliyeye sevk edilmiştir²⁹⁸.

Erzincan il sinema salonuna giden iki genç liseli salon içinde sigara içmek istemeleri üzerine uyarılmış belediye zabıtasına hakaret etmişler ve itfaiye Çavuşu Yusuf Gürkan'ı da dövdükleri gerekçesiyle evraklarıyla birlikte adalete teslim edilmişlerdir²⁹⁹.

Erzincan merkezde köftecilik yapan Mehmet Aydın gece sarhoş bir şekilde Trabzon caddesinde nara atarak dolanmış ve kendisine müdahale etmeye çalışan polis memuruna ve karakoldaki diğer memurlara da hakaretten dolayı tutuklanmış kırk gün hapis cezasına çarptırılmıştır³⁰⁰.

1.2.4.3.Kavga ve Yaralama Suçları

Erzincan'da Vaskirt Kanalının ikinci müteahhiti olan Halil Işık ile kanalın mühendisi Osman oğlu Tahir Arı arasında bir kavga vuku bulmuştur. Bu kavgada Tahir Arı'nın Halil Işık'ı dövdüğünü bildirerek davacı olmuştur. Sulh Ceza Mahkemesinde yapılan duruşmada Halil Işık'ın aramalara rağmen ikameti bulunmadığı ve kendisine

²⁹⁵ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 15 Ocak 1948,1.

²⁹⁶ “Poliste”, Yeni Erzincan Gazetesi, 10 Şubat 1949,1.

²⁹⁷ “Polis ve Jandarma Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 17 Mart 1949,1-2.

²⁹⁸ “Polis ve Jandarma Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 31 Mart 1949,3.

²⁹⁹ “Polis ve Jandarma Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Haziran 1949,1.

³⁰⁰ “Kırk Gün Hapse Mahkûm Oldu”, Yeni Erzincan Gazetesi, 26 Nisan 1951,1.

ulaşılamadığından dolayı kendisine tebligat ulaştırılamamıştır. Kendisine ulaşılmadığı takdirde davanın düşeceği kararı alınmıştır³⁰¹.

Demirci Ahmet oğlu Ziyacan ile Küçük Köşünker köyünden Ali oğlu Mehmet Çiğdem ailevi sebeplerden dolayı aralarından çıkan tartışma sonucunda Mehmet Çiğdem bıçakla hafif yaralanmasından dolayı haklarında takibat başlatılmıştır³⁰²

Cimin nahiyesinde Oruçid mahallesinde Ahmed oğlu Muharram Süleyman oğlu Şükrü'yü bir tabanca ile yaralamıştır. Şahısın adliyeğe teslim edildiği haber alınmıştır.³⁰³

938 numaralı pavyonda oturan Rıza oğlu Avni Ölmez Türk ve Kardeşi Hakkı ile Dursun oğlu Mehmet Çınar birbirlerini dövmek suretiyle yaralandıkları haber alınmıştır³⁰⁴.331 numaralı pavyonda oturan Ahmet kızı 43 yaşında Nafiya Aksu ile Salih kızı Nevriye Polat birbirlerini dövmek suretiyle adliyeğe sevk edilmiştir.

Pişkidag köyünden Aziz oğlu Mehmet Ateş ile Mehmet oğlu Akif Sancı Gardivağon Hamit oğlu Mehmet Özenin hanesine taarruzda bulunmuş ve suçlular yakalanarak adliyeğe sevk edilmiştir. Refahiye kazasının Alakilise nahiyesinin Yusuf köyünden Kadir oğlu Ahmet bir tarla sınırı meselesinden dolayı Kosküt köyünden Faik oğlu Ahmet tarafından ağır surette taşla yaralandığından adliyeğe verilmiştir. Refik oğlu Baturalp bisikletle Temur oğlu İsmail'e çaparak yaralandığından adliyeğe verilmiştir³⁰⁵.

Yalnızbağ köyünden Nazım oğlu Yusuf Dülgea, Mehmet oğlu Ahmet Özeri aralarında bir tarla meselesinden çıkan tartışma sonucunda bıçakla yaralandığından suçlular adliyeğe verilmiştir.³⁰⁶

Ilıç kazasının Armudan nahiyesinden İbrahim oğlu Mevlüt Özhan ile aynı köyden Mehmet oğlu Harun Özhan aralarında bir tarla sınırı meselesinden dolayı çıkan münakaşa sonundan Harun Özhan Mehmet Özhanı taşla kafasından ağır suretle yaralandığından Harun Özhan adliyeğe sevk edilmiştir³⁰⁷. Ilıç kazasının Kalaycı köyü halkından olan Gereke köyünde oturan Hasan, Süleyman Gümüşkaya, Ahmet Öztop ve Ali Doğutaş, Bağcuaz köyüne ait ormanda odun kesmeye gitmişlerdir. Ali oğlu Süleyman Şanlı bu

³⁰¹ "Erzincan Sulh Ceza Hâkimliğinden", Yeni Erzincan Gazetesi, 7 Ocak 1943, 2.

³⁰² "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 20 Nisan 1944,1.

³⁰³ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 27 Nisan 1944,1.

³⁰⁴ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Mayıs 1944,1.

³⁰⁵ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Mayıs 1944,1.

³⁰⁶ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Mayıs 1944,1.

³⁰⁷ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi,15 Haziran 1944,1.

duruma mani olmak için Süleyman Gümüşkaya ve Ahmet Öztıp’a baltayla vurarak yaralamıştır. Bunun üzerine Hasan ve Ali Doğutaş taşıdıkları silahları kullanarak ateş etmişlerdir. Taraflar adliyyeye sevk edilmiştir³⁰⁸. Ilıç kazasının Kankurut köyünden Musa oğlu Ömer Asla, Site mi köyünden Mevlüt oğlu Ahmet Şışmanı dövdüğü gerekçesiyle tutuklanarak adliyyeye sevk edilmiştir³⁰⁹.

Tercan kazasında bakkallık yapan Faruk oğlu Ahmet Çelik’in iki yaşında kız çocuğu Fatma’yı, Halil oğlu Binali araba ile ezerek ölümüne sebep vermesinden dolayı adliyyeye sevk edilmiştir³¹⁰.

Vağaver köyünden Erzincan’a gelmekte olan Ali oğlu Hüseyin Sinan, Ali oğlu Abdullah Bulut’un atına çarpmış ve at üzerindeki Abdullah düşen ağır yaralanmış ve soruşturmalar başlanmıştır³¹¹.

Ali Efendi mahallesinde kunduracılık yapan Ahmet Topçu, aslen Kelkit Sökmen köyünden olup ticaret için Erzincan’a gelen Süleyman Batırıy’a başına ayakkabı ile vurarak yaralamış ve suçlu Ahmet Topçu yakalanarak adliyyeye sevk edilmiştir³¹².

Refahiye kazasının Kemaliye mahallesinde oturan Ziya Gürün’ün oğlu Cemil Gürün avlanma esnasında tedbirsizliği nedeniyle kendini yaralamıştır³¹³.

Şükrü oğlu Hakkı Malatyalı, Mehmet oğlu Muharrem Özü alacak meselesi yüzünden sol bacağından yaralamıştır. Hakkı Malatyalı yakalanarak adliyyeye sevk i gerçekleştirilmiştir³¹⁴.

17 Kasım 1944 günü Tercan kazasının Sarıkaya köyünden Yusuf oğlu Ahmet sönmez, kardeşi Mehmet Sönmez ve İsmail oğlu Kemal Çoşkunfırat aynı köyden Mehmet oğlu Niyazi Sezer ile aralarında çıkan kavga sonucu bıçakla öldürülmüştür. Suçlular tutuklanarak adliyyeye sevk edilmiştir. Ilıç kazasının Kuruçay nahiyesine bağlı Cıvaz Köyünden Hasan oğlu Ali Dinar ile aynı köyden Aziz oğlu Zeynel Yanar’ı taş ile

---

³⁰⁸ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 19 Ekim 1944,1.

³⁰⁹ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Aralık 1944,1.

³¹⁰ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Haziran 1944,1.

³¹¹ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 12 Ekim 1944,1.

³¹² “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 2 Kasım 1944,2.

³¹³ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 16 Kasım 1944,1.

³¹⁴ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Kasım 1944,1.

başından yaralamış Ali Dinar adliyyeye sevk edilmiştir. Eskiçiler çarşısında oturan demirci Mehmet oğlu Ahmet Uslu, kasap Akif'i dövdüğü gerekçesiyle adliyyeye sevk edilmiştir³¹⁵.

Kemah kazasına bağlı Kamarik nahiyesinde Mehmet oğlu Veli Bina'yı aynı köyden İbrahim oğlu Hüseyin Günay sağ ayağından yaralamıştır. Suçlu Hüseyin tutuklanarak adliyyeye sevk edilmiştir. Erzincan'da müteahhitlik yapan Hüseyin'in şoförü Fikri oğlu Ekrem Cengiz idaresinde bulunan kamyonla Trabzon Caddesi üzerinden geçmekte olan eskicilik yapan Burhan oğlu İhsan Çiçeğe çarparak öldürüldüğünden suçlu Ekrem Cengiz adliyyeye sevk edilmiştir³¹⁶.

Refahiye kazasının Haçir köyünden Nedim Kutlu'nun evine giren hırsız İsmet oğlu İdris, Nedim Kutlu'nun karısı Nazlı'yı bıçakla yaraladığından yakalanarak adliyyeye verilmiştir³¹⁷.

19 Eylül 1946 gecesi ahırına giren asker Ömer'in başına kürek sapıyla vurup öldüren Gevher Altuntaş hakkında yargılama sona ermiş suçlu 2 sene 6 ay hapse mahkûm edilmiştir³¹⁸.

27 Ocak 1947 günü Kemal Erözkan Köyden şehre gelirken yanından geçen kamyonun korna çalması ile atların ürkmesi sonucu at arabası devrilmiş ve yaralanmıştır ve gerekli soruşturmalar başlatılmıştır. Aynı tarihte Tercan kazasının Hanlar köyünden Mustafa oğlu Sait Eren evinde otururken bacadan kimliği belirsiz şahıs tarafından atılan mermi eşi Ayşe'nin kafasına isabet ederek eşi ölmüştür. Cumhuriyet Savcılığı soruşturmaya başlamıştır. Hılar köyünün üstünden geçen Şiran yolu üzerinde kurtlar tarafından parçalanmış kimliği belirsiz bir ceset bulunmuştur³¹⁹.

3 Şubat 1947 gecesi Demir yolları memurlarından Cemal oğlu İhsan Özaksoy ve Hasan Bilmez aralarında Demir yolu civarında ikamet eden umumi kadınlardan Mikdat Kızı Bedriye Yılmaz yüzünden kavga çıkmış ve birbirlerini yaralamışlardır. Tutulan suçüstü tutanağı ile savcılığa sevk edilmişlerdir³²⁰.

---

³¹⁵ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 7 Aralık 1944,1.

³¹⁶ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 21 Aralık 1944,1.

³¹⁷ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Şubat 1945,1.

³¹⁸ “Adliyyede”, Yeni Erzincan Gazetesi, 30 Ocak 1947,2.

³¹⁹ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 6 Şubat 1947,2.

³²⁰ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Şubat 1947,2.

11 Şubat 1947 akşamı Cimin bucağına bağlı Piteriç köyünde Yaşar'ın aile düğününe gelen Enver Tuna ile Mustafa Aktaş arasında kavga çıkmıştır. Mustafa Aktaş Enver Tuna'yı bıçakla yaralamıştır. Mustafa Aktaş Cumhuriyet Savcılığına verilmiştir. 15 Şubat 1947 akşamı Yusuf oğlu Selahattin Karaman sarhoş bir şekilde, ilk olarak umumi kadınlardan Güllü'nün evine gidip camlarını kırmış ve buradan çıkarak Hüseyin adlı kişinin kahvesine giderek burada karşılaştığı Nazmi Obuş, İsmail Şenyurt ve Hasan Bilmez tartışmıştır. Çıkan tartışmada İsmail Şenyurt bıçakla Selahattin, Nazmi ve Hasan'ı yaralamış ve hakkında tutanak tutularak Cumhuriyet savcılığına sevk edilmiştir³²¹.

3 Mart 1947 gecesi çarşı mahallesinde oturan Süleyman oğlu Celal Dengiz ile Rençberler mahallesinden İlyas oğlu Muhlis Potur arasında çıkan kavga sonucu birbirlerini yaralamışlardır. İki taraf hakkında da tahkikat başlatılmıştır. 5 Mart 1947 günü Kabrişö köyünden Pirsultan oğlu Hüseyin Demir ile Rençberler mahallesinde oturan Abdullah oğlu Halis Tunç arasında kavga çıkmış Halis Tunç Hüseyin'i yaralamıştır. Suçlu hakkında tahkikat başlatmıştır³²².

1 Nisan 1947 gecesi sinema salonun da oynayan tiyatroyu izleyen Yaşar Ağa'a rahatsızlık eden Durmuş Azman ile Nazmi Nalbantoğlu arasında tartışma çıkmıştır. Tiyatro çıkışı tekrarlayan olay büyümüş ve Yaşar yanında taşıdığı bıçakla Durmuş ve Nazmi'yi bıçaklamış Yaşar Cumhuriyet savcılığına teslim edilmiştir. Refahiye kazasının Zevker bucağına bağlı Şağaloğlu köyünden İshak Gündüz ile Dursun Gündüz arasında çıkan kavga sonucu Dursun'un attığı tokat İshak'ın gözünü zarar vermiştir. Suçlu emniyete teslim edilmiştir³²³.

Kızılay pavyonlarında ikamet eden Mustafa oğlu Ahmet Akça'nın atına Ahmet oğlu şoför Süleyman Akça kullanmakta olduğu kamyonun çarpmasıyla yaraladığı için soruşturma başlatılmıştır³²⁴.

Tercan kazasının Mans bucağına Taştan Akırmak, Hüseyin Yılmaz tarafından bıçaklamak suretiyle yakalanmış ve tahkikat başlanmıştır³²⁵.

³²¹ "Emniyet Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 27 Şubat 1947,1.

³²² "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Mart 1947,1.

³²³ "Emniyette", Yeni Erzincan Gazetesi, 10 Nisan 1947,2.

³²⁴ "Emniyette", Yeni Erzincan Gazetesi 17 Nisan 1947,2.

³²⁵ "Emniyet Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Mayıs 1947,1.

29 Ocak 1949 günü Tercan kazasının Hinzuru köyünden İsmail Gül adlı kişiyi aynı köyden Seydihan Bozdemir, İsmail Akpına, Hüseyin Yıldırım ve Baba Bozdemir taraflar arasındaki kavga sonucunda sopa ve bıçakla yaraladıklarından sanıklar yakalanarak adalete teslim edilmiş mağdurun tedavisi Erzurum Millet Hastanesine sevk edilmiştir. Aynı gün Başköy bucağında ikamet eden Yusuf Çay koyunlarını otlatmakta iken dağdan gelen çığın altında kalarak ölmüştür³²⁶.

10 Şubat 1949 günü Tercan kazasının Kismikör köyünde Kerim karısını döverek kapı dışarı etmiştir. Kadın babası Dursun'un evine gitmiş olayı anlattıktan sonra ani bir şekilde ölmüştür. İncelemeler yapıldıktan sonra dayaktan değil hastalıktan öldüğü anlaşılmıştır³²⁷.

17 Şubat 1949 günü Cimin bucağında Çay mahallesinden Ali Irmak'ı aynı mahallede oturan Çamur ve Oruçlu mahallesinde oturan İbrahim Oruç tarafından bıçakla boynundan ağır şekilde yaralamışlardır. Suçlular adalete teslim edilirken yaralı devlet hastanesine yatırılmıştır³²⁸.

24 Şubat 1949 günü Başköy bucağına bağlı köyde Süleyman Gören, Veli Gören ve Mahi İçli hamile Gülizar Güveni dövmüş ve çocuğunu düşürmesine sebep olmuşlardır. Sanıklar adliyeye sevk edilmiştir³²⁹.

23 Mart 1949 gecesi belediye encümen azası Şerif Gürkan lokantada yemek yedikten sonra evine dönerken Niyazi Güncan tarafından yüzüne zincirle vurularak yaralanmıştır. Niyazi adalete teslim edilmiştir³³⁰.

27 Mart 1949'da Balıbey köyünden Yusuf oğlu Mahmut Tuncar ile aynı köyden Halil Gökaydın arasında arazi yüzünden çıkan tartışmada Mahmut Tuncar Halil Gökaydın'ı bıçakla yaralayarak ölümüne sebep olmuştur. Mahmut Tuncar suç aleti ile beraber adalete teslim edilmiştir. 29 Mart 1949 günü Kemah kazasının Ermelik bucağı merkezinden Rasim oğlu Mehmet Ali Koçak ile Şevket Aydemir arasında tartışma

---

³²⁶ "Jandarmada", Yeni Erzincan Gazetesi, 10 Şubat 1949,1.

³²⁷ "Polis ve Jandarma Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 24 Şubat 1949,1.

³²⁸ "Polis ve Jandarma Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Mart 1949,1.

³²⁹ "Jandarma Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 10 Mart 1949,1.

³³⁰ "Polis ve Jandarma Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 31 Mart 1949,3.

çıkıştır. Ali Koçak kamasıyla Şevket Aydemir'i yaralamıştır. Ali Koçak suç aleti ile yakalanıp adalete teslim edilmiştir³³¹.

26 Ocak 1950 günü Kemah kazasının Ermenik bucağının merkezinde oturan Aziz oğlu Ahmet Kaymak adlı kişi eskiden beri araları açık olan Ali Gediğ'i sol bileğinden av tüfeği ile yaralamıştır. Sanık yakalanarak adalete teslim edilmiştir³³².

22 Nisan 1951 Pazar günü Cimin bucağının merkezinde ikamet eden Hüseyin Akyolu ile aynı yerde ikamet eden Cafer Karakulak taş ocaklarından taş çıkarma meselesi yüzünden tartışma yaşanmıştır. Cafer Karakulak Hüseyin Akyolu bacağından bıçaklamıştır³³³.

1.2.4.4.Hakaret Suçları

Erzincan Şehrinin eski zabıta amiri Nedim Oğultürk Hakkında görevini kötüye kullanması suretiyle T.C. Kanunu 240. Maddesine³³⁴ göre karar alınmıştır. Suçlunun beş gün içinde itiraz etmemesi durumunda kararın kesin bir şekilde geçerli olacağı belirtilmiştir³³⁵.

Trabzon Caddesinde kunduracılık yapan Ömer oğlu Kazım Dönmez Çelik hafta tatili kanununa aykırı hareket ettiğinden adliyeye verilmiştir³³⁶.

6 Haziran 1944 günü Erzincan Devlet Demir yollarında ateşçi olarak çalışan Veysel oğlu Mustafa Taş, aynı yerde demircilik yapan Sabri karısı Ganiymeye hakaret ettiğinden adliyeye sevk edilmiştir³³⁷.

10 numaralı sokakta 3 numaralı evde ikamet eden Yusuf oğlu Mehmet Özcan 16 numaralı sokakta oturan Rahmi oğlu Selahattin Özverene hakaret ettiğinden adliyeye sevk edilmiştir³³⁸.

³³¹ “Polis ve Jandarma Haberleri, Yeni Erzincan Gazetesi, 7 Nisan 1949,1.

³³² “Bir yaralama”, Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Şubat 1950,1.

³³³ “Taş Çıkarma Meselesinden Cinayet”, Yeni Erzincan Gazetesi, 26 Nisan 1951,1.

³³⁴ https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/MM_/d05/c006/b165/mm_050061650644.pdf

³³⁵ “Vilayet İdare Heyetinden”, Yeni Erzincan Gazetesi, 7 Ocak 1943,2.

³³⁶ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Mayıs 1944,1.

³³⁷ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi,15 Haziran 1944,1.

³³⁸ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Haziran 1944,1.

Arif oğlu İbrahim Alkan Sarhoş bir şekilde memleket hastanesine giderek çalışan Yusuf oğlu Hasan Yegen ve Rıfat oğlu Ali Abanoza hakaret etmiş ve yakalanarak adliyeye sevk edilmiştir³³⁹.

Erzincan'ın Büyük Köşüner köyünden Mustafa kızı Seher Özcan eşi Kadir'in borcu dolayısıyla evlerine gelen haciz memurlarından Celal'e vazifesini yapmasını engellemek ve hakareten dolayı adliyeye sevk edilmiştir. 16 Aralık 1944 günü Müteahhit Kadir oğlu Ahmet Özcan icra memuruna refakat eden polis memuru Kazım Atanbaya hakareten dolayı adliyeye sevk edilmiştir³⁴⁰. Refik Yılmaz, Ömer oğlu Sebri Tokgüze hakareten adliyeye sevk edilmiştir³⁴¹.

13 Şubat 1947 Perşembe 20:30 sıralarında Emniyet Müdürüne vazifesi esnasında hakaret eden ve silah atan İhsan Özboçer, Selami Toker ve Kemal Örcün suçüstü mahkemesine sevk edilmiş ve bunlardan İhsan Özboçer ile Selami Toker serbest bırakılmıştır³⁴².

14 Mart 1947 günü Belediye Başkanı Rauf Bayındır belediyede müteahhit olarak çalışan İlyas oğlu Aziz Polat'ı yanına çağırarak 100 ton odunu kasap Mehmet Ergüven'e vermesini teklif etmiştir. Aziz Polat reddederek hakaretlerde bulunduğu için tutanaklar tutulup Cumhuriyet savcılığına verilmiştir³⁴³.

Sakarya kahvesinde Hüseyin Demir ile Nazmi Obuz dövüşürken olaya el koyan polis memuru Mustafa Özer ile İsmail Ergine hakareten sanık Hüseyin adliyeye gönderilmiştir³⁴⁴.

28 Mart 1949 günü seyyar marangozluk yapan Hüseyin Kayıkçı bir alacak meselesi yüzünden Halit kızı Nezihe Sinan'a hakaret etmiştir. Hüseyin Kayıkçı hakkında soruşturma başlatılmıştır³⁴⁵.

---

³³⁹ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Kasım 1944,1

³⁴⁰ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Aralık 1944,1.

³⁴¹ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Ocak 1945,1.

³⁴² “Adalet Haberleri Yeni Erzincan Gazetesi, 20 Şubat 1947,2.

³⁴³ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 20 Mart 1947,2.

³⁴⁴ “Polis ve Jandarma Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 17 Mart 1949,1-2.

³⁴⁵ “Polis ve Jandarma Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 7 Nisan 1949,1.

1.2.4.5. Kız Kaçırma Suçları

Ilıç kazasından Rıfat kızı Latife Şahzever, Mehmet oğlu Fikri Köprücü'ye rızası ile kaçmıştır³⁴⁶.

Refahiye kazasının Koçkiri köyünden İzzet kızı Telli Sedefi aynı köyden Aziz oğlu Cemal tarafından kaçırılmış yakalanarak adliye verilecek zanlı soruşturma sonrası zorla olmadığından olayı serbest bırakılmıştır³⁴⁷.

29 Ocak 1947 günü Esesi bucağına bağlı Kırmama köyünde Sadık oğlu Sadık Babataş, aynı köyde bulunan Seheri kaçırmak üzere evine gitmiştir ve Seheri kurtulmak için evden kaçmıştır bu sefer Sadık evde bulunan 8 yaşlarında Fadime adındaki Çocuğu bıçakla yaralamıştır. Suçlu Sadık yakalanmış ve Cumhuriyet Savcılığına verilmiştir³⁴⁸.

17 Şubat 1947 günü Brastik köyünde 18 yaşındaki Suna Özden Hanzar köyünden İbrahim oğlu Cafer Polat tarafından kaçırıldığı iddia edilmiş ve Cumhuriyet Savcılığına verilmiştir³⁴⁹.

Ekrekhumma köyünden Hüseyin kızı Elif'i aynı köyden Ali Küpeli kaçırdığı için yakalanarak Cumhuriyet savcılığına verilmiştir³⁵⁰.

Refahiye kazasının Zevker bucağına bağlı Çat köyünden 18 yaşındaki Şehriye Çolağı aynı bucağa bağlı Atveren köyünden 45 yaşındaki Tevfik Bayram evlenmek maksadı ile kaçırdığından yakalanarak adalete teslim edilmiştir. Ilıç kazasının Dedenek köyünden Ali kızı 20 yaşlarında Elif aynı kazadan Bahçecik köyünden Mustafa oğlu 16 yaşlarından rençper Halil İbrahim evlenmek suretiyle kaçırıldığı için yakalanarak adalete teslim edilmiştir³⁵¹.

2 Mart 1949 günü Cimin bucağına bağlı Kertah köyünden Kazım kızı Tevhide'yi kaçırma girişiminde bulunulmuş zanlılar adalete teslim edilmiştir³⁵².

³⁴⁶ “Zabıta Haberleri, Yeni Erzincan Gazetesi, 19 Ekim 1944,1.

³⁴⁷ “Zabıta Haberleri, Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Şubat 1945,1.

³⁴⁸ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Şubat 1947,2.

³⁴⁹ “Emniyet Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 6 Mart 1947,1.

³⁵⁰ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 20 Mart 1947,2.

³⁵¹ “Emniyet Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Mayıs 1947,1.

³⁵² “Polis ve Jandarma Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 17 Mart 1949,1-2.

16 Mart 1949 günü Ali Kamacı'nın nikâhsız yaşadığı ve 4 aylık çocuğu olan Elif, Hüsnü Erdoğan'a kaçmıştır. Bakıma muhtaç bir şekilde bırakılan bebek bakımsızlıktan ölünce sanıklar adalete teslim edilmiştir³⁵³.

Kemaliye kazasının Mergiç köyünden Nurettin, Abrenk köyünden Şükriye'yi kaçırmak suçundan adalete teslim edilmiştir³⁵⁴.

1.2.4.6. İhmal Suçları

Kemaliye'nin Naip mahallesinden Ahmet kızı Aişe mangala koyduğu kömürün içerisinde bulunan tabanca fişeginin patlaması sonucu yaralandığı bildirilmiştir.³⁵⁵

1 numaralı apartmanda oturan Mehmet oğlu Nuri odasında yakmış olduğu ateşten sıçrayan kıvılcım bacasını tutuşturmuş yangın yayılmadan söndürülmüştür. Nuri'nin dikkatsizliği yüzünden adliyeye sevk edilmiştir³⁵⁶.

Tercan kazasının Pekiç köyüne bağlı Ebamüslim komundan Ali oğlu Veli Ulaş'a ait 5.000 kilo otunu 5 yaşındaki kendi oğlu tarafından oyun oynarken ateşle tutuşturulduğu bildirilmiş ve sorgulanmak üzere Veli Ulaş adliyeye sevk edilmiştir³⁵⁷.

Ramazan oğlu Mehmet Kahraman, İbrahim Şener'in yorgancı dükkânında yaktığı sigarasının kibriti söndürmeden pamukların arasına atması sonucu yangın çıkmıştır. Yangın büyümeden söndürülmüştür. Mehmet Kahraman adliyeye sevk edilmiştir³⁵⁸.

Refahiye kazasının Cengerli nahiyesine bağlı Ağmusa köyünden Aziz oğlu Ali Oktay'a ait köyün bir kilometre altındaki Değirmeni dikkatsizliği yüzünden yandığından tutuklanarak adliyeye sevk edilmiştir³⁵⁹.

Tercan kazasının Sarıkaya köyünden Niyazi Fırat'a ait otları Sabit Korkmaz ve Rıza Sezer tarafından yakıldığı iddiası ile adliyeye verilmişlerdir³⁶⁰. Cimin bucağının Çay mahallesinde Mustafa karısı Firdevs Geyiğ'in dikkatsizliği yüzünden çıkan yangından dolayı Firdevs hakkında soruşturma başlatılmıştır³⁶¹.

³⁵³ "Polis ve Jandarma Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 31 Mart 1949,3.

³⁵⁴ "Polis ve Jandarma Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 14 Nisan 1949,1-2.

³⁵⁵ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 11 Mayıs 1944,1.

³⁵⁶ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi,15 Haziran 1944,1.

³⁵⁷ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 19 Ekim 1944,1.

³⁵⁸ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 12 Ekim 1944,1.

³⁵⁹ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Kasım 1944,1.

³⁶⁰ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Şubat 1945,1.

³⁶¹ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Şubat 1945,1.

1 Şubat 1947 gecesı pavyonlarda oturan Etem oğlu Şükrü Öz'ün evinde soba kaynaklı baca tutuşmuş yangı yayılmadan söndürülmüştür. İhmalden dolayı tutanak tutulmuştur³⁶².

5 Mart 1947 günü Mustafa oğlu Rıfat'a ait dükkânda körük ocağında bulunan ateşten çıkan kıvılcım çam kömürlerinin tutuşmasından yangın çıkmış ve büyümesi engellenmiş ihmal suçu nedeniyle Rıfat hakkında soruşturma başlatmıştır³⁶³.

1.2.4.7. Diğer Suçlar

Aslen Divriğili olan 31 numaralı dükkânda tuhafiyecilik yapan Veli oğlu Mehmet Kültür fazla fiyatla ipek kordonu sattığından dolayı adliyeye verilmiştir. Mehmet Kültür fazla fiyat uygulamaktan bir hafta dükkânın kapatılması ve beş lira ağır para cezasına çarptırıldığı haber alınmıştır³⁶⁴.

İliç kazasında bakkallık yapan Mehmet oğlu Kadir Tiryaki fazla fiyatla ayakkabı sattığı suçuyla adliyeye sevk edilmiştir³⁶⁵.

İstasyon büfesinde bakkallık yapan Ömer oğlu Beşir tulu peynirini 250 kuruştan satarak vurgun yapmak isterken yakalanmış adliyeye sevk edilmiştir³⁶⁶.

21 Ocak 1947 günü Ahmet Nusret Çakır şeker almak üzere bakkal Halis Korkmaz'ın dükkânına gitmiştir. Halis Korkmaz var olan şekerı satmak istememiş Ahmet Nusret Halis Korkmaz'ı şikâyet etmiş yapılan incelemeler sonucu şekerı fiyatının üstünde sattığı gerekçesiyle Halis Korkmaz Cumhuriyet savcılığına sevk edilmiştir³⁶⁷.

Kızılay Pavyonlarında ikamet eden Şerif oğlu Halis Onuş ve Abdurrahman oğlu Celil Taşdemir meydanda bulunan dükkânlarını hafta tatili kanununa aykırı davranarak açtıklarından Cumhuriyet savcılığına verilmiştir³⁶⁸.

1 Mayıs 1944 gecesı Erzincan ceza evinde 18 seneye mahkûm olan Kığılı Ali Demici ve Selepür'lü İsmail oğlu Hasan Arslan'ın hapisneden firar ettikleri öğrenilmiş

³⁶² “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Şubat 1947,2.

³⁶³ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Mart 1947,1.

³⁶⁴ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Mayıs 1944,1.

³⁶⁵ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 29 Haziran 1944,1.

³⁶⁶ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 21 Aralık 1944,1.

³⁶⁷ “Emniyet Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 30 Ocak 1947,2.

³⁶⁸ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Şubat 1945,1.

ve tatbikata başlanmıştır.³⁶⁹ Kaçan zanlılar sıkı takip sonucu Selepür nahiyesinde yakalanarak tekrar ceza evine konulmuştur³⁷⁰.

3 Haziran 1944 gecesi 10 numaralı pavyonda oturan Bekir oğlu 328 doğumlu Mehmet'in sünnet düğününe Mehmet oğlu Özer Özkan umumi kadınlardan Süleyman kızı Fatma'yı fuhuş maksadı ile götürüp oynattıklarından dolayı adliyeye sevk edilmişlerdir³⁷¹.

Erzincan ile Tercan arasında Sansa istasyonunda Devlet Demir yolu amele çavuşluğu yapan Hınıs'lı 55 yaşlarında Şemsettin Sağların kaza sonucu öldüğü bildirilmiş yapılan soruşturma sonucu doğal ölüm olarak bildirilmiştir³⁷².

Aslen Elazığlı olan Selim oğlu Hasan Demirbaş, başkasına ait nüfus cüzdanını Polis memuruna gösterdiği için tutuklanarak adliyeye sevk edilmiştir³⁷³.

Refahiye kazasının Zevker nahiyesinin köyünden Fettah Taşdelen'in eşi Hayriye Taşdelen'e, Vank köyünden Selim oğlu Hasan Polat tarafından tecavüz edilmesi sonucu yakalanmıştır³⁷⁴.

Erzincan'a bağlı Cimin nahiyesine bağlı Göller köyünden Veli oğlu Ali Özdemir'in eşi Fatma Özdemir ahırda intihar etmiş bir şekilde bulunmuştur ve olayla ilgili tahkibat başlatılmıştır³⁷⁵.

Odun müteahhitti Şahap'ın yanında kâtip olan Mehmet Bakan izinsiz tabanca taşıdığı gerekçesiyle yakalanarak adliyeye verilmiştir³⁷⁶.

1 Şubat 1947 gecesi Tercan kazası özel idarede çalışan Mihrali oğlu Taşdan PTT müdürü Abdi Çelik'in evine rızası ile girmediğinden Taşdan hakkında tutanak tutulmuş ve Cumhuriyet savcılığına verilmiştir. Kemah kazasının Oğuz bucağına bağlı Eriç demiryolları istasyonu muhafızı Zihni Tekin ile nikâhsız olarak karı koca gibi yaşayan

³⁶⁹ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Mayıs 1944,1.

³⁷⁰ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 11 Mayıs 1944,1.

³⁷¹ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi,15 Haziran 1944,1.

³⁷² "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 12 Ekim 1944,1.

³⁷³ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 19 Ekim 1944,1.

³⁷⁴ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 2 Kasım 1944,2.

³⁷⁵ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 16 Kasım 1944,1.

³⁷⁶ "Zabıta Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Aralık 1944,1.

Güllü Gedikle görüşmek maksadı ile aynı istasyonda çalışan Ali Seyhan evine girdiği iddia edilmiş ve tutanaklar Cumhuriyet Başsavcılığına verilmiştir³⁷⁷.

Kızılay pavyonlarında oturan Remzi Geçer, Cemal Ölez ve Orhan German adlarındaki çocuklar tarafından demiryollarına ait vagonları tahrip etmek ve somunlarını sökmekten yakalanarak haklarında soruşturma başlatılmıştır³⁷⁸.

13 Mart 1947 günü Rençberler mahallesinde oturan Binali Demir birlikte kaldığı kardeşi Zühtü'nün kızına tecavüz etmiştir. Binali kendini ahıra asmış Zühtü kardeşini kurtarmış ve Binali tutulan tutanaklarla Cumhuriyet savcılığına gönderilmiştir³⁷⁹.

Mustafa oğlu Karaca'nın üzerinde yapılan aramada bir adet 12 santim uzunluğunda bir hançer çıktığından hakkında düzenlenen evraklarla adalete teslim edilmiştir³⁸⁰.

Tercan kazasının oynamakta bulunan tiyatro da seyircilerden Kemal Yalçın ve Fahri Lök tiyatronun düzenini bozdukları ve seyircileri rahatsız ettikleri için altışar gün hapse çarptırıldıkları bildirilmiştir³⁸¹.

27 Mart 1949 günü terzi kalfası Sami Korkmaz ile Kemal Korkmaz kiraladıkları motosiklet ve bisikletle dikkatsizlikleri yüzünden yaptıkları kazada 50 liraya yakın hasar oluşmuş ve sanıklar adalete teslim edilmiştir³⁸².

Başköy bucağına bağlı Peyler köyünden Paşo Erdoğan'ın karısı Pamuk Erdoğan, kocasının ölümünden sonra kalan mirası yüzünden Paşo'nun kardeşi İsmail Erdoğan ve oğlu Haydar ve üvey kardeşleri tarafından öldürüldüğü bildirilmiştir. Yapılan otopsi sonucunda kalp rahatsızlığı dolayısıyla öldürüldüğü belirlenmiş ve zanlılar serbest bırakılmıştır³⁸³.

Depremde yıkılan Erzincan eski yerleşim yerinde harap olan yerlerde kazı yapan Mustafa oğlu Mehmet Soydemir, 28 tane onluk ve yirmilik gazi altını ile 113 tane Gümüş

³⁷⁷ “Emniyet Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 6 Mart 1947,1.

³⁷⁸ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Mart 1947,1.

³⁷⁹ “Zabıta Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 20 Mart 1947,2.

³⁸⁰ “Emniyet”, Yeni Erzincan Gazetesi, 12 Haziran 1947,1.

³⁸¹ “Polis ve Jandarma Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 24 Mart 1949,1.

³⁸² “Polis ve Jandarma Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 7 Nisan 1949,1.

³⁸³ “Polis ve Jandarma Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 14 Nisan 1949,1-2.

Rus arlığına ait kapik ve manat bulup ilgililere haber vermediği için hakkında soruşturma bařlatılmıřtır³⁸⁴.

---

³⁸⁴ “*Harabelerde Bulunan Altınlar*”, Yeni Erzincan Gazetesi, 19 Nisan 1951,1.

İKİNCİ BÖLÜM

YENİ ERZİNCAN GAZETESİNDE SİYASİ HABERLER

2.1. Yurtiçi ile İlgili Haberler

Cumhuriyet Halk Partisi meclis grubunun toplantısı Ankara’da yapılmıştır. Kürsüye çıkan Ticaret Vekili Mümtaz Ökmen, memleketin durumundan bahsedip ticari meseleler hakkında açıklamalar yapmıştır. Ticaret Vekil’inin ardında Başvekil Doktor Refik Saydam iaşeler hakkında açıklamalar yapıp grup toplantısını kapatmıştır³⁸⁵. İsmet İnönü Halk Partisi merkezinde tetkiklerde bulunmuştur. Nisan 1942 yılında Büyük Millet Meclisinde CHP grup içi toplantısı yapılmıştır³⁸⁶. CHP meclis grubu Umumi heyeti toplantısında Osmaniye’de çentik ekiminin yapılmasının sağlık açısından zararları konuşulmuş ve durumun incelenip karar verilmesi için Büyük Millet Meclis’ine sunulması istenmiştir³⁸⁷. CHP grup toplantısında memleket içinde en çok dikkat çeken vakaların ayrılma ve boşanma vakaları olduğu konuşulmuştur. Bu vakaların neden arttığı ve nasıl önüne geçileceği hakkında görüşler ileri sürülmüştür³⁸⁸. CHP Grup Umumi Heyeti toplanarak Hariciye Vekili olan Şükrü Saraçoğlu memleketi uzaktan ve yakından ilgilendiren siyasi olaylar üzerinde uzun açıklamalar yapmıştır³⁸⁹.

8 Temmuz 1942 günü Başvekil Refik Saydam vefatı üzerine gazetenin manşet haberi tamamen Refik Saydam’a ayrılmıştır. Refik Saydam’ın yerine vekâleten Doktor

---

³⁸⁵ “CHP Meclis Grubunun Toplantısı”, Yeni Erzincan Gazetesi, 2 Nisan 1942,2.

³⁸⁶ “Büyük Millet Meclisinde Mutat CHP Grup İçtimai”, Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Nisan 1942,1.

³⁸⁷ “Parti Meclis Grubu Toplantısı, Ziraat ve Sıhhiye Vekillerinin Beyanatları”, Yeni Erzincan Gazetesi, 7 Mayıs 1942,1.

³⁸⁸ “Ajans Haberleri, CHP Grup Toplantısı Adliye Vekilinin Beyanâtı”, Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Haziran 1942,1.

³⁸⁹ “CHP Grup Toplantısı ve Hariciye Vekili Şükrü Saraçoğlu’nun Siyasi Hadiseler Hakkında İzahatı”, Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Haziran 1942,1.

Fikri Tüzer geçirilmiştir³⁹⁰. Yeni kabine Başbakan olan Şükrü Saraçoğlu tarafından kurulmuş olup, Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'ye İcra Vekillerini takdim etmiştir³⁹¹.

16 Ağustos 1942 Pazar günü Dâhiliye vekâleti Dr. Fikri Tüzer'in vefatı duyurulmuştur. Dr. Fikri Tüzer'in yerine Recep Peker Dâhiliye Vekili olmuştur³⁹².

BMM Başkanı Abdülhalik Renda meclisin altıncı devresinin kapanış konuşmasını yapmıştır. Yeni meclisin 6 Mart 1943 günü toplanacağını belirtmiştir³⁹³. Meclisin yedinci devresinin açılışı yapılmıştır. Saat 14 gibi Meclisin en yaşlısı sıfatıyla Kocaeli Mebusu Hilmi Artel meclis konuşmasını yapmıştır. Meclis konuşmasının ardından meclis başkanı seçimi yapılmış ve oyların çoğunluğunu yine Çankırı Mebusu Abdülhalik Renda seçilmiştir. Meclis başkanlığı seçimi sonrası mebuslar mecliste ant içmişlerdir. Ardından Cumhurbaşkanlığı seçimi gelmiş İsmet İnönü yine Cumhurbaşkanı seçilmiş ve alkışlar içinde kürsüye çıkarak ant içmiştir.³⁹⁴ Yeni kabineyi yine Şükrü Saraçoğlu kurmuştur³⁹⁵.

Yozgat Mebusu Sırrı İçöz meclise bir kanun teklifi ile gitmiştir. Bekârlık vergisi olarak geçen bu kanun teklifinin³⁹⁶ 17 yaşını dolduran her bekâr kadın ve erkekten alınan bir vergi türü olarak meclise sunmuştur. Alınan verginin bir kısmı devlet bütçesine diğer kısmı Sıhhat İctimai Muavenet Vekâletine verilerek çok çocuklu ailelere yardım edilmesi ile değerlendirilmesini istemiştir³⁹⁷.

Tasarruf bonolarıyla ilgili gazete de verilen haberlerde; 5.000.000 liralık tasarruf bonusu çıkarılma kanunun yürürlüğe girdiği belirtilmiştir. Birikim yapmak isteyen vatandaşların faizi peşin ödendiğinde takdirde istedikleri zaman paralarını alabileceklerinden dolayı bu işin kârlı olduğu bildirilmiştir³⁹⁸. Maliye Vekili Fuat Ağralı, Anadolu Ajansına tasarruf bonoları hakkında verdiği beyanatta bu bonoların rağbet gördüğünden dolayı devam edeceği ve tekrardan bu bonolardan almak isteyen

³⁹⁰ "Kıymetli Başvekil Dr. Refik Saydam İstanbul da Vazife Tetkikleri Yaparken Kalp Sektesinden Vefat Etmiştir", Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Temmuz 1942,1.

³⁹¹ "Yeni Kabine", Yeni Erzincan Gazetesi, 16 Temmuz 1942,1.

³⁹² "Kıymetli Dâhiliye Vekilimiz Doktor Fikri Tüzer Kalp Sektesinden Vefat Etti", Yeni Erzincan Gazetesi, 20 Ağustos 1942,1.

³⁹³ "Büyük Millet Meclisinin 6 ıncı Devresi Sona Erdi", Yeni Erzincan Gazetesi, 21 Ocak 1943,1.

³⁹⁴ "Meclis'in Açılma Töreni", Yeni Erzincan Gazetesi, 11 Mart 1943,1-2.

³⁹⁵ "Yeni Kabineyi Tekrar İzmir Mebusu Şükrü Saraçoğlu Teşkil Etti", Yeni Erzincan Gazetesi,11 Mart 1943,1.

³⁹⁶ TBMM Zabıt Ceridesi,14 Ocak 1944 cilt 7, devre VII

³⁹⁷ "Bekârlık Vergisi", Yeni Erzincan Gazetesi, 20 Ocak 1944,2.

³⁹⁸ "Yeni Tasarruf Bonoları", Yeni Erzincan Gazetesi,9 Nisan 1942,2.

vatandaşların bankalardan, Mal Sadıklarına müracaat ederek alabileceklerini duyurmuştur³⁹⁹.

Merkez Bankasından yapılan açıklamaya göre Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün resimlerinin basılı olduğu banknotlarda bir sorun olduğu belirtilmiştir. Bazı 100 liralık banknotlar piyasaya gizlice sızdırılmıştır. Sızdırılan banknotlar piyasada Atatürk'ün resmi basılı olan banknotlarla şekil ve ebat bakımından aynı olduğu söylenmiştir. Sızdırılan banknotların halkın almaması söylene de halkın eline geçtiği gerekçesiyle 15 Ekim 1942 günü çıkarılan bir kararla Atatürk resmini taşıyan 100 liralık banknotların tedavülden çıkarılması kararlaştırılmıştır⁴⁰⁰.

Büyük Millet Meclisi'nde yapılan toplantıda 1942 yılı bütçesi konuşulmuştur. Gelir 394.328.340 gider 393.290.479 lira olarak bildirilmiştir. 1941 yılı bütçesine göre 84.000.000'dane fazla çıkmıştır. Bu fazlalığın Milli Müdafaa İşlerine, Maarif, Nafia ve Ziraat işlerine ayrılması kararlaştırılmış ve 1942 bütçesi kabul edilmiştir⁴⁰¹. İspirtolu içkiler hakkında çıkan kanun yazısı da Meclis toplantısında kabul edilmiştir⁴⁰².

Dördüncü Dil Kurultayının 10 Ağustos 1942 Pazartesi günü Cumhurbaşkanı İsmet İnönü ve Türk Dil Kurumu Genel Başkanı önderliğinde toplanması genel sekreter tarafından duyurulmuştur⁴⁰³. Kurultay toplanmış ve Türkçe'nin tarihsel gelişimi için yapılması gerekenler konuşulmuştur⁴⁰⁴. Kurultay 15 Ağustos 1942 günü sona ermiştir. Kurultay kurum çalışmalarının genel gidişleri, çalışma programları düzenlenmiştir⁴⁰⁵.

Maarif Vekili Hasan Ali Yücel başkanlığında toplanan Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü, Ankara radyosunda sabah programının jimnastik hareketlerinin yaptırılması kararı alınmıştır. İlk on beş günün programı hazırlanmıştır⁴⁰⁶.

Almanya'nın 1 Mayıs Milli Bayramı sebebiyle Başbakan İsmet İnönü ile Adolf arasında tebrik ve teşekkür telgrafları gönderilmiştir. Japon imparatorunun yıl dönümü sebebiyle de yine bir telgraflaşma olmuştur. İsmet İnönü Çankaya'daki köşküne Yunan

³⁹⁹ "Maliye Vekili", Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Haziran 1942, 1.

⁴⁰⁰ "Tedavülden Kaldırılacak 100 Liralı Banknotlar", Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Ekim 1942, 1.

⁴⁰¹ "1942 Mali Yılı Bütçesi Mecliste", Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Mayıs 1942, 1.

⁴⁰² "Büyük Millet Meclisinde", Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Haziran 1942, 1.

⁴⁰³ "Dördüncü Dil Kurultayı Toplanıyor", Yeni Erzincan Gazetesi 4 Haziran 1942, 1.

⁴⁰⁴ "Dördüncü Dil Kurultayı ve Türk Dili Cereyanları", Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Ağustos 1942, 2.

⁴⁰⁵ "Dördüncü Dil Kurultayı Toplantısına Son Verildi", Yeni Erzincan Gazetesi, 20 Ağustos 1942, 1.

⁴⁰⁶ "6 Temmuz Pazartesi Sabahından İtibaren", Yeni Erzincan Gazetesi, 2 Temmuz 1942, 1.

Büyükelçisi Refaili kabul etmiş bu görüşmede Hariciye Vekili Şükrü Saraçoğlu'da bulunmuştur⁴⁰⁷.

Başbakan Şükrü Saraçoğlu New York Times gazetesine bir röportaj vermiştir. Muhabir Şükrü Saraçoğlu'nun kendini bürosunda gayet nazik bir şekilde ağırladığını belirtmiştir. Konuşulan konular Türkiye'nin iç ve dış siyaseti olmuş, dış siyasetinde Türkiye barışçıl yol izlediğini gerek Sovyet Rusya gerek Almaya gerekse İngiltere ile yapığı antlaşmalara bağlı kaldığını bildirmiştir. Fakat söz konusu vatan toprağı olunca Türk milletinin her türlü fedakârlığı yapacağını da belirtmiştir. Türkiye'nin iç konularından en çok varlık vergisi üzerinde konuşmalar yapılmış ve bu konuda düzenlemeler yapılacağı belirtilmiştir⁴⁰⁸.

Tokat Erbaa merkezli 20 Aralık 1942 yılında şiddetli bir deprem meydana gelmiştir⁴⁰⁹. Alınan son haberlere göre Armut nahiyesinde 3 ölü bir yaralı olduğu tespit edilmiştir. Erbaa kazasında 418 ölü, 488 yaralı varlığı bildirilmiştir. Bu kazada 2.155 bina tamamıyla yıkılmış 1.654 binanın da kısmen yıkıldığı tespit edilmiştir⁴¹⁰. Erzincan halkı olarak depreme uğrayan yerlere yardımlar ivedi şekilde başlamıştır⁴¹¹. BBM toplantısında deprem felaketine uğrayan illere yapılacak yardımlar hakkında kanunların çıkarılacağına ve ihtiyaçların karşılanmasına dair konuşmalar yapılmıştır⁴¹².

17 Ağustos 1949 saat 20:44 civarlarında Bingöl Karlıova'da bir deprem meydana gelmiştir. Deprem 450 can kaybına sebep olmuştur⁴¹³. Erzincan civarında da şiddetli hissedilen deprem de Tercan bölgesinde tahribat yapmıştır. Vali Ahmet Koçak depremden etkilenen yerleri gezmiş ve yardım heyetini oluşturmuştur⁴¹⁴.

İngiltere'de yapılan savaş gemimiz İskenderun limanına gelmiş, bayrak töreni sonrası Tuğgeneral Kanatlı bir konuşma yaparak gemicilerimiz için hayırlı olmasını dile getirmiştir. Ayrıca Hava Kurumu İdare Heyeti'nin toplantısı yapılmış ve geçen 1941

⁴⁰⁷ "Ajans Haberleri, İç Haberler", Yeni Erzincan Gazetesi, 7 Mayıs 1942, 1.

⁴⁰⁸ "Sayın Başvekilimizin Times Gazetesi Muhabirine Yaptıkları Beyanat", Yeni Erzincan Gazetesi, 21 Ocak 1943,1.

⁴⁰⁹ <http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/2/deprem-bilgileri/buyuk-depremler/>

⁴¹⁰ "Yurttaki Deprem", Yeni Erzincan Gazetesi, 27 Aralık 1942,1.

⁴¹¹ "Yer Depremi Felaketine Uğrayanlara Vilayetimizde Yapılmaya Başlanan Teberrü Listesi", Yeni Erzincan Gazetesi, 31 Aralık 1942,1- 14 Ocak 1942,1.

⁴¹² "B.M. Meclisinin Toplantısı", Yeni Erzincan Gazetesi, 14 Ocak 1943,1.

⁴¹³ <http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/2/deprem-bilgileri/buyuk-depremler/>

⁴¹⁴ "Depremiñ İlimiz Civarında Yaptığı Tahribat", Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Ağustos 1949,1.

yılıının verimli geçtiği belirtilmiştir⁴¹⁵. 1950 yılında Türkiye'nin il kadın belediye başkanı DP Mersin'de Müfide İlhan olmuştur⁴¹⁶.

2.2 Yurtdışı Haberler

2.2.1. II. Dünya Savaşı ilgili Haberler

II Dünya Savaşı 1 Eylül 1939 tarihinde Almanya'nın herhangi bir sebep göstermeden Polonya'yı işgal etmesiyle başlamıştır. Daha sonra tüm Dünya'ya yayılan savaş 6 yıl sürmüştür⁴¹⁷. II Dünya Savaşıyla ilgili haberler Yeni Erzincan gazetesinde yer almıştır. Ülkelerin yerel basınındaki haberlere yer verilmiştir. 1942 yılında Alman Büyükelçisinin öldürülmesi ve zanlıların mahkeme süreçleri gazete ayrıntılı olarak verilmiştir.

Resmi Sovyet Ajansın yazdığı bir yazıda Almanya'nın Ankara Büyükelçisi Papen bir bombalı saldırıdan kurtulmuştur. Ankara mahkemesi, ortak suç faaliyetleri nedeniyle iki Sovyet vatandaşı ve iki Türk vatandaşı hakkında soruşturma başlatmıştır. Sovyet Ajansı olayla Sovyet vatandaşlarının hiçbir ilgisi olmadığını yazmıştır⁴¹⁸. Papen davası devam ederken Sovyet Rusya basınında Türkiye'de yapılan mahkeme, hâkimlere ve memurlara hakaret edercesine yazılar yayımlanmıştır⁴¹⁹. Papen bomba suikastının zanlıları olan Rus vatandaşı "Pavlof"* ve "Konilofu" ile Türk vatandaşı olan Süleyman ve Abdurrahman'ın duruşma safhaları bitmiş ve cezaları belirlenmiştir⁴²⁰. Abdurrahman ve Süleyman'ın müdafaaları mahkeme tarafından dinlenmiştir. Abdurrahman'ın Avukatı müvekkilinin bu olay da bir suçu olmadığını diğer şahıslarla tesadüfen tanıştığını Fon "Papen'e" karşı bir suikasttan haberi olmadığını bu yüzden yardımın suikast olduğu bilinmeden yapıldığını savunmuştur. Süleyman'ın müdafaasında ise bilmediği bir suikastın olduğunu ve bu yüzden suçlu olmadığını belirtmiştir. "Kornilof" müdafaasını Rusça vermiş tercüme edecek kimse olmadığı için Türk tercümanlara çevrilmesi aksi halde müdafaasının kabul edilmeyeceği belirtilmiştir. "Yorgi Pavlof'un" savunması da aynı şekilde yapılması karar

⁴¹⁵ "İç Haberler", Yeni Erzincan Gazetesi, 2 Nisan 1942,1.

⁴¹⁶ Türkiye'nin ilk kadın belediye Başkanı, Yeni Erzincan Gazetesi, 21 Eylül 1950,1.

⁴¹⁷ Hasan Savran, "II. Dünya Savaşında Büyük Güçler Ve Türkiye (1939-1945)", Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Edirne 2015,44.

⁴¹⁸ "Dış Haberler, Moskova'nın Çok Yanlış Görüşü ve Düşünüşü", Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Nisan 1942,1.

⁴¹⁹ "Yine Bomba Hadisesi", Yeni Erzincan Gazetesi, 16 Nisan 1942,1-2.

* Kişi ve bölge isimleri gazetadaki şekli ile verilmiştir.

⁴²⁰ "Bomba Hadisesi Muhakemesi", Yeni Erzincan Gazetesi, 21 Mayıs 1942,1.

verilmiş duruşma 10 Haziran 1942 gününe ertelenmiştir⁴²¹. 10 Haziran'da yapılan duruşmada Rusça verilen müdafaalar Türkçe olarak okunmuş ve zanlılar suçsuz olduklarını beraat etmek istediklerini belirtmişlerdir. Evrakların incelenmesi hususunda mahkeme yine ertelenmiştir⁴²². Zanlıların itirazları ve suçu reddetmeleri üzerine dava yeniden 18 Kasım 1942 gününe ertelenmiştir⁴²³.

2.2.1.1. Almanya

Almanya Başbakanı Hitler Rusya ile olan münasebetlerini kesmiştir. Kral Boris'te Rusya ile münasebetlerini kesmiş ve savaşa 200.000 Bulgar askerinin katıldığını kabul etmiş ve seferberlik ilan edeceğini bildirmiştir. Almanlar Bulgarların seferberlik durumunda Kral Boris'in savaş anında aldığı arazileri geri bırakması gerekliliğini belirtmiştir. Bulgaristan'a 4 yeni hava sahası inşaatı başlatılmış, stratejik yolların inşaatı da bitmiştir. Bu noktalara Alman ve Bulgar kıtaları sevk edilmiş, Romanya ve Macaristan ise bahar aylarında yapılacak taarruz için 300.000 asker göndereceklerini vadetmişlerdir⁴²⁴.

Almanların bildirilerine göre Ruslar doğu cephesinden Almanları taarruzu üzerine çekilirken birçok savaş malzemesi bırakmıştır⁴²⁵.

Berlin haberlerinde Alman Orduları Baş Komutanlığının bildirisine göre, Rus kuvvetleri Sivastopol cephesinde Alman mevzilerine hücum teşebbüsünde bulunmuş fakat Alman kuvvetleri Rus kuvvetlerini geri püskürtmüştür⁴²⁶.

Almanya'nın bildirisine göre, Harkov bölgesinde Ruslar zırhlı kuvvetlerle Alman ordusunu sıkıştırmış fakat başarılı olamayıp büyük kayıplar vermiştir. Alman uçakları da bir yandan düşman ordularını sıkıştırmış ve bir Rus uçağını düşürdüklerini bildirmiştir. Alman başkomutanlığı uçaklarını cephenin bir tarafından diğer tarafına göndererek hava sahasında üstünlük kurmaya çalışmıştır. Harkov bölgesi gerisine Alman kuvvetleri biriktirilmiş ise de Sovyet uçakları tarafından bombalanması engellenememiştir⁴²⁷.

⁴²¹ "Bomba Hadisesi, İki Maznunun Müdafaaları", Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Haziran 1942.

⁴²² "Bomba Hadisesinin Mahkemesine Devam Edildi", Yeni Erzincan Gazetesi, 11 Haziran 1942,2.

⁴²³ "Ankara'daki Suikastçilerin Davasına Yeniden Başlandı", Yeni Erzincan Gazetesi, 5 Kasım 1942,1.

⁴²⁴ "Ajans Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 26 Mart 1942,1.

⁴²⁵ "Dış Haberler", Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Nisan 1942,2.

⁴²⁶ "Dış Haberle", Rus Kuvvetlerinin Hücumları Püskürtüldü, Yeni Erzincan Gazetesi, 7 Mayıs 1942,1.

⁴²⁷ "Berlin'e Göre", Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Mayıs 1942,2.

Hitler, İtalya'nın ile Niş, Korsika ve Tunus hakkındaki talepleri meselesini barış yoluyla çözmek için Fransız Başvekiline bir süre tanımıştır. Bu süre gerginliğin geçici olarak azalmasına sebep olmuştur⁴²⁸.

Sivastopol'da büyük bir muharebe yaşanmış Donenç Nehri kıyılarından kuzeye doğru Alman savunması genişlemiştir. Tobruk kıyılarında da Alman orduları düşmanlarını yenerek buranın güvenliğini sağlamışlardır. Böylelikle İngilizlerin Afrika kıtalarıyla bağlantıları kesilmiştir⁴²⁹. 22 Haziran 1942'ye kadar Sivastopol bölgesinde Ruslarla ciddi savaşlar meydana gelmiştir. Alman haberlerine göre 33.000 yakın esir Tobruk kalesine getirilmiştir⁴³⁰.

Moskova ve New York'ta yayılan bir habere göre Almanya'nın düşman esirleri üzerine zehirli gazlar yaydığı bildirilirken Alman resmi haberlerinde bunun yalan haber olduğu söylenmiştir⁴³¹. Don nehrini geçen Alman kuvvetleri 27- 28 Temmuz 1942 gecesi Alman uçakları Süveyş'teki liman tesislerini bombalamıştır⁴³².

Karadeniz limanlarından 12 sahili bombalamıştır. 15- 17 Ağustos günleri arasında yapılan savaşlarda Almanlar 12.800 esir 47 Tank ve 252 top ele geçirdiklerini bildirmişlerdir⁴³³.

Almanya'nın Başbakanı Adolf Hitler Nasyonal Sosyalist partisinin büyük toplantısında, düşmanla sonuna kadar savaşacaklarını belirtmiştir. Bugüne kadar batırıldığı iddia edilen Alman denizaltılarının sayısının yalan olduğunu belirterek, Bolşevik hareketini yok etmeyi amaçladıklarını söylemiştir⁴³⁴.

Almanya Berlin haber ajansı, Almanya doğu cephesindeki harp durumunun beklenilmeyen sonuçlarından dolayı topyekûn harp kararı aldığını bildirmiştir. Harp için ayrılan kaynakların bir bölümü kullanılırken bu durumda bütün kaynaklar seferber edilmiştir.⁴³⁵

⁴²⁸ "Hitlerin Lavala Tavsiyesi", Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Haziran 1942,1.

⁴²⁹ "Dış Haberler, Sivastopol Muharebeleri", Yeni Erzincan Gazetesi,18 Haziran 1942,1.

⁴³⁰ "Dış Haberler, Sivastopolda Göğüs Göğüse Muharebeler", Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Haziran 1942,1.

⁴³¹ "Almanların Boğucu Gaz Tecrübeleri Yalanlanıyor", Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Haziran 1942,1.

⁴³² "Alman Tebliği, Alman Kıtaları Don Nehrini Cenuptan Geçtiler", Yeni Erzincan Gazetesi, 30 Temmuz 1942,2.

⁴³³ "Alman Tebliği", Yeni Erzincan Gazetesi, 20 Ağustos 1942,2.

⁴³⁴ "Adolf Hitler Nutuk Söyledi", Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Ekim 1942,1.

⁴³⁵ "Almanya'da Topyekûn Harp Tezahürleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 11 Şubat 1943, 1.

Almanlar “Kuban” daki Rus saldırısını püskürterek karşı saldırı geçmişlerdir. Sovyetler 886 uçak kaybederken “Riyef” boşaltılmış ve köprüleri yıkılmıştır. Tunus’ta Almanlar başarı sağlayarak Trablusgarp şehri bombalanmıştır⁴³⁶. Taarruz “Velingrad” doğu kesimine doğru devam etmiş burada Rus hücumları püskürtülerek 66 tank tahrip edilmiştir⁴³⁷. 27 Nisan 1943 gecesinde İngiliz kuvvetlerinin Batı Almanya’ya yaptığı akında 17 uçağını kaybettiği bildirilmiştir. ⁴³⁸ “Karted” ormanlarından 500 ceset çıkartıldığı ve Kızılhaç tahkikatına devam edildiğini bildirmişlerdir.⁴³⁹ Almanlar alınan tedbirler çerçevesinde “Kuban Köprübaşı” ve “Taman yarımadasını” boşaltmıştır. “Kerç Boğazı” düşman müdahalesi olmadan geçilmiş bütün malzemeler Kırım’a aktarılmıştır⁴⁴⁰.

30 Ocak 1946’ya gelindiğinde İngiliz işgali bölgesinde bulunan Alman ordularının dağıtılacağı haberlere yansımıştır⁴⁴¹.

2.2.1.2. Rusya

Moskova radyosunun haberine göre; Sovyet kuvvetleri Sırbistan’a girmiş ve Almanların elinde bulunan Rus esirlerini kurtardıklarını bildirmişlerdir⁴⁴². Ruslar tarafından 3 Mayıs 1942 günü iki Alman uçağı tahrip edildiği haberi verilmiştir⁴⁴³.

Hitlerin Sivastopol’u almak için Ruslarla şiddetli çatışmalara girdiği Moskova haberlerinde geçmektedir. Almanlar burada üstünlük kurduklarını düşündükleri sırada Rus deniz donanması Almanlar üzerine ateş etmişlerdir. Ruslar, Almanların Sivastopol’u işgal etmeye devam etmeleri halinde çok fazla zarara uğrayacaklarını belirtmişlerdir⁴⁴⁴. Almanların devam eden saldırılarına karşı Ruslarda karşılık vermiştir. Moskova haberlerine göre 20 günde tahmini 2.000 Alman öldürülmüş, 7 tank, 7 otomobil, 16 kamyon tahrip edilmiştir⁴⁴⁵.

⁴³⁶ “Alman Tebliği”, Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Mart 1943, 1.

⁴³⁷ “Alman Tebliği”, Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Mart 1943, 1.

⁴³⁸ “İngiliz Uçaklarının Akınları”, Yeni Erzincan Gazetesi, 29 Nisan 1943, 1.

⁴³⁹ “500 Ceset Bulundu”, Yeni Erzincan Gazetesi, 29 Nisan 1943, 1.

⁴⁴⁰ “Doğu Cephesinde Almanlara göre Durum- Kuban Köprübaşı’nın ve Taman Yarımadası’nın Tahliyesi Sona Erdi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 14 Ekim 1943, 1.

⁴⁴¹ “Alman Kuvvetleri Dağıtılıyor”, Yeni Erzincan Gazetesi, 27 Aralık 1945,1.

⁴⁴² “Ajans Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 26 Mart 1942,1.

⁴⁴³ “Dış Haberler, Ruslar Mevzilerini Düzeltmişler”, Yeni Erzincan Gazetesi, 7 Mayıs 1942,1.

⁴⁴⁴ “Hitlerin Kafkasya’ya..., Almanlar Sivastopol’ da...”, Yeni Erzincan Gazetesi,18 Haziran 1942,1.

⁴⁴⁵ “Şimal Batı Cephesinde”, Yeni Erzincan Gazetesi. 25 Haziran 1942,1.

Moskova ajanslarından “Kursk” şehrinin ve doğudaki birkaç kasabanın ele geçirildiğini bildirmiştir⁴⁴⁶. “Rostof” çevresindeki Rus birlikleri Almanları püskürtmüştür. “Kursk” çevresinde Rus teşkili Alman piyade taburunu bozguna uğratmıştır⁴⁴⁷. Rus birlikleri Alman birliklerinde zayıyata neden olmuştur. Ruslar “Rostof ‘un” kuzeyine ilerleyerek Ukrayna’da bazı bölgeleri geri almışlardır⁴⁴⁸. “Rostof ‘un” batısındaki mevziler için Almanlar ile savaşan Ruslar “Maloarhanbel” bölgesini ele geçirmiştir⁴⁴⁹. Almanlar Kursk’un batısında meskûn bir bölgeden çıkarılmıştır. Gece hücumu esnasında iki Alman bölükten fazlası hezimete uğratılmıştır.⁴⁵⁰ “Kuban” kesimine önemli hücumlarda bulunan Almanlar geri püskürtülmüştür. Birçok tank ve top tahrip edilmiştir. “Kalinin” cephesinde düşman geri püskürtülmüş 300 er öldürülmüştür. Hücumla geçen Almanlara karşı Rusların mücadelesi devam etmiştir.⁴⁵¹ Almanların giriştikleri karşı hücumda Kızıl Ordu’nun hareketini arttırdıkları bildirmiştir⁴⁵².

2.2.1.3. İsviçre

II. Dünya Savaşı devam ederken Cenevre’de çıkan Jurnal Dejenev gazetesinde Türkiye ne yapacak başlıklı bir yazı yayımlanmıştır. Bu yazı da savaşın uzaması iki tarafı yıpratıldığından askeri gücü yüksek olan Türkiye’ye karşı ilginin yüksek olduğunu belirtmiştir. Karşılıklı iki taraf Türkiye’ye vaatlerde de bulunsa da Türkiye tarafsız kalacağını bilmiştir. Türkiye emperyalist arzu gütmeyen bir ülkedir⁴⁵³.

Stockholm haberlerine göre Almanya Roma dan çekilmeye başlamıştır. Bunun sebebi olarak da burada müttefik Devletlerine karşı tutunamamaları olduğunu öne sürülmüştür. Fakat bu haberin doğruluğu henüz tam olarak kanıtlanmamıştır⁴⁵⁴.

Cenevre haber ajansına göre Türkler ve Ruslar arasında çıkan boğazlar meselesinde Türkler ’den fedakârlık yapılması beklenemez denilmektedir. Türkler’in fikrinin değişmeyeceğini haber ajansı bildirmiştir⁴⁵⁵.

⁴⁴⁶ “Kursk Şehri Alındı Birçok Genam Sayılmakta”, Yeni Erzincan Gazetesi, 11 Şubat 1943, 1.

⁴⁴⁷ “Rostof Tehdit Altında”, Yeni Erzincan Gazetesi, 11 Şubat 1943, 1.

⁴⁴⁸ “Ajans Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Şubat 1943, 1.

⁴⁴⁹ “Ajans Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Şubat 1943, 1.

⁴⁵⁰ “Sovyet Tebliği”, Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Mart 1943, 1-2.

⁴⁵¹ “Sovyet Tebliği”, Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Nisan 1943, 1.

⁴⁵² “Kirovograd’ta Bir Gedik Açılmak Üzere”, Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Aralık 1943, 1.

⁴⁵³ “Dış Haberler”, Yeni Erzincan Gazetesi, 2 Nisan 1942, 1-2.

⁴⁵⁴ “Almanlar Roma’yı Boşaltacak mı?” Yeni Erzincan Gazetesi, 27 Ocak 1944, 1.

⁴⁵⁵ “Boğazlarda”, Yeni Erzincan Gazetesi, 20 Aralık 1945, 1.

2.2.1.4. İngiltere

Londra'nın haberlerine göre, Mihver devletleri tarafından işgal altında olan Fransa'ya bir çıkarma yapılarak düşman kuvvetlerine karşı mücadele edilmiştir⁴⁵⁶.

ABD ve İngiltere devlet başkanları savaş planlarını görüşmek üzere bir araya gelmiştir. Toplantıda 1943'te uygulanacak savaş planları üzerinde bir anlaşmaya varılmasıyla sonuçlanmıştır⁴⁵⁷. İngiltere Hariciye nazırı "Nr. Eeden'in" Amerika ile yaptığı görüşmelerde harbin sevk idaresi için ortak karara varmıştır⁴⁵⁸.

Kıbrıs'a uğrayan Churchill, Kıbrıs yöneticilerinin yer aldığı toplantıda kısa bir nutuk ve adada yer alan garnizon ziyareti gerçekleştirmiştir⁴⁵⁹.

Türk heyeti İngiltere'deki bir savaş uçağı fabrikasını dört hafta boyunca teftiş ettiğini ve dostluklarını dile getirdiğini bildirmiştir⁴⁶⁰. İngiliz uçakları ise düşman cephesinde gece uçuşu esnasında batı Almanya'daki mevkiileri bombalamıştır⁴⁶¹. İngiliz uçaklarının Jersey yakınlarında bir gemi ve uçak düşürdüğünü bildirilmiştir⁴⁶². Müttefik uçakları Almanya'ya hücumunu etmiştir. Amerikan hava üsleri Almanya'ya büyük tahribat vermiş ve 91 Alman uçağı düşürülmüştür.⁴⁶³ Kuzey Fransa üzerinde 4 Alman uçağı düşürülmüştür. Bunun üzerine Almanya Londra'da bulunan "Thames Nehri'nin" kenarında itfaiye merkezine bomba atmıştır. Bu alanda büyük bir yangın çıkmış ve bazı memurlar yaralanmıştır. Alman saldırısı devam etmiştir. İngiltere Almanya'nın bu saldırılarına karşılık vermiştir⁴⁶⁴.

Libya'da savaştan dolayı vaziyetin kötüleştiği ve muharebe sırasında Churchill'e gönderilen mesajda, İngiliz düşmanlarının geri çekilmeye başladığı bildirilmiştir⁴⁶⁵. İngiliz kuvvetleri Mısır'da ise olabilecek Alman saldırılarını beklemektedir⁴⁶⁶. Tunus

⁴⁵⁶ "Müttefikler İşgal Altındaki Farnsa'ya Bir Çıkarma Yaptılar", Yeni Erzincan Gazetesi, 20 Ağustos 1942,2.

⁴⁵⁷ "Birleşik Devletler Cumhuriyeti ile İngiliz Başvekili Buluşup Görüştiler", Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Ocak 1943, 1.

⁴⁵⁸ "Edenin Demeci", Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Nisan 1943, 1.

⁴⁵⁹ "İngiliz Başvekili Kıbrıs'a Uğradı", Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Şubat 1943, 1.

⁴⁶⁰ "Ajans Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Şubat 1943, 1.

⁴⁶¹ "İngiliz Tebliği", Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Mart 1943, 2.

⁴⁶² "İngiliz Uçaklarının Akınları", Yeni Erzincan Gazetesi, 29 Nisan 1943, 1.

⁴⁶³ "Müttefik Uçakların Almanya'ya Uçuşu- Büyük tahribat Yapıldı ve 91 Alman Uçağı Düşürüldü", Yeni Erzincan Gazetesi, 7 Ekim 1943, 1.

⁴⁶⁴ "Çok Sayıda Müttefik Uçakları Roma çevresine Hücumda Bulundular", Yeni Erzincan Gazetesi,27 Ocak 1944,1.

⁴⁶⁵ "Libya'daki Vaziyet", Yeni Erzincan Gazetesi,18 Haziran 1942,1.

⁴⁶⁶ "Mısır İstila Muharebesi Başlamış Olması Muhtemel", Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Haziran 1942,1.

harekâtının İngilizler açısından zorlu olduğu ve alınan sonuçtan memnun olunması gerektiği bildirilmiştir. Amerikalılar ise Doğu'ya doğru ilerleyemeyeceği çünkü burada düşman ordularının bulunduğu söylenmiştir⁴⁶⁷. Londra gazetesine yansıyan Cezayir Radyosunun haberlerinde göre; “Garet” hattında ilerleyen sekizinci ordunun “Gabese” mevkiine yaklaştığı belirtilmiştir⁴⁶⁸. Kuzey Afrika’da “Teburbaya” giden yol tehlike altında olduğu bildirilmiştir. Cezayir Afrika Fransız Umumi karargâhı “Bizerte’nin” doğusuna varıldığını sekizinci ordunun kuvvetlerin ilerleyişine iştirak ettiği belirtilmiştir.⁴⁶⁹ Kuzey Afrika harekâtının zayıflamasıyla İngilizler “Mecezelbad’a” 20 km yaklaşmıştır⁴⁷⁰. Lübnan Fransız mandasını reddederek İngiltere himayesine katılmak istemiştir⁴⁷¹.

Londra gazetesi, Rus kuvvetlerinin 220.000 kişilik bir kuvvetle birçok mevzii ele geçirerek Alman hattını aştığını bildirdi⁴⁷². İngiltere ve Brezilya arasında yapılan ticaret anlaşması dolayısıyla Brezilya İngiltere’ye 50.000.000 İngiliz parası tutarında mal sipariş edeceğini belirtmiştir.⁴⁷³ Almanya ve Avusturya ile yapılacak antlaşma tasarısını hazırlamaya memurlar görevlendirilmiştir⁴⁷⁴.

2.2.1.5. Amerika

Amerika, Mihver devletler olan Almanya, İtalya ve Japonya tarafında yer alan Macaristan, Bulgaristan ve Romanya’ya savaş ilan etmiştir⁴⁷⁵. Savaşın seyri hakkında Washington gazetesinde yer alan haberler;

Harbin gidişatı hakkında bilgi verilirken cephelere malzeme gönderildiği vurgulanmıştır. Harp için günde 100.000.000 dolar sarf edildiği fakat sona doğru bu miktarın iki katına çıkacağı ve harbe devam edileceği duyurulmuştur⁴⁷⁶. “Roosevelt” Rus

⁴⁶⁷ “Londra’da Bir Askeri Münekkidin Tunus Harekâtı Hakkındaki Kanaati”, Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Mart 1943, 1.

⁴⁶⁸ “Ajans Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Mart 1943, 2-3.

⁴⁶⁹ “Şimal’i Afrika’da”, Yeni Erzincan Gazetesi, 6 Mayıs 1943, 1.

⁴⁷⁰ “Şimal Afrika Harekâtı”, Yeni Erzincan Gazetesi, 29 Nisan 1943, 1.

⁴⁷¹ “Lübnan’da Muvakkat Bir Hükümet Kuruldu”, Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Kasım 1943, 1.

⁴⁷² “220.000 Kişilik Rus kuvvetlerinin Alman Hattını Yarıdığını”, Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Aralık 1943, 1.

⁴⁷³ “İngiliz Brezilya Anlaşması”, Yeni Erzincan Gazetesi, 26 Eylül 1946, 1.

⁴⁷⁴ “Dış Haberler”, Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Ocak 1947, 1.

⁴⁷⁵ “Macaristan, Bulgaristan ve Romanya’nın Mihvere Faal Surette Yardım Etmesi Amerika’nın Harp İlan Etmesini Mucip Oldu”, Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Haziran 1942, 1.

⁴⁷⁶ “Dış Haberler”, Mst. Rozveltin Nutukları, Yeni Erzincan Gazetesi, 30 Nisan 1942, 1.

hükümeti ve Birleşmiş Milletlerle görüşmelerinin yakında başlayacağını belirtmiştir⁴⁷⁷. Avrupa’da başlayan yağmacılık hakkında bilgiler verilmiştir. 36.000.000 dolardan fazla bir yağma olduğu, Almanya’nın binlerce makine söküp fabrikalara götürdü, 872 gemiye el koyduğu ve değerli diğer eşyaları da Almanya’ya götürdükleri belirtilmiştir.⁴⁷⁸ Gazetede “Dünya İçin Hayati Mesele” şeklinde başlık atmıştır. Bu başlıkta Başkan Truman yaptığı bir toplantıda “Boğazlar meselesi yalnız Türkiye için değil, dünya için hayati bir meseledir.” şeklindeki sözlerini içermiştir⁴⁷⁹.

Savaş seyri hakkında New York gazetesinde yer alan haberleri ise şöyledir; Gemi tamiri ve yapımına katkılardan dolayı bir Amerikalı subaya Liyakat Madalyası verilmiştir⁴⁸⁰. Alman General kurmayı tarafından gelen haberler dâhilinde Balkanlara çıkarma yapılacağı ve bunun için tedbirler almaya başlandığı bildirilmiştir.⁴⁸¹ Washington çıkarma gemileri için 1.000.000 ton geminin yapımı ya da satın alımı için teklif vermiştir.⁴⁸² Mihver Devletlerinin (Almanya, Japonya, İtalya) Mercan Deniz muharebesinde bir günde 54 Japon uçağı düşürülmüş buna karşılık olarak da 4 uçak kaybettikleri gazete yer almaktadır. Amerika’nın elindeki silahlar düşman elindeki silahlardan üstün değil fakat aynı ayarda olduğu haberi de verilmiştir⁴⁸³.

2.2.1.6. Bulgaristan

Bulgaristan’da yeni bir kabine kuruluşu sevinçle karşılandığı haberi verilmiştir. Kral Boris yeni kurulacak kabine rejiminin Alman ve İtalya rejimleri göz önüne alınarak düzenleneceği belirtmiştir⁴⁸⁴.

Sofya gazetesi Bulgaristan’ın dış politikasına değinmiştir. Bulgaristan’ın Balkanlardaki barışı korunmasını, Bulgaristan’ın menfaatlerinin teminat altına alınmasını ve Bulgar birliğinin sağlanması şeklinde haberle vermiştir⁴⁸⁵. Bulgaristan’ın Almanya ve Türkiye ile ittifakına sadık kaldığını gazetede konu alınmıştır. Almanya’nın müttefiki olan Bulgaristan komşu memleketlerle en başta Türkiye ve Romanya ile de dostluk

⁴⁷⁷ “Ajans Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Nisan 1943, 1-2.

⁴⁷⁸ “Avrupa’da Yağmacılık mı?”, Yeni Erzincan Gazetesi, 29 Nisan 1943, 1.

⁴⁷⁹ “Dünya için Hayati Mesele”, Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Ağustos 1946, 1.

⁴⁸⁰ “Amerikan’ın Gemi İnşaatı”, Yeni Erzincan Gazetesi, 29 Nisan 1943, 1.

⁴⁸¹ “Balkanlara bir Çıkarma”, Yeni Erzincan Gazetesi, 6 Mayıs 1943, 1.

⁴⁸² “Bir Milyon Ton Çıkarma Gemisi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 6 Mayıs 1943, 1.

⁴⁸³ “Taymis Gazetesinin Mütalaası”, Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Ağustos 1949, 1.

⁴⁸⁴ “Dış Haberler, Sofya’da Yeni Kabine”, Yeni Erzincan Gazetesi, 16 Nisan 1942, 1.

⁴⁸⁵ “Bulgaristan’ın Dış Politikası”, Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Kasım 1943, 1.

münasebetlerini sürdürdüğünü yayınlamıştır⁴⁸⁶. Bulgaristan'da asılsız bir şekilde seferberlik ilan edildiği tüm Bulgarların geri çağrıldığı haberi çıkmıştır⁴⁸⁷.

Bulgaristan'da krallığın kaldırılacağı duyurulmuştur. Fakat Sovyet rejimi de kabul edilmeyeceği belirtilmiştir. Kral Boris'in ölümüyle birlikte 8 yaşında kral olan oğlu ve annesi 1944 yılının Eylül ayı içerisinde Suriye'ye kaçtığı da bilinmektedir⁴⁸⁸.

2.2.1.7. İtalya

Mussolini'n Venedik sarayında valilerle yaptığı toplantıda harbin zaferle sonuçlanması gerektiğini belirtmiş en mühim mesele olarak da iase işini görmüş bunun içinde alacağı tedbirleri belirtmiştir. "Zaferi Getirecek Olan Harp Endüstrisidir" demiştir⁴⁸⁹.

Roma gazetesi Macaristan'ın Sovyetler birliğine karşı sonuna kadar mücadele edeceğini aynı zamanda Avrupa cephesinde şimdiye kadar bu kuvvette bir görüş olmadığını yazmıştır.⁴⁹⁰ Napoli gazetesi sivil halk arasında Tifo vakalarının arttığından bahsetmiştir. Bu yüzden beşinci ordunun bu bölgeye girmesi yasaklanmıştır. İtalyan sıhhiye teşkilatı ise hastalıkla mücadele etmek için müttefiklerle iş birliğinde bulunmuştur.⁴⁹¹

Paris haberlerine göre Mihver Devletlerarasında 10 Şubat'ta barış antlaşmaları imzalamışlardır. Amerika, İngiliz ve Rusya gibi devletleri büyükelçiler temsil etmiştir⁴⁹².

2.2.1.8. Japonya

Japon donanması Kolombiya ile Dominiyon'larındaki askeri tesisleri bombalamışlardır. Washington haberlerine göre Alman baskısı altında Ruslar ezilmedikçe Japonlar Ruslara saldıramayacaklarını, Japonların 1938 yılında Moğolistan sınırında aldıkları yenilgiyi unutmadıklarını bildirmiştir. Fin ve Rus bildirilerinde ise savaş sırasında kendi topraklarında bombalanan yerler hakkında haberler yayımlanmıştır⁴⁹³.

⁴⁸⁶ "Bulgaristan Almanya ile İttifakına Sadık", Yeni Erzincan Gazetesi, 2 Aralık 1943, 2.

⁴⁸⁷ "Bulgar Ajansının Tezkihi", Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Nisan 1943, 1.

⁴⁸⁸ "Bulgaristan Krallığı Kaldırılacak", Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Aralık 1945,2.

⁴⁸⁹ "Mosolininin Venedik Sarayındaki Demeçleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 30 Nisan 1942, 1.

⁴⁹⁰ "Führer-Horty görüşmesinin Yankıları", Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Nisan 1943, 1.

⁴⁹¹ "Napoli'de Tifo Vakaları Artıyor", Yeni Erzincan Gazetesi, 30 Aralık 1943, 1.

⁴⁹² "Dış Haberler", Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Şubat 1947,1.

⁴⁹³ "Dış Haberler", Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Nisan 1942,2.

Japonya'nın bildirdiği haberlere göre, Amerikan Filosunun Salomon adalarında bozguna uğrattıklarını bildirmişlerdir⁴⁹⁴.

Tokyo'dan gelen haberlere göre ise Hiroşima'da 244.000 kişi atom bombası sebebiyle ölmüştür. Saldırı anında 6.000 kişi ölümden kurtulmuş, 60.000 kişi o anda yanarak ölmüş ve 60.000 kişi ise yaralanmıştır⁴⁹⁵.

2.2.1.9. Kuzey Afrika Ülke Haberleri

Kahire haberlerine göre, İngiliz kuvvetleri "Bengarday'ı" almış ve İtalyan bombardıman uçaklarının düşürüldüğü bir hava muharebesine girmiştir. Napoli'ye yönelik bir Amerikan bombalama baskını, düşman direnişiyle karşılaştığı haberi verilmiştir⁴⁹⁶. Gazeteye göre, İngiliz kuvvetleri 1-2 Mart gecesi "Palermo'nun" bombalandığı kaydetmiştir. Şehirde dört bölgede ve rıhtımda yangın çıkartılmıştır⁴⁹⁷. Gazete geçen bir diğer haber ise, Almanların İstanköy adasında önemli noktaları ele geçirdiği hava taarruzlarıyla birçok uçak düşürüldüğü ve yangın çıkarıldığı bildirilmiştir.⁴⁹⁸ Bu durumun sonucunda Berlin basınında "Almanlar adayı zapt ettik" ifadelerini yayınlanmıştır⁴⁹⁹.

Cezayir gazetesine göre Mihver kuvvetlerinin güçlü saldırılarda Fransızların kuzeye ilerlediğini bildirilmiştir. Churchill radyoda yaptığı konuşmasında Tunus'taki harbin zor olduğunu ancak zafer haberi alacaklarına inandığını söylemiştir. Ayrıca Churchill savaştaki cepheler hakkındaki bilgilere de yer verilmiştir⁵⁰⁰. Gazetede sekizinci ordunun harpteki ilerleyişinden bahsedilmiş⁵⁰¹, İngilizlerin Tunus'un 25 km yakınına geldiği yazılmıştır⁵⁰². Fransızların ise Tunus'a 20 km kadar yaklaştığı, Alman mevzilerinin ise 40 km uzakta olduğu bildirilmiştir⁵⁰³. Yine Cezayir gazetesinde geçen haberler arasında müttefiklerin Sicilya'da alınan esir sayısını 125.000 olduğunu

⁴⁹⁴ "Japon Donanma Sözcüsünün Nutku", Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Ağustos 1942,2.

⁴⁹⁵ "Atom Bombası 244.000 Kurban Verildi", Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Eylül 1945,1.

⁴⁹⁶ "Ajans Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Şubat 1943, 1.

⁴⁹⁷ "İngiliz Tebliği", Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Mart 1943, 2.

⁴⁹⁸ "Almanlar İstanköy Adasına Çıktılar- Mühim Noktalar Almanların Elinde", Yeni Erzincan Gazetesi, 14 Ekim 1943, 1.

⁴⁹⁹ "Almanlar Adayı Zapt Ettik Diyorlar", Yeni Erzincan Gazetesi, 7 Ekim 1943, 1.

⁵⁰⁰ "Ajans Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Mart 1943, 2-3.

⁵⁰¹ "Ajans Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Nisan 1943, 1-2.

⁵⁰² "İngilizler Tunusa 25 km Yaklaştı", Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Nisan 1943, 1.

⁵⁰³ "Tunus'taki Hareket", Yeni Erzincan Gazetesi, 6 Mayıs 1943, 1.

bildirmiştir. Esirlerin çoğu İtalyan olmakla birlikte Alman esir sayısının da arttığı belirtilmiştir⁵⁰⁴.

2.3. Erzincan'da CHP Dönemi ve DP Dönemi İle İlgili Haberleri

2.3.1. CHP Dönemi Haberleri

Erzincan vilayetinde 9 Ağustos 1942 yılında iki aday arasında mebus seçimi yapılmıştır. Şükrü Sökmen Süer ve Safi Erdem arasında yapılacak seçim için sandıklar hazırlanmıştır. Merkez ve kazalardan gelen seçim sonuçlarına göre Erzincan mebusu Şükrü Sökmen Süer olmuştur⁵⁰⁵. 1 Ekim 1942 günü Erzincan belediye seçimleri yapılmıştır. CHP adaylarından 22 kişi belediye azalığına seçilmiştir⁵⁰⁶.

12 Ocak 1943 Salı günü toplanan CHP grubunun toplantısında Hariciye Vekili Numan Menemencioğlu harici işler hakkında konuşma yapmıştır. Başbakan Şükrü Saraçoğlu BMM seçimin yenileşmesine ve bunun usule uygun yapılması gerekliliğine bildirmiştir⁵⁰⁷. Erzincan da 28 Şubat 1943 günü mebus seçimi yapılmıştır. Merkezde olan seçim Halkevi binasında saat 9 da başlamıştır. İlçelerden gelen sonuçlarla mebuslar belirlenmiş ve Yüksek Seçim Kurumuna bildirilmiştir⁵⁰⁸.

1943 yılında Erzincan vilayetine yeni vali atanmıştır. Vali Dilaver Arğun 1902 yılında Ergani'de doğmuştur. 1922 yılında Siyasal Bilimler Okulundan mezun olmuştur. İlk olarak Ankara Vali Muavinliğinden en son olarak da Van Vali Vekilliği yapmıştır⁵⁰⁹. Eski vali Doktor Sükûti Tükel Maraş Belediye Başkanlığından 1939 depremi sonrası Erzincan'a vali olarak atanmış 3 yıl Erzincan'da görev yapmıştır⁵¹⁰. Yeni vali Dilaver Arğun 18 Nisan 1943 günü Erzincan'a gelmiş ve hizmete başlamıştır⁵¹¹. 28 Mayıs 1943 Cumartesi Ankara'ya giden Vali Dilaver Arğun 26 Haziran günü Erzincan'a geri dönmüştür. Erzincan vilayetinin ihtiyaçları ve gelişimi için Cumhurbaşkanı ve Başbakan ile görüşmeler yapmış ve hayırlı haberlerle Erzincan'a dönmüştür⁵¹².

⁵⁰⁴ "Müttefikler Sicilya'da 125,000 Esir Aldılar", Yeni Erzincan Gazetesi, 12 Ağustos 1943, 1.

⁵⁰⁵ "Mebus Seçimi", Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Ağustos 1942, 1.

⁵⁰⁶ "Belediye Seçimi Yapıldı", Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Ekim 1942, 1.

⁵⁰⁷ "Parti Grubu Toplantısı", Yeni Erzincan Gazetesi, 14 Ocak 1943, 1.

⁵⁰⁸ "Vilayet Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Mart 1943, 1.

⁵⁰⁹ "Van Vali Vekili Sayın Dilaver Arğun Vilayetimiz Valiliğine Tayin Edildi", Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Nisan 1943, 1.

⁵¹⁰ "Sabık Valimiz Dr. Sükûti Tükel", Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Nisan 1943, 1.

⁵¹¹ "Valimiz Şehrimizde", Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Nisan 1943, 1.

⁵¹² "Valimiz Ankara'dan Şehrimize Avdet Ettiler", Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Temmuz 1943, 1.

19 Ekim 1944 Perşembe günü Halkevinde CHP Erzincan vilayet kongresi düzenlenmiştir. Kongreye başkanlığı Bitlis Mebusu Muhtar Ertan yapmıştır. Kongreye merkezden 7, kazalardan 18 delege katılmıştır. Vali Dilaver Argun, Elazığ Mebusu Sabit Sağıroğlu, Malatya Mebusu Halet Sağıroğlu' da kongrede bulunmuşlardır⁵¹³.

15 Şubat 1945 Perşembe günü İl Genel Meclisinin açılma töreni yapılmıştır. Törende Vali Dilaver Argun'un konuşmasıyla başlamıştır. Vali Argun tarafından Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'ye altıncı seçim döneminin toplantısını yaptığına dair telgraf çekmiştir⁵¹⁴. 1945 yılında vali değişikliği olmuştur. Vali olarak Orhan Güvenç tayin edilmiştir. Eski Muş Valisi olan Güvenç Erzincan'a gelmiş ve makamında ziyaretçilerini kabul etmiştir⁵¹⁵. 2 Ekim Salı günü halkevinde vali Güvenç konuşma yapmıştır. Bu konuşmada sayım memurlarına nüfus sayımının öneminden bahsetmiştir. Türkiye'de ilk sayımın 1927 yılında olduğunu söylemiş ve yapılan nüfus sayımın az olduğunu belirtmiştir. Belçikalı bir memurun yaptığı sayımda ise nüfusun daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. 1935-1940 yıllarında yapılan nüfus sayımlarında nüfusun artmış olduğunu belirtmiştir. Bu yüzden vali Güvenç nüfus memurlarının görevlerinde titiz olmalarını istemiştir⁵¹⁶. 21 Ekim Pazar günü sabah saat 8'de nüfus sayımın yapılacağı bildirilmiş ve sayım yapılacağı saatler içinde dışarı çıkmanın yasak olduğunu top atılmadan sokağa çıkanlara para cezasına çarptırılacağı belirtilmiştir⁵¹⁷.

Erzincan ili için Milletvekili seçimleri devam etmektedir. Merkez ve merkez köylerinde toplam 40 seçim bürosunun kurulması kararlaştırılmıştır. Tahminen 5 veya 6 Milletvekili çıkarılması beklenmiştir⁵¹⁸. 21 Temmuz 1946 Pazar günü tüm yurttan seçim yapılması kararlaştırılmıştır⁵¹⁹. 16 Temmuz Salı günü Erzincan Halkevi salonunda seçim işleri hakkında konuşma yapmak üzere Erzincan Milletvekili Saffet Arıkan ve Abdülhak Fırat bulunmuştur. Abdülhak Fırat Erzincan halkının dertlerinin dinlediğini ve gerekli çalışmaların yapılmasının CHP'nin görevi olduğunu bildirmiştir⁵²⁰. 21 Temmuz'da

⁵¹³ "C.H.Partisi Vilayet Kongresi", Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Ekim 1944, 1.

⁵¹⁴ "İl Genel Meclisinin ilk toplantısı Münasebetiyle", Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Şubat 1945, 1.

⁵¹⁵ "Yeni Valimiz", Yeni Erzincan Gazetesi, 19 Temmuz 1945, 1.

⁵¹⁶ "Sayın Valimizin Nüfus Sayımı Hakkındaki Direktifleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Ekim 1945, 1.

⁵¹⁷ "Valilik Makamından", Yeni Erzincan Gazetesi, 11 Ekim 1945, 1.

⁵¹⁸ "İlimizde Milletvekilleri Seçimi Hazırlıkları Süratle İlerliyor", Yeni Erzincan Gazetesi, 20 Haziran 1946, 1.

⁵¹⁹ "21 Temmuz Pazar Günü Bütün Yurtta Seçim Yetki ve Hakkına Haiz Yurttaşlar Oy Vermek Suretiyle Siyasi Haklarını Kullanacaklardır", Yeni Erzincan Gazetesi, 11 Temmuz 1946, 1.

⁵²⁰ "16 Temmuz Salı Günü", Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Temmuz 1946, 1.

yapılan il ve ilçelerdeki Milletvekilleri seçim işleri bitmiştir. CHP adayları seçimi büyük çoğunlukla kazanmıştır. Erzincan Milletvekili Abdülhak Fırat tekrardan Milletvekili seçilmiştir⁵²¹.

Erzincan valisi olan Orhan Güvenç Samsun Valiliğine tayin edilmiştir. Bir buçuk sene kadar Erzincan Valisi olarak görev yapan Güvenç Erzincan'ın imarı hakkında başarılı işler yapmıştır. Tayin olan Güvenç'in yerine Recai Türel Erzincan Valisi olarak atanmıştır⁵²². Yeni Vali Recai Türel 11 Aralık 1946 Çarşamba günü Erzincan'a teşrif etmiştir⁵²³. 1946 yılında göreve gelen Vali Recai Türel 1949 yılına kadar Erzincan valiliği yapmış Temmuz 1949 yılında ise Çorum'a tayin olmuştur⁵²⁴. Recai Türel'in yerine Erzincan'a yeni Vali Ahmet Koçak 5 Ağustos 1949 Cuma günü göreve başlamıştır⁵²⁵.

9 Nisan 1950 Pazar günü yapılan CHP'den milletvekili adayları belli olmuştur. Kazanan isimler:

“Cemal Gönenç: Ziraat Bankası İdare Meclisi Üyesi

Sabit Sağıroğlu: Erzincan Milletvekili

Nahit Pekcan: Erzincan Milletvekili

Ziya Soylu: Eczacı” şeklindedir⁵²⁶.

CHP Erzincan il idare kurulu Rauf Bayındır vatandaşların desteğini alarak teşkilatı genişletmek ve muhalefete karşı daha kuvvetli olabilmek adına partide kadro değişikliğine gitmiştir⁵²⁷.

2.3.2. DP Dönemi Haberleri

Demokrat Parti tarafından Erzincan Milletvekilliğine adaylığını koymuş olan Tercanlı Ali Cennet, İnönü ve partisine olan bağlılığından dolayı Demokrat Parti'den istifa ettiğini ve Milletvekilliği adaylığından çekildiğini Yeni Erzincan Gazetesi'ne gönderdiği mektupla belirtmiştir. Yeşilyurt Lokantası müsteciri Kasım Atalay, PTT

⁵²¹ Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Temmuz 1946,1.

⁵²² “Tayinler, Yeni Erzincan Gazetesi, 14 Kasım 1946,1.

⁵²³ “Yeni Valimiz Geldi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 12 Aralık 1946,1.

⁵²⁴ “Vali Recai Türel Çorum'a Tayin Edildi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 21 Temmuz 1949,1.

⁵²⁵ “Yeni Valimiz Ahmet Koçak Şehrimize Geldi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 11 Ağustos 1949,1.

⁵²⁶ “İlimiz CHP Adayları Belli Oldu”, Yeni Erzincan Gazetesi,13 Nisan 1950,1.

⁵²⁷ “C.H.P. De”, Yeni Erzincan Gazetesi, 11 Ocak 1951,1-3.

memuru Cemal Altınel, Belediye oteli müsteciri Eşref Güncan'da DP'den istifa ettiklerini bildirmişlerdir⁵²⁸.

16 Nisan 1950 Pazar günü DP delegeleri Erzincan sinemasında toplanarak Milletvekili adaylarını seçmişlerdir. Kazanalar:

“İl Parti Başkanı: Turgut Nalcıoğlu

Eski Büyük Elçilerden: Hamdi Arpağ

Emekli General: Sait Balıoğlu

Avukat: Mehmet Yavuz” şeklindedir⁵²⁹.

14 Mayıs 1950'de yapılan milletvekili seçimleri Erzincan'da sakin bir şekilde son bulmuştur. CHP adayı ve eski Başbakan olan Şemsettin Günaltay Erzincan Milletvekilliğini büyük bir farkla kazanmıştır. Deprem sonrası yaptığı yardımlar ve daha sonra kurulmasında büyük payı olan Günaltay'a Erzincan halkı teşekkürünü bu şekilde belirtmiştir⁵³⁰. Erzincan'dan çıkan diğer milletvekilleri; Cemal Gönenç, Nahit Pekcan, Sabit Sağıroğlu ve Ziya Soylu olmuştur⁵³¹. Erzincan il genelinde CHP kazanmış olsa bile Türkiye geneli seçimlerini Demokrat Parti seçimi büyük bir farkla kazanmıştır. 22 Mayıs 1950 Pazartesi TBMM toplantısında ilk olarak seçilen milletvekilleri yemin etmiş ardından Cumhurbaşkanlığına Celal Bayar ve Meclis Başkanlığına ise Refik Koraltan seçilmiştir. Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın adına Erzincan'da 101 pare top atılmıştır. Cumhurbaşkanı Celal Bayar, Adnan Menderes'i Başbakan olarak görevlendirip hükümeti kurma yetkisini kendisine vermiştir⁵³².

Vali Ahmet Koçak 22 Haziran 1950 de Erzincan valiliğinden Elazığ valiliğine tayin olmuştur. Yaklaşık bir yıl kadar Erzincan'da görev yapan vali şerefine yemek daveti verilmiş vali uğurlanmıştır⁵³³. Ahmet Koçak ayrılınca Erzincan Valiliğine Ekrem

⁵²⁸ “Demokratik Partiden Çekilenler, Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Temmuz 1946,1.

⁵²⁹ “Demokrat Partide, Yeni Erzincan Gazetesi,20 Nisan 1950,2.

⁵³⁰ “Seçimler Vilayetimizde Vakar ve Sükûnetle Sona Erdi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Mayıs 1950,1.

⁵³¹ “Erzincan Valiliğinden”, Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Mayıs 1950,1.

⁵³² “Demokrat Parti Çoğunluğunun Teşkil Ettiği, 9. B.M.Meclisi 22 Mayıs 950 Pazartesi Toplandı, Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Mayıs 1950,1.

⁵³³ “Valimiz Erzincan'dan Bugün Ayrıldı, Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Haziran 1950,1-3.

Avşaroğlu tayin edilmiştir⁵³⁴. Bir süre sonra Erzincan valiliğine 27 Ağustos Pazar günü Sait Balioğlu atanmıştır⁵³⁵.

13 Ağustos 1950 de muhtarlık seçimi yapılmıştır. Erzincan'da muhtarlık seçimleri için partiler hazırlıklarını yapmaya başlamıştır⁵³⁶. Yapılan muhtarlık seçiminde Erzincan'da DP merkez köylerinden birçoğunu kazanmıştır⁵³⁷. Muhtarlık seçimleri bittikten sonra 3 Eylül Pazar günü belediye seçimleri yapılmıştır. İl merkezinde yapılan seçimi DP kazanmıştır. Belediye başkanlığına Nusret Bayındır seçilmiştir⁵³⁸.

Erzincan'daki DP merkezinde anlaşmazlıklar çıkmıştır. Anlaşmazlıkları gidermek maksadıyla kadroda değişiklikler yapılmıştır⁵³⁹. Ankara'ya gidip dönen DP heyeti Ankara'daki Erzincan ile alakalı görüşmeler üzerinde durulan konular;

1. Erzincan'da yapılacak kurma evlerin belediyeye devredilmesi ve hükümetin yaptığı tespitlerden dolayı yarı fiyatına hak edenlere verilmesi öngörülmüştür. Kanun tasarısını hazırlama görevi DP müfettişi Rıfat Öçten'e verilmiş ve hükümet başkanı tarafından destekleneceği belirtilmiştir.

2. Erzincan'da şeker fabrikasının kurulması için bir heyet gönderileceği söylenmiştir.

3. 1951 yılı içindeki Erzincan ovasının ıslah ve sulama işleri için gerekli bütçenin sağlanması gerekliliği bildirilmiştir.

4. Erzincan'da yapılacak cami için bütçeye eklemeler yapılarak vakıfların yapacağı camilerin inşaatlarının mayıs ayı içerisinde başlatılması sağlanacaktır.

5. Hah fidanlığının ihtiyaçlarının karşılanması fazla gelen ihtiyaç ürünlerinin diğer illere gönderilmesi gerekliliği belirtilmiştir.

6. Erzincan'a yakın ormanlık arazide deprem felaketine yakalanmış vatandaşların ev yapmaları halinde yardımın yapılacağı Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilmiştir.

⁵³⁴ "İlimize Yeni Vali Tayin Edildi, Yeni Erzincan Gazetesi, 6 Temmuz 1950,1.

⁵³⁵ "Yeni Valimiz Göreve Başladı, Yeni Erzincan Gazetesi, 31 Ağustos 1950,1.

⁵³⁶ Meryem İnal Önal, "Demokrat Parti Dönemi'nde Erzincan (1950-1960)", (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022), 32.

⁵³⁷ "Muhtar Seçimi", Yeni Erzincan Gazetesi, 17 Ağustos 1950,1-6.

⁵³⁸ "Belediye Seçimlerini Şehrimizde Demokrat Parti Kazandı", Yeni Erzincan Gazetesi, 7 Eylül 1950,1.

⁵³⁹ "D.P. de", Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Ocak 1951,1-2.

7. Erzincan Kütüphanesinin kurulması, lise ve sanat enstitüsü inşaatlarının masraflarının gelecek yıl bütçesine konulması Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sağlanacağı belirtilmiştir.

8. Eski yerleşim yerinde bulunan arsaların yeni şehirdeki arsa karşılığı bedelsiz olarak belediyeye devredilmesi için kanun tasarısının Meclis'e sunulacağı belirtilmiştir.

9. Yakın zaman da Erzincan hastanesine röntgen uzmanı gönderileceği de belirtilmiştir⁵⁴⁰.

28 Nisan 1951 Cumartesi günü Erzincan şehir sinemasında DP İl Kongresi düzenlenmiştir. Kongreye il ve ilçe merkez teşkilat temsilcileri, DP Erzincan Bölge Müfettişi, Sivas Milletvekili Rıfat Öçten, CHP idare kurulu üyelerinden birkaçı ve kalabalık bir dinleyici katılmıştır⁵⁴¹. Kongrede konuşma yapan Rıfat Öçten öncelikle Erzincan halkının yaşamış olduğu deprem felaketin sonucunda halkın şikâyet ve dileklerini dinlediğini belirtmiştir. 14 Mayıs'ta yapılan seçimlerin DP'nin kazanmasını bir ihtilal olarak değerlendirmiş ve halkın iradesiyle olduğunu belirtmiştir. DP hükümetinin kurulmasının ardından diğer siyasi partiler tarafından hiçbir iş yapmadığı söylentilerin dolaştığı fakat DP hükümeti tarafından gereken cevapların belgeleri ile cevap verildiğini söylemiştir⁵⁴². DP iktidar olduğundan bu yana maddi olarak icraatlarına başladığını belirtmiş ve DP öncesi hükümet eleştirilmiştir. DP'nin en önde gelen konusu köylü davası olduğunu belirterek köylünün çektiği sıkıntının son bulmasının gerekliliği hakkında konuşmasını sürdürmüştür. Köylünün hayat seviyesi yükseltilmezse Türk milletinin refah seviyesinin yükselmeyeceğini söylemiştir⁵⁴³. Erzincan'da mesken ihtiyaçlarını karşılamak üzere yakın bir zamanda Emlak Bankasının açılacağı ve ev yaptırmak isteyenlere yirmi sene vade ile 10.000 lira verileceği belirtilmiştir. Kurma evlerin çözülemeyen bir probleme dönüştüğü ve halkın arsası üzerine kurulan bu evlerin oldukça maliyetli bir şekilde satılması üzerine halkın bu evleri almaması karmaşaya sebep

---

⁵⁴⁰ "Ankara'dan Dönen D.P. Heyeti Başkanı Avukat Samih Bingöl'ün Gazetemize Ankara Temasları Hakkında Beyanâtı", Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Mart 1951,1-3.

⁵⁴¹ "İlimizde Demokrat Parti Kongresi", Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Mayıs 1951,1

⁵⁴² "D.P. Erzincan Bölge Müfettişi Rıfat Öçten'in Kongredeki Konuşması", Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Mayıs 1951,1-2.

⁵⁴³ "D.P. Erzincan Bölge Müfettişi Rıfat Öçten'in Kongredeki Konuşması", Yeni Erzincan Gazetesi, 10 Mayıs 1951,1-3.

olmuştur. Sayın Öçten bu sorunu Cumhurbaşkanı ve Başbakanla görüşerek gerekenin yapılması için bir kanun teklifi hazırlandığını belirtmiştir⁵⁴⁴.

2.4. Erzincan'a Devlet Adamlarının Ziyaret Haberleri

Başvekil Şükrü Saraçoğlu 30 Ağustos 1942 günü Erzincan şehrini ziyaret etmiştir. Ziyareti sırasında Şükrü Saraçoğlu, vilayet konağının bir an önce yaptırılması, halkevlerinin demir ihtiyacı ve çimentonun 10 güne kadar Erzincan şehrine gönderilmesini not ettirmiştir. Şehir hastanesi ziyaretinden sonra Vaskirt deresinin inşaat alanını gezip tetkiklerde bulunmuştur. Girlevik Şelalesini gören Şükrü Saraçoğlu burada kurulacak elektrik santralinin milyon dolarlık bir servet niteliğinde olduğunu belirtmiştir⁵⁴⁵. Ulaştırma Vekili Fahri Engin şehri ziyaret etmiştir. Belediye ve partiyi ziyaretinin ardından Demiryolları İşletmesini, postaneyi ve yeni yapılan Tayyare meydanını ziyaret ederek tetkiklerde bulunmuştur. CHP müfettişi Balıkesir Mebusu Muzaffer Akpınar'da şehre gelenler arasındadır⁵⁴⁶. 18 Eylül Cuma günü Nafia Vekili General Ali Fuat Cebesoy Erzincan'a gelmiştir. Yeni Erzincan'ın imar planı, asri mezarlık, yeniden inşa olan şehrin yapılmış ve yapılmakta olan bütün işleri, Vaskirt deresinin ıslah işlemleri hakkında bilgileri alıp gerekli tetkikleri yaparak yapılması gereken tüm işlerin direktifini vermiştir. Yapılan incelemeler sonunda vekil 20 Eylül'de şehirden ayrılmıştır⁵⁴⁷.

1943 yılında Maliye Müfettişlerinden Necmi Tansu ile PTT Müfettişlerinden Kazım Sölendil ve Tevfik Nilgün şehri ziyaret ederek teftişlerde bulunmuştur⁵⁴⁸. Nafia Müdürü Cevat Arsanu Kemah'a giderek kalenin altından geçen yollar hakkında çalışmaları tetkik etmiştir⁵⁴⁹. Erzincan mebusu Behçet Kemal Çağlar'da Erzincan'a gelmiştir. Hem mebus hem de ünlü şairlerden olan Behçet Kemal Çağlar bir müddet burada kalmıştır. Elazığ mebusu Sabit Sağıroğlu'da şehre gelenler arasındadır ve buradan memleketi olan Kemah'a geçmiştir.⁵⁵⁰

⁵⁴⁴ "D.P. Erzincan Bölge Müfettişi Rifat Öçten'in Kongredeki Konuşması", Yeni Erzincan Gazetesi, 17 Mayıs 1951,1-3.

⁵⁴⁵ "Çok Sayın Başvekilimizin Şehrimizi Ziyaretleri ve Tetkikleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Eylül 1942,1.

⁵⁴⁶ "Münakalat Vekilimizin Tetkikleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 10 Eylül 1942,1.

⁵⁴⁷ "Sayın Nafia Vekilimiz Şehrimizi Şereflendirdi", Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Eylül 1942,1.

⁵⁴⁸ "Gelenler- Gidenler", Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Ekim 1942,1.

⁵⁴⁹ "Vilayetimizde Nafia İşleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Nisan 1943,1.

⁵⁵⁰ "Gelenler, Gidenler Tayin ve Terfiler", Yeni Erzincan Gazetesi, 5 Ağustos 1943,1.

1944 yılında Maarif Vekili Hasan Ali Yücel Erzurum dönüşünde Erzincan'a uğramıştır. Bir ortaokulun temel atma töreninde bulunan Yücel, civar köylerden birinde köy enstitülerinin açılacağını, bölgede sanat okullarının açılması için gerekli tetkiklerin yapılacağını bildirmiştir⁵⁵¹. Elazığ Mebusu Sabit Sağıroğlu, Erzincan Mebusu Şükrü Söken ve Behçet Çağlar 16 Ağustos günü Erzincan'a ziyaret gerçekleştirmişlerdir⁵⁵².

Erzincan Milletvekili Şükrü Sökmensüer 1945 yılında Erzincan'a gelmiştir. Halkevinde halkın isteklerini dinlemiş ve cevaplamıştır⁵⁵³. 1946 yılında Bayındırlık Bakanı Sırrı Day şehre gelerek inşaat alanlarını dolaşmış, yapılacak olan bütün işler için vali ve belediye başkanına gerekli direktifleri vermiştir⁵⁵⁴.

Başbakan Hasan Saka 30 Mart 1948 günü Erzincan'ı ziyaret etmiştir. Pavyonları ziyaret eden Başbakan halkın durumu hakkında gözlemlerde bulunmuştur. Halkevinde halkla görüşmeler yapmıştır⁵⁵⁵.

Yurt gezisine çıkan Cumhurbaşkanı İsmet İnönü 10 Temmuz 1949 Pazar günü Kemah'ta Vali Recai Türel, Belediye Başkanı Naci Gürkan ve CHP Başkanı Rıza Altunok tarafından karşılanmıştır. 1939 sonrası yapılan evleri gezen İsmet İnönü halkevinde halkın isteklerini dinlemiştir. Erzincan'ın imarı ve kalkınması için gerekli talimatları vermiştir⁵⁵⁶. 2 Eylül Cuma günü Başbakan Şemsettin Güneltay Erzincan'a gelerek, Vali Ahmet Koçak ve Belediye Başkanı Naci Gürkan'dan şehir hakkındaki çeşitli konularla ilgili bilgileri almış ve yeni kurulan Erzincan'ın ilk ihtiyacının elektrik ve su olduğunu ivedilikle bu sorunu ortadan kaldırılmasının üzerinde durulacağını belirtmiştir⁵⁵⁷. Sağlık ve Sosyal yardım Bakanı Kemali Beyazıt 19 Eylül Pazartesi günü Erzincan şehrine gelmiştir. Hastaneyi ziyaret eden bakan hastaların durumu hakkında da bilgi almıştır. Daha sonra halkevinde kendisi adına verilmiş ziyafete katılmıştır⁵⁵⁸.

Cumhurbaşkanı Celal Bayar ve Başbakan Adnan Menderes yurt gezisine çıkmıştır. 4 Ekim 1950 Çarşamba günü Erzincan'ı ziyaret etmişlerdir. Perşembe günü

⁵⁵¹ "Sayın Maarif Vekilimiz Erzincan'ı Şereflendirdi", Yeni Erzincan Gazetesi, 17 Ağustos 1944,1.

⁵⁵² "Mebuslarımız Şehrimizde", Yeni Erzincan Gazetesi, 17 Ağustos 1944,1.

⁵⁵³ "Şükrü Sökmensüer Şehrimizde", Yeni Erzincan Gazetesi, 26 Temmuz 1945,1.

⁵⁵⁴ "Bayındırlık Bakanı Sırrı Day Şehrimize Gelerek İnşaatları Dolaştılar Ve Gereken Direktifleri Verdiler", Yeni Erzincan Gazetesi, 11 Temmuz 1946,1.

⁵⁵⁵ "Sayın Başbakanımız Hasan Saka Erzincan'ı Şereflendirdiler", Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Nisan 1948,1.

⁵⁵⁶ "Şehrimizi Şereflendiren İnönü Dedi ki", Yeni Erzincan Gazetesi, 14 Temmuz 1949,1.

⁵⁵⁷ "Sayın Başbakanımız Şemsettin Güneltay Şehrimizi Şereflendirdi", Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Eylül 1949,1.

⁵⁵⁸ "Sağlık Bakanı Kemali Bayezit Şehrimize Geldi", Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Eylül 1949,1.

öncelikle belediye ardından CHP ve DP partilerini gezmişlerdir. Yapılmış ve yapımı devam etmekte olan kurma evleri inceleyen Celal Bayar daha sonra pavyonlara giderek halkın istek ve şikâyetlerini dinlemiştir. Köylülerin topraklandırılması, Erzincan'ın su işlerinin hallolması, işsizlik gibi sorunlar konuşulmuş ve yapılması gereken işler belirlenmiştir⁵⁵⁹.

Doğu üniversitesinin kurulacağı yer hakkında tetkikler için Van iline giden Cumhurbaşkanı Celal Bayar dönüşte Erzincan havaalanında bir saatlik bir dinlenme gerçekleştirmiştir. Vali yardımcısı Hakkı Türemen, Belediye Başkanı, Nusret Bayındır, Kolordu Komutan vekili Korgeneral Cemal Gürsel, DP başkanı Cumhurbaşkanı karşılamıştır. Erzincan'ı ilgilendiren konular hakkında bilgileri alan Cumhurbaşkanı Ankara'ya hareket etmiştir⁵⁶⁰.

---

⁵⁵⁹ “Sayın Cumhurbaşkanımız Şehrimizi Şereflendirdiler”, Yeni Erzincan Gazetesi, 5 Ekim 1950,1.

⁵⁶⁰ “Ankara’ya Dönmekte olan Sayın Cumhurbaşkanımız Hava Alanında Bir Saat Dinlendiler”, Yeni Erzincan Gazetesi,9 Ağustos 1951,1.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YENİ ERZİNCAN GAZETESİNDE EĞİTİM, SAĞLIK SPOR ALANI İLGİLİ HABERLER

3.1. Eğitim Alanı ile İlgili Haberler

3.1.1. Eğitim

1939 depremi sonrası Erzincan merkez, ilçe ve köylerde eğitime önem verilmiş yıkılan okulların tadilatı yapılırken, yeni okullar açılmıştır. Bu durum Erzincan ili için eğitime büyük bir önemin verildiği göstermiştir. Gerek hükümet gerekse Valilik ve Belediye bu konuda bir hayli özenli çalışmışlardır. Yardım kuruluşları da eğitim için gerekli yardımları yapmıştır. 1942 yılında Millî Eğitim Bakanlığının verdiği 60.000 liralık bir bütçe ile il merkezinde bir ilkokul temeli atılmıştır. Temel atma töreninde Vali Doktor Sükûtu Tükel'de bulunmuş ve konuşmasının ardından okulun temeli atımına başlanmıştır⁵⁶¹. Ayrıca Tezgâh dokuma evleri de açarak insanların işsiz kalmamasını sağlanmıştır. 23 Haziran 1942 tarihinde bitecek kursun sonucunda yeni camide açılacak dokumacılık tezgâhlarıyla insanların kendi ihtiyaçlarını karşılamaları sağlanmıştır.⁵⁶²

1942 yılı içinde Cimin ilçesine bağlı Keleriç köyünde halkın yardımıyla bir köy okulunun yapımı başlanmıştır. Bu okulun yapımı iki ay içinde biteceği belirtilmiştir. Dönemin Valisi Doktor Sükûtu Tükel bu köye uğrayarak gerekli bilgileri almıştır. Yine Erzincan İliç ilçesinin Erhemü köyünde bir köy okulu yapımına başlanmıştır⁵⁶³.

3849 Sayılı Kanun gereğince deprem bölgesinde yapılacak işler ve yardım işleri için Erzincan'daki okulların yapımı ve tamiri için 59.130 liradan, 10.000 lirası Kemaliye

⁵⁶¹ “İlk Mektep Temel Atma Merasimi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 21 Mayıs 1942, 1.

⁵⁶² “Tezgâh Evlerinin Açılması”, Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Haziran 1942,1.

⁵⁶³ “Vilayet Haberleri: Maarif Hamleleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Temmuz 1942,1.

ilçesindeki ilkokul inşaatına geri kalan 49.130 lirada Refahiye ve Kemah ilkokullarının inşaatı için kullanılması İcra Vekilleri Heyetince 5 Eylül 1944 yılında kabul edilmiştir⁵⁶⁴.

Erzincan ilinde Milli Eğitim hızlı bir şekilde çalışmalarına devam etmiştir. Salmalar ve bunların iktidara göre alınması hususunda ilçe, bucak ve köylere esaslı bir genelge yazılmıştır. Bu genelgede köylünün salmanlara karşı yükümlülükleri belirtilmiş olup ayrıca salmanların köylüye karşı görevleri üzerinde durulmuştur⁵⁶⁵.

1946 yılına gelindiğinde köylerde ve il merkezlerinde okuma-yazma oranını arttırmak için çalışmalar devam etmiştir. 1945 yılında il geneline bağlı köylerde ve ilçelere bağlı köylerde 37 okul binası, 3 köy sağlık memuru evi, 18 öğretmen evi yapılmıştır. Amaç köylerin okulsuz bırakılmamasıdır. İl geneline bağlı 508 köyden 203'ünde okul yapılmıştır. Geriye kalan 305 köye okul ve öğretmen sağlanması için 1946 yılından 1956 yılına kadar bir planlama yapılmamıştır. 1946 yılına gelindiğinde dönemin Valisi Orhan Güvenç bir heyetle birlikte Kemah, Kemaliye ve İliç ilçelerini ziyaret ederek yapılacak köy okulları hakkında planlamalar yapmıştır⁵⁶⁶. Vali Orhan Güvenç'in de girişimiyle Bayındırlık Bakanlığı 1946 yılı bütçesindeki Eğitim Bakanlığına ait yapı ödemesi için 80.000 liranın gönderileceği haberi alınmıştır⁵⁶⁷.

1946 yazının sonuna kadar Erzincan il merkezine bağlı köyler de 38 okul, 8 bağımsız öğretmen evi, 7 sağlık memuru evi, 29 okul, onarımının yeniden inşa edileceği belirtilmiştir. Toplamda 49 köyde 1946-1947 eğitim öğretim yılında 26 enstitü mezunu öğretmen ile 26 eğitimci ve ailelerinin geçimine yetecek toprakların kamulaştırılması tamamlanmış olacağı söylenmiştir. Millî Eğitim Bakanlığının onayına sunulan 10 yıllık eğitim planlarının 25 Nisan Perşembe günü halkevinde Vali Orhan Güvenç'in başkanlığında yapılan toplantıda 15 Eylül'e kadar bitirilmesi konuşulmuştur⁵⁶⁸.

1947 yılına gelindiğinde Erzincan da Millî Eğitim işleri çalışmalarına hızla devam etmiştir. İlçe, köy ve bucaklarda okulların gelişmesi için ihtiyar heyetinin kararıyla her evden toplanması gereken miktarlar belirlenmiş ve bir genelge yayımlanmıştır.

⁵⁶⁴ BCA, "Erzincan İlindeki Okulların Yapımı ve Onarımına Ayrılan 59.250 liradan 59.130 liranın Kemaliye, Refahiye ve Kemah İlçeleri İlkokullarının Yapımı ve Onarımına Verilmesi", 03.08.1944, 30.18.1.2 /106.56.13.

⁵⁶⁵ Bkz. Yeni Erzincan Gazetesi, "İlimizde Milli Eğitim İşleri Çalışmaları Hızla İlerliyor", 16 Ocak 1947, 2-3.

⁵⁶⁶ "İlimiz Milli Eğitim Çalışmaları", Yeni Erzincan Gazetesi, 17 Ocak 1946, 1.

⁵⁶⁷ "Ortaokul Binası İkmal Edilecek", Yeni Erzincan Gazetesi, 24 Ocak 1946, 1.

⁵⁶⁸ "İlimizde İlköğretim Çalışmaları", Yeni Erzincan Gazetesi, 2 Mayıs 1946, 1.

Yayımlanan genelgeye göre köylerde ki okulların ihtiyaçlarının karşılanması için halkın bütçesine göre alınacak bedeller belirlenmiştir. Bu bedeli ödeyemeyecek olanların 18 ve 50 yaş arasında ki kişilerin okullarda belirli günlerde çalışmaları için düzenlemeler yapılmıştır⁵⁶⁹.

Erzincan Sanat Ortaokulu tarafından 1947 yılında okul öğrencileri için yardım talep edilmiştir. Deprem sonrası yardımların devamı için bir dilekçe gönderilmiştir. CHP Genel Sekterliğine gönderilen bu yazı Kızılay Derneğine iletilmiştir. Kızılay Derneği bu yardımı yerine getiremeyeceğini çünkü Kızılay'a yapılan yardımında azaldığını ve imkânların olmadığından dolayı bu yardımı yapamayacaklarını bildirmişlerdir⁵⁷⁰.

Millî Eğitim Bakanlığının 3. Millî Eğitim Şurası kararından dolayı Okul Aile birlikleri kurulmaya başlanmıştır. Erzincan'da da bu nedenle Millî eğitim müdürünün ve tüm öğretmenlerin de katılımıyla Halk evinde bir toplantı yapılmıştır. Toplantıda bakanlığın bu konuda ki emirleri okunmuş ve gerekli kararlar alınmıştır. İl merkezindeki Okul Aile Birliğinin yönetim kurulunu seçmek üzere okul öğrencilerinin velileriyle sinema salonunda bir toplantı yapılmış, Ortaokul ve Sanat okullarının da bu toplantıdaki hazırlık süreçlerinden bahsedilmiştir⁵⁷¹.

Merkez Cumhuriyet ilkokulunun Okul Aile Birliği yönetim kurulu valiyi ziyaret ederek, 1947 yılı içerisindeki yapılacak işlerden valiye bahsetmiş ve valinin de desteğini almışlardır⁵⁷². Daha sonra Cumhuriyet Okulu Okul Aile Birliği toplantısı yapmıştır. Toplantıda çocukların anne ve baba arasındaki ilişkilerinden, çocuğun evdeki ve okuldaki temizlik alışkanlıklarından bahsedilmiştir. Okul Aile Birliği üyeleri ve toplantıya katılan veliler toplantıdan gayet memnun bir şekilde ayrılmıştır⁵⁷³. Merkez Cumhuriyet İlkokulunun Okul Aile Birliğinin denetim kurulunun okulun ders araç gereçlerinin ihtiyacının temini, bahçenin kumlatılması, yoksul öğrencilerin ihtiyaçlarının karşılanmasını yardım kurumlarıyla birlikte Okul Aile Birliği sağlamıştır⁵⁷⁴.

---

⁵⁶⁹ Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Ocak 1947.

⁵⁷⁰ BCA, "Erzincan Erkek Sanat Okulu'nun Muhtaç Öğrencilerine Yapılacak Yardımlar", 13.01.1947, 490.1.0.0/1177.133.2, 1-7.

⁵⁷¹ "Aile Okul İşbirliği", Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Ocak 1947,1.

⁵⁷² "İl Haberleri: Gelenler", Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Şubat 1947,2.

⁵⁷³ "Okul Aile Birliği Çalışmaları", Yeni Erzincan Gazetesi, 6 Mart 1947, 1.

⁵⁷⁴ "İl Haberleri: Milli eğitimden", Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Nisan 1947, 2.

Merkez İnönü Okulu bir müsamere düzenleyerek memur ve halka açık bir gösteride bulunmuştur⁵⁷⁵. İnönü Okulunun yönetimi 1947 yılında çift öğretimden kurtulmak için boş olan arsaya bir derslik yapılması kararlaştırılmıştır⁵⁷⁶. Bu kararın ardından İnönü Okulunun ek bina inşaatı için Bayındırlık Bakanlığının Kızılay deprem ödeneğinden 5.000 lira yardımda bulunmuştur⁵⁷⁷.

1947 yılında Millî Eğitim Müdürlüğü Başkanlığında ilköğretim müfettişleri ve gezici başöğretmenlerin katılımıyla bir toplantı yapıldı. 3 saat süren toplantıda köylerin inşaat ve arazi durumlarına malzeme sağlanması gibi konular görüşülmüştür⁵⁷⁸. Aynı dönem içerisinde Millî Eğitim Bakanlığınca Erzincan da Kız Sanat Okulu açılışı yapılmıştır. Yetersiz bir bina hizmetine karşı şimdiden 160 öğrenci kaydı bulunmaktadır⁵⁷⁹. Erzincan'da Akşam Kız Sanat Okulu açılışında 5 aylık kısa süre zarfında tören için hazırlanan öğrenciler misafirleri etkilemiştir. Öğrenciler Türk kadının yerinden ve öneminden bahsetmişlerdir. Bir dönem dışlanan Türk kadınının günümüzdeki yerinin önemi vurgulanmıştır⁵⁸⁰.

1947 yılında var olan Köy okulları ve enstitüleri teşkilat kanununun 25'inci maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklik şu şekilde olmuştur;

Kanun no:5012

Kabul tarihi 19.2.1947

Yayın tarihi 24.2.1947

Madde 1: 4274 sayılı kanunun 25 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Köy halkından olan veya en az altı aydanberi köyde yerleşmiş bulunanlardan 18 yaşını bitiren ve 50 yaşını geçmeyen her erkek vatandaş köy ve bölge okulları binalarının kurulmasına, bu binalara su temin edilmesine, okul yolları ile bahçelerinin yapılmasına ve bunların onarılmasına ve 23 üncü maddede yazılı diğer tesislerin vücuda getirilmesine münhasır işler tamamlanuncaya kadar yılda en çok 20 gün çalışmaya mecbur tutulur

Madde 2: Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

⁵⁷⁵ “İl Haberleri: Müsamere”, Yeni Erzincan Gazetesi, 20 Şubat 1947,2.

⁵⁷⁶ “İl Haberleri: Milli Eğitimden”, Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Nisan 1947,2.

⁵⁷⁷ “İnönü Okulu İnşaatına Yapılan Yardım”, Yeni Erzincan Gazetesi, 11 Eylül 1947, 1.

⁵⁷⁸ “İl Haberleri: Milli Eğitimden”, Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Nisan 1947, 2.

⁵⁷⁹ “İl Haberleri: Milli Eğitimden”, Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Nisan 1947, 2.

⁵⁸⁰ “Akşam Kız Sanat Okulunun Açılış Töreni Münasebetiyle”, Yeni Erzincan Gazetesi, 10 Nisan 1947,2.

*Madde 3: Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür*⁵⁸¹.

1947 yılında ki 23 Nisan Çocuk Bayramının etkileri uzun bir süre devam etmiştir. 24 Nisan Perşembe günü ilkokullar tarafından halkevinde çocuk balosu düzenlenmiş çocuklar Millî kıyafetlerle gösteri yapmışlardır. 26 Nisan Cumartesi günü de okullar arasında şehir stadında spor yarışmaları yapılmış, Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından kazanan çocuklara hediyeler verilmiştir⁵⁸².

1946-1947 ders yılının sona ermesiyle Millî eğitim mensupları vali ve vali yardımcısıyla birlikte Girlevik şelalesine geziye gitmişlerdir. Daha öncede bahsettiğimiz üzere İnönü okulunun çift öğretiminin kaldırılması için ek bina yapılması konuşulmuş ve ek binanın temelleri atılmıştır. Köy okullarındaki inşaat ve köy okullarına atanan enstitü mezunlarının geçim durumları ile ilgili Millî Eğitim Müdürlüğünde toplanarak gerekli kararlar alınmıştır⁵⁸³. 8 Ağustos 1947 yılında yeni eğitim yılı başlamadan Millî Eğitim Müdürlüğünün toplantısı yapılmıştır. Okulu olmayan köylerde okul inşaatlarının başlaması yıllara göre düzenlenmiştir. Henüz okul olmayan köylerde okul yapıldıktan sonra enstitü mezunu öğretmenlerin tayinleri görüşülmüştür⁵⁸⁴. 1947- 1948 eğitim öğretim yılının başlamasıyla Okul Aile Birliği Kurulu Halk evinde toplanmıştır. Geçen sene yapılan faaliyetlerin raporları konuşulmuş ve yeni eğitim öğretim yılında yapılacaklar hakkında görüşmeler yapılmıştır. Toplantıya ailelerde katılmış fakat birçoğu da salonun küçüklüğü sebebiyle toplantıda bulunamamıştır⁵⁸⁵.

1926 yılında kabul edilen kanunla birlikte köylerde okulların yapımı köy işlerinin mecburi görevi olarak belirlenmiştir. Fakat bu kanun tam rayına oturamamıştır. Daha sonra çıkan kanunlarla köylerde okulların gelişimine destekler artmıştır. Bu arada köy okuluna atanacak öğretmenin nasıl geçineceği de gündeme gelmiştir. 5 Eylül 1947 yılında çıkan kanunla bu ve bunun gibi sorunlar üzerinde düzenlemelere gidilmiştir. Bu düzenlemeye göre 40 liradan fazla ücret alamayan öğretmene 100 lira gibi bir maaş ödemesi getirilmiştir. Ayrıca öğretmenlere 2 dönümden az 10 dönümden çok olmayacak

---

⁵⁸¹ Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Nisan 1947; Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilat Kanununun 25. Maddesinin Birinci Fırcasında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, Kanun no:5012 (1947), T.C. Resmi Gazete, 6540, 24.02.1947.

⁵⁸² “Çocuk Haftası Çok Neşeli Geçti”, Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Mayıs 1947,1.

⁵⁸³ “İl Haberleri: Öğretmenlerin Ders Sonu Gezintileri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 12 Haziran 1947,1.

⁵⁸⁴ “İl Haberleri: İlde Milli Eğitim Çalışmaları”, Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Ağustos 1947, 1.

⁵⁸⁵ “Merkezde Okul- Aile Birliği Çalışmaları”, Yeni Erzincan Gazetesi, 6 Kasım 1947,1.

şekilde bir arazi verilecek, öğretmenler burada öğrencileriyle tatbikatta yapabilecek ve buradan elde edilen mahsul de öğretmenlere bırakılacağı belirtilmiştir.⁵⁸⁶

Aralık 1947 yılında Erzincan merkez ilkokullarında görev yapan öğretmenler ve köy okulunda görevli enstitü mezunu öğretmenleri bir araya getirmek üzere Hah Köyü bölge okulunda bir toplantı yapılmış ve öğretmenler birbirlerine tanıtılmıştır. Daha sonra köy okulunun çocuklarının gösterileriyle toplantı sona ermiştir.⁵⁸⁷

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Erzincan iline 1948 yılı için ödenek verilmiştir. Ancak bu ödenek bu yıl içerisinde gelecek olan enstitü mezunlarının yerleştirilmesiyle ve inşaat alanıyla ilgili yapılacak harcamaların yemini için gönderilmiştir.⁵⁸⁸

Cumhuriyet Okulu Okul Aile Birliğine gelir sağlamak amacıyla bir müsamere tertip etmiştir. İnönü Okulun'da 30 Ocak 1949 Pazar günü eğitim konuları üzerine konuşulmuş ve gelir sağlayacak konular üzerinde kararlar alınmıştır.⁵⁸⁹ Erzincan il genelindeki ilkokullar 9 Nisan Cumartesi günü akşam halkevinde bir müsamere yapmışlardır. Dönemim Valisi Recai Türelî'nin de katıldığı müsamereye halk tarafından da ilgi büyük olmuştur. Müsamere sonunda Sebahat Sakman çocuk eğitimi üzerine bir konuşma yapmıştır.⁵⁹⁰ Erzincan ilinin Millî Eğitim kurumlarını denetlemek üzere Erzurum Bölge Merkezinden Tarık Aksal, Ali Durukal ve Cemal Sezgin gelmiş ve bir hafta boyunca denetimlerde bulunmuşlardır.⁵⁹¹ Bu heyet Erzincan'da Mili Eğitim Kurumlarının idari ve öğretmen işlerini denetlemek üzere görevlendirilmiştir. Burada bir hafta süreyle denetleme yapılmıştır.⁵⁹² 1949 yılı yılsonu gösterileri ve sergileri için bütün ilkokullar sergi hazırlamıştır. Bu sergide öğrencilerin okula başladığı zamandan mezun oldukları döneme kadar yaptıkları işler sergilenmiştir. Akşam kız sanat okulu da bir yıllık çalışma yaparak kadın ve erkek kıyafetlerini yapıp sergilemiştir.⁵⁹³ Erzincan erkek sanat enstitüsü cumartesi ve pazar günleri akşamını kapsayacak bir müsamere düzenlenmiştir.

---

⁵⁸⁶ “Köy Öğretmenlerinin Geçim Durumu ve Yeni Kabul Edilen Bir Kanun”, Yeni Erzincan Gazetesi, 6 Kasım 1947, 2.

⁵⁸⁷ “İl Haberleri: İlde Kültür Çalışmaları”, Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Aralık 1947,1.

⁵⁸⁸ “İlimize Verilen Ödenek”, Yeni Erzincan Gazetesi, 17 Haziran 1948, s. 1.

⁵⁸⁹ “İl Kurul Faaliyetleri Okullarda”, Yeni Erzincan Gazetesi, 10 Şubat 1949, 1.

⁵⁹⁰ “İlkokul Öğretmenleri Halkevinde Başarılı bir Müsamere Verdi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 14 Nisan 1949,1.

⁵⁹¹ “İl Haberleri: Milli Eğitimden”, Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Nisan 1949,1.

⁵⁹² “İl Haberleri: Milli Eğitimden”, Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Nisan 1949,1.

⁵⁹³ “Sergiler”, Yeni Erzincan Gazetesi, 16 Haziran 1949,1.

Müsamerede Hakkı Baltacıoğlu'nun Akıl Taciri isimli piyesi gösteriye çıkmıştır. Ve bu piyes izleyenler tarafından büyük bir ilgiyle izlenmiş ve orijinalliği ile de dikkat çekmiştir⁵⁹⁴.

1949 yaz aylarında Erzincan merkezine 5 sınıflı bir ilkokulun temeli atılmıştır. Temel atma törenine dönemin valisi Recai Türeli ve General Azmi Türkay'da katılmıştır. 95.000 liraya ihale edilmiş bu ilkokulun yeni eğitim öğretim yılına yetiştirileceği belirtilmiştir⁵⁹⁵. Vali Ahmet Koçak Erzincan'da temeli yeni atılmış ilkokulun binasını gezmiş ve durumu hakkında mühendis ve müteahhitlerden gerekli bilgileri almıştır. Ardından Cumhuriyet ilkokulunu gezen vali okul müdüründen önümüzdeki yıl yapılacak ek lise binası için görüşmeler yapmıştır. Okullara yaptığı gezi sonucunda Vali Millî Eğitim Müdürü'ne bir Sanat Enstitüsü ve büyük bir ilkokul yapılması konusunda aldığı notları bildirmiştir⁵⁹⁶.

1949 yılında Erzincan'da sosyal faaliyetlere de önem verilmiştir. Erzincan'a yeni aktiviteler, yeni iş imkânları sunulmuştur. 30 Nisan'da açılmak üzere köylerde demirci, marangoz ve dikiş kurslarının açılması planlanmıştır⁵⁹⁷. Erzincan ilinin Cencige kasabasında demirci, marangoz ve dikiş gezici köy kursları bir sergi hazırlamıştır. İl ve köy merkezinden gelen birçok ziyaretçi serginin açılışında bulunmuştur. Köy gezici kursları köylüler tarafından büyük ilgiyle karşılanmıştır. Gelecek yıl içinde gezici kursların kendi köylerinde açılmasını istemişlerdir⁵⁹⁸. Zatkış ve Kiğ köylerinde Millî Eğitime bağlı marangoz demircilik ve dikiş kursları açılımı yapılmıştır. Bu durumda buradaki kurslara gönderilecek öğretmenlerin oturacakları yerler tespit edilmiştir. Yeni dönemde bu kursların açılması beklenmiştir⁵⁹⁹.

İliç 'ta Ortaokul Kurma ve Yaşatma Derneği bir ana tüzük hazırlamıştır. Bu tüzüğün amacı; İliç'ta bir ortaokul kurmak ve gerekli materyalleri sağlamak için resmi

⁵⁹⁴ “Erkek Sanat Enstitüsünün Müsameresi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Haziran 1949,1.

⁵⁹⁵ “İlimizde 5 sınıflı Bir İlkokulun Temeli Atıldı”, Yeni Erzincan Gazetesi, 4 Ağustos 1949,2.

⁵⁹⁶ “Millî Eğitim Haberleri: Sayın Valimiz Ahmet Koçak İlimizdeki Okulları Gezdi.”, Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Ağustos 1949,1.

⁵⁹⁷ “İl Haberleri: Cencige de Sergi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Nisan 1949,1.

⁵⁹⁸ “Sergi Faaliyetleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 5 Mayıs 1949,1.

⁵⁹⁹ “Millî Eğitim Haberleri: Zatkış Ve Kiğ Köylerinde Marangoz, Demircilik ve Dikiş Kursları”, Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Ağustos 1949,1.

makamlarla temasta bulunarak 1949 ve 1950 yılları arasında okulların açılmasını sağlanmıştır⁶⁰⁰.

1949 yılı ilçe ve köylerinde ilkokula kaydedilen öğrenci sayısı geçen senelere oranla 2 kat artmıştır. Yine bu yıl doğu illerindeki eğitimi kalkındırma için 90.000 lira verilmiştir. Verilen bu para yardımıyla ilçe ve köylerde okullar yapılmaya başlanmıştır. Yapılan bu okulların kasım ayı içerisinde faaliyete gireceği belirtilmiştir. Kemah ve Ilıç ilçelerinde de ortaokul yapımı faaliyete girmiş 1950 yılı içinde açılacağı belirtilmiştir. Bu yıl yine il köylerinde 20 köy okuluna gönderilecek öğretmenler ve köylere verilecek sağlık memurlarının oturacakları yerler belirlenmiştir. Bu yapılanlar için devletten 120.000 lira para ve 500 metre küp kereste alınmıştır. Yapılan köylere atanan öğretmenler iki gün merkezde staj gördükten sonra atandıkları okullarda göreve başlayacakları duyurulmuştur⁶⁰¹. Kemah ilçesinde bir ortaokulun açılışı yapılmıştır. Açılışa dönemin Valisi Ahmet Koçak da katılmıştır. Yapılan bu okulun ihtiyaçları Kemah halkının yardımıyla temin edilmiştir. Okulun ilk aşaması olan birinci ve ikinci sınıflar faaliyete geçmiştir. Toplamda 65 öğrenci kaydı yapılmıştır⁶⁰².

1949 yılının Kasım ayları içerisinde yapımı tamamlanan Cumhuriyet ilkokulunun açılış töreni yapılmıştır. Yapılan törene dönemin Erzincan Valisi, Tümen Komutanı ve bütün il geneli öğretmenler iştirak etmiştir. 300'den fazla çocuğun eğitim göreceği bu okul Erzincan genelinde yapılacak ilk büyük okul olmuştur⁶⁰³.

Dönemin Erzincan Milletvekili Sabit Sağıroğlu Erzincan'ın Tercan ilçesindeki bir okulun yatılı okul haline getirilmesi ve bu okula ek olarak ortaokul inşa edilmesi üzerine Milli Eğitim Bakanı Tahsin Banguoğlu'na soru yöneltilmiş ve bu sorunun yazılı bir şekilde cevaplanmasını istemiştir. Milli Eğitim Bakanı bu soruya 1950 yılı Bütçesine konulacak ödenek miktarına göre gelecek yıl için Tercan ilçesinde bulunan bu okulun yetiştirme yurduna dönüştürülmesinin düşünüldüğünü belirtmiştir⁶⁰⁴.

20 Mayıs 1950 Cumartesi günü Kiğ ve Zatkığ köyünde gezici köy kursları açılmıştır. Bu sergiye dönemin Valisi ve Belediye Başkanı ile diğer birçok konuk da

⁶⁰⁰ “*Ilıç Ortaokul Kurma ve Yaşatma Derneği Ana Tüzüğü*”, Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Eylül 1949, 3.

⁶⁰¹ “*İlimizdeki Milli Eğitim Faaliyetleri*”, Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Kasım 1949, 1.

⁶⁰² “*Kemah'ta ortaokul açıldı*”, Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Kasım 1949, 1.

⁶⁰³ Yeni Erzincan Gazetesi, 29 Kasım 1949.

⁶⁰⁴ TBMM Tutanak Dergisi, On Birinci Birleşim, 30. XI. 1949 Çarşamba, 253.

katılmıştır. Kız sanat okulunun dikiş kurslarındaki çalışmaları ile Erkek Sanat Enstitüsüne bağlı demircilik ve marangoz kurslarında yapılan işler konukların dikkatini çekmiş ve takdirini kazanmıştır. Bu kursların sayısının en az 15'e çıkarılması düşünülmüştür⁶⁰⁵.

Erzincan'ın Tercan ilçesinde bulunan ve eskiden Özel yatılı okul olarak kullanılan mevcut binası 1950 yılında Milli Eğitim tarafından değerlendirilmeye alınmıştır. Milli Eğitimin devraldığı bu bina yetiştirme yuvası olarak fakir halkın hizmeti için kullanılacağı belirtilmiştir⁶⁰⁶.

Erzincan şehrine doğu illerine eğitim yardımı kapsamında ödenen ödenek sonrası okullar yapılmaya başlanmıştır. Birkaçının eğitime başlamasının ardından yine Cumhuriyet Okuluna ek bina yapılması kararlaştırılmıştır. 1948 yılından 1950 yılına kadar il genelinde 5210 sayılı kanun çerçevesinde 56 köy okula kavuşmuştur⁶⁰⁷.

Refahiye ilçesinde bir ortaokul Sağlama Derneği kurulmuştur. Bu derneğin amacı Refahiye ilçesinde ortaokul açmaktır. Öncelikle kira sonrasında satın alma yoluyla bir bina ve gerekli araç gereçleri temin etmek üzere kurulmuştur. Derneğin siyasi bir faaliyetle bağlantısı da yoktur. Derneğin geçici merkezi olarak da Refahiye Halkodası olmuştur⁶⁰⁸.

Milli Eğitim Bakanlığının aldığı karara göre bütün eğitim kurumları üyelerinin bulunduğu Milli Eğitim Danışma Kurulu oluşturulacağı belirtilmiştir. Erzincan ili de bu kurulu oluşturmak için 12 Ekim 1951 günü il genelindeki tüm öğretmenler, öğretmenler yardımlaşma derneği ve idari kişilerin katılımıyla gerçekleştirmiştir. Bu kurul tüm derecedeki eğitim kurumlarında her alanda yardımlaşmak, çeşitli eğitim alanlarında verimi arttırmak ve bu durumlar hakkında yüksek mevkileri haberdar etmek amaçlanmıştır⁶⁰⁹. Milli eğitim Danışma Kurulu ilk toplantısını yaparak çalışmalarına hızla başlamıştır⁶¹⁰.

⁶⁰⁵ “Kiğ ve Zatkığ'de Sergiler Açıldı” , Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Mayıs 1950, 2.

⁶⁰⁶ “Tercan'daki Büyük Taş Binanın Milli Eğitime Devrediliyor” , Yeni Erzincan Gazetesi, 19 Ocak 1950,1.

⁶⁰⁷ “Yeniden İnşa Edilecek Okullar” , Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Haziran 1950,1.

⁶⁰⁸ “Refahiye İlçesine Bir Ortaokul Sağlama Derneği Ana Tüzüğü” , Yeni Erzincan Gazetesi, 30 Ağustos 1951,2.

⁶⁰⁹ “Milli Eğitim Danışma Kurulu Teşkil Edilmiştir” , Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Ekim 1951, s.1.

⁶¹⁰ “Milli Eğitim Danışma Kurulu” , Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Ekim 1951, s.1.

Dokumacılıkta büyük ilerlemeler sağlayan Kemaliye de yaşayan Mehmet Özdemir geliştirdiği dokuma tezgâhlarıyla büyük bir yükselme yapmış olup Bakanlığa başvurmuştur. Bakanlık tarafından Takdirname ile ödüllendirilmiştir⁶¹¹.

3.1.2. Halkevleri

Halkevleri halka okuma-yazma öğretmenin yanında yardımlaşma kültürel birliği sağlama ve halkı Atatürk ilke ve devrimlerini benimsetmek için kurulmuştur. İlk halkevi Ankara’da 1932 yılında açılmıştır. Erzincan Halkevi 1933 yılında açılmıştır ve başkanlığını Şeref Atabey yapmıştır⁶¹². Deprem sonrası halkevleri okuma-yazma bilmeyen okul çağı geçmiş insanlara okuma-yazma öğretmek, deprem sonrası işsiz kalan halk için yardımlar sağlamak gibi amaçlar doğrultusunda ilerlemiştir. Halkevleri Erzincan şehri için eğitim, kültür, sağlık ve sosyal hayat üzerinde önemli bir rol oynamıştır.

Erzincan Halkevi bürosundan CHP Genel Sekterliğine 10 Nisan 1947 tarihinde yazılan yazıda Erzincan’da bulunan halkodasının ihtiyacını ve bunun için gerekli bütçenin verilmesi yönünde olmuştur. Bunun üzerine CHP Genel Sekreterliği de bir yazı göndererek daha önce yapılan 15.000 liralık yardımdan geriye kalan 9.386 liranın Ziraat Bankası vasıtasıyla Ankara İş Bankasına gönderildiğini 1948 yılı bütçesinde Erzincan Halkevi için gerekli yardımın yapılmasını ve ihtiyaçlarının karşılanmasını istemiştir. Hatta yapılacak halkevi için kroki⁶¹³ de gönderilmiştir. Gönderilen bu krokiler üzerine yazışmalar devam ederken yardım ve halkevinin inşası için geri gönderilen 9.386 liranın geri gönderildiği ve yapılacak halkevinin biran önce bitirilmesi temenni edilmiştir⁶¹⁴.

1944 yılında Erzincan kurulmuş veya merkez, ilçe ve köylerde yeniden inşa edilecek halkodaları için CHP Vilayet İdare Heyeti Başkanı Emekli Tuğbay Ziya Ağca tarafından bir dilekçe yazılarak masrafların karşılanması Yüksek CHP Genel Sekreterliğine bildirilmiş ve rica edilmiştir⁶¹⁵. Bunun üzerine CHP Genel Sekreterliği Erzincan Halk odaları için 15.000 lira nakdî para göndermiştir⁶¹⁶.

⁶¹¹ “Kemaliye Dokuma Tezgâhının Islah Edilmiş Şekli Bulundu”, Yeni Erzincan Gazetesi, 5 Nisan 1951, s.1.

⁶¹² Erdem Yavuz, Türk Siyasi Tarihinde Erzincan (1923-1960), Arı Sanat Yayınevi, İstanbul 2017,142.

⁶¹³ BCA, “Erzincan İlçeleri Dâhilinden Bulunan Halkevleri Ve Halkodalarının Yardım Talepleri”, 23.05.1950, 490.1.0.0/1706.936.3. Bkz: Krokinin orijinali Ek 5’te mevcuttur.

⁶¹⁴ BCA, “C.H.P Yüksek Genel Sekreterliğine” 23.05.1950, 490.1.0.0/1706.936.3, 15-18.

⁶¹⁵ BCA, 23.05.1950, 490.1.0.0/1706.936.3, 48.

⁶¹⁶ BCA, 23.05.1950, 490.1.0.0/1706.936.3, Bkz: Makbuz Ek 6’da mevcuttur.

CHP Genel Sekreterliği Vekili tarafından 1945 yılında gönderilen yazıda Erzincan ve ilçeleri için Halkevlerinin yapımına gönderilen 15.000 lira ile neler yapıldığı hangi binaların yapımının başlandığı, hangilerinin bittiği ve gönderilen para dan kalan paranın var mıdır gibi soruları madde madde acilen cevaplanması istenmiştir⁶¹⁷. Bunun üzerine Erzincan İl İdare Kurulu Başkanı yapılanları madde madde rapor etmiştir.

1. *Refahiye ilçesinin merkezinde bir halk odası yaptırılmış ve inşası bitmiştir.*
2. *RefahiyeZevker ve Erzincanın merkez ilçesine bağlı Hınzoru ve Hozunsu halk odalarının inşasına başlanmış ve fakat henüz bitirilememiştir.*
3. *Merkez ilçesine bağlı Keleriç- Nokah- Hah- Kiy-Esesi-Cencige-Yalnızbağ ve Kemah ilçesine bağlı Ermelik ki ceman 8. Halkodasının inşasına henüz başlanmamıştır.*
4. *Tamir veya tadilat edilmiş binalarda oturmakta olan halk odamız yoktur.*
5. *Tercan merkez ilçesi halk odası ile Kargın-Çigniz-Peleköz ve KemaliyeninAsunka-Ahcağa-Liceğü ve RefahiyeZevker ve merkez ilçesine bağlı Keleriç-Nurkah-Hah-Kiy-Esesi-Cencige-Yalnızbağ halk odaları ki ceman 15. Halk odasının başkalarına ait binalarda oturtmakta oldukları*
6. *Gelen 15.000 liradan 800 lira Refahiye ve merkez ilçesine bağlı Selepür halk odasına 500 ve Hozunsu Halk odasına 500 lira verilerek ceman 1800 lira nakten yardım yapılmıştır.*

Genel sekreterlikten aynen gönderilmiş olan iki ton çivi bedeline 2.963 lira 56 kuruş ziraat bankasına verilmiştir ki bu paradan 4763 lira 56 kuruş sarfedilmiştir. Kereste ve sair malzemenin tedarikindeki müşkülât sebebilegerikalan 10.236 lira 44 kuruşun bu sene sarfına imkân olmamış isedegelecel sene başlanacak olan merkez ilçesine bağlı Keleriç-Nurkah-Hah-Esesi-Cencige-Yalnızbağ halkodaları ile ilçelerde yaptırılması için takip edilmekte olan odalara sarfedileceğini” belirtilmiştir⁶¹⁸.

1946 yılında Halkevi başkanlığı tarafından İngilizce ve Fransızca olmak üzere iki dil için dersane açmıştır. Dershanenin açılabilmesi için en az 10 kişinin kayıt yaptırması gerekmektedir. Başvuru şartları arasında 16 yaşını bitirmiş olmak ve okuma yazma bilme

⁶¹⁷ BCA, “Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğinden”, 23.05.1950, 490.1.0.0/1706.936.3, 32.

⁶¹⁸ BCA, “Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğinden” 23.05.1950, 490.1.0.0/ 1706.936.3, 29.

şartı aranmıştır. 16 yaşından küçük olanlarda ilkokul diplomasını gösterdiği takdirde kayıt yaptırabilecekleri belirtilmiştir. Halkevinin bir diğer çalışması da 16 yaşından büyük okuma yazma bilmeyen halk için okuma yazma kursu açmak olmuştur⁶¹⁹. 1946 yılında Erzincan halkevinin 14. yıl kutlaması yapılmıştır. Müdür konuşması ardından halkevinde millî şarkılar ve türküler söylenmiştir⁶²⁰.

29 Ekim 1949'da halkevinde bir şiir gecesi düzenlenmiştir. Şiir gecesine Vali Ahmet Koçak ve Millî Eğitim Müdürü de katılmışlardır. Millî duyguların coşkulu bir şekilde anlatıldığı geceye ilgi ve alaka büyük olmuştur⁶²¹.

28 Kasım 1949 yılında Vali Ahmet Koçak Başkanlığında merkez ve köy muhtarlarının olduğu bir toplantı düzenlenmiştir. Toplantıda Sağlık, Bayındırlık, Özel Sayman, veteriner ve Millî Eğitim müdürleri de bulunmuştur. Toplantıda köylerin içme suları, sulama işleri, yolları, damızlık hayvanları, köy sandıklarına gelir sağlayacak tesisler, tohumlar, buğday dağıtımı, Millî eğitim konuları konuşulmuştur. İl merkezindeki daire müdürleri kendi dairelerini ilgilendiren ihtiyaç ve teklifler üzerinde konuşmalarda yapmıştır. Vali muhtarlardan 1950 yılı için bir bütçe ve 5 yıllık bir plan raporu yapmalarını istemiştir. Bu toplantıların tekrarlanması toplantının tekrar edilmesi bildirilmiştir. Muhtarlar her merkeze geldiklerinde gerekli dairelere istek ve ihtiyaçlarının bildirilmesi istenmiştir ve muhtarların yaptıklarını yakından takip edeceğini de vali bildirmiştir⁶²².

1950 yılı içinde Erzincan ilinde Halkevleri bünyesinde okuma yazma kursları açılacaktır. Okuma yazma bilmeyen vatandaşlar için kadın ve erkek olmak üzere iki sınıf açılacağı bildirilmiştir. Açılan bu kurslar Cumhuriyet İlkokulunda faaliyete geçecektir⁶²³. Erzincan merkezi ve ilçe merkez köylerinde halkevleri ve halk odalarında okuma yazma bilmeyen okuma yaşı geçmiş kişilerin kurslara kaydı yaptırılarak okuma yazma öğretilmektedir. Bu okuma yazma kursları için ilçe ve köylerdeki öğretmenlerin masrafları CHP genel sekterliğine bildirilmiştir ve gereken yardımlar yapılmıştır. 1950 yılında dönem olarak okuma yazma ya ağırlık verilmiştir⁶²⁴.

⁶¹⁹ “Halkevi Başkanlığından”, Yeni Erzincan Gazetesi, 21 Şubat 1946,2.

⁶²⁰ “Halkevinde Tören”, Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Şubat 1946, 1.

⁶²¹ “Halkevinde Yapılan Şiir Gecesi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Kasım 1949, 1.

⁶²² “Şehir Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Aralık 1949,1.

⁶²³ “Halk Evi Okuma Kursları Açıyor”, Yeni Erzincan Gazetesi, 2 Mart 1950,1.

⁶²⁴ Ayrıntılı bilgi için bk. BCA 490.01.1054.1048. , 1-195.

Cimin ilçesine bağlı Kiğ, Zatkığ köylerinde kadınlar için gezici kurslar açılmıştır. Ayrıca Tercan'ın Mans köyünde de halkodasında okuma yazma kursları açılmıştır⁶²⁵. Bunun için 9 Mart 1950 tarihinde 620 liralık bütçe gönderilmiştir. Gezici Kadın Köy Kursları ve öğretmenler içinde 420 lira Ziraat Bankasına gönderilmiştir⁶²⁶.

Vali Ahmet Koçak Mart 1950 tarihinde Cimin ilçesi ve Kiğ köyünün tetkik edilmesi için geziye çıkmıştır. Bu gezide daha önce bu mevkilerde yapılan marangoz, demirci ve dikiş kurslarını tetkik etmiştir. Ayrıca köylerin diğer ihtiyaçları da göz önünde bulundurulmuş ve bunlardan tohum ihtiyacı üzerine ehemmiyet verilmiştir⁶²⁷.

Halkevinin 18. yıl dönümü sebebiyle 19 Şubat 1950 tarihinde halkevinde tören düzenlemiştir. Bu tören için Cumhurbaşkanı İsmet İnönü tarafından da telgraf çekilmiştir. Törene Vali Koçak'ta katılmış olup Halkevi başkanı bir konuşma yapmıştır. Akabinde Türk gençlik teşkilatının faaliyetleri ile mahalli ve milli oyunlar, türkü, karagöz tablosu ve monologlar yani tek kişilik gösteriler yapılmıştır⁶²⁸.

Halkevi açılış törenleri için Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'ye çekilen telgrafa gelen cevap şöyledir: “Tebrikinize teşekkür, Halkevleri ve odalarının yıldönümünü ben de size tebrik ederim.” şeklindedir⁶²⁹.

3.2. Sağlık Alanı ile İlgili Haberler

1939 yılında meydana gelen deprem sonucunda yeni şehir hastanesi yapılması kararlaştırılmıştır. 1942 yılında şehir hastanesinin su tesisat işleri hallolmuş ve Kızılay hastanesinin kapanıp yeni şehir hastanesinde hastaların kabulü olacağı duyurulmuştur⁶³⁰. Şehir hastanesi için yeni röntgen cihazı getirilmiştir⁶³¹. 1944 yılında ise Erzincan Hastanesinin bina duvarlarının tamiri için 47.688 lira, 1939 depreminden sonra Kızılay tarafından yaptırılan hastanenin çatlamış duvarlarının tamiri için 41.687 lira, bahçe duvarları içinde 6.000 lira ihtiyaç gösterilmiştir⁶³².

⁶²⁵ BCA, “Erzincan'daki Halkevleri Ve Halkodalarında Açılan Okuma Ve Yazma Kursları”, 31.08.1950, 490.1.0.0 / 1054.1048.1, 28.

⁶²⁶ BCA, “Erzincan'daki Halkevleri Ve Halkodalarında Açılan Okuma Ve Yazma Kursları”, 31.08.1950, 490.1.0.0 / 1054.1048.1, 29.

⁶²⁷ “Valimizin Gezileri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Mart 1950,1.

⁶²⁸ “Halk Evlerinin Kuruluşunun 18'inci Yıl Dönümü”, Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Şubat 1950,1.

⁶²⁹ “Büyüklerimizin Telgrafları”, Yeni Erzincan Gazetesi, 2 Mart 1950,1.

⁶³⁰ “Vilayet Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 11 Mayıs 1942,1.

⁶³¹ “Röntgen ve Yerine Kuracak Mühendisde geldi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 16 Nisan 1942,1.

⁶³² TBMM Zabıt Ceridesi, Elli sekizinci İnikat, 22. V. 1944 Pazartesi, C.10, S.152.

Sağlık alanında zarar veren haşereler hakkında halkı bilgilendirmek için 25 Mayıs 1944'te Doktor Sabri Göktuna tarafından bir yazı yazılmıştır⁶³³. 1944 yılında halkı bilgilendirmek için Yeni Erzincan Gazetesinin tüm sayılarında Sabri Göktuna'nın yazıları yayımlanmıştır.

1949 yılında dönemin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Kemal Beyazıt Erzincan iline gelerek ziyaretlerde bulunmuştur. Bakan, Mutu Köprüsünde Vali, Sağlık Müdürü ve Alay komutanı tarafından karşılanmıştır. Ekşisu'ya uğrayan Bakan buradaki su işletmesinden ve sahada bulunan bataklık ve kanal hakkında bilgi almıştır. Daha sonra hastaneye uğrayan Bakan hastaneyi gezmiş ve hastaların ayrı ayrı hatırlarını sormuştur. Sağlık Müdüründen gerekli bilgileri alarak halkevindeki karşılamaya katılmıştır⁶³⁴.

1950 yılında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Müfettişlerinden Dr. Salim Cimilli Erzincan'a gelmiştir. Sağlık işleri ile ilgili denetlemelerde bulunan Cimilli Devlet hastanesinin denetimini yapmıştır⁶³⁵.

Erzincan ilinin sağlık düzenlemeleri bakımından İl Sağlık Kurulu Vali Ahmet Koçak Başkanlığında 10 Şubat 1950 tarihinde toplantı yapmıştır. Bu toplantıda alınan kararlar şöyledir: Tipi ve kar yağışının fazla olmaması halinde okullar öğretmenler tarafından iki gün süre ile tatil edilebilecektir. Halkın sağlığını doğrudan etkileyen merkezlerde örneğin hal, han, bakkal ve kasap dükkânları ile umumi sağlığı ilgilendiren meskenler sıkı kontrollere tabi tutulacaktır. Bu kontroller bir yandan sağlık kuruluşu tarafından bir yandan da belediyenin iş birliği ile yapılacaktır. Kasap dükkânları için Belediye Sağlık Meclisince gerek et gerekse sakatatın muhafazası için tel örgülü dolapların satın alınması belirtilmiştir. Bunun yanında aynı şartları barındıran diğer gıda maddelerinin bulunduğu dükkânlar içinde bu şartlar geçerli olmuştur. Erzincan Belediyesine Sağlık Bakanlığından doktor tayin edilmesi istenmiştir. Ayrıca çeşmelerden kaynaklanan bataklıkların oluşmaması için bu güzergâhların bulunduğu yerlerin akıtma çalışmalarının yapılması da kararlaştırılmıştır. Akabinde köy yerlerinde hayvanların içme suları için yapılan göletler ile ilgilide karar alınmıştır. Bu karar ile mevcut göletlerin oluşturabileceği sıtma hastalığına karşı ıslah edilmesi kararlaştırılmıştır. Bu ıslahtan sonra ilkbaharda sıtma hastalığı ile ilgili oluşturulabilecek şüpheye yönelik mahallelerde tetkik

⁶³³ "Sağlık Örgütleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Mayıs 1944,1.

⁶³⁴ "Sağlık Bakanı Kemali Beyazıt Şehrimize geldi", Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Eylül 1949,1.

⁶³⁵ "Şehrimize Gelenler", Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Mart 1950,1.

yapılması kararlaştırılmıştır. Yapılacak bu tetkik ile mahallelerde gerekli kararların alınması belirtilmiştir⁶³⁶.

Erzincan il merkezine Sağlık Bakanlığı tarafından yapılması planlanan doğum evinin yapılamaması halinde bir kadın doğum uzmanının gönderilmesi belirtilmiştir. Bunun yanı sıra il merkezinde bir ebenin yetersiz bulunması dolayısı ile merkez dâhilinde bulunan 19 köye birer ebe gönderilmesi kararlaştırılmıştır⁶³⁷.

3.2.1. Bulaşıcı Hastalıklar

1942 yılında bulaşıcı hastalıklardan kurtulmak için yeniden imar olan Erzincan şehrinde tephirhane inşaatı başlanmıştır⁶³⁸. Erzincan da yapılması kararlaştırılan tephirhane binasının Milli Savunma Bakanlığına verilmesi Bayındırlık ve Maliye Bakanlıkları tarafından da uygun bulunmuş ve bu durum 7 Ağustos 1950 yılında Bakanlar Kurulu tarafından da onaylanmıştır⁶³⁹.

Sağlık ve yardımlaşma işlerinde 1947 yılına kadar bulaşıcı hastalıkların tedavisine büyük önem verilmiştir. 1948 yılı için sağlık işlerinin daha düzenli hale getirilmesi belirtilmiştir. İlçelerde bulunan dispanserlere yardım yapılacağı ve bununla birlikte beş ilçede özel idare kadrolarına 20 lira maaşlı beş ebe tahsisatı ve kadrosu teklif edilmiştir⁶⁴⁰.

1949 yılında Erzincan devlet hastanesinde yatan beş hastanın dalak hastalığından dolayı yattığı Mehmet Ünal tarafından belirtilmiştir. Zira bu hastalık bulaşıcı hastalıkların önemlilerinden olup halk sağlığını tehdit etmektedir. Ayrıca hayvanlarda da görülen bu hastalık ile 4 saat içinde 150 koyunun telef olduğu bilinmektedir⁶⁴¹.

Erzincan'da 1949 yılında tüm halkı kapsayan bir grip salgını meydana gelmiştir. Bu salgın belli bir süre devam etmiştir. Bunun üzerine Erzincan Belediyesi gerekli önlemlerin alınması yolunda Erzincan halkını uyarmıştır⁶⁴².

---

⁶³⁶ “İl sağlık kurulunun önemli kararları”, Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Şubat 1950,1.

⁶³⁷ “İl sağlık kurulunun önemli kararları”, Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Şubat 1950,1.

⁶³⁸ “Tephirhane”, Yeni Erzincan Gazetesi, 28 Mayıs 1942,1.

⁶³⁹ BCA, “Erzincan'daki Tephirhane Binasının Milli Savunma Bakanlığı'na Terk Ve Tahsisi”, 30.18.1.2/123.65.8.

⁶⁴⁰ “İl Genel Meclisinin Açılışında Sayın Valimizin Recai Türelî Tarafından Okunan İzahname(Beşinci kısım)”, Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Kasım 1947,3.

⁶⁴¹ “Dalak Hastalığı”, Yeni Erzincan Gazetesi, 9 Mart 1950,1.

⁶⁴² “Grip”, Yeni Erzincan Gazetesi, 17 Mart 1949,2.

3.2.1.1. Trahom Hastalığı

Trahom bir çeşit göz hastalığı olup tarihide çok eskiye dayandığı söylenmektedir. Bir mikrop çeşidi olan bu hastalık vücuda girmesinin ardından 7 ile 15 gün içinde ilk evresi gözde sulanma ve kızarmayla kendini göstermiş, ikinci evresinde ise gözde kanlanma oluşturmuştur. İnsanların sulanan gözleri silmesi sonucu ellere bulaşan bu mikrop daha sonra göz kapağında apseler oluşturur⁶⁴³. 1930 yılından sonra dünyada yayılmaya başlanmış olan bu hastalık sonucunda kör olan insanlarda olmuştur. Türkiye’de 1924 yılı itibari ile mücadeleye başlanmıştır⁶⁴⁴. 1939 yılında Erzincan Mebusu olan Abdülhak Fırat Trahom hastalığının görüldüğünü belirtmiştir⁶⁴⁵.

Erzincan’da 1942 yılında Trahomla mücadele başlamıştır. Trahom Mücadele Başkanı Doktor Naşit Sunay tarafından halkevinde bir konferans verileceği duyurulmuştur⁶⁴⁶. 1943 yılında ise Sağlık Bakanlığı da bu konuda hassas davranarak Erzincan iline bir Trahom doktoru göndermiş olup yeni yapılan hastanede Trahom doktoru da görev almıştır⁶⁴⁷. 1947 yılına gelince Erzincan merkez ve köylerinde valinin de teşebbüsü ile bir Trahom mücadele yeri yapılmıştır. Bu sayede sayıca fazla olan bu hastalar tedavi edilmiştir⁶⁴⁸. 1951 yılında Trahom Mücadele evi devlet sektöründe çalışanları ve esnafların kontrole gitmelerini ve hastalık öncesi tedbirlerin alınması konusunda büyük bir önlem alınmıştır⁶⁴⁹. Trahom köy evleri açılmış ve buraya sağlık memurları atanmıştır⁶⁵⁰. Hah köyünde Trahom mücadele evi açılmıştır. Köyün en kalabalık yerinde bir binada çarşamba günleri sabah 9 ve akşam 16’ya kadar çalışmakta olan bu sağlık evine hasta olanların başvurmaları beklenmiştir⁶⁵¹. Sağlık alanındaki çalışmaları dönemin Valisi İsmail Hakkı Baykal yakından ilgilenmeye devam etmiştir. Özellikle Trahom konusunda, okullarda yapılan tarama sonucunda hasta olan öğrencilerin ilaç tedavileri yapılmıştır. Trahom yanında Tifo hastalığı içinde acil bir şekilde çalışmalar

⁶⁴³ Sevilay Özer, “Türkiye’de Trahomla Mücadele (1925-1945), Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, s 54, Bahar 2014, 124.

⁶⁴⁴ Sevilay Özer, “Trahomla Mücadele”, 125-126.

⁶⁴⁵ TBMM Zabıt Ceridesi, 24.5.1939, devre VI, C.2, ON ALTINCI İNİKAD, 236.

⁶⁴⁶ “Halkeviden Konferans”, Yeni Erzincan Gazetesi, 14 Mayıs 1942, 2.

⁶⁴⁷ Yeni Erzincan Gazetesi, 21 ikinci kanun 1943.

⁶⁴⁸ “İl Genel Meclisinin Açılışında Sayın Valimizin Recai Türelî Tarafından Okunan İzahname (Beşinci Kısım S. Y. işleri)”, Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Ekim 1947, 2.

⁶⁴⁹ “İlimiz Sağlık Müesseseleri Çalışma Programları”, Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Ocak 1951, 1.

⁶⁵⁰ “Trahom Köy Tedavi Evleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Mayıs 1951, 1.

⁶⁵¹ “Hah Trahom Savaş Köy Tedavisi Evi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 2 Ağustos 1951, 1.

başlatılmış şehrin içme sularının ilaçlatılması kararı alınmıştır⁶⁵². Trahom hastalığı için harika bir ilaç olarak nitelendirilen “Terramycine” merhemi il geneline bol miktarda getirilmiştir⁶⁵³.

Erzincan da 1948 yılında Veremle Savaş Derneği kurulmuştur. Bu dernek Sağlık Bakanlığınca uygun görülmesi üzerine de faaliyetlerine başlamıştır⁶⁵⁴.

3.2.1.2. Sıtma Hastalığı

Sıtma dişi sivrisineklerden buluşan ateşli bir bulaşıcı hastalık olup Cumhuriyet yıllarında yaygın olarak görünen bir bulaşıcı hastalık olmuş ve mecliste de büyük tartışmalara sebep olmuştur⁶⁵⁵. 1944 yılı Sıtma hastalığını önlemek için halkın uyması gereken kurallar belirlenmiş ve bu kuralların takibinin yapılacağı uymayanların cezalandırılacağı belirtilmiştir⁶⁵⁶.

Sağlık işleri için ise 1946 yılından 1.375 lira ayrılmıştır. Sıtma ve bulaşıcı hastalıklarla mücadele edilmiştir⁶⁵⁷. Valilikte su işleri müdürü, sağlık müdürü ve sıtma savaş doktorunun katılımıyla bir toplantı yapılmıştır. Bu toplantıda Erzincan’da ki bataklıkların kurutulması ve 1950 ile 1951 yılları arasında sıtma ile mücadelenin planlanması üzerine bir çalışma programı da görüşülmüştür. Dönemin Sıtma savaş doktoru Adana Sıtma Enstitüsü Müdürü Dr. Rafet Ahmet sıtma ile mücadele üzerine hazırladığı raporu sunmak üzere Erzincan iline gelmiştir⁶⁵⁸. Sıtma ile mücadele için Erzincan da faaliyete geçmiştir. Bunun için Erzincan Sıtma Başkanlığı kurulmuştur. 1951 yılında Sıtma Başkanlığına doktor olarak Cemil Yardımsever atanmış ve görevine başlamıştır. Sıtma hastalığıyla savaşmak için il merkezi köy, bucak tüm il genelinde bir tarama yapılacak ve gerekli önlemler alınacağını bildirmiştir⁶⁵⁹. Sıtma ile mücadele başkanlığı kurulur kurulmaz Fırat kenarındaki 70 köyde tarama yapılmış ve Ankara’dan getirilen DDT* ilacı kullanılmıştır. Yine bu ilacın diğer köylere de kullanılmak üzere

⁶⁵² “Şehir Hıfıssıha Meclisi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 11 Ekim 1951,1.

⁶⁵³ “Terramycine Tedavisi İlimizde Başladı”, Yeni Erzincan Gazetesi, 6 Aralık 1951,1.

⁶⁵⁴ “İlimizde Veremle Savaş Derneği kuruldu”, Yeni Erzincan Gazetesi, 19 Şubat 1948,1.

⁶⁵⁵ Gizem Daşpunar, “Cumhuriyetin ilk yıllarında salgın hastalıklarla mücadele: sıtma, trahom, frengi ve verem (1923-1950)”, (yüksek lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2020) , 60.

⁶⁵⁶ “Sıhhat Haberleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Mayıs 1944,1.

⁶⁵⁷ “İl genel meclisinin açılışında Sayın Valimizin Recai Türeli tarafından okunan İzahname (Beşinci Kısım S. Y. işleri)”, Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Ekim 1947, 2.

⁶⁵⁸ “Sıtma mücadelesi”, Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Mayıs 1950,2.

⁶⁵⁹ “İlimiz Sıtma Savaş Başkanlığı Faaliyete Geçti”, Yeni Erzincan Gazetesi, 10 Mayıs 1951,1.

* Tarım alanında kullanılan çok güçlü bir böcek ilacıdır. Zehirli ve ölmesi zor böcekleri öldürmeye yarar.

gönderileceği bildirilmiştir⁶⁶⁰. İl genelinde sıtma geneli mücadelesi hızla devam etmiştir. Getirilen ilaçlar bu hastalığa yakalanan ve risk altındaki kişilere dağıtılmıştır. Bu mücadele başkanlığı il merkezine daha yakın bir yere taşınmıştır ve DDT ilaç kullanımı daha da yaygınlaştırılmış sıtma ve diğer salgın hastalıklar için halkın derhal gerekli yerlere gidip muayene ve kontrollerden geçmesi istenmiştir⁶⁶¹.

3.2.1.3. Çiçek, Kızamık ve Kabakulak Hastalığı

Çiçek hastalığı tüm yaş gruplarında görülebilecek ateşli bulaşıcı bir hastalık olup 19. yy'de bulaşıcı diğer hastalıklar gibi çiçek hastalığı ile de mücadeleler başlamıştır. 1889 yılında Kelkit'e görülmeye başlanan çiçek hastalığı aşılama çalışmaları başlanmıştır.⁶⁶² 1944 yılında halka çiçek aşısı yapılması devam etmiştir. Pülümür ilçesinden gelen bir erkekte çiçek hastalığı görülmüş ve hastaneye yatırılarak tedavisi yapılmıştır. Bu dönemde çocuklarda kızamık ve kabakulak hastalığı da görülmeye başlanmıştır⁶⁶³.

İl merkez ve ilçelerinde halka 1948 yılı içinde 5.700 çiçek, 3.864 tifo, 962 tifüs ve 1.177 kolera aşısı uygulanmıştır. Uygulanan aşılardan 1948 yılı dâhilinde Erzincan da bulaşıcı hastalık bulunmadığı belirtilmiştir⁶⁶⁴. Başköy bucağında Espeverek, Tolos ve Şebge köylerinden salgın halinde kızamık hastalığı olduğu belirlenmiştir. Bunun üzerine valilik tarafından salgının ortaya çıktığı köy okulları kapatılması kararlaştırılmıştır⁶⁶⁵.

3.2.1.4. Veba Hastalığı

1948 yılında İl merkezi ile Tercan bölgesinde tavuklarda veba hastalığı görülmüştür. Bunun üzerine bu hastalıktan korunmaya karşı aşı istenilmiştir. Fakat aşı gelene kadar hastalığın yayılmasını önlemek için halkın uygulayabileceği tedbirler alınmıştır. Bu tedbirlerin başında hastalığın görüldüğü kümeslere ve tavukların gezdiği alanlara kireç dökülmesi önerilmiştir. Bununla birlikte tavukların karantina altına

⁶⁶⁰ "Sıtma Mücadele Ekipleri Faaliyete Geçti", Yeni Erzincan Gazetesi, 14 Haziran 1951,1.

⁶⁶¹ "Hemşerilerimizden Bir rica", Yeni Erzincan Gazetesi, 5 Temmuz 1951,1.

⁶⁶² Abdül Kadir Gül, "XIX. Yüzyılda Erzincan Kazasında Salgın Hastalıklar (Kolera, Frengi, Çiçek ve Kızamık)", Ankara, A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitü Dergisi, S. 41, 2009,263.

⁶⁶³ "Sıhhat Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Nisan 1944,1.

⁶⁶⁴ "Sağlık Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 29 Ocak 1948,1.

⁶⁶⁵ "Sağlık", Yeni Erzincan Gazetesi, 5 Şubat 1948,1.

alınması ve içme sularının ilaçlanması yöntemlerine başvurulmuştur⁶⁶⁶. 11 Mart 1948 tarihinde tavuk vebası aşısı gelmiş ve tavukların aşılanmasına başlanılmıştır⁶⁶⁷.

3.3. Spor Alanı ile İlgili Haberler

Sporun önemine değinen bir yazı gazetede yer almıştır. Sporun insana terbiye, kabiliyet, cesaret veren bir sanat olduğundan bahsedilmiştir. Spor aile içinde güveni dahası milletin şahıslarına güven ve inancını sağlar. Bu durum millet fertlerinin güçlü, kuvvetli, kabiliyetli ve ahlaklı olmalarıyla mümkündür. Ancak Erzincan'da spor faaliyetlerinin çok ileri düzeyde olmadığı hatta geri olduğundan bahsedilmiştir⁶⁶⁸.

27 Mart 1949 yılında gazetede sporun Erzincan şehrinde merak ve tutkuyla yer aldığı yönünde bir yazı yazılmıştır. Özellikle bu merak ve tutkunun olgun geçlerde bulunduğundan çünkü bu gençler arsından spor branşların da çalışarak başarı elde etmiş, sporun zevkini tatmış kimselerin bulunduğundan bahsedilmiştir⁶⁶⁹.

Spor faaliyetleri için Vali Sait Balioğlu'nun başkanlığında 15 Kasım 1950 Çarşamba günü bir heyet toplantısı yapılmıştır. Toplantı da futbol, sportif oyunlar, dağcılık- kayak, Boks-güreş ve atletizm ajanları seçilmiş. Gençlik kulübü lokali için üç dükkân satın alınmış⁶⁷⁰.

Dünya turuna çıkan genç bir Türk Sporcu M. İrfan Kipman, Erzincan Gençler Birliği Başkanı Cemil Tokyürek'e sevgi ve selamlarını belirttiği bir kart göndermiştir⁶⁷¹.

3.3.1. Futbol

Hususi karşılaşmalar yapan askeri güçler ile Erzincan Gençlik Kulübü futbol maçı yapmıştır. Oyunların hızlı ve heyecanlı bir şekilde geçtiğinden bahsedilmiştir. Oyun sonunda galip gelen takım Gençlik Kulübü olmuştur⁶⁷².

⁶⁶⁶ "Tavuk Hastalığı", Yeni Erzincan Gazetesi, 15 Ocak 1948, 1.

⁶⁶⁷ "Tavuk Vebası Aşısı Geldi", Yeni Erzincan Gazetesi, 11 Mart 1948,1.

⁶⁶⁸ "Spor ve Önemi- Öğünüp Güvenmek Kâfi Değil", Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Mayıs 1947, 2.

⁶⁶⁹ "Spor Merakı", Yeni Erzincan Gazetesi, 27 Ocak 1949, 1.

⁶⁷⁰ "Şehrimizde Spor Hareketleri Gelişme Yoluna", Yeni Erzincan Gazetesi, 16 Kasım 1950, 1.

⁶⁷¹ "Spor Hareketleri- Dünya Turu", Yeni Erzincan Gazetesi, 15 Aralık 1949, 3.

⁶⁷² "Erzincan'da Spor", Yeni Erzincan Gazetesi, 7 1 Kanun 1944, 1.

Vali Dilaver Argun Kupası futbol maçları 18 Mart 1945 Pazar günü başlamıştır. Maçlar kalabalık seyirci kitlesi tarafından izlenmiştir. Karşılaşmada Gençlik Kulübü Motorlu Gücünü 1-0, Piyade Gücü Muhabere Gücünü 3-1 yenmiştir⁶⁷³.

19 Mayıs 1947 yılının Gençlik ve Spor Bayramı kutlamaları sabah saat sekizden itibaren başlamıştır. Programda öğleden sonra Gençlik kulübü ile Demirspor arasındaki maç ertelendi.⁶⁷⁴ Havanın kötü olmasından dolayı yapılamayan Gençlik Kulübü-Demirspor futbol maçı 25 Mayıs 1947 Pazar günü yapılmıştır. Her iki takımında iyi bir oyun sergilediği ve özellikle Gençlik kulübünün disiplinli bir oyun sergileyişi takdir topladığından bahsedilmiştir⁶⁷⁵.

8 Eylül 1949 haberinde Erzincan Gençlik Kulübü 17 kişilik ekibiyle Erzurum'a gitmişlerdir. Erzurum gençleri tarafından Erzincanlı sporculara "Yaşasın Erzincan" şeklinde tezahüratlar yapılmıştır. Maçı Erzurum Palandöken takımı 4-3 skorla kazanmıştır. Daha sonra Erzurumlu sporcular Erzincan şehrine gelmiştir.⁶⁷⁶

1949 yılında Tayyare Gücü ile Gençlik Kulübü arasında yapılan maçta Gençlik Kulübü Tayyare Gücüne 2-1 mağlup olmuştur.⁶⁷⁷

Vali Ahmet Koçak tarafından şehir stadında yapılan Kupa maçları beş kulübün iştiraki ile devam ettiği belirtilmiştir. İlk karşılaşma 18 Mart 1950 Cumartesi günü Hava Gücü galip gelmiştir. İkinci karşılaşma pazar günü Gençlik arasında yapılmış berabere kalmıştır. Lise ile Hava Gücü arasındaki maçı Hava gücü kazanmıştır. 26 Mart 1950 Pazar günü maçında Enstitü takımı 3-1 maçı kazanmıştır⁶⁷⁸. Hafta sonu devam edilen Kupa maçlarında Hava Gücü ile Enstitü arasındaki maçı Enstitü kazanmıştır⁶⁷⁹. Dördüncü haftası devam eden Kupa maçları Gençlik ile Hava Gücü arasında yapılmıştır. Karşılaşma Hava gücünün galibiyetiyle bitmiştir. Pazar günü yapılan maç Hava Gücü ile Lise karşılaşması yapılmıştır. Maç berabere bitmiştir⁶⁸⁰. Kupa maçlarının son karşılaşması hafta sonu lise ve İstihkâm gücü arasında yapılmıştır. Liseliler maçı 4-3'luk skorla

⁶⁷³ "Erzincan'da Spor", Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Mart 1945, 1.

⁶⁷⁴ "Gençlik ve Spor Bayramı Coşkunu ve Sevinç içinde Kutlandı", Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Mayıs 1947, 1.

⁶⁷⁵ "Şehir Stadyumundaki Gençlik kulübü- Demirspor Maçı", Yeni Erzincan Gazetesi, 29 Mayıs 1947, 1.

⁶⁷⁶ "Erzincan Gençlik Kulübünün Maçları", Yeni Erzincan Gazetesi, 8 Eylül 1949, 1.

⁶⁷⁷ "Spor Hareketleri-Futbol", Yeni Erzincan Gazetesi, 15 Aralık 1949, 3.

⁶⁷⁸ "Erzincan'da Spor", Yeni Erzincan Gazetesi, 30 Mart 1950, 4.

⁶⁷⁹ "Spor", Yeni Erzincan Gazetesi, 6 Nisan 1950, 1-2.

⁶⁸⁰ "Spor", Yeni Erzincan Gazetesi, 13 Nisan 1950, 3.

kazanmıştır. Pazar günü Gençlik ile Enstitü arasında yapılacak maç hava şartlarından dolayı 22 Nisan 1950 tarihli cumartesi gününe ertelenmiştir. 23 Nisan günü Askeri güçler ile sivil güçler arasında yapılacak karşılaşma hava muhalefeti sebebiyle ertelenmiştir.⁶⁸¹ 23 Nisan Pazar günü iki önemli maç yapılmıştır. İlk maç emekliler arasında ikinci maç asker ile sivil kulüpler arasında yapılmıştır. Askeri kulüpler 3-2'lik skorla galip gelmiştir.⁶⁸² 18 Kasım 1950'de Hava Gücü Sanat Enstitüsü arasındaki maç 16-6'lık skorla Hava Gücü Kazanmıştır.⁶⁸³

Sanat enstitüsünün ilk maçlarına gelmeyeceği Erzincan gençliği ve sporseverleri “üzdü” şeklinde haber yayınlanmıştır. Askeri güç ve okullar dışında gençlik kulübünün sporla pek ilgilenmediği belirtilmiştir. Kulübün mahrumiyetler içinde enerjisini futbola vermediği belirtilmiştir. Vali Sait Balioğlu spor idarecilerini toplamış ve “sönmeye yüz tutmuş olan bu memleketin sporunu tekrar aydınlatma için her türlü fedakârlığı” yaptığı belirtilmiştir. Gençlik kulübü lokalinin bir an önce alınması, spor eksikliklerinin bir an önce an önce alınması, spor eksikliklerinin bir an önce tamamlanması konusunda kararlar vermiştir. Buna mukabil ilk maç 19 Kasım 1950 tarihinde yapılacağı belirtilmiştir aynı zamanda oyuncuların saha içinde küfürlü oyunu hakem tarafından kabul edilmeyeceği ve cezaların tertibinin olacağı belirtilmiştir.⁶⁸⁴

Spor faaliyetlerine Vali Sait Balioğlu büyük destek verdiği bilinmekteydi bu desteğe karşılık Erzincan halkı 24 Aralık 1950 de yapılan maçta stadı doldurarak göstermiştir. Halkın spora ilgisi az iken destekler sayesinde arttığı görülmüştür. Maç Kara gücü ile Sanat Okulu arasında yapılmıştır. 30 Aralık 1950 günü yapılan maç hava şartları dolayısıyla 1-1 beraberlikle ertelenmiştir.⁶⁸⁵

İl stadyumunun şartlara uygun olmaması dolayısıyla Kara Gücü ile Gençlik arasında 4 Şubat 1951 Pazar günü yapılacak maç hava gücü sahasında yapılmıştır.⁶⁸⁶ 25 Şubat Pazar günü şehir stadyumunda tekrar Kara Gücü ile Gençlik arasında yapılan maçta Kara Gücü 3-0 galip gelmiştir.⁶⁸⁷

---

⁶⁸¹ “Spor”, Yeni Erzincan Gazetesi, 20 Nisan 1950, 1-4.

⁶⁸² “Spor”, Yeni Erzincan Gazetesi, 27 Nisan 1950, 1.

⁶⁸³ “Bu Haftanın Spor Hareketleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Kasım 1950, 1.

⁶⁸⁴ “Lik Maçları, Futbol Havadisleri, Futbol İhtisas ve Yardımcı Sporlar”, Yeni Erzincan Gazetesi, 30 Kasım 1950, 1.

⁶⁸⁵ “Spor Hareketleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 11 Ocak 1951, 1.

⁶⁸⁶ “Gençli Kara Gücü Futbol Karşılaşması”, Yeni Erzincan Gazetesi, 12 Şubat 1951, 3.

⁶⁸⁷ “Haftanın Futbol ve Atletizm Faaliyetleri”, Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Mart 1951, 1.

Hava Gücü ile Gençler arasında 18 Şubat 1951 Pazar günü yapılan karşılaşma 3-3 berabere bitmiştir.⁶⁸⁸ 23 Nisan Pazartesi günü şehir stadyumunda Gençlik ile Hava Gücü arasında futbol karşılaşması olmuştur. Futbol karşılaşmasında 3-2 skorla hava Gücü galip gelmiştir.⁶⁸⁹

Futbol karşılaşmasında Hava Gücü ile Kara Gücü karşı karşıya gelmiştir. İl stadyumunda yapılan maçta Hava Gücü 8-2 skorla galip olmuştur.⁶⁹⁰ İl stadyumunda yapılan Gençlik Hava Gücü karşılaşmasında 3-2'lik skorla Hava Gücü galip gelmiştir. Petrol ofisi kupası maçları için Merzifon Hava Gücü Erzincan'a geleceği bildirilmiştir.⁶⁹¹

3.3.2. Kır Koşusu

Vali Dilaver Argun Kupası için Ortaokullar arasında 15 kişilik takımlarda oluşan 15 km'lik Bayrak yarışı yapılmıştır. Ayrıca ortaokula giden kızlar arasında da 800 metrelik Kır Koşusu yapılmıştır.⁶⁹² Vali Dilaver Argun Kupası finali 1 Nisan 1945 Pazar günü gerçekleştirilmiştir. Vali tarafından sporcuların madalyaları takdim edilmiştir. 16 atlet 4000 metrelik Kır koşusuna katılmıştır. Yine ortaokul kızları 800 metrelik İnönü Kır koşusu 49 atlet ile yapılmıştır. 31 Mart 1945 Cumartesi günü Ortaokul izcileri tarafından Bayram mescidine yürüyüş yapılmıştır. 8 Nisan 1945 Pazar günü ortaokul tarafından oyun ve Jimnastik bayramı da faaliyetler arasında yer almıştır.⁶⁹³

Erzurum'da yapılan Eleme Kır koşusunda galibiyet Erzincan şehrinin olmuştur. Erzincan Gençlik Kulübünde Selahattin Asal birinciliği şehrine getirmiştir.⁶⁹⁴

Beden terbiyesi Genel Müdürlüğü 21.12.1947 günü Erzincan'da 3000 metrelik Muhaç Kır koşusu yapılmıştır. Gençlik kulübünden Selahattin Asal birinci gelmiştir.⁶⁹⁵

Beden terbiyesi umum müdürlüğü tarafından 11.12.1949 tarihinde Çukurova Kır Koşusu adı altında 6000 ve 3000 metrelik koşular yapılmıştır. 6000 metrelik koşuda

⁶⁸⁸ "Havagücü-Gençler Karşılaşması", Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Şubat 1951, 1.

⁶⁸⁹ "Gençlik- Hava Gücü Karşılaşması", Yeni Erzincan Gazetesi, 26 Nisan 1951, 1.

⁶⁹⁰ "Spor Haberleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Kasım 1951, 1.

⁶⁹¹ "Gençlik-Hava Gücü Karşılaşması", Yeni Erzincan Gazetesi, 6 Aralık 1951, 1.

⁶⁹² "Erzincan'da Spor", Yeni Erzincan Gazetesi, 22 Mart 1945, 1.

⁶⁹³ "Erzincan'da Spor", Yeni Erzincan Gazetesi, 5 Nisan 1945, 1.

⁶⁹⁴ "Erzurum'da Yapılan Koşuda Erzincanlılar Birinciliği Kazandı", Yeni Erzincan Gazetesi, 18 Mart 1948, 1.

⁶⁹⁵ "Kır Koşusu", Yeni Erzincan Gazetesi, 25 Aralık 1949, 1.

gençlik kulübünden İsmail Salır birinci 3000 metrelik koşuda Nimet Sungur birinci olmuştur⁶⁹⁶.

Bakanlık programı gereğince 27.12.1949 Salı günü 15. 30'da 2000 metrelik Atatürk Kır koşusu düzenlenmiştir. Koşuda Lise ile Erkek Sanat Enstitüsü arasında yapılmıştır. Takım olarak 6 puanla Sanat Enstitüsü birinci 15 puanla lise ikinci olmuştur. Yine aynı gün yapılan 6000 metrelik koşu Gençlik ve Sanat Enstitüsü tarafından yapılmıştır. Takım tasnifinden 9 puanla Enstitü birinci olmuştur⁶⁹⁷. Atatürk Kır Koşusu haberi 11 Şubat 1951 Pazar günü yapılacağı haberi alınmıştır⁶⁹⁸.

8.000 metrelik B. T. Genel Müdürlük Kır Koşusu Gençlik ve Hava Gücü arasında olmuştur. Koşu 25 Şubat Pazar günü saat 10'da yapılmıştır. Yolların kötü olması ve sporcunun sakatlanmasına rağmen koşuda 30 dakikada 25 saniyelik skorla birinci gelmiştir⁶⁹⁹. 19 Mayıs 1945'de jimnastik ve gençlik bayramının programı belirtilmiştir. Program Vali ve askeri komutanın katılımıyla yapılacağı belirtilmiştir⁷⁰⁰.

3.3.4. Güreş

Güreşin Türk milleti için milli ve an'anevi bir spor olduğuna ve önemine dair bir yazı gazetede yer almıştır. Türk milletinin genlerinde güreşçilik ruhunun olduğundan bahsetmiştir⁷⁰¹.

Sporda güreşte İstanbul Spor sarayında on devletin iştiraki ile müsabakalar yapılmıştır. Bu müsabakalar neticesinde Türkiye birincilik almıştır. Erzincan şehrinin güreş salonuna ihtiyacı olduğu şehrin gençlerinin güreş alanında kabiliyetli olduğundan bahsedilmiştir⁷⁰².

Erzurum'dan Erzincan'a gelen güreşçiler hem kendi aralarında hem de Erzincanlı sporcularla güreştiler. Özellikle Erzincanlı güreşçi Mustafa Eskişehirli rakibine karşı

⁶⁹⁶ "Spor Hareketleri Atletizm", Yeni Erzincan Gazetesi, 15 Aralık 1949, 3.

⁶⁹⁷ "Okullar Arası Atletizm", Yeni Erzincan Gazetesi, 15 Aralık 1949, 3.

⁶⁹⁸ "Atatürk Kır Koşusu", Yeni Erzincan Gazetesi, 12 Şubat 1951, 3.

⁶⁹⁹ "Haftalık Futbol ve Atletizm Faaliyetleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Mart 1951, 1.

⁷⁰⁰ "19 Mayıs 1945'de yapılacak Jimnastik ve Gençlik Bayramı", Yeni Erzincan Gazetesi, 17 Mayıs 1945, 1.

⁷⁰¹ "Güreşçiliğimiz Üzerine", Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Mart 1949, 1.

⁷⁰² "Güreşden İlhamlar- Önce Çalıştık Sonra Kazandık", Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Haziran 1949, 1.

büyük bir galibiyet almıştır⁷⁰³. 26 Nisan'da Güreş takımımız Helsinki'ye gitmiştir. Burada birincilik alan takım 1951 Dünya Güreş Birinciliği kazanmıştır⁷⁰⁴.

3.3.5. Diğer Spor Dalları

1950 yılının ilk faaliyeti voleybol olmuştur⁷⁰⁵. Voleybol karşılaşması lise-Kara Gücü 3 Şubat 1950 tarihinde Erkek Sanat Enstitüsü sahsında olmuştur. Karşılaşma sonucunda Kara Gücü galip gelmiştir⁷⁰⁶.

Cumartesi günü Sivas ile Erzincan Kara Gücü arasında Hentbol müsabakaları yapılmıştır. Erzincan 9-6 skorla maçı kazanmıştır. Pazar günü Trabzon Kara güçleri ile hentbol maçı yapmış ve maç Trabzon 8-5'lik skorla kazanmıştır⁷⁰⁷.

19 Mayıs 1951 Gençlik Bayramı dolayısıyla düzenlenen atletizm müsabakaları sahanın elverişli olmamasından dolayı ertelenmiştir. Müsabaka 27 Mayıs Pazar günün Gençler Birliği ile Hava Gücü arasında yapılmıştır. Müsabakayı Hava Gücü kazanmıştır⁷⁰⁸.

3.4. Erzincan Valisi Hakkında Çıkan Haber Ve Gerçeği

Erzincan Valisi Sait Balioğlu şehirde kurulacak takma evler hakkında, Vaver köyü ve pavyonlar meselesi ayrıca toprak dağıtımı ve Erzincan'daki asayişle ilgili birkaç konuşma yapmıştır. Erzincan da kurulacak olan 3 odalı kurma evler 14 bin liraya mal olmuştur. Erzincan'ı ziyaret eden Başbakan bu evlerin daha makul fiyatla halka dağıtılması için görüşmeler yapılmış ve peşin fiyat olarak 5800 liraya on taksitle verildiği takdirde 7500-7700 lira arasında değişmektedir. Bu uygulanacak fiyat mal sahipleri tarafından da uygun görülmüştür. 650 evinde teslimi yakın zamanda büyük bir merasimle yapılacağı bildirilmiştir⁷⁰⁹.

Vaver Köyü Meselesi:

Vaver köyünden zorla alınan araziler sonunda buradaki halk büyük bir yoksulluk içine düşmüştür. Bütün başvurular ve şikâyetler yetersiz kalmıştır. Yakın bir zamanda

⁷⁰³ "Kırkpınar Güreşçileri Şehrimizde Güreştiler", Yeni Erzincan Gazetesi, 1 Eylül 1949, 1.

⁷⁰⁴ "Helsinki'ye Giden Güreşçilerimiz Dünya Şampiyonu Oldu", Yeni Erzincan Gazetesi, 3 Mayıs 1951, 1.

⁷⁰⁵ "Bu Haftanın Spor Hareketleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 23 Kasım 1950, 1.

⁷⁰⁶ "Haftanın Spor Hareketleri", Yeni Erzincan Gazetesi, 12 Şubat 1951, 3.

⁷⁰⁷ "Hentbol Müsabakaları", Yeni Erzincan Gazetesi, 26 Nisan 1951, 1.

⁷⁰⁸ "Atletizm Müsabakaları", Yeni Erzincan Gazetesi, 31 Mayıs 1951, 1.

⁷⁰⁹ "Erzincan'da Yeni İmar Faaliyetleri", Zafer Gazetesi 3 Aralık 1950, 3.

400 dönüm kadar olan yer ihtiyaç sahiplerine onar veya onbeşer dönüm olarak dağıtılıp haksızlığın ortan kaldırılması sağlanacaktır.

Pavyon Meselesi:

1939 depreminden sonra Kızılay'ın da yardımıyla 1500 yakın ev yapılmıştır. Bu evler 2 odalı olup her birinin yapımı 2-3 bin liraya mal olmuştur. Günün şartları içinde satılsa bile bu fiyat etmeyecek sağlık şartları içinde de pekiyi sayılmayan bu evler pavyonlar olarak adlandırılmıştır. 1943 yılında çıkan bir tezkere ile bu pavyonların fakir halka dağıtılması ortaya çıkmıştır. Fakat bu durumda 12 bin aile başvuru yapınca bu işte çıkılmaz bir hal almıştır. Bunun üzerine Erzincan Meclisi bir karar alarak bu evlerin 1000 ile 1200 lira gibi fiyat aralığı ile 30 sene taksitlendirme yaparak fakir halkı ev sahibi yapma yoluna gitmiştir. Kızılay'da toplanacak paralar ile birlikte 200 fakir aileye yardım yapılacak ve evsiz halkında ev sahibi olması sağlanacaktır.

Toprak Tevzii :

Toprak dağıtımı için de Erzincan da bulunan on bin halk topraksızdır. Devlete ait olan arazi sayısı da 250 bin dönüm kadar bulunmaktadır. Cumhurbaşkanının da isteği üzerine devlete ait olan topraklardan ihtiyaç sahibi topraksız halka dağıtılması emri verilmiştir.

Zafer gazetesinin 3/11/950 gün ve 579 sayılı nüshasının birinci sayfasının beşinci sütununda (Erzincan da yeni imar faaliyeti) başlığı altında neşredilen sayın valimizin beyanatı ilimizi ilgilendirdiğinden ve hakikatten çok uzak olduğu için tavgiz mecburiyetinde kaldık.

Şöyle ki:

1. *Erzincan da yeni valimiz Sait Balioğlu zamanında başlamış hiçbir imar faaliyeti yoktur.*
2. *Takma evler meselesinde sayın valinin evlerin fiyatlarını tetkik ettiridiği ve üç oda bir sofalı evlerin sigorta bedeli hariç olmak üzere 5800 lira kıymet ve on sene taksitle halka verileceği ve yakında teslim yapılacağı hakkında bu teslimi tahallikle beklediği hususundaki beyanatı hakikatten çok uzaktır..*

Zira evlerin yapılması mutasavver tenzilatın mahiyeti 30 senelik taksit müddetinin 10 seneye indirilmesi ile meydana getirilmiş basit bir hesap

oyunundan başka bir şey değildir. Çünkü 30 senede ve 30 müsavi taksitle ödenecek olan 11475 lirayı 10 senede ve 10 müsavi taksitle ödettirmekle geriye kalan 20 taksit senesinin faizi evlerin fiatlarından indirilen meblağdan çok fazladır. Eğer muhterem valimiz halka böyle bir iyilik hususunda çalışıyorsa ve selahiyetli makamlardan da bu yolda vaat almışsa bu iyiliği ancak fiatların tenzili ile beraber taksit müddetini indirmemek sureti ile yapması mümkün olabilir aksi halde senede 380 yerine 770 lira ödemek mecburiyetinde kalacak olan vatandaşın sayın valimiz umduğu ve beyan buyurduğu tahalükühüç bir zaman göremeyecektir. Kaldı ki bahis konusu evlerin taksit müddet ve miktarları 5594 sayılı kanunla tesbit edilmiştir. Beyanattaki hususları ihtiva eden yeni bir kanun mevcudiyetinden haberdar olmadığımız için bu hususların hakikatla ne derece alakalı olduğunu bilmiyoruz.

3. Valimiz beyanatında yeni Erzincanın 190 haneli ve geniş arazisi bulunan Vağaver köyünden cebri istimlak yolu ile alınan arazilerden meydana getirildiği şeklindeki mütalaalarında da yanılmaktadır. Zira yeni şehrin kurulduğu arazinin hemen hepsi valinin dediği gibi Vağaver köyüne ait değil asıl felaketi gören şehir halkına aittir. Vağaver köyünden alınan pek cüzi araziye karşılık olarak bu köy halkına Harabedi, Mitini, Karakilise, Sürbahan ve şehir civarında fazlası ile arazi verilmiştir.

4. Zelzeleden beri Erzincan belediyesini şiddetle alakalandıran pavyon meselesinde de sayın noksan tetkikatla beyanatta bulunmuştur.

Pavyonların adedi 540 çift odalı ve 196 da tek odalı olmak üzere 736 adettir. Sayın vali mevcut olanı değil olması icap eden tasarlama ve o şekilde beyanatta bulunmuş olacaktır. Pavyonlar Kızılayın verdiği tahsisatla yaptırılmış ve 3908 sayılı kanuna göre istihkak sahibi olanların en fakirlerine Baş Bakanlığın ve Kızılay Genel Başkanlığının emirleri ile kura ile tevzi edilmiş ve namlarına tapuya tesçil olunmuştur. Tapulu mal haline getirilmiş bulunan bu pavyonların yeniden 1000 lira ile 1200 lira kıymet konularak ve 30 sene müddetle taksitlendirmek sureti ile ve sayın valinin pratik usul dediği bu yeni tevzi şeklinin mevcut kanunlarımız muvacehesinde ki durumunun izah edilememektedir.

Sayın valimiz takriben 12.000 ailenin bu pavyonlar üzerinde hak iddia etmekte olduklarını beyan buyurmaktadırlar ki esasen 4.000 haneli olan eski Erzincanın felaketten sonra bu 18.000 haneye nasıl yükselmiş olduğunu bir türlü anlıyamıyoruz.

5. Valimiz toprak tevzii bahsinde beyan ettiği 250.000 dönüm miri arazi vilayetimiz hudutları dâhilinde mevcut değildir. 4753 numaralı çiftçiyi topraklandırma kanunu ile tevzi şekli en ufak teferruatına kadar tanzim olunmuşken valimizin beyanatında bahsettiği pratik usulün ne demek olduğu anlaşılamamaktadır. Bir hukuk devletinde kanun yolundan başka bir usulün tatbikinin ne derece mevzuatımıza uygun olacağı aşikârdır.

6. Gene valimizin asayiş hakkındaki fikirlerinde ilimizde hayli garip karşılanmışır. Zira ilimizin asayiş durumu eskiden beri örnek bir haldedir. Beyanatında bahsettiği gibi halkımızın maneviyatı eskisine nazaran daha iyi değildir. Müsbet icraat diye ilimizde henüz bir şey göremiyoruz. Halkın iktisadi durumunda da geçen senelere nazaran şimdilik lehde bir gelişme kayıt edilmemiştir. Vaziyet bu merkezde iken ilimizde bir iş yapılmış gösterilmek için hakikattan çok uzak olan bu beyanatın iktidarın resmi organı olan bir gazete de intişar etmiş olması her şeyden evvel parti propogandasından başka bir gayeye matuf olmadığını ve hakikatin kısaca yukarıdaki esaslar dairesinde olduğunu efkârı umumiyeye duyurmayı bir vazife biliriz.⁷¹⁰

---

⁷¹⁰ BCA, “Erzincan İl İdare Kurulu’nun Ulus Gazetesinde Yayınlanmak Üzere Gönderdiği Yazı Hakkında CHP Genel Sekreterliđinin Tavsiyesi”, 490.1.0.0/1281.259.1, 4-5.

SONUÇ

Erzincan basın hayatına 1940 yılında Vilayet Matbaasının kurulmasıyla 1942 yılının ilk yerel gazetesi olan ve haftalık olarak yayımlanan Yeni Erzincan Gazetesi ile giriş yapmıştır. 1939 depremi günümüzde dâhil olmak üzere Türkiye'deki karasal depremlerin en büyüğü sayılmıştır. Bu yüzden gazete haberleri genellikle deprem sonrası şehri iyileştirme politikalarına yönelik çalışmaları ele almıştır.

Yeni Erzincan gazetesi haberleri göz önüne alındığında şehrin, ekonomik, sosyal, eğitim, siyasal konularıyla ilgili bilgilere ulaşmaktayız. Şehrin ekonomisinin kalkınması için, Girlevik Elektrik Santrali, İplik Fabrikası, Şeker Fabrikası gibi fabrikaların kuruluşu yolunda adımlar atılmış fakat kuruluşları 1950 yılı sonrasında gerçekleşmiştir. Bu konuda dönemin hükûmeti de yetersiz kaldığı görülmüştür. Ekonomisinin büyük bir bölümünü tarımdan karşılayan Erzincan'da tarımı geliştirmek için modern tarım yapılması sağlanmıştır. Fakat bu seferde sulama sorunuyla karşılaşmıştır. Ziraat mühendisleri şehirde tarım alanında incelemeler yaparak halkı bilgilendirmiştir. Köylü çiftçi kalkınma kredileri ile desteklenmiştir. Hayvancılık yapan köylü için de depremde kayıpları olan köylüye hükûmet tarafından destekler sağlanmıştır. Deprem sonrası halkın tekrardan üretime geçmesi sağlanmak istenmiştir.

Sosyal hayata dair haberlere baktığımızda imar konusu ön planda gelmektedir. Halkın barınma ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurma evlerin yapılması ve bunun için hükûmetin yardımları ile Avrupa'dan getirilecek malzemeler belirlenmiştir. Malzemelerin Avrupa'dan gelişi yönünde aksaklıkların olduğu gazetede haberlerde mevcuttur. Hatta bazı ahşap evlerin limanlarda şehre getirilemeden çürüdüğü de bilinmektedir. Yapılmış olan evlerinde yüksek maliyette olması dağıtım işini geciktirmiştir. Daha sonradan maliyette indirim yapılarak evler dağıtılmıştır. Deprem sonrası halkın barınma sorununun tam anlamıyla çözülemediği görülmektedir. Altyapı sorunları da gündeme gelmiştir. Bu sorunlar çözülmese de dönemi kurtaran çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Meclis Tutanakları incelendiğinde şehre yapılan maddi yardımın fazla olduğu ortaya çıkmaktadır. Fakat bu maddi yardımlara rağmen Erzincan toparlanamamıştır. Kızılay derneğinin deprem sonrası halka birçok hizmeti bulunmaktadır. Deprem sonrası barakaların yapılması ve dağıtılmasında Kızılay Derneği

ön plana çıkmaktadır. Diğer yardımlaşma derneklerinin de Erzincan'da aktif olarak bulundukları söylenebilir.

Gazetenin siyasal yönüne bakıldığında gazetenin iktidar yanlısı olduğu görülmektedir. DP 1946 yılında kurulup seçimlere girmiş olmasına rağmen DP hakkında haberlere gazetede yer verilmemiştir. 1950 yılında Türkiye'de iktidar değişimi olmuş ve DP iktidarı hükûmeti kurmuştur. DP ülke genelinde oyların büyük çoğunluğunu almış olsa da Erzincan'dan milletvekili çıkaramamıştır. CHP döneminin son Başbakanı olan Şemsettin Günaltay Erzincan'dan milletvekilliğine adaylığını koymuştur. Erzincan halkı Şemsettin Günaltay için oylarını CHP'den yana kullanmıştır. Gazete bu durumu Erzincan halkının Şemsettin Günaltay'a teşekkür niteliği taşıdığı şeklinde yorumlamıştır. Seçim sonrası gazete DP haberlerine daha fazla yer vermiştir. Gazetede II Dünya Savaşı ile ilgili haberler de dikkat çekmektedir. Savaş döneminde basın hayatına sansürler uygulanmıştır. Özellikle Türkiye'nin II Dünya Savaşına girmemesi sağlanmış halkın kışkırtılması bu yönden engellenmiştir. Haberlerde yorumlardan uzak bir yaklaşım izlenmiştir. Yaşanan siyasi mücadeleler ülkelerin haber ajanslarından alınan bilgiler ışığında Yeni Erzincan gazetesinde yer almıştır.

1942-1951 yılları arasında devlet büyükleri Erzincan'a ziyaretlerde bulunmuşlardır. Bu ziyaretlerde genellikle dikkat çeken konular deprem sonrası sorunlardır. Ziyaretler sırasında halkın istek ve şikâyetleri dinlenmiştir. Gerekenlerin yapılması konusunda vaatlerde bulunulmuş fakat bu vaatlerin çoğu yerine getirilememiştir. DP hükûmeti kurulduktan sonra Erzincan'da teşkilatlanma çalışmaları ve imar durumlarında hızlanma görülmüştür.

Eğitim alanına bakıldığında deprem sonrası halkevi ile eğitim dernekleri büyük çabalar göstererek okullar yapmıştır. Okuma yazma bilmeyenlere kurslar açarak okuryazarlığın artması sağlanmıştır. Özellikle ilçe ve köylerde okullar yapılması için büyük çabalar gösterilmiştir. Belki de bu dönemde en çok iyileştirme yapılan alan eğitim olmuştur. Yardım derneklerinin eğitime katkısı azımsanamayacak düzeydedir. Özellikle yoksul çocukların eğitimi ön planda tutulmuştur. Halkevinin yaptığı tüm faaliyetlere gazetede yer verilmiştir. Halkevinin yaptığı çalışmalarda eğitimde ilerlemeyi teşvik etme ve modernleşmeyi her zaman ön planda tuttuğu görülmüştür.

Sağlık alanını incelediğimizde dönemin bulaşıcı hastalıklarıyla baş edilmeye çalışılmıştır. Halkı bilinçlendirmek için konferanslar verilmiştir. Hastalıkların tedavisine önem verilmiş ve ilaç teminleri sağlanmıştır. Sağlık ocakları kurularak hastaların tedavileri yapılmıştır. Gazetede ayrıca bulaşıcı hastalıklar hakkında okuryazar halkı bilinçlendirmek için birçok yazı yazılmıştır. Özellikle sıtma hastalığı için hekimler tarafından halk uyarılmış ve bataklıkların biran önce kurutmaları istenmiştir. Deprem sonrası şehir hastanesinin inşaatı başlanmış olsa da hastanenin yapımı da yavaş ilerlemiştir.

Spor faaliyetleri 1947'de ortaya çıkmaya ve önem kazanmaya başlamıştır. Bu yıldan önce gazetede sporla ilgili haber kaydı bulunmamaktadır. Spor faaliyetlerine olan ilginin azlığı, o dönemde halkın ekonomik ve sosyal koşullarının yetersiz olmasına bağlanabilir. Spora olan ilgiyi artırmak ve teşvik etmek amacıyla spor etkinliklerinin düzenlenmesine Belediye Başkanı ve Vali destek vermiştir. Bu girişim, halkın dikkatini spora çekme konusunda başarılı olmuştur. Sportif faaliyetlerde bulunmanın bireylerin moral ve motivasyonlarını olumlu yönde etkilediği gözlemlenmiştir.

1950 yılına gelindiğinde iktidar değişikliğinden dolayı Vilayet Matbaası özelleştirilmiş ve Yeni Erzincan gazetesi 1951 yılı sonunda yayın hayatına son vermiştir. DP hükümeti ile beraber Erzincan'ın basın hayatında canlanma görülmüştür. Yeni Erzincan gazetesi ile beraber 1951 yılında Demokrat Erzincan gazetesi çıkarılmaya başlanmıştır. Bu gazete günlük ve siyasi gazete niteliği taşımasından dolayı ilki temsil etmektedir. Demokrat Erzincan'la beraber, Halkın Sesi, Öz Erzincan, Fırat, Birlik, Demokrat Ilıç, Çayırının Sesi, Eğin, Erzincan'ın Sesi gibi birçok gazete çıkarılmıştır.

Erzincan incelenmesi zor bir şehirdir. Gerek kaynak eksikliği gerekse yaşadığı doğal afetler Erzincan'ı inceleme konusunda oldukça zorlaştırmıştır. Yapılan her araştırma bir sonraki araştırma için ön kaynak niteliği taşımıştır. Erzincan belediyesi kaynak konusunda oldukça zayıf kalmıştır. İl yıllıkları 1940'dan 1960 yılına kadar bulunmamaktadır. Bu yüzden incelemiş olduğumuz Yeni Erzincan gazetesi, yerel basında ilk olması sebebiyle önem teşkil etmektedir.

KAYNAKÇA

- Aras, Şefik, “Erzincan’da Basının Kısa Tarihçesi”, Mengüceli Aylık Kültür ve Araştırma Dergisi, S.7, (1980),7.
- BCA, “Avusturyalı Franz Frauscher İle Günther Dobrucki’nin Erzincan’da Kurulacak Prefabrik Evlerin Montajında Çalıştırılmasına İzin Verilmesi”, 24.03.1949,30.18.1.2/119.23.8.
- BCA, “Erzincan’daki Cemiyetlerin Listesi”, 05.09.1944,490.1.0.0 /596.59.4.
- BCA, “Erzincan’daki Depremde Ana Ve Babalarını Kaybeden 100 Kadar Sahipsiz Çocuğun, Kızılay Derneği’nin Himayesi Altına Alınması”, 16.09.1941, 30.10.0.0/179.235.5.
- BCA “Erzincan depremi ile ilgili incelemeler” 30.10.0.0 / 119.844.11.
- BCA, “Erzincan Erkek Sanat Okulu’nun Muhtaç Öğrencilerine Yapılacak Yardımlar”, 13.01.1948, 490.1.0.0 / 1177.133.2.
- BCA, “Erzincan Girlevik Hidroelektrik Santrali İlave İnşaatının Eski Müteahhidine Pazarlıkla Yapılması”, 24.04.1953, 30.18.1.2/ 132.31.7.
- BCA, “Erzincan’daki Halkevleri Ve Halkodalarında Açılan Okuma Ve Yazma Kursları”, 31.08.1850, 490.1.0.0 / 1054.1048.1.
- BCA, “Erzincan İlçeleri Dâhilinden Bulunan Halkevleri Ve Halkodalarının Yardım Talepleri”, 23.05.1950, 490.1.0.0/1706.936.3.
- BCA, “Erzincan İlinin Durumu Ve İhtiyaçları İle İlgili Bilgiler İle Vilayet Merkez İnşaat Planı”, 30.1.0.0/117.737.1.
- BCA, “Erzincan İl İdare Kurulu’nun Ulus Gazetesinde Yayınlanmak Üzere Gönderdiği Yazı Hakkında CHP Genel Sekterliğinin Tavsiyesi”, 27.12.1950, 490.01.1281.259.1.
- BCA, “Erzincan ili Kemaliye Kasabasından Akan Kadıgözü Suyundan Elektrik Üretimi ve Dağıtımıyla İşletmesi İhtiyazının Kemaliye Elektrik Türk Anonim Ortaklığına Verilmesi”, 17.03.1950, 30.18.1.2 / 122.24.10.
- BCA, “Erzincan İlindeki Okulların Yapım Ve Onarımına Ayrılan 59.250 Liradan 59.130 Liranın Kemaliye, Refahiye Ve Kemah İlçeleri İlkokullarının Yapımı Ve Onarımına Verilmesi”, 03.08.1944, 30.18.1.2 / 106.56.13.
- BCA, “Erzincan Tekel İdaresi Binası İnşaatının Tamamlanması İçin 1951 Yılına Geçici Yüklenmelere Girişilmesine İzin Verilmesi”, 02.03.1951,30.18.1.2 / 125.17.5.
- BCA, “Erzincan’daki Tephirhane Binasının Milli Savunma Bakanlığı’na Terk ve Tahsisi”, 07.08.1950, 30.18.1.2/123.65.8.
- BCA, “Erzincan’da Yaptırılacak Evler İçin Tütün Karşılığında Alınacak Hazır Ev Malzemesinin Pazarlıkla Sağlanması”, 22.07.1948,30.18.1.2 /117.51.10.
- BCA, “Erzincan Şehri Yapı Kooperatifi’nin Kurulmasına İzin Verilmesi”, 11.04.1946, 30.18.1.2 / 110.26.13.
- BCA, “Erzincan’da Yaptırılacak Meskenler Ve Her Türlü Giderleri Karşılığı İçin Bayındırlık Bakanlığı 1948 Yılı Bütçesine Konan 200.000 Liranın Bu Hizmetlere Harcanmak Üzere Türkiye Kızılay Derneği’ne Verilmesi”, 16.12.1948, 30.18.1.2 / 118.80.13.

- BCA, “Erzincan’da Yaptırılacak 70 Eve Ait Malzemenin Yazarlıkla Temini”, 24.08.1949, 030 18.01.02.120.64.14.
- BCA, “Erzincan’da Yaptırılacak Meskenler Ve Her Türlü Giderleri Karşılığı İçin Bayındırlık Bakanlığı 1948 Yılı Bütçesine Konan 200 000 Liranın Bu Hizmetlere Harcanmak Üzere Türkiye Kızılay Derneği’ne Verilmesi”, 16.12.1948, 30.18.1.2 / 118.80.19.
- BCA, “Erzincan’da Kurulmak Üzere Amerika’dan Satın Alınan Hazır Evlerin, İskenderun-Erzincan Arası Demiryolu Nakliye Ücretinin Ton-Kilometrelik Ücret Tarifesinin Tesbiti”, 05.05.1949, 30.18.1.2/ 119.36.18.
- BCA, “Yeni Erzincan Şehrinin Kurulacağı Saha”, 22.06.1940, 30.18.1.2 / 91.60.16.
- BOA, “Erzincan’ın Pazar Mahallinde Ermeniler Tarafından Bir İmam İle İki Kişinin Daha Öldürülmesi Üzerine Kasaba’da Çıkan Karışıklıkta, Müslüman Ve Ermenilerden Elli Altmış Kadar Maktul Ve Mecruh Düşdüğüne Dair”, Y.A. Hus. H-03-05-1313, 338/17.
- BOA, “Erzincan’daki Ermenilerin Bolca Satın Almakta Oldukları Avrupa İşi Tüfek ve Roveller Fişeklerinin Oralarda Çeteleşme Faaliyetlerine Başlanması Korkusunu Doğurup Silah Alım Satımının Durdurulması İstenilmişse de Söz Konusu Silahların Yasak Kapsamına Girmemesi Sebebiyle Bu Konuda Bir şey Yapılamayacağı”, DH. MKT. H- 27.03.1313, 429.77.01.
- Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü Bölgesel Deprem-Tsunami İzleme Ve Değerlendirme Merkezi, (Erişim Tarihi 18.03.2023), <http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/2/deprem-bilgileri/buyuk-depremler/>
- Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü Bölgesel Deprem-Tsunami İzleme Ve Değerlendirme Merkezi, (Erişim Tarihi 18.03.2023), <http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/2/deprem-bilgileri/buyuk-depremler/>
- Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü Bölgesel Deprem-Tsunami İzleme Ve Değerlendirme Merkezi, (Erişim Tarihi 18.03.2023), <http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/2/deprem-bilgileri/buyuk-depremler/>
- Bulut, Hüseyin, *Milli Mücadelede Erzincan*, Erzincan Belediyesi Yayınları, Erzincan, 1997.
- Clavijo, RuyGonzalesde, *Anadolu Orta Asya ve Timur, Timur Nezdine Gönderilen İspanyol Sefiri Clavijo’nun Seyahat ve Sefaret İzlenimleri*, (Trc.: Ömer Rıza Doğrul), (Sad.: Kamil Doruk), Ses Yayınları, İstanbul, 1993.
- Çuhadaroglu, Fikret, *Deprem ve Erzincan: 13 Mart 1922 Erzincan Depreminin Öncesi Deprem Olayları ve Sonrası*, Erzincan Valiliği Yayını, İstanbul, 1992.
- Daşpunar, Gizem “Cumhuriyetin ilk yıllarında salgın hastalıklarla mücadele: sıtma, trahom, frengi ve verem (1923-1950)”, *yüksek lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 2020.
- Duman, Haluk Harun, “Osmanlı Döneminde Yerel Basın (1828-1922)”, içinde *Türkiye’de Yerel Basın*, editör: Suat Gezgin, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, (2007). 77-88.

- El Evamirü'l-Ala'iyefi'l-Umuri'l-Ala'iy (Selçuk Name) I, İbn Bibi (El-Hüseyin B. Muhammed B. Ali El-Ca'feri Er-Rugadi), Mürsel Öztürk, (Haz.), T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1996.
- Erzincan İl Yıllığı 1967, Akyıldız Matbaası, Ankara, 1968.
- Erzincan İl Yıllığı 1973, Akyıldız Matbaası, Ankara, 1973.
- Gül, Abdulkadir- Başbüyük, Adem, *Bir Tarihi Coğrafya İncelemesi (Osmanlı'dan Cumhuriyete Erzincan Kazası)*, Salkımsöğüt Yayınevi, Erzurum, 2011, s.43.
- Gül, Abdül Kadir “ XIX. Yüzyılda Erzincan Kazasında Salgın Hastalıklar (Kolera, Frengi, Çiçek ve Kızamık)”, *Ankara, A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitü Dergisi*, S. 41, (2009) Sayfa aralığı: 239-270.
- Gündüz, Uğur, “Kurtuluş Savaşında Yerel Basının Rolü”, içinde *Türkiye’de Yerel Basın*, editör: Suat Gezgin, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, (2007).90-91.
- Hayli, Selçuk ,“Erzincan Ovasının Beşeri ve İktisadi Coğrafyası”, Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (1995).
- İBN Battuta Tanci, Ebu Abdullah Muhammed, *İbn Battuta Seyahatnamesi*, (Çev.: A. Sait Aykut), YKY, İstanbul, 2000, C. I.
- Kapaklı, Kemal, “Başlangıçtan Bugüne Urfa Basını”, *Marmara İletişim Dergisi* 10/10, (2014), 243-256.
- Karadeniz, Vedat- Altınbilek M. Samet, “ Erzincan İlinin Topografik Analizi Ve İdari Sınırlar İlişkisi, Bazı Sorunlar”, (Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, XI-I, 2018), 283-304.
- Konukçu, Enver, *Büyük Güçler ve Ermenilerin Kışkacındaki Erzincan’ın Albayrağına Kavuşması*, Erzincan İli Kültür ve Eğitim Derneği- Erzincanlılar Kültür ve Sağlık Vakfı Yayını-I, Ankara, 2001.
- Önal, İnan, Meryem, “*Demokrat Parti Döneminde Erzincan (1950-1960)*”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi, 2022.
- Özer, Sevilay, “Türkiye’de Trahomla Mücadele (1925-1945), *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, (Bahar 2014), 121-152.
- Resmi Gazete, “Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilat Kanununun 25. Maddesinin birinci fırfasında değişiklik yapılması hakkında kanun”, Kanun no:5012 (1947), T.C. Resmi Gazete, 6540, 24.02.1947
- Resmi Gazete, “5243 sayılı kanun için bkz. 5243 Erzincan’da yaptırılacak Meskenler Hakkında Kanun” (1948), T.C. Resmi Gazete, 6955, 12 Temmuz 1948, s.14373.
- Resmi Gazete, “4623 Yersarsıntısından evvel ve sonra alınacak tedbirler hakkında kanun(1944)”, T.C. Resmi Gazete, 5763,22 Temmuz 1944.
- Şahin, Tahir Erdoğan, *Erzincan Tarihi*, Erzincan, C. II 1987.
- ....., *Erzincan Tarihi*, Erzincan, C. I. , 1987
- ....., *Erzincan Tarihi 4*, , Berkan Yayınevi, Ankara, 2019.
- Taş, Fahri, *Erzincan Müarekesi ve Brest-Litovks*, Ankara, T.C. Erzincan İli Merkez İlçe Köyler Birliği Yayın, 1995.
- TBMM Tutanak Dergisi, Beşinci Birleşim, 12.XI.1948, Cuma.
- TBMM Tutanak Dergisi, Elli Üçüncü Birleşim,26.II.1949, Cumartesi.

TBMM Tutanak Dergisi, Kırk Birinci Birleşim, 4.II. 1949, Cuma.

TBMM Tutanak Dergisi, Kırk Sekizinci Birleşim, 21.II.1949, Pazartesi.

TBMM Tutanak Dergisi, Kırk Yedinci Birleşim, 18.II.1949, Cuma.

TBMM Tutanak Dergisi, On Birinci Birleşim, 30. XI. 1949, Çarşamba.

TBMM Tutanak Dergisi, On Sekizinci Birleşim, 18. XII. 1946, Çarşamba.

TBMM Tutanak Dergisi, Seksen Beşinci Birleşim, 8. VII. 1948, Perşembe.

TBMM Tutanak Dergisi, Seksen Üçüncü Birleşim, 6. VII.1948, Salı.

TBMM Tutanak Dergisi, Yirminci Birleşim, 22. XII.1947, Pazartesi.

TBMM Tutanak Dergisi, Yirmi Üçüncü Birleşim, 25. XII.1946, Çarşamba.

TBMM Tutanak Dergisi, Yirmi Yedinci Birleşim, 30. XII. 1946, Pazartesi.

TBMM Tutanak Dergisi, (Erişim Tarihi 18. 04. 2023),
https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/MM_/d05/c006/b165/mm_050061650644.pdf

TBMM Zabıt Ceridesi, Elli Sekizinci İnkat, 22. V. 1944 Pazartesi.

TBMM Zabıt Ceridesi, On Sekizinci İnkat, 27-XII-1939, Çarşamba.

Topuz, Hıfzı, *II. Mahmut'tan Holdinglere TÜRK BASIM TARİHİ*, İstanbul, Remzi Kitapevi, 2014.

Ulus Gazetesi 28 Aralık 1939.

Ulus Gazetesi, “*Milli Şefimizin Felaket Karşısında Teesürleri*” ,28 Aralık 1939,1 Erişim Tarihi (18.03.2023), <https://www.gastearsivi.com/gazete/ulus/1939-12-28/1>

Uras, Esat, *Tarihte Ermeniler ve Ermeni Meselesi*, Ankara, Türkiye Matbaacılık ve Gazetecilik Yayınları, 1950.

Urfalı Mateos Vekayi-Namesi (952-1136) ve Papaz Grigor'un Zeyli (1136-1116), (Çev.: H. D. Andreasyan), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 2000.

Yavuz, Erdem, “Siyasi Mücadele Ekseninde Erzincan'da Faaliyet Gösteren Dernekler (1941-1960)”, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. IX-II, S. 112, 2016, 105-124.

Yavuz, Erdem, “Cumhuriyet Dönemi Erzincan Basını ve Basın-Siyaset İlişkisi (1960'a Kadar)”, *The Journal of Academic Social Science Studies, International Journal of Social Science*, No:44, (Spring II 2006) P. 107-124.

Yavuz, Erdem, *Türk Siyasi Tarihinde Erzincan (1923-1960)*, Arı Sanat Yayınevi, İstanbul 2017.

Yeni Erzincan Gazetesi 1942-1951.

Zafer Gazetesi, 3 Aralık 1950.

EKLER

EK 1. BCA, Depremle ilgili kayıplar, 02.05.1940, 030.01.117.737.1

ERZİNCAN VİLAYETİ

ERZİNCAN VİLAYETİ

ERZİNCAN VİLAYETİ

Erzincanvilayeti

Tahribât Cetveli

Kazanın ismi	Mahalle adedi	Köy adedi	Zelzeleden evvel		Zelzele neticesi		Zelzeleden tamamen yıkılan ev adedi	Zelzeleden kısmen yıkılan ev adedi	Zelzelede										
			Köyde mevcut ev adedi	Köyde mevcut Nüfus adedi	Köyde ölen Nüfus adedi	Köyde yaralı adedi			Resmî bina	Dükkan	Değirmen adedi	Ahır adedi	Samanlık adedi	Mektep adedi	Cami adedi	Ağıl adedi	Han adedi	Çatlak ev adedi	Sair nev'i bina adedi
Merkez kaza	36	138	13305	61803	13452	1683	7810	3288	16	1006	6	4245	3494	62	77		4		1045
Refahiye kazası		100	3732	23673	2221	380	2267	635	00	17		2666	2337	28	28				5
Kemah "	10	75	3325	19435	80	43	271	769	1	11	1	267	275	3	3	5			
Tercan "	1	80	6506	32103	20	10	1913	3123	0			1335	1474	1	1				2148
İlç " "		68	3059	18288	00	00	154	294	0			337	297	1					70
Yekûn	47	461	29927	155302	15773	2116	12415	8109	17	1034	7	8850	7877	95	109	5	4		3268

[illegible]

EK 3. T.C. Resmi Gazete, 6955, 12 Temmuz 1948, 5243 Erzincan'da yaptırılacak Meskenler Hakkında Kanun

12 TEMMUZ 1948

(Resmî Gazete)

Sahife: 14373/9

Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte almakta oldukları aylık dereceleri, 4598 sayılı kanunun 4 üncü maddesine göre kadro aylıklarının iki üst derecesini geçmemek üzere birer derece yükseltilmiştir.

Bunların bu kanunun yürürlüğü tarihindeki aylık derecelerinde geçen hizmet süreleri yeni derecelerinde geçmiş sayılır.

Kadroları üstünde, sözlü geçen kanunun 4 üncü maddesine göre esasen iki üst derece aylık almakta olanlar hakkında da bu madde hükümleri uygulanabilmek üzere bunların bulundukları kadroların birer derece yükseltilmesine dair hazırlanacak kanun tasarısı en geç üç ay içinde Büyük Millet Meclisine sunulur.

Madde 2 — Bu kanun 31 Aralık 1948 tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3 — Bu kanunu Maliye ve Milli Eğitim Bakanları yürütür.

8/7/1948

No.	Başlık	Düzen Tarihi	Gibi	Sahife	Resmî Gazete Sayısı
4598	Sözlü geçen Kanun: Devlet memurları emsalatının tevlit ve teskiline dair olan 3695 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkında Kanun 24/6/1944	3	25	1187	5739

Erzincan'da yaptırılacak meskenler hakkında Kanun

Kanun No: 5243

Kabul tarihi: 6/7/1948

Madde 1 — Eski Erzincan Belediye hudutları içinde; kendileri veya murisleri adlarına tapuda kayıtlı meskenleri zeminde yıkılanlara satılmak üzere ev yaptırılmasını için yıllık ödeme miktarı (2 000 000) lirayı geçmemek şartıyla (6 000 000) liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girilmeye Bayındırlık Bakanlığı ve faizleriyle birlikte bu miktarları geçmemek üzere bono çıkarmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Varislerin taaddüdü halinde bunlar için yaptırılacak ev birden fazla olamaz.

Yüklenme bedelleri bütçe kanunlarına bağlı (A) işaretli cetvellerin Bayındırlık Bakanlığı kısımlarında zelzele bölgelerine yapılacak yardımlar tertiplerindeki ödeneklerden karşılanır.

Madde 2 — Birinci madde hükümleri dairesinde yaptırılacak evlerin tapisi, adedi, satılmasına hakkını haiz olanlardan tahsilat arasında gözetilecek sıra esasları Bakanlar Kurulunca tesbit olunur.

Madde 3 — İnşaatı tamamlanan evler Hazinece Türkiye Emlak Kredi Bankasına temlik ve maliyet bedelleri adı geçen Banka sermayesine mahsup olunur.

Madde 4 — Bu evler adı geçen Bankaca ikinci madde gereğince taayyün eden esaslar dâhilinde tahsilatına bedeli faizsiz olarak 20 yılda, 20 eşit taksitte tahsil edilmek üzere satılır.

İlk taksit vadesi satış tarihinden bir yıl sonradır. Herhangi bir taksitin zamanında ödenmemesi halinde geri kalan borcun tamamı muacceliyet kesbeder ve yıllık % 5 faizle tabi olur.

Bankanın bu evlerden mütevellit alacağı kendi kanunundaki usullere göre takip ve tahsil olunur.

Madde 5 — Maliye Bakanlığı ile Türkiye Emlak Kredi Bankası arasında kararlaştırılacak esaslara göre tesbit olunacak tahsil giderleri ile, herhangi bir sebeple tahsilatına imkân kalmıyan satış bedelleri, her yıl adı geçen Bankaya birinci maddede gösterilen tertiplerdeki ödeneklerden teaviye olunur.

Madde 6 — Bu kanunda yazılı maksatlar için Hükümetçe haricden getirilecek hazır evlerden ve malzemesinden gümrük resmi ile gümrüklerde alınan sair vergi ve resimler alınmaz.

Bu kanuna göre yapılacak evlerin ilk sahiplerine tescillerinde tapu harcı ve damga resmi alınmaz.

Madde 7 — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 8 — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

8/7/1948

Bolu'nun Düzce İlcesinden Halil Meriç oğlu Mehmet Meriç'in hükümlü olduğu cezanın geri kalan kısmının affına dair Kanun

Kanun No: 5244

Kabul tarihi: 7/7/1948

Madde 1 — Bolu'nun Düzce İlcesinin Camilikte Mahallelerinden Halil Meriç oğlu Mehmet Meriç'in hükümlü olduğu on beş sene ağır hapis cezasının bu husus infaz edilmemesi için kısmi affıdır.

Madde 2 — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3 — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

9/7/1948

İdil Biret ve Suna Kan'ın yabancı memleketlere müzik tahsiline gönderilmesine dair Kanun

Kanun No: 5245

Kabul tarihi: 7/7/1948

Madde 1 — Musiki sahasında olağanüstü istidat gözet Biret kızı 1941 doğumlu İdil Biret'i ve Nuri Kan kızı 1936 doğ. Kan'ı bu kanunun esasları ve 8 Nisan 1929 tarihli ve 1416 say. bu kanuna aykırı olmayan genel hükümleri uyarınca musiki tah. üzere yabancı memleketlere göndermeğe Milli Eğitim Bakanı yetkilidir.

Madde 2 — Milli Eğitim Bakanlığı, İdil Biret ve Suna Kan'ın öğrenim hayatını Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi Başkanı, Yüksek Öğretim Genel Müdürlüğü, Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, Devlet Konservatuvarı Müdürlüğü, Devlet Konservatuvarı Öğretmenler Kuruluna seçilecek üç müzik öğretmeni ve Milli Eğitim Bakanının uygun göreceği bir uzmandan müteşekkil bir Komisyon marifetiyle takibettir. Bu kurul, gereken hallerde Milli Eğitim Bakanının daveti üzerine toplanır; görevleri şunlardır:

A) İdil Biret ve Suna Kan hakkında uygulanacak melekeli ve genel öğrenim planını ve öğrenim müddetini, yabancı memleketlerdeki uzmanların da düşünceleriyle tekliflerini almak suretiyle hazırlamak ve gereken hallerde aynı suretle uzmanların fikir ve tekliflerini aldıktan sonra değiştirmek.

B) Bu plana göre öğrenimlerinin gelişmesini çocukların devam ettikleri kurumların müdür veya uzmanlarından her yıl alınacak ve gereken hallerde uzmanlardan istenilecek raporlarla takibetmek.

C) Bu öğrencilerin öğrenimde ilerleyişlerini tatmin edici bulmadığı zaman kendilerini memleketlere çağırarak hususunda karar vermek.

Madde 3 — Bu kanun uyarınca yabancı memleketlere gönderilecek olan çocukların ana veya babası veya vasisi, bu mümkün olmadık takdirde bunların münasip görecekları kimse, öğrenci ile birlikte gönderilir. Bu zatın çocuğa bakabilecek yaşta ve durumda olması gerekir. Bu suretle öğrenci ile birlikte gönderilecek kimseye bir defaya mahsus olmak üzere gidiş ve geliş yollukları ve çocuk 16 yaşını dolduruncaya kadar öğrencinin gönderileceği yerin öğrenci ödenek miktarınca aylık ödenek verilir.

Madde 4 — Bu kanun uyarınca yabancı memleketlere gönderilecek olağanüstü sanat istidatlı çocuklar öğrenim hayatlarında umulan sonucu vermeden memleketi geri çağırıldıkları takdirde hiç bir tazminat kovuşturmasına bağlı olmayacakları gibi hizmet ödeviyle de yükümlü tutulmazlar. Tahsillerini başarı ile bitiren öğrenciler zaman mecburi hizmet ödevi ile yükümlü tutulmazlar. Kanuna uygun mazereti olmadan kendiliğinden tahsilini yarı bırakır veya tahsilini bitirdikten sonra memleketi geri dönmeye gerek kendileri, gerek beraberlerinde gönderilmiş olan kimseler için ihtiyar olunmuş bütün masraflar tutarı öğrenciden veya yalut veli veya vasisinden tahsil olunur. Öğrencinin yabancı memleketi gönderilebilmesi için veli veya vasisinin bu yolda kefil bir taahhüt senedi vermesi gerektir.

Madde 5 — Bu kanun uyarınca yabancı memleketlere gönderilecek olağanüstü istidatlı çocukların ve beraberlerinde yollanacak kimselerin aylık ödenekleriyle yollukları, öğrenciler yerleştirildikleri okul veya müesseselere yemekli ve yatılı pansiyoner olarak yazdırıldıkları takdirde aylık ödenekleri yerine ilgili kurumlara ödenecek pansiyon ücretleri ve genel olarak o öğrencilerin her türlü tedris vasıta ve malzemesi giderleri de ödenir.

Geçici Madde — Bu kanun gereğince 1948 yılı içinde yapılacak harcamalar, 1948 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A) işaretli cetvelin Milli Eğitim Bakanlığı kısmındaki 587 nci (Yabancı memleketlere gönderilecek öğrencilerin her çeşit giderleri) bölümünün (13) üncü (Çeşitli giderler) maddesinden ödenir.

Madde 6 — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 7 — Bu kanunu Maliye ve Milli Eğitim Bakanları yürütür.

9/7/1948

No.	Başlık	Düzen Tarihi	Gibi	Sahife	Resmî Gazete Sayısı
4598	Sözlü geçen Kanunlar:				
1416	Bu kanunla memleketlere gönderilecek talibe hakkındaki Kanun 19/4/1929	3	19	111	1187
5181	1948 yılı Bütçe Kanunu	7/7/1948			

ERZİNCAN VİLAYETİ					
Cemiyetin Adı	Maksadı	Merkez ve Ya şube Olduğu	Hangi tari hda teşekk ul ettiği	AZA Sayısı	İdare Heyeti Reis ve azaları Ve bu zatların partili olup Olmadıkları:
Hava Kurumu		Erzincan Şubesi	94I		Reis. Salim ataman Aza .Siret aktaş . Başkan.V. = Ahmet ergene = Cemil Berkecan = Fahri ayaz = M.Ali Pamir = Hakkı unuvar = Hikmet İlişer = Dursun malatyalı = İbrahim kolak
Yardım Sevenler		Erzincan			Reis. Semiha argun Aza . Hadice ataman = Ferihan Kutsal = Bedriye altıntaş = Hadice til
Kızıl Ay		Erzincan			Reis. Turgut Halici Aza , İbrahim Kocatürk aza , Kadir savcı aza , Zeki çalili aza , Yasar aydoğan
Çocuk Esirgeme		Erzincan			Reis. Nihat Bilikser Sorlu.Hakimi aza , Şefika akan .Başkan.V. aza , Ruhi tuncer aza , abdurrahman tufenkci oğlu = Zühal Bayrakt = Sıdki mutmen = Vehbi Kutsal
Kızıl ay		Tercan Kazası			Reis.V. Hamdi dumlu Aza , Emin eren = Şeref erdem = Emrullah ıgık = Faruk esertürk = Sinasi Bayrakt
Hava Kurumu		Tercan Kazası			Reis. Emin eren.Z.B.İlhami Aza , Durak şıkçı = Nazım altın = Turgut barlas = Mühittin gürel
Çocuk Esirgeme		Tercan Kazası			Reis. Mühittin gürel aza . Hamdi dumlu aza . Salme demirtepe
Hava Kurumu		İliç Kazası			Reis. Ömer Çakan Mufas .M. Aza.Rifat şener.Osman Terun.Mustafa Ce beci,Hacı tiryaki.Ali demir el Memet Karadayı. Ahmet Zobi
Hava Kurumu		Kemaliye Kazası			Reis. Etem Kılıç Aza . Faruk Özdemir aza , Hamit çakmakçı = İsmail haznedar = Cemil Şişli
Kızıl Ay		Kemaliye Kazası			Reis. İsmail Haznedar Aza , Turgut Şişli aza . Nevrik oğlu aza , Halil Sevgi

Hava Kurumu	Kemaliye Kazası		Reis. Etem kılıç aza . Faruk Özdemir aza . Hamit Çakmaklı aza . İsmail Haznedar aza . Cemil Özgül
Kızıl Ay	Kemaliye Kazası		Reis. İsmail Haznedar Aza . Turant Unsal aza . Tevfik Özgüç Aza . Halil Sevgi
Çocuk Esirgeme	Kemaliye Kazası		Reis. Derviş Özgüç Aza . Ahmet Erdoğan Aza . Hüseyin Güven
Kızıl Ay	İliç		Reis. Ali demirel Aza . Yusuf Şahin Aza . Memet Kara dıyıcı Aza . Rifat Şahsuvar oğlu Aza . Osman Torun
Hava Kurumu	Kemah		Reis. Cemil Özyurt, Aza. Hulusu selçuk Aza. Memet altınay, Memet ali güreş Aza. Mustafa sakaoğlu, Hamdi songur Aza. Tevfik baykara, Hasan benice Aza. Bayram İltis, İsmail güreş
Kızıl Ay	Kemah		Reis. Mustafa sakaoğlu, Aza. Celal Sağıroğlu Aza. Hasan Benice, Ali ışıldar Aza. Rıza Baykara, Sabri coşkun
Çocuk Esirgeme	Kemah		Reis. Fikri erol, aza. Kâmil gürkan Aza. Ali ışıldar, Sabri coşkun
Yetim Çocuklar Himaye Cemiyeti	Kemah		Reis. Hulusu selçuk, Aza. Orhan yılmaz aza. Dursun aydılız, Rıza baykara Aza. Hasan benice, Ali ışıldar, Ali unsal
Hava Kurumu	Refahiye		Reis. İhsan Uluer R.V. İdris ışık Aza . Hamdi yılmaz Aza . Muharrem engin aza . Fehmi günlük Aza . Ali rıza gülsen aza . Mahmut yildirim aza . Şükrü şengül aza . İbrahim özel aza . Kâmil unsal aza . Zahir tuğbay aza . Cemal ışık aza . Sevket alagat
Çocuk Esirgeme	Refahiye		Reis. Reşat çoldur Aza . Hüseyin taştemel aza . Ferit hüsmen aza . İbrahim özel
Kızıl Ay	Refahiye		Reis . Mahmut nedim B. yildirim aza . Yahya yildirim aza . Hüseyin taştemel aza . Fehmi günlük aza . Talhe köprülü aza . Ziya gülan aza . Kâmil unsal aza . Memet ali ahın

Tasdik olunur . 2/9/944

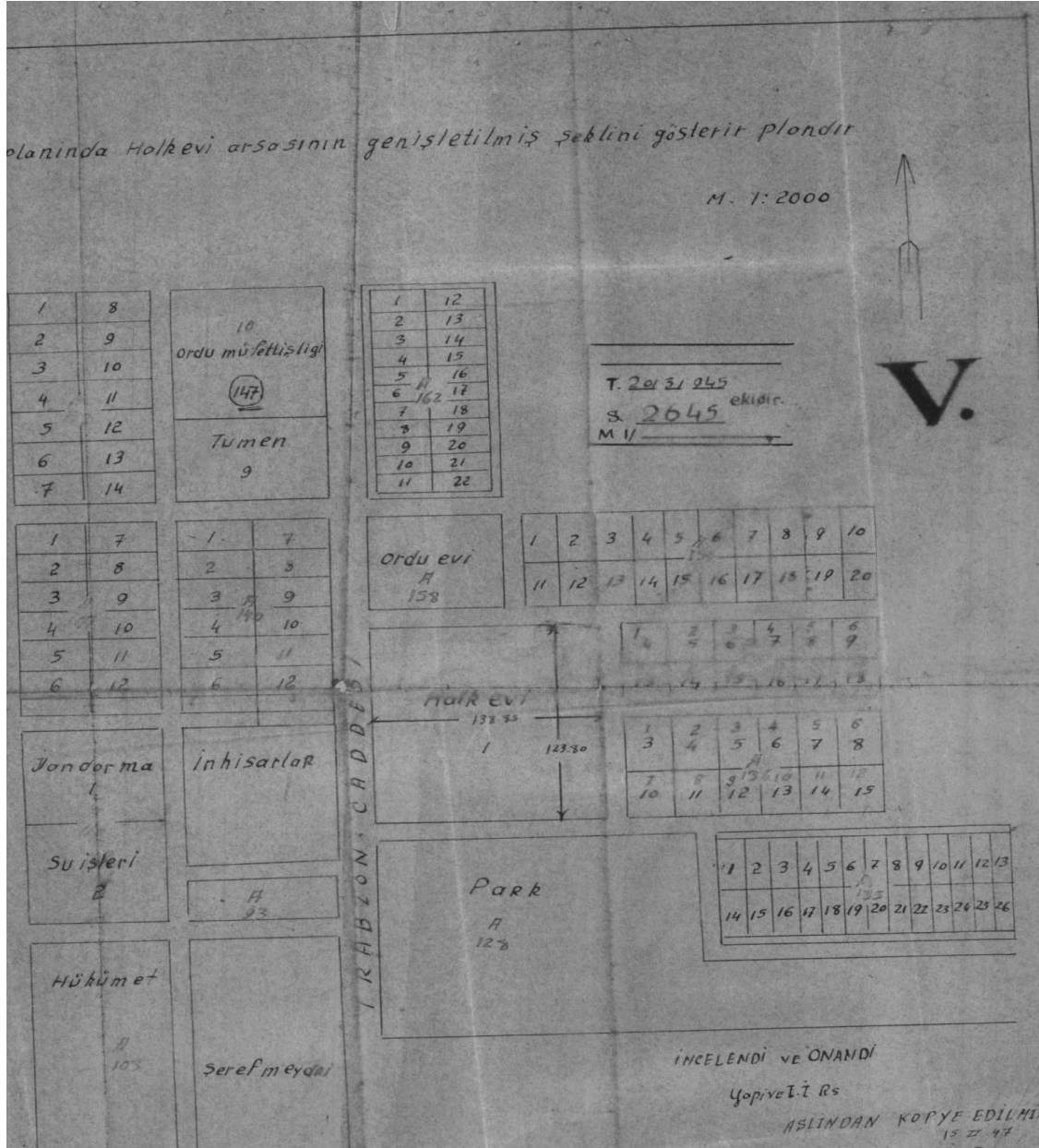
E.H.P. Vilayet İdare Heyeti
Reisi Emekli Tuğbay

DEVLET ARŞİVENİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Cemiyetin Adı	Maksadı	Merkez veya şube olduğu	Hangi tarihte teşekkül etti	azı sayı si	İdare Heyeti re is ve azaları ve bu zafıların part isi olup olmadık ları .
Yardımlı seven ler .		Vali Bey bayanı rıyasetinde			
Kızıl ay		Turgut nalcı Riyasetinde			

20/12/943

EK 5. BCA, "Erzincan İlçeleri Dâhilinden Bulunan Halkevleri Ve Halkodalarının Yardım Talepleri", 23.05.1950, 490.1.0.0/1706.936.3

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ
N 14629

Ankara: ..... / ..... / 194 .....

C. H. P. Genel Sekreterliği Yüksek Katına

Ödenecek veya gönderilecek paranın

Bütçe yılı : 1944
Faslı : 6
Maddesi : 5
Tertibi : Yeniden açılacak Halkodaları yapı işleri.
Mikdarı : 15.000 Lira ..... Kuruş

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Yalnız onbeş bin ..... Lira ..... Kuruştur.

Para ödenecek makam veya şahsın öz ve soy adı { C. H. P. Erzurum vilâyet idare Heyeti Reisliğine.

Gideceği yer ve adresi : Erzurum Vilâyeti içinde yeniden açılacak 20 Halkodasının bina, yapım işlerine ve ilk tesislerine yardım olmak üzere tel havalesiyle .

Ne için gönderildiği : .....

Yukarda yazılı (15.000) ..... lira ve ..... kuruşun ödenmesi için
XII ..... Büroya havalesine yüksek tenzîp ve müsaadelerini saygılarımla dilerim.

Büro V. Şefi
Urfa Mebusu

12
İlk Teğrin
ERZİNCANIN
Kuruluş bayramıdır.
Bantlıyan yazılar inde edilmek.
Cine g-e-qış m-dalar 10 karışır.

(Haftalik Villiyet Gazetesi)

Sayı: 1

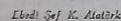
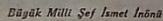
(YENİ ERZİNCAN)

"...Bakara güven'e, kuvvetli oldağınuzu bilerek ve güzel hislerle çıkıyorsunuz. Kuvvetiniz yalnız silah kuvveti değildir; ka a ve iman kuvvetidir."

"Çocukla muzun karakterli, ahlâklı olarak gelişmeleri, onlara bilgili olarak gelişmeleri kadar ve hatta ondan daha çok önemlidir. Ancak ahlâklı ve ya karakterli çocukların bilgilerinden memnunkin, 'çocukları'. Yavaşlarsınız memnunkin ile iş kendi ellerinde o'da bulunabilir, kendileri ve bilgili o'da kadar, ahlâklı ve karakterli olarak gelişmektedirler. Böyle bir yürekli amaç küçük yaşta mektup su a'de'nde zihinlerde gerçekleşir su ilam olur."

"Vatanda huzar için vatandaşların birbirine inanma'arı, hükûmete güvenmeleri en önde gelir."

"... Herisi için kararımız açık ve sadedir. Harp dışında kalmışa çağılacağız. İşlerimizi düzenleyeceğiz. Ve eğer hapten kaçınmak mümkün olmazsa, vatan borcunu gerekle ve haysiyetle ödeyeceğiz."

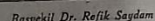
Demirin altın kıymetini
gösterdiği şu sırada bir ço-
kumuklerle onarılmış demir
parçalarını bir araya toplayıp
onlara söz söyletmekle bir
kazıfı yapmış ve bir hedef
gözü yürülmüş oluyoruz.

VAZİFE:
Bu çıkışla [Şarkta memurları
kurtarmak] düsturuyla
vazifeler ve vicdanlara bir rehber
olarak tohumu gibi serpererek
maamir ve direktifleri veren Sayın
Milletvekili Şefiullah İsmailoğlu'nun idare
etiminin arkasından koştuğu
yolu göstermiş olacağı
güvenli kültür ışığı ancak bu
adillikle ışıdır.

HEDEFİMİZ:
Yurd sarılmasın varlığını

bulmuş bünyenin sağlamlaşma-
sıdır. İhtimali bünye işle-
tirmesini içinde damırcıklar tar-
fından yapılan mülî teşkilatlar-
dır. Bu teşkilatlar hücrelerin, to-
paların ve kuvvetlerin, tıbbi-
ye, Hikevi, Hıvaz ve Çökük
gibi her kurumları ve sevgili
dostları ve meslekleri cemiyeti bu-
lma ve affetme sonra Yine Ezrin-
den çalışmaları yeniden
verem mülî teşkilatlarıdır.
Her birimiz bu teşkilat
emirlerine amade bulun-
mak bu mülî teşkilatları
emirlerini yapmalarına ve en
kıtımlı köylere kadar gir-
me hizmet edebiz. Yine
emirlerini gayeleri bütün Vi-
tâ balmını yörelerinde
fikirlerinde yer buldumu,
ihtimal bünye sağlam-
kazarı demektir, bu
kazancılar yırdu çekil-

İllahtan muvaffakiyet,
harigelden yardım!
Yeni Erzincan

Kral Boris Rusya ile
münasebati kesiyor
Cepheye iki yüz bin asker
gönderiyor

Bern, 26 (A. A.) —

Buraya gelen haberlere göre çıkan mana Hitlerle bundan evvelki görüşmelerinde Rusya ile münasebetlerini kesmekte imtina etmiş olan

Kral Borisin bu sefer Rusya ile münasebetleri kesmenin mümkün bulunduğu merkezindedir. Bu haberlere göre Kral Boris iki yüz bin Bulgar askerinin harbe iştirakini kabul etmiştir. Ve bu kutular bugün sur'atla

seferber edilmekte ve teçhizat olunmaktadır. Temin edildiğine göre Almanlar Kral Borisin Alman talep-

lerine mütavaal etmekte
imtinain şimdiye kadar B
garistanın harpte elde etti
ği bütün arazi kazançları
nı geri alınmasına mal ola
cağını bildirmişlerdir.

Fon Papen
Berlin, 26 (A. A.) —
Almanyanın Ankara büyü-
elçisi Müsyu Fon Papen
berline gelmiştir.

Bulgaristanda elli
eniş yeri ve yirmi
hava meydanı
yapılıyor
Alman Mühendisleri
çalışıyor.

Londura, 26 (A. A.) --
Alman mühendislerinin Bul-
garistanda çalıştığı yerile yin

Sovyet tebliği

Moskova, 26 (A. A.)
bu geceki Sovyet tebliği: 2
Martta cephede ehemmiyetli
bir hareket olmamıştır.

25 Martta 37 Alman uçağı düşürülmüştür. 26 Martta tahrip edilen düşman uçaklarının sayısı 27'yi bulmuştur. biz dokuz uçak gayip ettik.

Berlin, 26 (A. A.) —

Alman tebliği: Gerç yarın
adasında zayıf düşman ta
ruzları pösgürtölmüştür Don
havzasında düşmanın küme
tankların desteğine yaptığı
ruzlar Alman ve Rumen kit
ların mukavemeti kar
ısında şiddetli muharebel
neticesinde künmiştir.

Doktor Sükatü Tuke! Vali Erzincan
Tildgel Ununı İfcaisinin temiz dıgılarına tezek-
eder, iyi başarılar dilerim. İsmail İsmail

Vali   Erzincan

Dr. Refik Saydam

Sayın Doktor Sükutü Tükel
Vali Erzurum
Umumi Meclise selamlarını ve muvaffakiyet dilek
imi ile bu hususları rica ederim.

C. H. P. Genel Sekreter
Erzurum Mebusu
Dr. Tüzer

Doktor Bay Sükrü Tükel
Erzincan Valisi

Vilâyet Umûmî Meclisinin yıllık toplantısı mûnâ-
tile hakkında izhar olunan düggaya teşekkür ed-
digilerimi sunarım.

Erzincan Vilâyetine

Erzincan'ın her köşesi için Umumi Meclis'in ve
getin yüksek işlerinde başa'nlarını selvi ve saygı
dilerim.

Askari posta 3123 K.
Alpdogan

11

MART
PERŞEMBE
1943Sayısı (4) kurus.
Sembolik abonesi 200 kurustur.

Yıl: 1

YENİ

ERZİNCAN

(Haftalık Vilyet Gazetesi)

12

İlk Teşrin
ERZİNCANINKuruluş bayramıdır.
Basılmayan yazılar iade edilmez.
Günü geçmiş teahhütler 10 kurustur.

Sayı : 50

Büyük Millet Meclisimiz Yedinci Devre
Toplantısına Başladı.

Meclisin açılma töreni

Ankara, 8 (A. A.) — Büyük Millet Meclisi yedinci intihap devresinin ilk toplantısını bugün saat 14 de yapmıştır.

Bu münasebetle Meclis fevkalâde günlerinden birini daha yapmıştır. Kala-balık bir davetli kitlesi ile yerli ve cenebi basın mümesilleri dinleyicilere ait localarda ve içtima salonlarında ayrılmış olan yerlerde bulunuyorlardı.

Riyaseticumhur locasının yanındaki localarda Genel Kurmay Başkanı Marşal Çakmak, İkinci Reisi Orgeneral Asım Gündüz, Askerî Temis Mahkemesi Başkanı Orgeneral Cemil Cahit, Temis Mahkemesi Devlet Şurası ve Diyanî Muhasabat Başkanları, Cumhuriyet Baş Müddei Mmurisi, Kor Diplomasıye ait localarda da şehrimizde bulunmakta olan büyük ve orta Eñiler hazır bulunmaktadırlar.

Saat 14 de Meclisin en yaglı azası safıyla Kocaali Mebusu Hilmi Arslan Riyaset makamını işgal etmiş ve Hıfız Uğuz Bekata Ankara, Bekir Kalemli Gaziantep de katılıp yerlerine gelmişlerdir.

Reis Arslan sürekli alkışlarla karşılanan açığıdaki nutku ile toplantıyı açmıştır.

Aziz ve muhterem arkadaşlarımız:

Asil Türk Milletini temsil eden Büyük Millet Meclisinin yedinci devresinin fevkalâde içtımını yüksek huzurunda aşmakta derin kıvanç duyuyorum. Çok yapmak taktisi nımete vesile teşkil etmekle beraber bilhassa böyle yüksek bir Mecliste velev kısa bir zaman için olsun Riyaset görevini de bahsetmiş olan ihtiyarlık büyük bir bahtıyarlıktır. Meclisimizin bu devresinin de millet ve vatan için ve mükaddes Cumhuriyetimiz için saadet ve selâmet ve iyi başarılar ile geçmesini isterle beraber yürekten diler, yüksek heyetinizi en derin saygılarımla ve sevgilerle selâmlarım.

Ruhamemize göre ilk iş yoklama yapılmak sonra vatan ve millet uğrunda kutsal vazifemizi sadakatla

yapacağımıza and içmek olacaktır. Arkadaşların ekseriyeti olduğunı muhakkak biliyoruz. Yoklama yapmağımız yoktur. And içmeğe davet ediyorum.

Açılış nutkundan sonra Mebuslar sıra ile and içmişler ve bunu müteakip Millet Necisi Reisi ile Reis vekillikleri, İdare amirlikleri ve Divan kâtiplikleri için yapılan seçim takip etmiştir.

İlk seçim meclis riyaseti için yapılmış ve 427 rey ile mevcutun ittifakıyla riyasete Çankırı Mebusu Abdülhalik Renda'nın seçildiği bildirilmesi üzerine Abdülhalik Renda alkışlar arasında riyaset makamına geçerek aşağıdaki nutku ile Başkanlık makamını işgal etmiştir.

Reisliğe seçmek suretiyle hakkımda göstermek lutfunda bulunduğunuz yüksek itimattan dolayı her birinize şükran, minnet, sevgi ve saygılarımı sunarım. Vaziyetimi görünce daima kıymetli yardımlarınızı esirgememenizi bilhassa rica ederim.

Bundan sonra yapılan seçimde ikinci raaisliklere 410 rey ile Dr. Mazhar Gemen Aydın, Refet Canitez Bursa, Şemsettin Günaltan Sivas, 409 rey ile idare amirliklerine Halit Bayrak Ağrı, Avni Doğan Çankırı, İrfan Ferit Alpaya Mardin, 413 rey ile kâtipliklere Bekir Kalemli, Gaziantep, Kemal-Turan, Isparta, Veli Örgören, Kutahya, Nasuhi Baydar, Nağit Fırat Samsun Necmettin Şahir Silâh Tunçeli seçilmişlerdir.

Bu seçim üzerine söz alan ikinci reis vekillerinden, Şemsettin Günaltan gerek umumî ve gerek arkadaşları hakkında meclis tarafından gösterilen itimada teşekkür etmiş ve demıştirki :

Ancak bu vazifede muvaffakiyetimiz yüksek yarıdımızla mümkün olacaktır. Bu müzaheretimiz bizden esirgememenizi şahsım için olduğu kadar arkadaşlarımız için de rica ediyorum.

Başkanlık divanının bu suretle teşkilî üzerine Riyaset

(Devamı S. 2 de)

Cumhurreisliğine tekrar
Aziz Milli Şefimiz İsmet
İnönümüz seçildi.Millî Şefimiz, Cumhurreisimiz çok sevki
İSMET İNÖNÜVilâyet Umumî meclisinin
açılması münasebetile
Büyüklerimize çekilen telgraflara
gelen cevaplar

Dr. Sâkâtî Tükel

Vali

ERZİNCAN

Umumî Meclisin samimi duygularına teşekkür eder, çalışmalarında önemli başarılar dilerim.

İsmet İnönü

Doktor Sâkâtî Tükel

Vali

ERZİNCAN

Vilâyet umumî meclisinin toplantısı münasebetile izah olunan duygulara teşekkür ederim.

Başvekil

Şükrü Saracoğlu

Sayın Dr. Sâkâtî Tükel

Vali

ERZİNCAN

Umumî Meclisin sıcak duygularına samimi teşekkürlerimi arz ederim. Ciddî çalışmalar, isteyimli ve verimli başarılar dilerken Vali arkadaşımı ve yeni meclisi selâmlarım.

Dahiliye Vekili

PEKER

Sayın Dr. Sâkâtî Tükel

Vali

ERZİNCAN

Umumî Meclisin samimi duygularına teşekkür eder, saygılar sunarım.

C. H. P. Genel Sekreteri

Bilecik Mebusu

M. Esendal

Erzincan Vilâyetine

Meclise başarılar dilerim.
Dördüncü Umumî Müfettiş
Abdullah Alpdoğan

Yeni Kabinayı tekrar İzmir
Mebusu Şükrü Saracoğlu
teşkil ettiYeni Başvekilimiz
Şükrü Saracoğlu

Ankara, 9 (A. A.) — Yeni hükümetin teşkiline memur edilmiş olan Başvekil Şükrü Saracoğlu devam eden işharelerini bitirerek teşkil ettiği yeni hükümeti devlet reisinin tasvibine arz etmiştir.

Devlet reisi teşkil edilen hükümeti tasvip buyurmuşlar.

Yeni hükümet isimleri aşağıda yazılı zevattan müteakikdir.

Başvekil	: İzmir Mebusu Şükrü Saracoğlu.	
Adliye Vekili	: Konya " Ali Rıza Türel.	
Millî Müdafaa V.	: Manisa " Ali Rıza Artunkal.	
Dahiliye Vekili	: Kutahya " Recep Peker.	
Hariciye Vekili	: İstanbul " Numan Menemencioglu	
Maliye Vekili	: Elazığ " Fuat Ağral.	
Maarif Vekili	: İzmir " Hasan Ali Yücel.	
Nafia Vekili	: Trabzon " Serri Day.	
İktisat Vekili	: Rize " Fuat Sirmen.	
Sihsat ve İctimai muavenet Vekili	: Aydın " Dr. Hüslü Alataç.	
Gümrük ve İnhisarlar Vekili	: Kayseri " Suat Hayri Ürküplü.	
Ziraat Vekili	: Manisa " Şevket Rağit Hatipoğlu	
Münakalat Vekili	: Konya " Ali Fuat Cebesoy.	
Ticaret Vekili	: Bolu " Celâl Salt Siren	

Girlevik Şelâlesi

Erzincanî Ziyaret edenlere Girlevik şelâlesini görmeden ayrılmamalarını daima tavsiye ediniz.

Kilometrelerce uzak mesafelerden igitilen bir inilti ile uçurumları takiben Girlevik Vadisinin derinliklerine inen bu Şelâlenin coşkunu akışı bir güzeline Lapsiska saçlarının dalgalanışı gibidir.

Sıcak yaz günlerinin pazarlarında serpinti halinde su sıçratmış sahanın çemenine uzanmak haftanın bütün yorğunluğunu dindirmek için en kestirme yoldur. Bir arkadaşım, Bu Şelâleyi ilk gördüğünde

gayrı ihtiyari şu mısra'ları hatırladığını söylemişti.

"Şu Güneş Suları Elmas Akış :
Yakut saldıran esna beniyor.
Dünyadan Dikkatli Yüzenin Yağ
Vadide aldığı Şana Beniyor.."

Şirin ve Bereketli Erzincan Ovasına biran evvel kavuşmak için Munzur Dağlarının Şimal yamaçları üzerinden çıkan bu su o ci-vardaki kalecik köyünün hemen altından ve küçük bir vadinin tabanından takriben 200 metre mesafe dahilinde sızan müteaddit menbalardan ve kâlder tabakaları arasında nebeun ederek dik mayıllı vadiyi

(Devamı S. 2 de)

İLÂN ŞARTLARI:

Bilumun ilânların
beher-santiminden
75 kuruş alınır.

Sayı (4) kuruş.
Yıllık ab onesi (2) liradır.

Yıl: 8

YENİ

ERZİNCAN

(Gazetesi — Perşembe günleri çıkar.)

Gezileye verilerek
yazılar Millî Eğitim
Müdürlüğüne diğer
işleri için de Matbaa
Müdürlüğüne mura-
aat olunur.

2-Şubat
PERŞEMBE
1950

Sayı: 384

OkuMak

Zekeriya Mahmut Gânem

Gerek kültürü bir insan
olmak gerece seçtiğimiz
meslekte ilerlemek için o-
kumanın şart olduğunu, dip-
lomalarımızı alıp bir işe sa-
hip olduktan sonra okuma-
yı bırakmamak icabettiğini
hemen hepimiz biliriz.

Fakat çok takdir etti-
ğimiz bu bakıkatı gerçek-
leştirmek için, bilmediği-
miz demeyelim ki, inşaat
ettiğimiz bir kaç noktaya var-
dır ki bunlar ihmal edilmek
çe hakiki okuma meydana
gelmez.

Bunlardan birisi okuma-
mayı bir alışkanlık ve ihtiy-
aç haline getirmektir. Kültür-
türünü genişletmek ve mes-
leğinde gelişmek isteyen
bir insan her zaman doyu-
rucu ve besleyici faydalı
bir kaç sahife yazı okuma-
dan rahatsız edemez.

Sadece bu gerçeğin bi-
linmesi kâfi değildir. Bir de
okumanın usulleri bilinme-
lidir. Bir insan ne okursa
okusun okuduğunu az çok
tenkit yolu ile değerlendiri-
mesi lazımdır. Her hangi
bir yazı üzerinde düşünmek
kendini kendine münakaşa et-
mek insanın o yazının gü-
zellik, iyiliği veya doğru-
luğu hakkında açık bir fik-
ir sahibi olmak kabiliye-
tini kazandırır.

Birde okunacak şeyi seç-
mek icabeder. Rağbele hif-
sı okunmak şahsiyetin kay-
bolmaması için önemlidir. De-
ğerli okumaya, "geçmiş
zamanların en namuslu e-

damları ile hasbühâl", der.
Andre Maurois, "bazı kim-
selerin okumaktan bir nevi
afyon hizmeti belediklerini",
söyler.

Gerçekten böyleleri ken-
dilerini bir hâyal âlemine
daldırırlar, okumakızın hiç
vakit geçirmezler, gazete,
mecmua, roman herşeyi
okurlar. Birçok kelimeler
zihinlerinde geçit resmî ya-
parlar. Fakat okudukları
şeylerden kendilerine al-
dikları öz pek azdır. Ma-
lûmat kaynakları arasında
hiçbir kıymet sırası gözet-
mezler. Bu çeşit okuma,
çok defa onlara fayda ye-
rine zarar verir, okuduk-
larının tesiri altında kalır-
lar. Bunlar okuduklarını
mânâlandırılmazlar, ken-
dilerine mal edemezler.

En esaslı okuma çalış-
ma mahiyetinde olmalıdır.
Çalışma okuması, elde
kalem not alarak yapılma-
lıdır. En kuvvetli hafızası
olanlar bile, faydalı bir o-
kuma için bu ihtiyacı du-
yarlar. Alınan notlar fişlere
geçirilmek veya zarflara
konulmak suretiyle tasni-
te tabi tutulur.

Okumanın çeşitli tekni-
ğini bu sütünlerde anlat-
mamız kolay değildir. Fay-
dalı okuma yollarını gö-
reren bir çok eserler vardır.
Yeterki okuyucu faydalı
ve verimli okuma zahne-
tine katlanın, kolayını ken-
disi dahi bulur.

Şehir Haberleri

Valimizin başkanlığında yapılan köy- lerimizle ilgili Mühim bir toplantı.

27 Ocak 950 Cuma günü
Vallik makamında Sayın
Valimiz Ahmet Kaçuk'un
başkanlığında daireler mü-
dürleri toplanarak köyleri-
mizi fikir bakımından kul-
kindiracak önemli bir top-
lantı yapılmıştır.

Alınan kararlara göre,
her daire müdürü, kendi
daireleriyle köy ve köy muh-
tarlarını ilgilendiren kanun-
ları tesbit edecektir. Bun-
lar tesbit edildikten sonra
bir araya getirilerek broşür
halinde negredilecek ve köy-
lere dağıtılacaktır.

Fakat mesele bununla bit-
miş olmayacaktır. Her han-
gi insatta olursa olsun köy-
lere giden, Hükümet ta-
hşileri, Vefatın Müdürü,
Şehat veya hayvan sağlığı
memurları, Gezici Eşiği
memurları, müfettişler, kont-
rolörler, Ziraat müdürü veya
memurları, gittikleri yerler-
de bu broşürler üzerinde
köy muhtarlarına ve köy-
lülere, icabederse bir kaç
köy muhtarlarını bir ara-
ya getirerek izahat ver-
mekle dir.

Böylece köy muhtarları
daha bilgili olmaları ve
vazifelerini daha kusur-
suz yapmalarına yardım e-
dilecektir.

Bundan başka, şehirde
pazar kurulduğu görülür.

Yardımsseven- ler Derneğinin kongresi

Şehrimiz yardımssevenler
derneği, kongresini, 28-1-
950 Cumartesi günü Halk
evi salonunda yapmıştır.
Kongreyi Dernek idare Ku-
rulu Başkanı Nihal Kocak
bir söylevle açmıştır.

Kongre faaliyetini bildir-
ren zabıt özetlerini bu sayı-
da yerimiz olmadıysa da
gelecek sayıda tafsilatıyla
vereceğiz.

Kızılayın ilimiz yoksullarına yeni bir yardımı

Yoksul ve fakir yuvar-
larımıza kıy yardım olarak,
odun, sıcak yemek ve ek-
mek verilerek üzere Kızı-
lay Genel merkezinden il-
miz emrine evvelce gönde-
rile 5 bin liraya ilâve ola-
rak 15 bin lira daha gön-
derilmiştir.

Yekünü 20 bin liraya bu-
lan bu para ile 290 aileye
aşevinden sıcak yemek ve
ekmek yardımı yapılma-
ktadır.

İnşaat işleri için, bu
gelen muhtarların daire mü-
dürlükleri ile temasları sağ-
lanacak ve işlerinin en kısa
yoldan halledilmesi temin
olacaktır.

İLAN ŞARTLARI:

Bilumun İlanların
beher santiminden
50 kuruş alınır.

ŞEYİSİ (4) kuruş
Yıllık aboneli (2) liradır.

Yıl: 10

(İl Gazetesi — Perşembe günleri çıkar.)

Sayı: 478

YENİ ERZİNCAN

İDARE YERİ:
ERZİNCAN İL MATBAASI
TRABZON CADDESİ

6 - ARALIK
PERŞEMBE
1951

ŞEHİR HABERLERİ:

Valimiz köy yollarını tetkik etti

Valimiz Sayın İsmail Hakkı Baykal bu hafta içinde de köy yolları ve içme suları mevzuunda yerlerinde tetkiklerine devam etmiştir.

Sağlık Müdürü

İlimiz Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürü Dr. Rakıp Sunu İstanbul bölgesi ikinci sınıf müfettişliğine tayin edilmiştir. Perşembe günü ilimizden ayrılan Sayın Dr. Ragıp Sunu'ya yeni görevine de başarılar dileriz.

Lise müdürü

Lisemiz müdürü Ali Kutun Mersin Lisesi müdürlüğüne tayin edilmiştir.

Öğretmenler yardımlaşma yardımlaşma birliği bu müzasebelle orta kız sanat okulu salonunda bir veda çayı tertip etmiştir.

Ali kutun çarşamba günü yeni vazifesi başına hareket etmiştir.

Kıymetli marifçimize yeni görevinde de başarılar dileriz.

Avukat Samih bingöl

İlimizde çalışmakta olan hemşerilerimiz Avukat Samih Bingöl'ün İzmir dördüncü noterliğine tayin edildiği memnuniyetle haber alınmış tür kendisine yeni görevinde başarılar dileriz.

Ceza evinde okuma kursu açıldı

İş esasına göre çalışmakta olan ceza ve tıyık evinde okuma yazma bilmeyen mahkûmlara günde bir saatlik okul öğretmenleri tarafından okuma yazma öğretilmeye başlanmıştır.

Erzincan-Elazığ telefon hattı inşaatı başladı

Erzincan-Elazığ bakır telefon devresinin yapılmasına başlanmıştır. Hat, Erzincan, Pülümür, Tunceli, Pertek, Elazığ arasında çekilmektedir; Bu hattın yapılmasıyla ilimiz yeni bir şehirler arası telefon şebekesine daha kavuşmuş olacaktır. Bu şebeke aynı zamanda ili bütün cenup illerimize ve İraka bağlanmış olacağı gibi Ankara, İstanbul'da artık iokita bahis mevzuu olmayacaktır. Havaalar müsait gittiği taktirde hattın çekilmesi üç ayda ikmal edilecektir.

Güzlük ekim

Havaların ekime son derece müsait gitmesi sonunda köylümüz geniş makyasta güzlük ekim yapmaktadır. İlın her tarafından gelen baberlere göre geçen yıldan çok fazla bir güzlük ekim yapılmaktadır.

Bayındırlık müdür- lüğüne tansis edilen jip geldi

İlimiz Bayındırlık müdürlüğü emrine verilen jip getirilerek hizmete girmiştir.

Terramycine tedavisi ilimizde de başladı

Bilhassa trahomda barika ilaç olarak adlandırılmaya başlanan ve tıbbın en son keşfi olan Terramycine hemlerinden ilimiz trahom savaş dispenseri emrinde yeter miktarda gelmiş ve lüzumlu vakalara tatbikine başlandığı öğrenilmiştir.

Haftanın Spor faaliyetleri

Gençlik-Hava gücü karşılaşması

Bu hafta İl stadyomunda yapılan Gençlik Hava gücü karşılaşmasında hava gücü 32 galip gelmiştir. İki gol çıkartan gençlik bu hafta iyi bir oyun oynamıştır.

Petrol ofis kupası maçlarını yapmak üzere bu hafta Merzifon Hava gücü ilimize gelecektir.

bir Hintliin marifeti

Yeni Delhi. 2. — Nafes İkivo adında bir Hindli, Benares'den Medine'ye kadar olan 2400 kilometrelik mesafeyi iki senede yuvur

Adanada turfanda erik

Adana, 3 (Ank) — Havalaların mutedil gitmesi yüzünden bir müddet evvel çiçek açan erik ağaçları mahsulü vermeğe başlamıştır. Hacı Aldatmaz isminde birisinin bağında ağaçlar meyve vermiş bu suretle bu ağaçlardan iki defa meyve alınmıştır. Bu mevsimde erik mahsulünün alındığı Adana'da uzun zamandanberi görülmemiştir.

İlana yuvarlana katetmiştir. Bu zaman zarfında Hindli bir defa dahi ayağa kalkmamıştır.

Türkiye'de petrol araştırmaları için Marshall planı yardımı

Marshall planı Türkiye'de petrol sanayisinin gelişmesi için yardımda bulunmaktadır. Modern tipte delme makinelerinin temini için Marshall planı maden teknik aramaya 500.000 dolar yardımıda bulunmaktadır. Bu para ile elde edilen makineler Ramen dağında kullanılacaktır. Bu para ile elde edilen makineler iki Türk işçisinin delme ağacına büyük bir başarıyla yukarıdaki resimde göstermektedir. Raman dağı ile diğer merkezlerdeki petrol araştırma faaliyetinin müsbet bir yola girmesi muhtakkak Türk ekonominin süratle inkişafında hayati bir rol oynayacaktır.

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad:Esra ÇAKIR SANDIKÇI	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Ordu Üniversitesi
Fakülte	Fen Edebiyat Fakültesi
Bölümü	Tarih
Yüksek Lisans	
Üniversite	
Enstitü Adı	
Ana Bilim Dalı	
Programı	
Makale ve Bildiriler (Varsa)	
1.	
2.	